T.C.
İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI
ÖZEL HUKUK YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

ANONİM ORTAKLIKLAR GENEL KURULUNDA GÜNDEME BAĞLILIK İLKESİNİN İSTİSNALARI

Yüksek Lisans Tezi

Mustafa Demir

İSTANBUL, 2026

T.C.
İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI
ÖZEL HUKUK YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

ANONİM ORTAKLIKLAR GENEL KURULUNDA GÜNDEME BAĞLILIK İLKESİNİN İSTİSNALARI

Yüksek Lisans Tezi

Mustafa Demir
24TOZH001

Danışman: Prof. Dr. Şaban KAYIHAN

İSTANBUL, 2026

ETİK BEYAN SAYFASI

Hazırlamış olduğum tez özgün bir çalışma olup YÖK ve İstanbul Ticaret Üniversitesi Lisansüstü Yönetmeliklerine uygun olarak hazırlanmıştır. Ayrıca, bu çalışmayı yaparken bilimsel etik kurallarına tamamıyla uyduğumu; yararlandığım tüm kaynakları gösterdiğimi ve hiçbir kaynaktan yaptığım ayrıntılı alıntı olmadığını beyan ederim. Bu tezin ihtiva ettiği tüm hususlar şahsi görüşüm olup İstanbul Ticaret Üniversitesi'nin resmi görüşünü yansıtmamaktadır.

Mustafa DEMİR

ÖZET

Anonim ortaklıklarda genel kurul, pay sahiplerinin şirket iradesini oluşturdukları karar organıdır. Genel kurulun öngörülebilir ve düzenli işlemesi toplantıdan önce belirlenen gündeme bağlı kalınmasıyla mümkündür. Gündem, pay sahiplerinin toplantıya katılıp katılmama kararlarını vermelerini katılacaklarsa hazırlanarak haklarını etkin biçimde kullanmalarını sağlar. Bu nedenle gündeme bağlılık ilkesi, toplantıya katılan katılmayan tüm pay sahiplerinin menfaatlerini koruyan ve karar alma sürecinin çerçevesini belirleyen temel bir ilkedir. Bununla birlikte ilkenin mutlak biçimde yani istisnasız olarak uygulanması beklenilmeyen veya ivedi durumlarda şirket yönetiminin hareket kabiliyetini daraltabilmekte özellikle azınlık pay sahiplerinin bazı kanunî haklarını kullanmalarını zorlaştırabilmektedir. Çalışmada ilkenin hukuki dayanakları, istisnaları ve aykırılık hâlinde uygulanacak yaptırımlar sistematik olarak incelenmektedir. Birinci bölümde genel kurulun hukuki niteliği, organlar arası işlevsel denge, genel kurulun görev ve devredilemez yetkileri ile gündemin hazırlanması, duyurulması ve açık-belirli olması ilkeleri ayrıntılı biçimde ele alınmıştır. Çağrı usulü, çağrıya yetkili olanlar ve azınlık çağrısının mahkeme/kayyım mekanizmasına uzanan yolu incelenmiştir. İkinci bölüm, ilkenin kapsamını ve istisnalarını ele almıştır. Üçüncü bölümde ilkeye aykırılığın geçersizlik rejimi üzerindeki etkisi tartışılmıştır. Yokluk, butlan ve iptal edilebilirlik ayrımı ortaya konmuş gündemin ilanı ile bağlantılı olarak çağrının yapılmaması, yetkisiz kişilerce çağrı yapılması, gündemin gereği gibi ilan edilmemesi, gündem dışı konularda karar alınması senaryolarında hangi yaptırımın uygulanacağı öğretideki görüşler ve Yargıtay içtihatları ışığında analiz edilmiştir. Sonuç olarak çalışma, gündeme bağlılık ilkesinin kapsam ve sınırlarını düzenleyen kanuni düzenlemeleri öğreti ve yargı kararlarıyla bütünleştirerek pay sahipliği haklarının korunması ile kurumsal yönetimin etkinliği arasındaki dengeyi esas alan bir yorum çerçevesi önermektedir.

Anahtar Kelimeler: *Anonim Ortaklık, Genel Kurul, Genel Kurul Gündemi, Gündeme Bağlılık İlkesi, İstisnalar.*

ABSTRACT

In joint stock companies, the general assembly is the highest decision-making body where the will of the shareholders is formed. The predictable and orderly functioning of the general assembly depends on adherence to the agenda determined prior to the meeting. The agenda enables shareholders to decide whether to attend the meeting, and if they do, to prepare in advance and exercise their rights effectively. Therefore, the principle of commitment to the agenda constitutes a fundamental rule that protects the interests of all shareholders both attending and non-attending and delineates the framework of the decision-making process. However, the absolute and unconditional application of this principle may restrict the company's flexibility in unexpected or urgent circumstances and may hinder minority shareholders from exercising certain statutory rights. This study systematically examines the legal basis of the principle, its exceptions, and the sanctions applicable in case of non-compliance. The first chapter discusses the legal nature of the general assembly, the functional balance between corporate organs, the non-transferable powers of the assembly, and the principles governing the preparation, announcement, and clarity of the agenda. It also analyses the procedure of convening the meeting, the authorities entitled to call it, and the judicial mechanisms available to minorities through court-appointed trustees. The second chapter addresses the scope of the principle and its exceptions. The third chapter evaluates the effects of violating the principle on the validity of general assembly resolutions. It examines the distinctions among nullity, voidness, and annulability, and analyses, in light of scholarly opinions and Supreme Court precedents, the appropriate legal remedies in cases such as failure to convene properly, convening by unauthorized persons, failure to duly announce the agenda, or adopting resolutions on off agenda items. In conclusion, the study integrates the statutory framework with doctrinal and judicial perspectives to propose an interpretative approach that balances the protection of shareholders' rights with the efficiency of corporate governance.

Keywords: *Joint Stock Company, General Assembly, Agenda of the General Assembly, Principle of Commitment to the Agenda, Exceptions.*

İÇİNDEKİLER

ÖZET ..... **İİİ**

ABSTRACT ..... **İV**

İÇİNDEKİLER ..... **V**

KISALTMALAR ..... **İX**

GİRİŞ **1**

BİRİNCİ BÖLÜM

ANONİM ORTAKLIKLARDA GENEL KURUL VE GENEL KURUL GÜNDEMİ

1. GENEL KURULUN NİTELİĞİ VE ÖZELLİKLERİ **6**

1.1. Genel Olarak 6

1.2. Genel Kurulun Statüsü (Üst organ- Eşit Organ Niteliği) 8

1.3. Genel Kurulun Görev ve Yetkileri 9

1.4. Genel Kurulun Karar Alabileceği Konuların Sınırı 12

2. GENEL KURULUNUN TOPLANTIYA ÇAĞRILMASI **14**

2.1. Çağrının İçeriği 14

2.2. Çağrının Şekli Süresi ve İlanı 15

2.3. Çağrıya Yetkili Olanlar 19

2.3.1 Yönetim kurulu 19

2.3.2. Tek pay sahibi 21

2.3.3. Azınlık 22

2.3.3.1.Çağrı Talebinin Yönetim Kurulu Tarafından Kabulü 24

2.3.3.2. Çağrı Talebine Süresi İçinde Yanıt Verilmemesi veya Talebin Reddedilmesi 26

2.3.4. Tasfiye Memurları 28

2.3.5. Kayyım 29

2.3.6. İflas İdaresi 30

3. GENEL KURUL GÜNDEMİ **30**

3.1. Genel Olarak 30

3.2. Gündemin Açık ve Belirli Olması 32

3.3. Olağan Genel Kurul Gündemi 35

3.4. Olağanüstü Genel Kurul Gündemi 37

3.5. Elektronik Genel Kurul Gündemi 38

İKİNCİ BÖLÜM

GENEL KURULDA GÜNDEME BAĞLILIK İLKESİ VE GÜNDEME BAĞLILIK İLKESİNİN İSTİSNALARI

4. GÜNDEME BAĞLILIK İLKESİ 40
4.1. Genel Olarak 40
4.2. Gündeme Bağlılık İlkesinin Amacı 41
4.3. Gündeme Bağlılık İlkesinin İşlevi 41
4.4. Gündemde Yer Almayan Konuların Müzakere Edilememesi 43
4.5. Gündeme Bağlılık İlkesine Aykırılık Teşkil Eden Diğer Haller 45
4.5.1. Gündem Maddelerinin Görüşülme Sırasının Değiştirilmesi 45
4.5.2. Aynı Gündem Maddesinin Aynı Toplantıda Yeniden Görüşülmesi 46
4.5.3. Genel Kurulun Ertelenmesi Hâlinde Gündeme Bağlılık İlkesi 47
5. GÜNDEME BAĞLILIK İLKESİNİN İSTİSNALARI 48
5.1. Genel Olarak 48
5.2. Haklı Sebeplerin Varlığında Yönetim Kurulu Üyelerinin Görevden Alınması 50
5.2.1. Genel Olarak 50
5.2.2. Yönetim Kurulu Üyeliğinin Kaybedilmesi 51
5.2.3. Gündemde Doğrudan Yönetim Kurulu Üyelerinin Azline İlişkin Madde Bulunması 54
5.2.4. Gündemde Yönetim Kurulu Üyelerinin Azli ile İlgili Bir Maddenin Bulunması 55
5.2.5. Yönetim Kurulu Üyelerinin Azli İçin Haklı Sebebin Bulunması 56
5.2.6. Yönetim Kurulu Üyelerinin Azli ve Gündeme Bağlılık İlkesi 59
5.3. Yıllık Finansal Tabloların ve Buna Bağlı Konuların Görüşülmesinin Ertelenmesi 63
5.3.1. Genel Olarak 63
5.3.2. Ertelemeden Etkilenen Bağlı Konular 68
5.3.3. Finansal Tabloların Ertelenmesi ve Gündeme Bağlılık İlkesi 71
5.4. Özel Denetim Talebi 73
5.4.1. Özel Denetim Talebinin Koşulları 75
5.4.1.1. Bilgi Alma veya İnceleme Hakkı Daha Önceden Kullanılmış Olmalıdır 77
5.4.1.2. Pay Sahipliğinden Kaynaklanan Hakların Kullanımı Açısından Gerekli Olmalıdır 78

5.4.1.3. Belirli Olayların Aydınlatılması Amacıyla Talep Edilmelidir..... 79
5.4.2. Özel Denetim Talebin Kabul Edilmesi 79
5.4.3. Özel Denetim Talebinin Reddedilmesi 81
5.4.4. Özel Denetim Talebi ve Gündeme Bağlılık İlkesi 82
5.5. Kuruluş ve Sermaye Artırımı Sırasında Yönetim Kurulu ve Denetçilerin İbrasına Engel Olma 84
5.6. Sermayenin Yetersiz Kalması veya Kaybı Hali 87
5.7. Sermaye Piyasası Kurulu'nun Görüşülmesini Talep Ettiği Konular 89
6. ÇAĞRISIZ GENEL KURUL 90
6.1. Genel Olarak 90
6.2. Çağrısız Genel Kurul Gündemi 91
6.3. Çağrısız Genel Kurul ve Gündeme Bağlılık İlkesi 92

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

GÜNDEME BAĞLILIK İLKESİNİN GENEL KURUL KARARLARININ GEÇERLİLİĞİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

7. GENEL KURUL KARARLARINA UYGULANACAK GEÇERSİZLİK HALLERİ……...……94
7.1. Genel olarak 94
7.2. Yokluk 96
7.3. Butlan 98
7.3.1. Genel Butlan Sebepleri 101
7.3.2. Özel Butlan Sebepleri 102
7.4. İptal Edilebilirlik 104
7.4.1. Genel Olarak 104
7.4.2. İptal Sebepleri 107
7.4.2.1. Genel İptal Sebepleri 107
7.4.2.1.1. Kanun Hükümlerine Aykırılık 107
7.4.2.1.2. Esas Sözleşmeye Aykırılık 108
7.4.2.1.3. Dürüstlük Kuralına Aykırılık 108
7.4.2.2. Özel İptal Sebepleri 109
7.4.3. İptal Davasında Taraflar 110
7.4.3.1. Davacılar 110
7.4.3.1.1. Pay Sahipleri 110

7.4.3.1.2. Yönetim Kurulu 112
7.4.3.1.3. Yönetim Kurulu Üyeleri 112
7.4.3.2. Davalı 113
8. GÜNDEME BAĞLILIK İLKESİ İHLÂLİNİN HUKUKİ SONUÇLARI 113
8.1. Genel Olarak 113
8.2. Çağrının Hiç Yapılmaması veya Usulüne Uygun Yapılmaması 114
8.3. Gündemin Gereği Gibi İlan Edilmemesi 115
8.4. Gündemde Yer Almayan Konularda Karar Alınması..... 117
SONUÇ 122
KAYNAKÇA 126

KISALTMALAR

a.g.e. **:** adı geçen eser

a.g.m. **:** adı geçen makale

AkdHFD **:** Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi

AÜHFD **:** Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi

b. **:** baskı

BATİDER **:** Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi

bkz. : bakınız

BTHAE **:** Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü

C. **:** Cilt

dn. **:** dipnot

E. **:** Esas Numarası

e.t. **:** erişim tarihi

eTTK : 6762 sayılı (mülga) Türk Ticaret Kanunu

GSÜHFD : Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi

HD : Hukuk Dairesi

HGK **:** Hukuk Genel Kurulu

HMK **:** 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu

İİK **:** 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu

İsvBK **:** İsviçre Borçlar Kanunu

İÜHFM : İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası

K. **:** Karar Numarası

m. **:** madde

RG **:** Resmî Gazete

S. **:** Sayı

s. **:** sayfa

SerPK **:** Sermaye Piyasası Kanunu

SPK **:** Sermaye Piyasası Kurulu

T. **:** Tarih

TBK **:** Türk Borçlar Kanunu

TMK **:** Türk Medeni Kanunu

TTK **:** Türk Ticaret Kanunu

TTSG **:** Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi

vd. **:** ve devamı

GİRİŞ

Anonim ortaklıklar, modern ticari hayatın ve sermaye piyasalarının temel yapı taşı niteliğinde olan kurumsal yapılardır. Türk Ticaret Kanunu'nun[1] (TTK) 329 ilâ 563. maddeleri arasında düzenlenen anonim ortaklıklar, özellikle sınırlı sorumluluk, büyük sermaye birikimlerinin sağlanabilmesi, pay devrinin kolaylığı ve kurumsal yönetim ilkelerine elverişliliği bakımından tercih edilmektedir. Anonim ortaklıkların bu denli yaygınlaşması sermaye sahiplerinin bir araya gelerek ekonomik güçlerini etkin biçimde organize edebilmelerini ve büyük ölçekli faaliyetlerin kurumsal çerçevede yürütülmesini mümkün kılmıştır.

Anonim ortaklık yapısında pay sahiplerinin iradesi ile şirketin tüzel kişiliği arasındaki bağ, esas itibarıyla genel kurul üzerinden somutlaşmaktadır. Genel kurul, şirketin irade organı olarak pay sahiplerinin şirket işlerine katılımını sağlar. Bu yolla yönetim organının seçimi, finansal tabloların onaylanması, kârın dağıtımı, ibralar gibi şirketin kaderini etkileyen temel kararlar alınır. TTK m. 407 vd. uyarınca genel kurul, anonim ortaklığın karar ve irade organı olup aldığı kararlarla hem ortaklık yapısını hem de pay sahiplerinin haklarını doğrudan etkiler. Bununla birlikte genel kurulun karar alma yetkisi sınırsız değildir.

Bu noktada gündeme bağlılık ilkesi, anonim ortaklık genel kurullarının işleyişinde hem usulî hem de maddî bakımdan temel bir rol oynar. Gündem, genel kurulun çalışma çerçevesini belirleyen ve pay sahiplerinin toplantıya hazırlıklı katılımını ayrıca bilinçli oy kullanımını sağlayan bir araçtır. Gündeme bağlılık ilkesi kural olarak genel kurulun sadece gündemde belirtilen konular hakkında karar alabileceğini gündemde yer almayan bir hususun müzakere edilip karara bağlanamayacağını ifade eder. Gündeme bağlılık ilkesinin varlığı pay sahiplerinin bilgi alma, müzakere etme ve oy kullanma haklarını koruduğu gibi ortaklıkça gerçekleştirilecek fiil ve eylemlerin öngörülebilir olmasına hizmet eder. Aynı zamanda toplantıya katılmayan pay sahiplerinin ise iradeleri dışında alınan kararlara maruz kalmalarını önler.

Öte yandan ilkenin katı biçimde uygulanması zaman zaman şirket yönetimini ve işleyişini zorlaştırabilir. Genel kurul gündeminin önceden belirlenip ilan edilmesi pay

[1] R.G., T. 14.02.2011, S. 27846.

sahiplerinin bilgi alma ve hazırlık yapma hakkı bakımından zorunlu olsa da işletme dinamikleri içinde beklenmedik olayların veya acil karar gerektiren durumların ortaya çıkması mümkündür. Bu gibi hâllerde gündemde yer almayan bir konunun görüşülememesi ya da karara bağlanamaması şirketin menfaatine zarar verebilecek sonuçlar doğurabilir. Aynı zamanda bu durum, bazı hallerde azınlık pay sahiplerinin haklarını zedeleyici sonuçlar da doğurabilir. Örneğin genel kurulun yıllık finansal tabloları görüşmesi sırasında ortaya çıkan yeni bir bilgi şirketin mali durumuna ilişkin şüphe uyandırabilir. Ancak gündemde yer almadığı gerekçesiyle finansal tabloların detaylıca incelenmesi amacıyla tabloların görüşülmesinin bir ay sonraya bırakılmasının mümkün olmaması azınlık açısından ciddi bir hak kaybı oluşturur. Benzer biçimde genel kurul toplantısında bir yönetim kurulu üyesinin görevini ağır biçimde ihlal ettiği anlaşılırsa bu konuda gündemde madde bulunmaması sebebiyle azil kararı alınamaması şirket menfaatlerinin korunmasını güçleştirebilir. Dolayısıyla gündeme bağlılık ilkesinin amacının yalnızca usuli bir toplantı disiplini sağlamak olmadığı aynı zamanda pay sahipliği haklarının korunması ile şirket yönetiminin etkinliği arasında adil bir denge kurmak olduğu kabul edilmelidir. Bu nedenle kanun koyucu, TTK'da bazı özel düzenlemelerle gündeme bağlılık ilkesine istisnalar tanımıştır. Örneğin yönetim kurulu üyelerinin haklı sebeple görevden alınması (TTK m. 364), finansal tabloların görüşülmesinin ertelenmesi (TTK m. 420) ve özel denetçi atanması (TTK m. 438) gibi durumlarda gündemde yer almasa dahi genel kurulun karar alabilmesi mümkündür. Dolayısıyla gündeme bağlılık ilkesi, mutlak bir kural olmakla birlikte kanun koyucunun belirli hallerde istisnalar ile esnettiği ancak bağlayıcılığı devam eden bir ilkedir.

Bu bağlamda çalışmanın konusu, anonim ortaklıklarda genel kurul toplantılarında gündeme bağlılık ilkesinin teorik ve pratik boyutlarıyla incelenmesi, ilkenin istisnalarının tespit edilmesi ve gündeme aykırı alınan kararların hukuki sonuçlarının değerlendirilmesidir. Zira uygulamada toplantı çağrısının usulüne uygun yapılmaması veya gündem maddelerinin açık ve belirli olmaması nedeniyle genel kurul kararlarının iptali ya da butlanı sıkça gündeme gelebilmekte bu durum hem şirket işleyişinde belirsizlik yaratmakta hem de mahkemelerde uyuşmazlıklara yol açmaktadır.

Bu çalışmada gündeme bağlılık ilkesi anonim ortaklıklar bakımından incelenmiştir. Araştırmada öncelikle gündeme bağlılık ilkesinin kavramsal ve hukuksal temelleri ele

alınacak ardından uygulama alanı ve istisnaları detaylı biçimde incelenecektir. İlkenin yalnızca olağan genel kurul toplantılarına değil olağanüstü ve çağrısız genel kurullara da uygulanıp uygulanmayacağı değerlendirilecektir.

Gündeme bağlılık ilkesinin doğru şekilde uygulanabilmesi öncelikle gündemin usulüne uygun olarak belirlenip duyurulmasına bağlıdır. Bu sebeple TTK'nın genel kurula çağrıya ilişkin hükümleri (TTK m. 410–414) ile *Anonim Şirketlerin Genel Kurul Toplantılarının Usul ve Esasları ile Bu Toplantılarda Bulunacak Bakanlık Temsilcileri Hakkında Yönetmelik*[2] ve Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) tarafından çıkarılan *II-17.1 sayılı Kurumsal Yönetim Tebliği*[3]'nin ilgili maddeleri incelenecektir. Ayrıca öğretide ve yargı kararlarında tartışma konusu olan azınlık pay sahiplerinin çağrı talepleri, finansal tabloların ertelenmesi hakkı ve özel denetim isteme hakkı gibi konular gündeme bağlılık ilkesinin istisnası bağlamında değerlendirmeye tabi tutulacaktır. İlkenin mutlak biçimde uygulanmasının bazı durumlarda azınlığın veya bireysel pay sahiplerinin hak arama özgürlüğünü kısıtlayabileceği görülmektedir. Bu nedenle çalışmada yalnızca ilkenin uygulanışını değil aynı zamanda pay sahipliği haklarının korunması ile kurumsal yönetimin etkinliği arasındaki dengeyi de irdelemek amaçlanmaktadır.

Gündeme bağlılık ilkesi ayrıca genel kurul kararlarının geçerliliğine ilişkin TTK m. 445–446 hükümleriyle de doğrudan ilişkilidir. İlkeye aykırı şekilde alınan kararların iptali veya butlanı, TBK'nın 27. maddesindeki hukuka ve ahlaka aykırılık hükümleriyle birlikte değerlendirilmelidir. Bunun yanı sıra Kooperatifler Kanunu m. 46, Türk Medeni Kanunu (TMK) m. 50, Sermaye Piyasası Kanunu (SerPK) m. 7, 11, 14/A, Genel Kurul Yönetmeliği, SPK Tebliğleri ve Yargıtay içtihatları, ilkenin tamamlayıcı hukuksal dayanaklarını oluşturur.

Gündeme bağlılık ilkesi, uygulamada sıklıkla gündeme gelen ancak çoğu zaman teknik ayrıntılar nedeniyle yanlış yorumlanan bir kurumdur. Gerek yönetim kurullarının gündemi hazırlama sürecindeki hatalar gerekse pay sahiplerinin bilgi alma ve katılım haklarının ihlali genel kurul kararlarının geçersizliği sonucunu doğurabilmektedir. Bu nedenle ilkenin kapsamının istisnalarının ve yaptırımlarının

[2] R.G., T. 28.11.2012, S. 28481 (Bundan sonra "Genel Kurul Yönetmeliği" olarak anılacaktır).
[3] R.G., T. 03.01.2014, S. 28871.

doğru şekilde belirlenmesi şirket içi demokratik işleyişin ve yargısal istikrarın sağlanması açısından büyük önem taşır. Bu çalışma ile amaçlanan gündeme bağlılık ilkesinin Türk hukukundaki yerini ve uygulama alanını ortaya koymak öğretideki görüş ayrılıklarını ve Yargıtay içtihatlarını karşılaştırmalı olarak inceleyerek uygulamada birliğin sağlanmasına katkıda bulunmaktır.

Çalışma üç ana bölümden oluşmaktadır.

Birinci bölümde anonim ortaklıklarda genel kurulun hukuki niteliği, organlar arasındaki işlevsel denge ve genel kurul gündeminin hazırlanma süreci ele alınmaktadır. Bu kapsamda genel kurulun statüsü, görev ve yetkileri, devredilemez yetkileri ile gündemin hazırlanması, duyurulması ve açık–belirli olması ilkeleri açıklanmıştır. Ayrıca olağan, olağanüstü, çağrısız ve elektronik genel kurul toplantıları bakımından gündem yapısına değinilmiştir.

İkinci bölümde genel kurulda gündeme bağlılık ilkesinin tanımı, kapsamı, uygulama alanı ve istisnaları ayrıntılı biçimde incelenmiştir. Özellikle yönetim kurulu üyelerinin haklı sebeple azli, yıllık finansal tabloların görüşülmesinin ertelenmesi, özel denetim talebi, sermayenin kaybı veya borca batıklık hâlleri, SPK'nın gündem talebi ve çağrısız genel kurul gibi istisna teşkil eden durumlar ayrı alt başlıklar halinde değerlendirilmiştir.

Üçüncü bölümde ise gündeme bağlılık ilkesine aykırılığın genel kurul kararlarının geçerliliği üzerindeki etkisi tartışılmıştır. Bu kapsamda genel kurul kararlarının geçersizlik türleri olan yokluk, butlan, iptal edilebilirlik genel hatları ile açıklanmış gündeme bağlılık ilkesine farklı şekillerde aykırılıkların bu yaptırımlardan hangisini doğurduğu öğretideki farklı yaklaşımlar ve Yargıtay kararları doğrultusunda analiz edilmiştir.

Sonuç olarak anonim ortaklık genel kurullarında gündeme bağlılık ilkesi hem pay sahipliği haklarının korunması hem de şirket yönetiminde öngörülebilirlik ve hukuki güvenliğin sağlanması açısından vazgeçilmezdir. Ancak ilkenin mutlak biçimde uygulanması bazı durumlarda pay sahiplerinin ve azınlığın haklarını zedeleyici sonuçlar doğurabileceğinden bu çalışmada gündeme bağlılık ilkesinin hukuki dayanakları, istisnaları ve ilkeye aykırılık hâlinde uygulanacak yaptırımlar bütüncül

bir biçimde ele alınacaktır. İnceleme sürecinde yalnızca kanun hükümleriyle yetinilmeyip öğretide yer alan görüş ayrılıkları ve uygulamada sıklıkla karşılaşılan sorunlar da değerlendirmeye tâbi tutulacaktır. Bu yolla ilkenin hem teorik temelinin hem de uygulamadaki yansımalarının açıklığa kavuşturulması ve mevcut tartışmalara katkı sağlanması amaçlanmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

ANONİM ORTAKLIKLARDA GENEL KURUL VE GENEL KURUL GÜNDEMİ

1. GENEL KURULUN NİTELİĞİ VE ÖZELLİKLERİ

1.1. Genel Olarak

Genel kurul, anonim ortaklıklarda pay sahiplerinin veya temsilcilerinin TTK'da öngörülen usule uygun şekilde bir araya gelerek şirket işlerine ilişkin haklarını kullandıkları, gündemde yer alan konuları müzakere edip karara bağladıkları ve ortaklığın yönetimi hakkında bilgi edindikleri organdır[4]. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 407. maddesi[5] vd. düzenlenen genel kurul, şirketin karar ve irade organı olup[6] aldığı kararlarla hukuki sonuç doğuran irade açıklamalarında bulunur[7].

Genel kurul, süreklilik arz eden bir organ olmayıp belirli zamanlarda veya ihtiyaç hâlinde toplanan bir iç organdır[8]. Yönetim kurulunun aksine daimî bir organ niteliğinde değildir ve faaliyetlerini ancak TTK'da şartları belirlenen toplantılar çerçevesinde gerçekleştirir. Pay sahipleri, genel kurul vasıtasıyla şirket yönetimine dolaylı olarak katılım sağlar. Bu çerçevede yönetim kurulunun seçimi, finansal tabloların onaylanması ve kârın dağıtımı gibi şirketin temel işleyişine ilişkin kararları alır[9]. Genel kurul kararları birer hukuki işlem niteliğinde olup geçerlilikleri ve sonuçları bakımından 6098 sayılı TBK'nın 27. maddesi ve devamındaki hükümlere tabidir[10]. Bu yönüyle genel kurul anonim ortaklığın işleyişinde kritik bir mekanizma işlevi görerek şirketin yönetim ve denetim sisteminin temel unsurlarından birini

---

[4] Hasan Pulaşlı, **Şirketler Hukuku Genel Esaslar**, 7.b., Ankara: Adalet Yayınevi, 2021, s. 316; Ersin Çamoğlu ve Reha Poroy ve Ünal Tekinalp, **Ortaklıklar Hukuku I**, 15.b., İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2021, s. 529; Şaban Kayıhan, **Şirketler Hukuku**, 8.b., İstanbul: Seçkin Yayıncılık, 2025, s. 199.

[5] Gerekçede de bu hususu açıklayıcı ifadeler yer verilmiştir: "*Birinci fıkra genel kurulun, bir taraftan şirket işlerine ilişkin kararların alındığı bir iç organ olduğunu, diğer taraftan da şirketin iradesini oluşturmasının aracı olan pay sahipliği haklarının -kural olarak- bu organda kullanıldığını hükme bağlamaktadır*."

[6] Turgut Erem, **Anonim Şirketler Hukuku**, 2.b., İstanbul: Kurtulmuş Matbaası 1969, s. 48.

[7] Fatih Bilgili ve Ertan Demirkapı, **Şirketler Hukuku Dersleri**, 7.b., Bursa: Dora Yayınları, 2020, s. 211.

[8] Fahiman Tekil, **Anonim Şirketler Hukuku,** İstanbul: Fakülteler Matbaası, 1993, s. 187; Oğuz İmregün, **Kara Ticareti Hukuku Dersleri**, 13.b., İstanbul: Filiz Kitabevi, 2005, s. 285.

[9] Ercüment Erdem, **Türk Ticaret Kanunu'nun Anonim Şirketler Genel Kurulları İçin Getirdiği Yenilikler Türk Ticaret Kanunu ile İlgili Makaleler (2009-2016),** İstanbul: Seçkin Yayıncılık, 2017, s. 409.

[10] Pulaşlı,**Genel Esaslar**, s. 316.

oluşturur. Bununla birlikte belirtilmelidir ki genel kurul, etkileri dış ilişkilerde sonuç doğuracak kararlar alamaz[11].

Yukarıda bahsedildiği üzere genel kurul, pay sahipleri veya onların temsilcilerinin katılımıyla yılda en az bir kez ve ihtiyaç duyulması halinde birden fazla kez toplanabilir. TTK m. 423 uyarınca alınan genel kurul kararları toplantıya katılan ya da katılmayan tüm pay sahiplerini, yönetim kurulunu ve şirketin tüzel kişiliğini bağlayıcı niteliktedir[12]. Kanun koyucunun genel kurula verdiği önemi TTK m. 530'da düzenlenen genel kurulun sürekli toplanamaması durumunda şirketin feshedilme ihtimalinin dahi söz konusu olabilmesinden anlamak mümkündür[13].

Genel kurul bir iç organ olarak nitelendirilmektedir[14]. Bu nedenledir ki genel kurulun ortaklığın dış ilişkilerine yönelik kararlar alması mümkün değildir[15]. Genel kurulun yetki alanı TTK m. 408'de düzenlenmiş olup yalnızca kanunen kendisine tanınan konularda karar verebilir[16].

Türk Ticaret Kanunu'nda farklı ölçütler esas alınarak birden fazla genel kurul türü düzenlenmiştir. Toplantının zamanına göre genel kurullar olağan ve olağanüstü[17], çağrı usulüne göre çağrılı veya çağrısız,[18] katılım şekline göre ise fiziki ya da elektronik ortamda yapılan genel kurullar olarak sınıflandırılmaktadır[19] .

Genel kurulun bir icra organı değil irade organıdır[20]. Ayrıca TTK'nın 408. maddesine göre genel kurul, yalnızca kanunun veya şirket sözleşmesinin açıkça yetkilendirdiği durumlarda karar alabilir. Ancak bu yetkiyi sınırsız şekilde kullanması mümkün değildir[21]. Söz konusu maddenin ikinci fıkrasında ise genel kurulun devredemeyeceği yetkileri sayılmış ve bu yetkilerin genel kurul tarafından bizzat kullanılması yönetim

---

[11] Oruç Hami Şener, **Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku**, 5.b., Ankara: Seçkin Yayınları, 2022, s. 461.
[12] Kayıhan, **Şirketler**, s. 199.
[13] Bkz.: TTK m. 530 gerekçesi. Alperen Sefa Çakırbay, "Anonim Ortaklık Genel Kurulunda Gündeme Bağlılık İlkesi ve İstisnaları", (Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara,2019, s. 6.
[14] Şener, **Ortaklıklar**, s. 461.
[15] Ünal Tekinalp, **Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku**, 5.b., İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2020, s. 297.
[16] Merdan Çalışkan, **Anonim Şirketlerde Genel Kurul**, Ankara: Adalet Yayınevi, 2019, s. 25.
[17] **a.g.e.,** s. 40
[18] **a.g.e.,** s. 42, (TTK. m. 416).
[19] **a.g.e.,** s. 46, (TTK. m.1527).
[20] Hasan Pulaşlı, **Şirketler Hukuku Şerhi Cilt II**, 3.b., Ankara: Adalet Yayınevi, 2018, s. 829.
[21] Çakırbay, **a.g.e**., s. 10; Kayıhan, **Şirketler**, s. 199.

kurulu veya herhangi bir ihtiyari organ marifetiyle yerine getirilemeyeceği hükme bağlanmıştır[22].

1.2. Genel Kurulun Statüsü (Üst organ- Eşit Organ Niteliği)

Yukarıda belirtilen hususlar birlikte değerlendirildiğinde genel kurulun ortaklık üzerinde hâkim bir organ olduğu sonucuna varılabilir. Bunun nedeni, genel kurulun esasen pay sahiplerinin katılımıyla oluşması ve onların iradelerinin ortaklığın faaliyetleri üzerinde doğrudan veya dolaylı biçimde belirleyici olmasıdır[23]. Ancak hâkimiyet teorisinin zamanla önemini yitirmiş ve öğretide artık kabul görmediği yadsınamaz bir gerçektir. Günümüzde hâkimiyet teorisi yerine organlar arası eşitlik ilkesinin esas alındığı görüş benimsenmektedir. Zira genel kurulun ortaklığın yönetimine ilişkin doğrudan kararlar alamaması ortaklığı yönetim kurulu gibi temsil edememesi gibi hususlar bahsedildiği üzere hâkimiyetin eşitliğe evrilmesi sonucunu doğurmuştur[24]. Bunun temel nedeni ise genel kurulun kanuni düzenlemelerde açıkça belirtildiği üzere yönetim organının yetkilerini üstlenip kullanamamasıdır[25]. Kanun koyucu genel kurula ve yönetim kuruluna kendine has görev ve yetkiler bahşederek bu iki organın birbiri üzerinde bir astlık – üstlük ilişkisi kurmasına engel olmuştur[26].

Durum Türk hukukunda böyle iken mehaz İsviçre hukukunda ise daha farklıdır. Zira İsviçre Hukukunda genel kurul bir üst organ olarak düzenlenmiştir[27]. İsviçre Borçlar Kanunu'nun 698. maddesinde ortaklığın en üst organının genel kurul olduğu hükme bağlanmıştır (OR Art. 698). Söz konusu "üst organ" kavramına istinaden genel kurul, ortaklığın faaliyet alanına ilişkin her türlü konunun karara bağlanması hususunda sürekli yetkiyle donatılmış en yüksek organ olarak kabul edilmektedir[28]. Genel kurula üstünlük tanıyan bu durum, genel kurulun yönetim kurulunun kararlarına müdahale edebilme yetkisini tanıması yönetim kurulunun yerine geçerek karar alabilmesi ve

---

[22] Pulaşlı, **Şerh II,** s. 830. Yazara göre devredilemez yetkinin anlamı genel kurulun bu konularda maddi olarak, bizzat şekli karar alması demektir.

[23] Genel kurulun üst organ niteliğine sahip olduğu görüşü için bkz.: İmregün, **a.g.e.,** s. 285.

[24] Şener, **Ortaklıklar**, s. 461.

[25] Hasan Pulaşlı, **Genel Esaslar, s.** 316.

[26] Çakırbay, **a.g.e**., s.6; Hasan Pulaşlı, **Şirketler Hukuku Şerhi Cilt I**, 3.b., Ankara: Adalet Yayınevi, 2018, s. 805; Mehmet Bahtiyar, **Ortaklıklar Hukuku**, 15.b., İstanbul: Beta Yayınları ,2021, s.138.

[27] İsviçre Borçlar Kanunu'nda genel kurul, m. 698 hükmünde tanımlanmış ve şirketin en üst organı olarak düzenlenmiştir.

[28] F. Von Steiger, **İsviçre'de Anonim Şirketler Hukuku**, (Çeviren: Tahir Çağa): İstanbul: Fakülteler Matbaası, 1968, s. 211; Nihan Palta, "Türk ve İsviçre Anonim Şirketler Hukukunda Organ Kavramı", **AkdHFD**, C. 12, S.1, 2022, s. 365.

hatta yönetim kuruluna bağlayıcı nitelikte talimatlar verebilmesi gibi hususlar nedeniyle eleştirilmiştir[29].

Ancak önemle belirtmek gerekir ki kanunda yer verilen bu açık ifadeye rağmen genel kurulun bir üst organ olduğu teorisi öğretide destek görmemiştir[30]. Buna karşın uygulamada ve öğretide "eşitlik teorisi" veya "işlevler ayrılığı" çerçevesinde kanunda her organa münhasır kullanabileceği belirli yetkilerin verildiği ve bu yetki ile görevler kapsamında organların birbirine eşit kabul edildiği görüşü hâkimdir[31]. Öte yandan bu görüşleri destekler biçimde İsviçre Borçlar Kanunu'nun 1992 tarihli anonim şirketler hukukuna ilişkin revizyonu ile genel kurul ve yönetim kurulu arasında yetkilerin mutlak bir hiyerarşi yerine işlevsel bir dağılıma tabi tutulduğu dolayısıyla organlar arasında bir "güç dağılımı" ilkesinin benimsendiği görülmektedir[32]. Zira bu çerçevede yönetim kuruluna ait belirli yetki ve görevlerin açıkça devredilemeyeceği, aksine karar alınamayacağı ve feragat edilemeyeceği net bir biçimde vurgulanmıştır[33].

1.3. Genel Kurulun Görev ve Yetkileri

Genel kurul, ortaklığın iradesinin hukuken tecelli ettiği organdır. Bu sebeple kanun koyucu genel kurulun görev ve yetkilerini düzenlerken karar alabileceği konular bakımından bir serbesti alanı tanımıştır. Bununla birlikte genel kurul gündemini oluşturacak konuların yine genel kurulun yetki sahası içinde kalması ve üzerinde müzakere yürütülerek bir karara varılmaya elverişli olması gerekir. Her ne kadar genel kurul anonim ortaklığın karar alma mercii konumunda olsa da bu yetkisini ancak kanun ve esas sözleşme ile kendisine çizilen çerçevede kullanma hakkına sahiptir[34]. Bu nedenle gündem maddelerinin belirlenmesi sürecinde genel kurulun karar alma

[29] Harun Keskin, "Anonim Şirket Genel Kurulu ve Yönetim Kurulu Arasındaki İlişkinin Tarihsel Süreçte Geçirdiği Değişim ve Organların Yetkilerine Genel Bir Bakış", **BATİDER**, C. 34 S. 3, 2018, s. 249.

[30] Palta**, a.g.e**., s. 366.

[31] **a.g.e.,** s. 365.

[32] Veliye Yanlı, "İsviçre Anonim Ortaklıklar Hukuku'nda "İşbölümü İlkesi" ve Yönetim Kurulunun Münhasır Yetkileri", İstanbul Hukuk Mecmuası, C. 55, S. 3, 1997, s. 264.

[33] Hasan Pulaşlı, "Yeni Türk Ticaret Kanunu'na Göre Tek Ortaklı Sermaye Şirketleri ve Buna İlişkin Bazı Özel Durumlar" **Regesta**, S.1, 2011, s. 29.

[34] İrem Yüksel, "Anonim Ortaklık Genel Kurulunda Gündem, Gündeme Bağlılık İlkesi ve İstisnaları", (İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 2025, s.8.

yetkisinin sınırlarının belirlenmesi büyük önem taşımaktadır. Zira aksi durumlarda alınan kararların hukuki olarak geçersizliği dahi söz konusu olabilecektir[35].

6762 sayılı eTTK döneminde genel kurulun hangi yetkilerinin vazgeçilmez ve devredilemez nitelikte olduğuna dair açık ve bütüncül bir düzenleme bulunmuyordu. Kanun koyucu, söz konusu belirsizliği ortadan kaldırmak ve kurumsal yönetim ilkelerini güçlendirmek amacıyla 6102 sayılı TTK'nın 408. maddesi ile net bir çerçeveye oturtmuştur[36]. Buna göre genel kurulun karar alabilmesi bu durumun TTK'da veya esas sözleşmede açıkça öngörülmüş olmasına bağlıdır. Yani yukarıda bahsedilen irade ortaya koyma özgürlüğüne sahip olan genel kurulun karar alabilmesinin tek şartı bu yetkinin kanun ve esas sözleşmede net bir şekilde tanınmış olmasıdır. Bu haliyle söz konusu düzenleme öğretide eleştirilmiştir[37]. Zira doğası gereği karar alma yetkisi sınırlandırılmamış bir organ olması gereken genel kurulun bu denli sınırlamalara tabi tutulması eleştirilerin odak noktasını oluşturmuştur.

Türk Ticaret Kanunu m. 408/2'de ise esas sözleşme ile genel kurula tanınacak yetkilerin TTK m. 375'te öngörülen ve yönetim kuruluna ait devredilemez yetkiler kapsamında olmaması gerektiği vurgulanmıştır. Madde metninde yer alan "*Çeşitli hükümlerde öngörülmüş bulunan devredilemez görevler ve yetkiler saklı kalmak üzere*…" ifadesi yönetim kurulunun devredilemez yetkilerine üstü kapalı bir atıf niteliğindedir[38]. Bu bağlamda kanunla düzenlenen devredilemez yetkiler, esas sözleşme ile belirlenebilecek genel kurul yetki ve görevlerinin de fiilen sınırını oluşturmaktadır.

Türk Ticaret Kanunu m. 408/2'de genel kurula tanınan devredilemez görev ve yetkiler tek tek sayılmıştır. Bu düzenleme ile genel kurula verilmiş olan bazı yetkilerin herhangi bir organa veya kişiye devredilemeyeceği bu konularda karar alma yetkisinin münhasıran genel kurula ait olduğu hükme bağlanmıştır[39]. Bununla birlikte kanundan

[35] Pulaşlı, **Şerh II**, s. 871.
[36] TTK m. 408 gerekçesi; Çakırbay, **a.g.e**., s. 8.
[37] Erdoğan Moroğlu, **6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Değerlendirme ve Öneriler,** 8.b., İstanbul: On İki Levha Yayınları, 2016, s. 223.
[38] Mehmet Bahtiyar ve Esra Hamamcıoğlu, **Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantıları**, İstanbul: Beta Yayınları, 2014, s. 6.
[39] Pulaşlı, **Şerh II**, s. 866.

doğan istisnalar saklı tutulmuş bazı yetki alanlarının TTK'da açıkça düzenlenmiş olması hâlinde devredilebileceği kabul edilmiştir[40].

Kanun uyarınca esas sözleşmenin değiştirilmesi, yönetim kurulu üyelerinin seçimi, ibrası ve görevden alınması, yönetim kurulu üyelerine ödenecek huzur hakkı, ikramiye ve prim ödemesi gibi mali hakların belirlenmesi, kanuni istisnalar saklı kalmak kaydıyla bağımsız denetçinin seçimi ve görevden alınması, finansal tablolar ile yıllık faaliyet raporunun onaylanması, yedek akçe hakkında karar verilmesi, yine TTK'da öngörülen istisnalar dışında ortaklığın feshi ve varlıklarının önemli ölçüde toptan satışı TTK m. 408/2 kapsamında genel kurulun devredilemez görev ve yetkileri arasında sayılmıştır[41].

Türk Ticaret Kanunu m. 408'de sayılanlar dışında da TTK'nın çeşitli hükümlerinde genel kurulun bizzat kullanması gereken yetkileri düzenlenmiştir. Buna göre esas sözleşmede aksine bir hüküm bulunmadığı sürece payların itibari değerinin üzerinde bir bedelle çıkarılabilmesi ancak genel kurul kararına bağlıdır (TTK m. 347). Yönetim kurulunda herhangi bir nedenle bir üyeliğin boşalması hâlinde yönetim kurulunca geçici olarak seçilen kişinin üyeliği ilk genel kurulun onayına sunulur ve bu onay ile kesinlik kazanır (TTK m. 363). Şirketin kendi paylarını iktisap etmesi veya rehin olarak kabul etmesi de yönetim kurulunun genel kurul tarafından yetkilendirilmesini gerektirir (TTK m. 379). Ayrıca yönetim kurulu üyelerinin şirketle kendileri veya başkaları adına işlem yapabilmeleri için genel kuruldan izin almaları zorunludur (TTK m. 395). Benzer şekilde bir yönetim kurulu üyesi, genel kurulun izni olmaksızın şirketin faaliyet konusuna giren türde ticari işlemleri kendi ya da başkası hesabına yapamayacağı gibi bu nitelikteki bir şirkete sınırsız sorumlu ortak olarak da katılamaz (TTK m. 396). Esas sözleşmede farklı bir düzenleme yer almadıkça genel kurul toplantılarında toplantı başkanının seçimi de genel kurulun yetkisi kapsamındadır (TTK m. 419/1). Pay sahiplerinin talep ettiği özel denetimin yapılabilmesi genel kurulun onayına bağlıdır (TTK m. 438). Şarta bağlı sermaye artırımı kararı genel kurul tarafından alınır (TTK m. 463). Genel kurul, sermaye tutarı değişmemek kaydıyla esas sözleşmeyi değiştirerek payların itibari değerlerini küçültmek suretiyle bölünmesine

[40] Çalışkan**, a.g.e**., s. 81.

[41] Buna ek olarak Genel Kurul Yönetmeliği m. 30'da da kanunun çeşitli hükümlerinden derlenerek oluşturulan devredilemez görev yetkiler sayılmıştır. Maddede sayılan fıkralar TTK'da öngörülen hükümlerden derlenerek oluşturulması nedeniyle kanunilik bakımından bir sorun teşkil etmemektedir.

veya daha yüksek itibari değerli paylar hâlinde birleştirilmesine karar verebilir (TTK m. 477). Bunun yanında esas sözleşme veya yapılacak bir değişiklik yoluyla kanuna uygun şekilde itfa edilen payların sahipleri ya da şirketle bağlantılı belirli kişiler lehine intifa senetleri çıkarılmasına karar verme yetkisi de genel kurula aittir (TTK m. 502). Tasfiye sürecinde esas sözleşme veya genel kurul kararıyla atanmış tasfiye memurları ile bu görevi üstlenen yönetim kurulu üyeleri genel kurul tarafından her zaman görevden alınabilir ve yerlerine yenileri atanabilir (TTK m. 537). Son olarak genel kurulun tasfiyeden dönülmesine karar verme yetkisi de kanunda açıkça düzenlenmiştir (TTK m. 548).

1.4. Genel Kurulun Karar Alabileceği Konuların Sınırı

Genel kurula tanınan görev ve yetkilerin sınırını yukarıda da değinildiği üzere yönetim kuruluna bırakılmış devredilemez görev ve yetkiler, pay sahiplerinin bireysel hakları, azınlık hakları, üçüncü kişilerin sahip olduğu haklar ve imtiyazlı paylar oluşturmaktadır. Zira genel kurulun bu hakları ortadan kaldıracak nitelikte tasarruflarda bulunması mümkün değildir[42].

Genel kurul, kanunla yönetim kuruluna tanınmış olan birçok yetkiyi bizzat kullanamaz. Bunun en belirgin örneğini TTK m. 375'te düzenlenen ve yönetim kuruluna ait olan devredilemez yetkiler oluşturmaktadır. Adından da anlaşılacağı üzere bu yetkiler devredilemez nitelikte olduğundan esas sözleşmede düzenlenmiş olsa dahi genel kurulun bu konularda karar alması mümkün değildir. Madde metninde sayılan yönetim kurulunun devredilemez yetkilerinin yanı sıra yönetim kurulunun asli işlevi ve yetkisi olan ortaklığın temsiline ilişkin iş ve işlemler de genel kurul tarafından yerine getirilemeyecek ve karar alınamayacak diğer önemli hususları oluşturmaktadır[43].

Yönetim kurulunun yanı sıra organ niteliği taşımamakla birlikte ortaklığın denetlenmesi kapsamında görev yapan bağımsız denetçinin yerine getirmekle

[42] Çalışkan**, a.g.e**., s. 110. Pay sahiplerinin bu nitelikteki haklarını ortadan kaldıran veya sınırlayan genel kurul kararları batıldır. Detaylı bilgi için bkz. Bilgili ve Demirkapı, **a.g.e.,** s. 215.

[43] Pulaşlı, **Şerh II**, s. 871. Bununla birlikte genel kurul, yönetim kurulu üyelerinin seçimi, görevden alınması, ibraları gibi konularda karar almak suretiyle veya yönetim kuruluna belirli hususlarda talimat vererek, ortaklığın yönetimine dolaylı biçimde etkide bulunabilir.

yükümlü olduğu denetimle ilgili iş ve işlemler de genel kurul tarafından gerçekleştirilemez ve bu konularda karar alınamaz[44].

Aynı şekilde genel kurul, pay sahipliğinden doğan hakları ortadan kaldıracak veya kullanımını kısıtlayacak kararlar alamaz[45]. Örneğin genel kurula katılma hakkı, oy kullanma hakkı ve genel kurul kararlarının iptalini talep etme hakkı gibi pay sahipliğinden kaynaklanan ve doğası gereği vazgeçilmez hak niteliği taşıyan haklar, genel kurul tarafından sınırlanamaz veya ortadan kaldırılamaz[46]. Zira pay sahiplerinin söz konusu haklarını kullanarak ortaklığın yönetimine katıldıkları ve iradelerini ortaya koydukları tek organ genel kuruldur.

Genel kurulun karar alma yetkisine getirilen bir diğer sınırlama ise TTK'da düzenlenen azınlık haklarıdır. Ortaklık esas sermayesinin onda birini, halka açık anonim ortaklıklarda ise yirmide birini temsil eden pay sahiplerine tanınan haklar azınlık hakları olarak adlandırılmaktadır. Genel kurul, bu hakların kullanımını ortadan kaldıran veya kısıtlayan kararlar alamaz[47]. Bu durumun en yaygın örneği TTK m. 420'de öngörülen azınlık pay sahiplerinin finansal tabloların görüşülmesinin ertelenmesini talep etme hakkıdır.

Genel kurulun karar alma yetkisi üçüncü kişilerin hakları bakımından da sınırlandırılmıştır[48]. Genel kurul, ortaklık dışındaki kişilerin kazanılmış haklarını ortadan kaldırıcı veya sınırlandırıcı nitelikte kararlar alamaz. Buna en yaygın örnek ise anonim ortaklık ile üçüncü kişiler arasında yapılmış bir sözleşme genel kurul kararıyla feshedilemeyeceği gibi söz konusu sözleşme üzerinde tek taraflı değişiklik yapılamamasıdır[49].

Son olarak genel kurul imtiyazlı paylara ilişkin kararlar alırken de bazı sınırlamalara tabidir[50]. TTK m. 478 vd. düzenlenen imtiyazlı paylar (kâr payı, tasfiye payı, rüçhan hakkı veya oy hakkı gibi) paya tanınan üstün nitelikteki hakları yahut kanunda

[44] Pulaşlı, **Şerh II**, s. 871;
[45] **a.g.e.,** s. 871
[46] TTK.'nın 447.maddesine göre, pay sahiplerinin genel kurula katılma, oy, dava hakları ile vazgeçilmez nitelikte haklarını sınırlandıran veya ortadan kaldıran genel kurul kararları batıldır.
[47] Pulaşlı **Şerh II** S.871
[48] **a.g.e.,** s. 870.
[49] Bahtiyar, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 151.
[50] Pulaşlı **Şerh II,** s. 871.

öngörülmemiş pay sahipliği haklarını ifade eder. TTK m. 454 imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını etkileyebilecek nitelikteki esas sözleşme değişikliklerinin veya yönetim kuruluna sermaye artırımı konusunda yetki verilmesine ilişkin kararların ancak imtiyazlı pay sahipleri tarafından yapılacak özel bir toplantıda onaylanması hâlinde geçerlilik kazanacağını öngörmektedir. Bu düzenleme ile kanun koyucu, imtiyazlı pay sahiplerinin hukuki konumunu korumak amacıyla genel kurulun bu tür kararlarında tek taraflı bir irade kullanmasını engellemiş kararların uygulanabilirliğini ilgili pay sahiplerinin rızasına bağlı kılarak genel kurulun karar alma serbestisini belirli ölçüde sınırlandırmıştır.[51].

Burada değinilmesi gereken önemli bir husus ise eTTK m. 137'de düzenlenmiş olan **"**ultra vires**"** ilkesidir. Eski kanun döneminde bu ilke gereğince ortaklıkların hak ehliyeti işletme konuları ile sınırlandırılmış ve genel kurulun işletme konusu dışında aldığı kararlar yok hükmünde kabul edilmiştir. Böylelikle genel kurulun karar alabileceği konular bakımından doğal bir sınır daha ortaya çıkmaktaydı. Ancak 6102 sayılı TTK'da "ultra vires" ilkesine yer verilmemiş dolayısıyla işletme konusu genel kurulun karar alma serbestisini daraltan bir ölçüt olmaktan çıkarılmıştır[52]. Nitekim TTK m. 371/2 uyarınca temsile yetkili kişilerin üçüncü kişilerle işletme konusu dışında yaptıkları işlemler de kural olarak şirketi bağlar. Bununla birlikte üçüncü kişinin söz konusu işlemin işletme konusu dışında olduğunu bildiğinin veya somut olayın özellikleri gereği bunu bilebilecek durumda olduğunun ispatı hâlinde ilgili işlem şirket bakımından bağlayıcılık doğurmaz.

2. GENEL KURULUNUN TOPLANTIYA ÇAĞRILMASI

2.1. Çağrının İçeriği

Öğretide genel kurul toplantısı çağrısı toplantının yapılacağı zamanı, yeri, gündemde yer alacak müzakere konularını ve toplantıya katılım koşullarını içerecek şekilde çağrıya yetkili organ veya kişiler tarafından yapılan bir irade beyanı olarak tanımlanmaktadır[53]. Pay sahiplerinin genel kurul toplantısından haberdar edilmesi, kural olarak Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde ve şirketin internet sitesinde yapılacak

[51] Çakırbay, **a.g.e**., s. 13.
[52] Çalışkan, **a.g.e.,** s. 110; Bahtiyar, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 149.
[53] Bahtiyar/Hamamcıoğlu, **a.g.e.,** s. 48.

ilan yoluyla gerçekleştirilir. Ancak TTK m. 339/2 esas sözleşmede çağrıya ilişkin farklı bir yöntemin öngörülebileceğini kabul ettiğinden sözleşmede böyle bir düzenleme varsa buna da uyulması gerekir[54]. Ayrıca TTK m. 414 gereğince pay defterinde adı bulunan pay sahiplerine ve pay sahipliği sıfatını daha önce şirkete belgeleyerek adresini bildirmiş olanlara toplantı zamanı, gündem ve ilanın yayımlandığı veya yayımlanacağı gazeteler iadeli taahhütlü mektupla bildirilir[55]. Bu sayede pay sahiplerinin toplantı gündemi ile ilgili kapsamlı bilgilendirilmesi sağlanır[56]. Genel kurul çağrısı usulünün bu denli ayrıntılı kurallarla düzenlenmiş olması pay sahiplerinin mutlak ve vazgeçilmez hakkı olan genel kurula katılma hakkını gereği gibi kullanabilmelerini sağlamak açısından önemlidir.

Türk Ticaret Kanunu'nda çağrı metninin içeriği konusunda bir düzenleme bulunmamaktadır. Bununla birlikte Genel Kurul Yönetmeliği'nin 11. maddesinde çağrı metninde bulunması gereken asgari içeriğe yer verilmiştir. Buna göre, genel kurul çağrısına ilişkin ilanlarda ve pay sahiplerine gönderilen mektuplarda toplantının tarihi, yeri ve gündemi açıkça yer almalıdır. Eğer gündemde esas sözleşmede değişiklik yapılması hususu yer alırsa değişen madde veya maddelerin eski ve yeni şekilleri de çağrı metninde yer almalıdır. Ayrıca çağrının kim tarafından yapıldığı belirtilmeli ilk toplantının herhangi bir nedenle ertelenmesi durumunda ise erteleme sebebi ve erteleme sonrası toplantıda geçerli olacak toplantı nisabı hakkında bilgi verilmelidir. Ayrıca çağrı metninde finansal tablolara, yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporuna, denetçi raporuna ve yönetim kurulunca hazırlanan kâr dağıtım teklifine ilişkin belgelerin şirket merkezinde ve varsa şubelerde pay sahiplerinin incelemesine sunulduğuna dair bilgilere de yer verilmesi gerekir.[57].

2.2. Çağrının Şekli Süresi ve İlanı

Öncelikle belirtmek gerekir ki anonim ortaklıklarda genel kurula çağrıya ilişkin düzenlemeler olağan veya olağanüstü genel kurul toplantısı ayrımı gözetilmeksizin her

[54] Erdem Güler, "Anonim Şirketlerde Genel Kurul Gündemi ve Genel Kurul Kararlarının Geçerliliği Üzerindeki sonuçları", (İstanbul Sebahattin Zaim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 2024, s. 11.
[55] Genel Kurul Yönetmeliği m. 10/1'de de benzer hükme yer verilmiştir.
[56] Pulaşlı, **Şerh I**, s. 889.
[57] Genel Kurul Yönetmeliği m. 11.

iki toplantı türü için de geçerlidir[58]. TTK m.414 uyarınca esas sözleşmede belirtilen şekilde ortaklığın internet sitesinde ve Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde yayımlanan bir ilanla çağrı yapılır[59]. Söz konusu çağrı ilan ve toplantı günleri hariç olmak üzere toplantı tarihinden en az iki hafta önce yapılmalıdır. Genel kurul çağrısına ilişkin ilanların geçerli olabilmesi için hem TTSG'de hem de ortaklığın internet sitesinde birlikte yayımlanması zorunludur. İlanın yalnızca bu mecraların birinde yapılması usulüne uygun gerçekleştirildiği anlamına gelmez ve bu durumda yapılan çağrı geçersiz sayılır[60]. Zira kanun hükmü açıktır. Nitekim kanun metninde "*şirketin internet sitesinde ve Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde"* ibaresine yer verilmiştir. Burada kanun koyucunun tercih ettiği bağlaç *"ve"* dir. Bu tercih ilanların her iki mecrada birden yayımlanmasını zorunlu kılmaktadır. Dolayısıyla geçerli bir çağrıdan söz edilebilmesi için ilanların hem internet sitesinde hem de TTSG'de kümülatif olarak yapılması gerekmektedir. Ancak bununla birlikte ortaklık esas sözleşmesinde düzenlenmek şartıyla ek olarak başkaca ilan şekillerine de yer verilebilir[61]. Örneğin TTSG'ye ek olarak başka bir gazetede de ayrıca ilan verilmesi şartı konulabilir.

Kanun koyucu, TTK'nın 1524. maddesinde denetime tabi sermaye şirketleri bakımından kuruluşun ticaret siciline tescilini takip eden üç aylık süre içerisinde internet sitesi oluşturulmasını bir yükümlülük olarak öngörmüştür. Ayrıca söz konusu internet sitesinin belirli bir bölümünün ortaklık tarafından kanunen yapılması gereken ilanların yayımlanmasına özgülenmesi zorunludur. Hangi şirketlerin denetime tabi olacağı hususu da yine TTK'da m. 397/4'te düzenlenmiştir. Buna göre denetime tabi olacak şirketler Cumhurbaşkanı tarafından belirlenir[62]. Kanun ile öngörülen bu yükümlülük teknolojik gelişmelerle birlikte şeffaflık ilkesinin somut bir yansıması niteliğindedir[63]. Düzenleme, pay sahiplerinin genel kurul toplantılarından zamanında

[58] Tekinalp, **Sermaye**, s. 303.
[59] Genel Kurul Yönetmeliği m. 10.
[60] Aksi görüşteki yazarlara göre bunun yanı sıra yine esas sözleşmede yer verilmek şartıyla ilan şekillerinden yalnızca birinin yapılmasının yeterli olduğu savunulmaktadır. Bkz.: Hayri Domaniç, **Anonim Şirketler**, İstanbul: Eğitim Yayınları, 1978, s. 594.
[61] Çamoğlu, (Poroy / Tekinalp), **Ortaklıklar Hukuku I,** s. 537; Bilgili ve Demirkapı, **a.g.e.,** s. 226.
[62] 2025 yılı için Cumhurbaşkanı tarafından belirlenen ölçütler hakkında bkz: 1 Mayıs 2025 tarihli ve 32887 sayılı Resmi Gazete.
[63] Yüksel, **a.g.e.,** s. 29.

haberdar olmasını ayrıca toplantı gündemine hızlı ve etkin bir biçimde erişebilmesini sağlamayı amaçlamaktadır[64].

Türk Ticaret Kanunu m. 339/2- h hükmü uyarınca genel kurulun toplantıya hangi usulle çağrılacağı esas sözleşmede düzenlenmelidir. Şayet ortaklık TTK m. 397/4 uyarınca bağımsız denetime tabi değilse ve esas sözleşmede de ayrıca bir çağrı yöntemi veya ilan mecrası öngörülmemişse TTSG'de yapılacak ilan genel kurul çağrısının hukuken geçerli sayılması için yeterli olacaktır[65].

Ayrıca Genel Kurul Yönetmeliği'nin 10. maddesinde de kanuna ek olarak genel kurula elektronik olarak katılma sistemini uygulayan ortaklıklarda elektronik genel kurul sisteminde de ayrıca ilanını yapılacağı düzenlenmiştir.

Türk Ticaret Kanunu'nun 414. maddesinin birinci fıkrasının son cümlesinde pay defterine kayıtlı olup çağrıdan önce pay senedi ya da pay sahipliğini ispatlayan belge ile adreslerini şirkete bildiren pay sahiplerine, genel kurul toplantısına ilişkin gün, gündem ve ilan yapılan gazeteler hakkında iadeli taahhütlü mektupla bildirim yapılacağı düzenlenmiştir. Anılan maddede mektubun muhatabı olarak pay defterine kayıtlı pay sahipleri, senede bağlanmamış payların sahipleri ve nama yazılı pay senedi sahipleri belirlenmiştir[66]. Bu kişilerin adres bilgilerinin ortaklık tarafından bilindiği kabul edilerek toplantı gününün, gündemin ve ilanın yayımlandığı veya yayımlanacağı gazetelerin iadeli taahhütlü mektup aracılığıyla bu kişilere iletilmesi yükümlülüğünü düzenlenmiştir[67]. Maddenin devamında çağrıdan önce ortaklığa pay senedini veya pay sahipliğini ispat eden bir belgeyi ibraz ederek adreslerini bildiren pay sahiplerine yani hamiline yazılı pay senetlerini ellerinde bulunduran pay sahiplerine de adreslerini ortaklığa bildirmiş olmaları şartıyla iadeli taahhütlü mektup ile bildirim yapılması gerektiği düzenlenmiştir[68].

---

[64] Şener, **Ortaklıklar**, s. 476. Bununla birlikte İnternet Sitesi Yönetmeliği'ne göre, internet sitesi açmakla yükümlü şirketlerin internet sitesinde yapacakları ilanı en geç TTSG'de yapılacak ilanla aynı tarihte yayınlamaları ve söz konusu ilanı altı ay boyunca internet sitesinde erişilebilir şekilde bulundurmaları gerekmektedir (Sermaye Şirketlerinin Açacakları İnternet Sitelerine Dair Yönetmelik m. 6/3-g).

[65] Tuğba Bıyıkoğlu Uygun, "Anonim Şirketlerde Genel Kurulu Toplantıya Çağrı", (Başkent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 2025, s. 121.

[66] Bahtiyar**, Ortaklıklar**, s. 168.

[67] Şener, **Ortaklıklar**, s. 476.

[68] Kayıhan, **Şirketler**, s. 204; Pulaşlı, **Şerh I,** s. 890.

Önemli bir diğer husus ise pay üzerinde intifa hakkının bulunması durumudur. TTK m. 432/2 uyarınca aksi kararlaştırılmadıkça paydan doğan oy hakkı intifa hakkı sahibi tarafından kullanılacaktır. Ayrıca TTK m. 499 hükmü gereğince intifa hakkı sahipleri de pay defterine kaydedilmektedir. Bu nedenlerle intifa hakkı sahibine de ayrıca çağrı mektubu gönderilmesi gerekmektedir. Aksi halde intifa hakkı sahibinin genel kurul toplantısından haberdar olamayacağı ileri sürülebilir[69].

Türk Ticaret Kanunu m. 414/1'de ilanın ve toplantının yapıldığı günler hariç olmak üzere öngörülen iki haftalık süre, çağrı ilanı bakımından düzenlenmiş bir süredir[70]. Kanun lafzından da anlaşılacağı üzere iki haftalık süre asgari olarak öngörülmüştür. İki haftadan daha uzun bir sürede de ilan yapılabilir. Bununla birlikte iki haftadan daha kısa bir süre öngörülemez[71]. Kanun koyucunun burada asgari bir süre öngörmesinin amacı genel kurul toplantısına ilişkin hazırlıkların tam ve eksiksiz bir şekilde gerçekleştirilebilmesini sağlamaktır. Bahsi geçen asgari iki haftalık süre çağrı ilanının yapılması için öngörülmüştür. Bununla birlikte gönderilecek olan iadeli taahhütlü çağrı mektupları bakımından TTK'da herhangi bir süre düzenlenmemiştir. Bu sebeple öğretide bu konuda görüş ayrılıkları ortaya çıkmıştır. Birinci görüşe göre çağrı ilanları bakımından TTK'da öngörülen asgari iki haftalık süre, çağrı mektupları bakımından da uygulanmalıdır[72]. Diğer görüşü savunan yazarlara göre ise kesin bir süre öngörmek mümkün olmadığından toplantıdan makul bir süre öncesinde çağrı mektubunun pay sahibinin eline geçmesi yeterli olacaktır[73]. Zira mektubun içeriğinde ilanın yayımlandığı veya yayımlanacağı gazetelerin belirtilmesi zorunlu olduğundan bu bilginin mektuba eklenebilmesi için önce ilanın TTSG'de (veya öngörülmüşse başka mecralarda) yayınlanması gerekir. Bu durum TTK'da öngörülen iki haftalık süreye fiilen uyulmasını imkânsız hale getirmektedir[74].

---

[69] Uygun, **a.g.e.,** s. 124.

[70] Özge Karaege, "Anonim Şirketlerde Tek Pay Sahibinin Genel Kurulu Toplantıya Çağrı Yetkisi (TTK m.410/II)", **Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** C. 19, S. 4, 2015, s. 112.

[71] Karaege **Çağrı,**. s. 113.

[72] Pulaşlı, **Şerh II**, s. 923; Bilgili ve Demirkapı, **a.g.e.,** s. 227; Karaege, **Çağrı,** s. 113; Şener, **Ortaklıklar**, s. 477.

[73] Çamoğlu, (Poroy / Tekinalp), **Ortaklıklar Hukuku I**, s. 537; Bahtiyar, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 168

[74] Konu hakkında yargıtayın verdiği karar bkz: Yargıtay 11. H.D. 19.06.2023, E. 2022/1114, K. 2023/3887 sayılı kararı : "*toplantıya çarı için gereken bildirimin müvekkiline toplantı tarihinden iki hafta önce ulaşmadığını,…genel kurul ilanının toplantıdan iki hafta önce olmak üzere yayımlandığı ve ortaklara iadeli taahhütlü mektupla gönderildiği, toplantı ve karar nisaplarının bulunduğu anlaşıldığından çağrı usulsüzlüğü iddiasına dayalı iptal ve hükümsüzlük iddialarının yerinde görülmediği"* (www.lexpera.com)

Kanaatimizce öğretide savunulan ikinci görüş isabetlidir. Zira çağrı mektuplarının içeriğinde ilanın yayımlandığı veya yayımlanacağı mecraların belirtilmesinin zorunlu olması öncelikle ilan işleminin gerçekleştirilmesini gerektirmektedir. Bu durumda ilan tarihine bağlı kalınarak mektupların gönderilmesi söz konusu olacağından TTK'da öngörülen asgari iki haftalık sürenin çağrı mektupları bakımından aynen uygulanması çoğu zaman fiilen mümkün olmayacaktır. Bu nedenle toplantıdan makul bir süre önce çağrı mektubunun pay sahibinin eline geçmiş olmasının yeterli kabul edilmesi hem metnin lafzına hem de uygulamanın gereklerine daha uygun düşmektedir.

2.3. Çağrıya Yetkili Olanlar

2.3.1 Yönetim kurulu

Türk Ticaret Kanunu'nun 375. maddesinde genel kurul toplantılarına yönelik hazırlıkların yapılması yönetim kurulunun görevleri arasında sayılmıştır. Aynı zamanda kanunun 410. maddesinde de olağan ya da olağanüstü genel kurul toplantılarına çağrının yönetim kurulu tarafından yapılacağı hükme bağlanmıştır. Bu açıklamalar ışığında genel kurulun toplanmasına yönelik yapılacak olan çağrı esas olarak yönetim kurulunun görev ve sorumluluğundadır[75]. Bununla birlikte TTK m. 413/1 gereğince gündemi belirleme yetkisinin de esas olarak yönetim kurulunda olduğu söylenebilir[76]. Yönetim kurulunun genel kurulu toplantıya çağırma yetkisi, beraberinde bu yetkinin gereği gibi kullanılmasına ilişkin bir sorumluluk da yüklemektedir. Bu nedenle çağrının hiç yapılmaması, zamanında yapılmaması ya da gereklilik oluşmasına rağmen olağanüstü genel kurulun toplantıya çağrılmaması durumlarında TTK'nın 553. maddesi uyarınca yönetim kurulunun sorumluluğu doğacaktır[77].

Türk Ticaret Kanunu m. 390 uyarınca yönetim kurulu tek kişiden oluşmuyorsa genel kurulun çağrılması işlemleri hakkında karar kurul halinde alınmalıdır[78]. Genel kurul toplantısının usulüne uygun olarak yapılabilmesi için yönetim kurulunun çağrı

---

[75] Şener, **Ortaklıklar**, s. 465.

[76] Detaylı bilgi için bkz.: Şaban Kayıhan, "Anonim Şirketlerde Genel Kurulun Azınlık Tarafından Toplantıya Çağrılabilmesi", **Özel Hukukun Güncel Meseleleri Sempozyumu-II (TTK.'nın Yürürlüğünün 7. Yılında Anonim Şirketler Hukuku, 25-26 Nisan 2019)**, Ankara: Adalet Yayınevi, 2020, s. 11-29.

[77] Bahtiyar/Hamamcıoğlu, **a.g.e.,** s. 39.

[78] Şener, **Ortaklıklar**, s. 465.

kararının hukuka uygun ve geçerli olması gereklidir[79]. TTK m. 410 uyarınca mevcut yönetim kurulunun görev süresi dolmuş olsa dahi genel kurulu toplantıya çağırabileceği düzenlenmiştir. Bu düzenleme sayesinde eTTK döneminde konunun açık bir şekilde belirlenmemiş olmasından doğan ve uygulamada uzun süredir devam eden belirsizlik ortadan kaldırılmıştır[80]. Burada dikkat edilmesi gereken husus yönetim kurulunun yalnızca görev süresinin sona ermesiyle görevsiz hale gelmesi durumunda mı yoksa kurulun seçimine ilişkin bir geçersizlik veya azledilmesi durumlarında da bu hükmün uygulanıp uygulanmayacağıdır. Bu durum öğretide tartışmalıdır. Bir görüşe göre yönetim kurulu üyelerinin seçimlerini hukuken geçersiz kılacak kesinleşmiş mahkeme hükmü bulunması halinde TTK m. 410/1'in uygulanabileceği ve söz konusu yönetim kurulunun ivedilikle genel kurulu toplanmak üzere çağırabileceği savunulmaktadır[81]. Karşıt görüşü savunan yazarlara göre ise TTK'da yalnızca süresi dolan yönetim kurulundan bahsedildiği için azledilen ya da mahkeme kararıyla düşürülen yönetim kurulları bakımından bu hükmün uygulanması mümkün değildir. Aynı zamanda sırf ticaret siciline tescil edilmesi hukuken görevli olmayan yönetim kuruluna genel kurulu toplantıya çağırma yetkisi vermez[82].

Kanaatimizce de görev süresi sona ermiş bir yönetim kurulunun genel kurulu toplantıya çağırabilmesi istisnai bir durum teşkil ettiğinden bu hüküm dar yorumlanmalıdır. Buna karşılık seçimlerine ilişkin geçersizlik açık ve kesin biçimde tespit edilmiş olan ve bu nedenle görevi hukuken sona eren bir yönetim kurulunun TTK'da yalnızca görev süresi dolmuş yönetim kurullarına tanınan çağrı yetkisi kapsamında değerlendirilmesi mümkün değildir. Aksi yönde bir yorum hükmün amacına ve istisna niteliğine aykırılık teşkil edecektir.

---

[79] Çamoğlu, (Poroy / Tekinalp), **Ortaklıklar Hukuku I,** s. 539.

[80] Bilgili ve Demirkapı, **a.g.e.** s. 224. Açıkça kanuni düzenleme olmamasına rağmen Yargıtay'ın süresi dolan yönetim kurulunun genel kurulu toplantıya davet edebileceği hakkında kararları mevcuttur. *"Yönetim Kurulu üyeleri ile denetçiler en çok üç yıl için seçilirler. Bu süre geçtikten sonra anılan kişilerin görev süreleri sona erer ve organ boşluğu doğar. Böyle bir durumda genel kurul, ancak tayin edilecek kayyım aracılığı ile toplantıya çağrılabilir".* Yargıtay 11.H.D. 17.10.1989, E.1989/6381, K.1989/5454 sayılı kararı. Gönen Eriş, **Anonim Şirketler Hukuku**, Ankara: Seçkin Yayınevi, 1995, s. 383.

[81] Yüksel**, a.g.e.,** s. 36.

[82] Moroğlu, **Değerlendirme ve Öneriler**, s. 226; Şener, **Ortaklıklar**, s. 467.

2.3.2. Tek pay sahibi

Yukarıda ele alındığı üzere genel kurulu toplantıya çağırmaya yetkili esas organ olan yönetim kurulunun bazı nedenlerden dolayı bu görevini yerine getirememesi durumunda kanun koyucu, TTK m. 410/2 hükmüyle tek bir pay sahibine mahkemeden izin almak şartıyla genel kurulu toplanmaya çağırma yetkisi vermiştir[83]. Söz konusu nedenler kanun metninde açıkça belirtilmiştir. Buna göre yönetim kurulunun sürekli olarak toplanamaması, toplantı nisabının sağlanamaması veya toplantı nisabının mevcut olmaması durumları bu kapsamda sayılmaktadır. Bu gibi durumlarda organ yokluğunun önüne geçilmesi, ortaklık işlerinin aksamaması ve devamlılığının sağlanması amacıyla böyle bir düzenleme hükme bağlanmıştır[84]. Kanun metninde sayılan durumlar genel çerçeve çizer nitelikte olup tek pay sahibinin genel kurulu toplantıya çağırabilmesi için genel olarak yönetim kurulunun işlevlerini yerine getirememesi gerekmektedir[85].

Sahip olduğu pay miktarının herhangi bir önemi olmaksızın tüm pay sahipleri genel kurulu toplantıya çağırmaya yönelik izin talebini TTK'da sayılan şartların gerçekleşmiş olması kaydıyla ortaklık merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesine bildirebilecektir[86]. Söz konusu müracaat hakkının pay miktarına bakılmaksızın tüm pay sahiplerine tanınmasının nedeni bu hakkın ortaklığın devamlılığı için haiz olduğu önem ve pay sahipleri arasındaki eşitlik ilkesidir[87]. Bununla birlikte pay sahibinin mahkemeye yapacak olduğu başvuru ivedi olarak karara bağlanması gerektiğinden madde metninde mahkemece verilecek olan kararın kesin olduğu hükme bağlanmıştır[88].

Mahkemeye başvuran pay sahibi genel kurulun toplantıya çağrılması hususundaki izin için oluşması gerekli olan objektif ya da subjektif olguları ispatlamakla mükelleftir[89]. Bu kapsamda pay sahibi TTK'da sayılan durumların oluştuğunu kanıtlar nitelikteki

---

[83] Pulaşlı, **Şerh II,** §33, N. 107.
[84] TTK. m. 410/2 gerekçesi.
[85] Yüksel, **a.g.e.,** s. 38.
[86] Pulaşlı, **Şerh II,** §33, N. 107.
[87] Mustafa İsmail Kaya, "Anonim Şirkette Tek Bir Pay Sahibinin Genel Kurulu Toplantıya Çağırması", **Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü 60. Yıl Armağanı**, Ankara: 2015, s. 408.
[88] Çamoğlu, (Poroy / Tekinalp), **Ortaklıklar Hukuku I**, s. 543. Yargıtay 11.H.D. 01.07.2014, E. 2014/8014, K. 2014/12619; Yargıtay 11.H.D. 17.05.2011, E. 2009/12744, K. 2011/6060 sayılı kararı. Soner Altaş, **Şirketler Hukukuna İlişkin Yüksek Yargı Kararları**, 2.b, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2018, s. 121-123.
[89] Yargıtay 11.H.D. 19.04.2022, E. 2022/1521, K. 2022/3129 sayılı kararı (www.lexpera.com).

delilleri, yapılması istenen toplantının gündemini ve toplantı yapılmasına ilişkin gerekçelerini mahkemeye sunmakla yükümlüdür[90].

Mahkemeden izin alarak genel kurulu toplantıya çağırma yetkisine sahip olan pay sahibi, bu izinle yalnızca çağrıyı yapabilir ve gündemi belirleyebilir. Ancak toplantı öncesinde yapılması gereken diğer hazırlık işlemleri yönetim kurulunun görev alanına girdiğinden bu konularda yetkili değildir[91].

2.3.3. Azınlık

Türk Ticaret Kanunu'nun 411/1. maddesinde azınlık pay sahiplerine anonim ortaklık genel kurulunu toplantıya çağırma hakkı tanınmıştır. Buna göre azınlık olarak nitelendirilen pay sahipleri, yönetim kuruluna yazılı başvuruda bulunarak çağrının gerekçelerini ve toplantı gündemini belirtmek suretiyle genel kurulun toplantıya çağrılmasını talep edebilirler[92].

Öncelikle azınlık olarak kabul edilen pay sahiplerinin kimlerden oluştuğunu belirlemek gerekir. Yukarıda da bahsedildiği üzere halka açık anonim ortaklıklarda sermayenin en az yirmide birini, halka kapalı anonim ortaklıklarda ise en az onda birini temsil eden pay sahipleri kanunen azınlık statüsüne sahiptir. Bu, öğretide oransal azınlık olarak adlandırılır[93]. Bunun yanı sıra ileride "Özel Denetim Talebi" başlığı altında ayrıntılı olarak ele alınacak olan nominal azınlık kavramına da değinmek gerekir[94]. Esasen nominal azınlığa tanınan hak, yalnızca TTK m. 439'da özel denetçi atanması bakımından özel olarak düzenlenmiştir[95]. Anılan hükme göre, genel kurulun özel denetim talebini reddetmesi durumunda paylarının itibari değeri toplamı en az bir milyon Türk Lirası tutarına ulaşan pay sahipleri de özel denetçi atanmasını talep etme yetkisine sahiptir.

[90] Çamoğlu, (Poroy/Tekinalp), **Ortaklıklar Hukuku I**, s. 543.
[91] **a.g.e.,** s. 543.
[92] Bilgili ve Demirkapı, **a.g.e.** s. 224-225; Kayıhan, **Azınlık,** s. 17; Pulaşlı, **Genel Esaslar**, s. 329.
[93] Kayıhan, **Şirketler**, s. 267;
[94] Bkz: İkinci Bölüm, 5.4.
[95] Kayıhan, **Şirketler**, s. 267; Hakan Gencer, "Anonim Ortaklıklarda Azınlık ve Azınlık Hakları, (Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Gaziantep, 2019, s. 45.

Azınlık, birden fazla pay sahibinin bir araya gelmesiyle oluşabileceği gibi tek bir pay sahibinden de meydana gelebilir[96]. Fıkranın devamında azınlığa tanınan çağrı hakkının daha az sayıda paya sahip pay sahiplerine de tanınabileceği hükme bağlanmıştır. Bu durum esas sözleşmeyle düzenlenebilir. Ancak esas sözleşme ile bu oranın artırılması ise mümkün değildir.

Azınlık pay sahiplerinin çağrı talebini yazılı olarak yönetim kuruluna iletmeleri gerekmektedir[97]. Burada dikkat edilmesi gereken husus, genel kurulu toplantıya çağrı talebinin mutlaka TTK'da ya da esas sözleşmede öngörülen oranda sermaye payına sahip pay sahipleri tarafından birlikte ileri sürülmesi gerektiğidir[98]. Azınlığı oluşturan pay sahiplerinin bu taleplerini birbirinden bağımsız şekilde ayrı ayrı iletmeleri hâlinde kanunun aradığı şartın gerçekleştiği kabul edilemez[99].

Bununla birlikte azınlık pay sahiplerinin genel kurulu doğrudan toplantıya çağırma yetkileri bulunmamaktadır. Madde metninden de açıkça anlaşılacağı üzere toplantıya çağrı talebinin yönetim kuruluna yöneltilmesi gerekmektedir. Ortaklığın tasfiye sürecinde bulunması hâlinde dahi bu durum değişmez. Zira tasfiye halinde olsa bile genel kurulu toplantıya çağırma yetkisi esasen yönetim kuruluna aittir. Bu nedenle azınlık pay sahiplerinin taleplerini tasfiye memurlarına değil yine yönetim kuruluna iletmeleri gerekir[100]. Ancak TTK m. 411/3 hükmünün son cümlesinde, yönetim kurulunun çağrı talebini kabul etmesine rağmen en geç kırkbeş gün içinde genel kurulu toplantıya çağırmaması hâlinde talep sahiplerinin diğer bir ifadeyle azınlığın, genel kurulu doğrudan toplantıya çağırma yetkisini haiz olduğu açıkça düzenlenmiştir[101].

Türk Ticaret Kanunu m. 411/3 uyarınca yönetim kuruluna yapılacak çağrı talebinin noter aracılığıyla iletilmesi öngörülmüştür[102]. Bu düzenlemenin amacı söz konusu talebin yönetim kuruluna ulaşıp ulaşmadığının ve ne zaman ulaştığının tespitini

---

96 Pulaşlı, **Şerh II**, s. 916.
97 Yargıtay 11.H.D. 12.06.1985, E.1985/3839, K.1985/3764 sayılı kararı Eriş, **Anonim Şirketler**, s.389.
98 Şener, **Ortaklıklar**, s. 471.
99 Neyzen Fehmi Dolar, "Anonim Şirketlerde Azınlığın Genel Kurulun Toplantıya Çağrılmasını Talep Hakkı", **Adalet Dergisi**, S: 65, 2020, s. 595.
100 Mustafa Erdem, "Azlığın Genel Kurulun Toplantıya Çağırılması ve Gündemin Belirlenmesi Konusundaki Yetkileri", (der.), Erol Ulusoy, **Anonim Şirketlerde Azınlık Hakları**, Ankara: Bilge Yayınevi, 2014, s. 77.
101 Kayıhan, **Azınlık,** s. 20.
102 Bu konuda tartışmalar için bkz.: Şener, **Ortaklıklar**, s. 472.

kolaylaştırmaktır[103]. Nitekim eTTK döneminde azınlığın yönetim kuruluna başvuruda bulunup bulunmadığı ve başvurunun hangi tarihte yapıldığı hususlarında çeşitli uyuşmazlıklar yaşanmış yeni düzenleme ile bu sorunların önüne geçilmek istenmiştir[104].

Azınlık, yönetim kuruluna iletmiş olduğu çağrı talebinde genel kurulun toplanmasını gerektirecek olan sebepleri göstermek ve görüşülmesini istediği gündem konularını da belirtmek zorundadır. Azınlıkça ileri sürülen gerekçelerin yerinde olup olmadığına yönetim kurulunun kendisi karar verecektir. eTTK'dan farklı olarak yönetim kurulu kendisine iletilen talebi gerekçeleriyle birlikte değerlendirir ve bu talebi kabul etmek zorunda değildir[105]. Kanun, yönetim kuruluna bu konuda takdir yetkisi tanımaktadır. Dolayısıyla ileri sürülen gerekçelerin yerinde görülmesi hâlinde çağrı talebi kabul edilebilir.

2.3.3.1.Çağrı Talebinin Yönetim Kurulu Tarafından Kabulü

Türk Ticaret Kanunu m. 411/4'e göre yönetim kurulunun azınlık pay sahiplerinin çağrı talebini kabul etmesi durumunda genel kurul en geç kırk beş gün içinde toplanacak şekilde toplantıya çağrılmalıdır[106]. Burada öngörülen kırk beş günlük süre, yönetim kurulunun azınlık pay sahiplerinin çağrı talebini kabul yönünde karar almasıyla işlemeye başlar[107]. Öğretide bu sürenin çağrı talebinin noter yoluyla yönetim kuruluna ulaştığı an başlayacağını savunan yazarlar da vardır. Çağrı talebinin yönetim kurulu tarafından kabul edilmesi sonrasında yapılacak genel kurul toplantısı, TTK'da öngörülen usullere uygun olarak çağrılı ya da çağrısız şekilde gerçekleştirilebilir. Burada kanun koyucunun kırk beş günlük kesin süreyi öngörmesinin temel nedeni çağrılı genel kurul toplantısının da yapılabilmesidir. Zira çağrılı toplantı usulü toplantıya ilişkin ilanların yapılması, gündemin pay sahiplerine bildirilmesi ve toplantının sağlıklı bir şekilde gerçekleşmesi için belirli bir hazırlık süresini gerektirir. Bu nedenle kanun koyucu yönetim kurulunun çağrı talebini kabul etmesinden itibaren kırk beş günlük bir süre belirleyerek hem azınlığın talebinin sürüncemede

---

[103] Dolar, **a.g.m.,** s. 596.
[104] TTK. 411/3 gerekçesi.
[105] Hamdi Yasaman, **Anonim Ortaklıklarda Azınlığın Genel Kurulu Toplantıya Çağırması", Şirketler Hukuku ve Sermaye Piyasası Hukuku ile İlgili Makaleler, Mütalaalar, Bilirkişi Raporları, Cilt** I, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2006, s. 47.
[106] Bilgili ve Demirkapı, **a.g.e.** s. 225.
[107] Şener, **Ortaklıklar**, s. 473.

bırakılmasını önlemek hem de toplantının zamanında ve usule uygun şekilde yapılmasını güvence altına almak istemiştir[108].

Burada özellikle dikkat edilmesi gereken husus genel kurul gündeminin azınlığın talebi doğrultusunda hazırlanması zorunluluğudur. Aksi halde hem yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu doğacak hem de kanun uyarınca azınlık pay sahipleri gündeme madde ekletme yoluna başvurarak bu haklarını kullanabileceklerdir[109]. Fıkranın devamında kırk beş günlük kesin süre içerisinde genel kurul toplantısının gerçekleştirilemeyeceğinin henüz süre dolmadan anlaşılması hâlinde çağrı yetkisinin azınlığa geçeceği düzenlenmiştir[110]. Yani bu durumda genel kurulun toplantıya çağrılması doğrudan azınlık pay sahipleri tarafından yapılabilecektir. TTK'da azınlığın bu yetkiyi kullanarak genel kurulu hangi usul ve yöntemle toplantıya çağıracağına ilişkin açık bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Bu durum öğretide farklı görüşlerin ortaya çıkmasına sebep olmuştur.

Kendigelen'e göre mahkeme tarafından verilmiş bir yetkilendirme kararı olmaksızın bu tür çağrıların diğer pay sahipleri ile toplantıya katılması gereken kişiler tarafından dikkate alınmaması ve bu nedenle genel kurula yeterli katılımın sağlanamaması durumu ortaya çıkabilir[111]. Aynı şekilde *Çamoğlu'*na göre azınlık tarafından yapılan genel kurul çağrısının pay sahiplerince göz ardı edilmesi ve bu nedenle toplantıya iştirak edilmemesi sonuç itibarıyla toplantı yeter sayısının oluşmamasına yol açacaktır[112].

Bununla birlikte öğretide hâkim olan görüşe göre azınlığın genel kurulu toplantıya çağırma yetkisi TTK m. 411/4 uyarınca doğrudan kanundan kaynaklanan bir hak niteliğindedir[113]. Bu nedenle genel kurulun usulüne uygun şekilde toplanabilmesi için gerekli çağrı işlemlerinin yerine getirilmesinde yönetim kurulunun da destek sağlaması gerektiği kabul edilmektedir[114]. Ayrıca öğretide, azınlığın doğrudan çağrı

---

[108] Çamoğlu, (Poroy/Tekinalp), **Ortaklıklar Hukuku I**, s. 540.
[109] Yüksel, **a.g.e.,** s. 47.
[110] Onur Görmez, "HAAO'da TTK'daki Azınlık Haklarının Kullanılması Üzerine Bir İnceleme", Kadir **Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 5, S. 2, 2017, s. 130
[111] Abuzer Kendigelen, **Yeni Türk Ticaret Kanunu: Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler**, 3.b., İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2016, s. 312.
[112] Çamoğlu, (Poroy/Tekinalp), **Ortaklıklar Hukuku I**, s. 541
[113] Dolar **a.g.m.,** s. 599.
[114] Çamoğlu, (Poroy/Tekinalp), **Ortaklıklar Hukuku I**, s. 541.

yapması halinde uygulamada ortaya çıkabilecek usul eksiklikleri ve pratik sorunların çözümü için TTK m. 412'de öngörülen kayyım atanması mekanizmasının kıyasen uygulanabileceği de kabul edilmektedir[115].

Kanaatimizce TTK m. 411/4 uyarınca azınlığın genel kurulu toplantıya çağırma yetkisi doğrudan kanundan kaynaklanan kendine özgü bir haktır. Bu nedenle azınlığın söz konusu yetkiyi kullanabilmesi için mahkeme tarafından ayrıca yetkilendirilmesine gerek yoktur. Kanun koyucu, yönetim kurulunun azınlığın çağrı talebini yerine getirmemesi veya süreci geciktirmesi ihtimaline karşı sürenin dolmasından önce toplantının yapılamayacağının anlaşılması hâlinde çağrı yetkisinin kendiliğinden azınlığa geçeceğini düzenlemiştir. Bununla birlikte azınlık tarafından doğrudan yapılan çağrılarda usule ilişkin bazı güçlükler doğabileceğinden yönetim kurulunun çağrı sürecinde bilgilendirici ve destek sağlayıcı bir rol üstlenmesi uygun olacaktır. Bununla birlikte yönetim kurulunun azınlığın talebi doğrultusunda genel kurulun toplanmasını zaten arzu etmediği bir durumda çağrı sürecinde azınlığa destek sağlaması veya teknik yardımda bulunmasının gerçekçi olmayacağı açıktır. Bu nedenle çağrının usulüne uygun şekilde yapılabilmesi ve pay sahipleri nezdindeki geçerliliğine ilişkin tereddütlerin giderilebilmesi amacıyla TTK m. 412'de öngörülen kayyım atanması mekanizmasının kıyasen uygulanması yerinde bir çözüm olarak değerlendirilebilir.

2.3.3.2. Çağrı Talebine Süresi İçinde Yanıt Verilmemesi veya Talebin Reddedilmesi

Azınlık tarafından yönetim kuruluna iletilen çağrı talebinin reddedilmesi veya herhangi bir cevap verilmemesi durumu TTK m. 412'de düzenlenmiştir. Buna göre pay sahiplerinin genel kurulu toplantıya çağırma veya gündeme madde ekleme taleplerinin yönetim kurulu tarafından reddedilmesi ya da bu taleplere yedi iş günü içerisinde olumlu bir yanıt verilmemesi halinde çağrı talebinde bulunan pay sahipleri, ortaklığın merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesine başvurabilir. Kanun lafzından anlaşılacağı üzere yedi iş günü içerisinde yönetim kurulu tarafından herhangi bir cevap verilmemesi örtülü ret sayılmaktadır. Görüldüğü üzere yönetim kurulunun takdir yetkisini kullanarak çağrı talebini reddetmesi halinde çağrıyı yapan

[115] Şener, **Ortaklıklar**, s. 473.

pay sahiplerine mahkemeye başvurma hakkı tanınmıştır[116]. Söz konusu davanın hangi zaman dilimi içerisinde açılacağı TTK'da düzenlenmemiştir. Öğretide azınlık pay sahiplerinin mahkemeye başvuru hakkını süresiz şekilde kullanamayacağı bu başvurunun en geç yönetim kurulunca genel kurul toplantısının yapılmasına ilişkin kararın alındığı ana kadar gerçekleştirilmesi gerektiği ileri sürülmektedir[117]. Aksini savunan yazarlara göre ise kanun koyucunun bilerek bir zaman dilimi belirtmediği bu nedenle azınlığın davayı açmak konusunda herhangi bir zaman sınırı ile bağlı olmadığı savunulmaktadır[118]. Ancak burada hakkın kötüye kullanılmasına mahal vermeyecek bir zamanda davanın açılması gerektiğine dikkat edilmelidir.

Genel kurulun toplantıya çağrılmasına yönelik dava, çağrı talebinde bulunan pay sahipleri tarafından anonim ortaklığa karşı açılır. Bu noktada davada husumetin anonim ortaklığın tüzel kişiliğine yöneltilmesi gerektiği kabul edilmektedir. Nitekim Yargıtay kararlarında da husumetin yönetim kurulu üyelerine değil doğrudan anonim ortaklığın tüzel kişiliğine yöneltilmesi gerektiği vurgulanmıştır[119]. Açılacak olan davada yetkili ve görevli mahkeme ortaklığın merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesidir.

Mahkeme inceleme yaparken öncelikle başvuruda bulunan pay sahiplerinin azınlık oranını sağlayıp sağlamadığını, azınlık pay sahipleri tarafından noter aracılığıyla yönetim kuruluna gerekli gerekçeler gösterilerek usulüne uygun bir başvuru yapılıp yapılmadığını ve yönetim kurulunun söz konusu talebe yasal süre içinde olumlu yanıt verip vermediğini veya açıkça reddettiğini denetler[120]. Dolayısıyla mahkeme, esasen işin maddi yönüne geçmeden önce başvurunun şekli açıdan usulüne uygun yapılıp yapılmadığını da incelemekle yükümlüdür.

Türk Ticaret Kanunu m. 412'nin gerekçesinde duruşmanın yalnızca istisnai ve zorunlu hallerde açılacağı mahkemenin duruşma yapılmasına karar vermesi halinde bu

---

[116] Kanunda mahkemeye başvuru hakkının yalnızca çağrı talebinde bulunan pay sahiplerine tanınmış olmasıdır. Detaylı bilgi için bkz.: Ece Deniz Günay, **Anonim Ortaklıklarda Gündem Kapsamında Genel Kurula Katılım ve Temsil Hakkı, Kurulun Toplantıya Çağırılması ve Gündeme İlişkin Hususlar,** İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2022, s. 167.

[117] Erdoğan Moroğlu, **Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü**, 9.b., İstanbul: On İki Levha Yayınları, 2020, s. 92.

[118] Yüksel, **a.g.e.,** s. 49.

[119] Yargıtay 11. HD. 21.10.2004, E. 2004/644, K. 2004/10101 sayılı kararı. (www.lexpera.com)

[120] Şener, **Ortaklıklar**, s. 475.

kararında gerekçelerini belirtmesi gerektiği ifade edilmiştir[121]. Bununla birlikte maddenin son cümlesinde mahkemece verilecek olan kararın kesin olduğu hükme bağlanmıştır. Yani söz konusu karara karşı istinaf ve temyiz yolunun kapalı olduğu anlaşılmaktadır[122]. Mahkeme, çağrı talebini yerinde görür ve azınlığın lehine karar verirse gündemi düzenlemek ve çağrıyı yapmak üzere bir kayyım atar. Aynı zamanda kayyımın toplantı için gerekli işlemleri yapması gerektiğine de karar verilir [123].

Burada dikkat edilmesi gereken husus TTK'da kayyıma özellikle gündemi düzenleme yetkisinin verilmiş olmasıdır. Bu kapsamda gündemin azınlık pay sahiplerinin önceden sunmuş oldukları gündem taslağı dikkate alınarak oluşturulması gerekir[124]. Aksi halde azınlık tarafından yapılan çağrı talebinin işlevi ortadan kalkacaktır. Bununla birlikte mahkeme, gündem üzerinde değişiklik yapma yetkisine de sahiptir[125]. Dolayısıyla azınlığın sunduğu gündem taslağı bağlayıcı olmakla birlikte nihai gündemin mahkemenin değerlendirmesi sonucunda şekilleneceği kabul edilmektedir[126].

2.3.4. Tasfiye Memurları

Anonim ortaklıklar TTK m. 529 ve devamında sayılan sona erme hallerinden birinin gerçekleşmesi halinde TTK m. 533 uyarınca kural olarak tasfiye hâline girmektedirler. Aslında tasfiye süreci, sona erme halinin bir neticesi olarak değerlendirilmelidir[127]. Ortaklığın sona ermiş sayılabilmesi için sona erme sebeplerinden birinin gerçekleşmiş olması tek başına yeterli değildir. Bu durumun ardından şirketin tasfiye sürecine girmesi gerekir. Özetle tasfiye, şirketin faaliyet amacının sona erdirilerek yalnızca hukuki ve mali ilişkilerin tasfiyesine yönelmesini ifade eder. Bu süreçte şirket, kâr elde

---

[121] TTK. m.412/1 gerekçesi; Çamoğlu, (Poroy/Tekinalp), **Ortaklıklar Hukuku I**, s. 542.

[122] Yargıtay'ın konuya ilişkin değerlendirmesinde, genel kurulun toplantıya çağrılmasına izin verilmesine dair mahkeme kararlarının kesin olduğu ve bu sebeple temyiz incelemesine konu edilemeyeceği vurgulanmıştır. Yargıtay 11. HD. 01.3.2017, E. 2015/13226, K. 2017/1218 sayılı kararı (www.lexpera.com).

[123] Zehra Seyis, **Anonim Ortaklıkta Yönetim ve Temsil Yetkisinin Devri,** İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Özel Hukuk Doktora Tezleri Dizisi No:53, İstanbul:On İki Levha Yayıncılık, 2024, s. 174.

[124] Yüksel, **a.g.e.,** s. 51.

[125] **a.g.e.** s. 51.

[126] Tekinalp, **Sermaye**, s. 262.

[127] Tayfun Ercan ve Mehmet Evis, "Anonim Şirketlerde Tasfiye", **Gaziantep Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, S: 1, 2025, s. 1.

etmek için değil varlığını tamamen sona erdirecek işlemleri tamamlamak amacıyla ayakta kalır.

Tasfiye sürecine giren anonim ortaklıklarda organlarının görev ve yetkileri yalnızca tasfiye için gerekli olan işlemler için devam eder. TTK m. 535/1'de ortaklığın organlarının görev ve yetkilerinin yalnızca tasfiyenin yapılabilmesi için zorunlu olan ve nitelikleri gereği tasfiye memurlarınca yapılamayan işlemlerle sınırlı olacağı düzenlenmiştir. Bu sebeple denilebilir ki tasfiye sürecinde de genel kurulu toplantıya çağrıma yetkisi yine yönetim kurulundadır. Fakat tasfiye sürecinde olan ortaklıklar bakımından TTK'da öngörülen bir durum daha vardır. TTK m. 410'a göre tasfiye memurları da görevleriyle ilgili olan konularda genel kurulu toplanmaya çağırmaya yetkilidir. Burada dikkat edilmesi gereken husus madde gerekçesinde de belirtildiği üzere tasfiye memurları yalnızca görevleri ile ilgili olan konularda genel kurulu toplantıya çağırabilecektir[128]. Bu durumda yapılan toplantının gündemi yalnızca tasfiye işlemleri ile alakalı olacaktır. Bunun haricinde genel kurulu toplantıya çağırma yetkilisi asıl olarak yine yönetim kuruludur[129].

2.3.5. Kayyım

TMK m. 427'de bir tüzel kişinin yönetim organlarından yoksun kalması ve bu halde yönetim işlerinin başka herhangi bir yoldan sağlanamaması durumunda bir yönetim kayyımı atanacağı düzenlenmiştir[130]. Anonim ortaklıklarda yönetim organı olan yönetim kurulunun vasfını kaybetmesi veya işlevlerini yerine getirememesi[131] durumunda mahkemece bir kayyım atanması söz konusu olabilir. Yönetim kurulu üyelerinin ölmeleri, ehliyet kayıpları veya istifa etmeleri gibi durumlarda ortaklığın organsız kalmasının yanı sıra yönetim kurulunun hukuken var olmasına rağmen hiç ya da gereği gibi toplanamaması da bu durumlardan sayılabilir.

TMK m. 427 uyarınca ortaklığın yönetim organı bulunmaması nedeniyle mahkemece atanacak olan kayyım, genel yetkili yönetim organı olarak hareket edecektir. Bu

[128] Kayıhan, **Şirketler**, s.203; TTK. m.410 gerekçesi.
[129] Moroğlu, **Hükümsüzlük**, s. 93.
[130] Seyis, **a.g.e.**, s. 26.
[131] TTK m.530 gerekçesi.

bağlamda kayyımın genel kurulu çağırma yetkisini TMK uyarınca elde ettiği söylenebilecektir[132].

2.3.6. İflas İdaresi

Anonim ortaklığın iflas yoluyla sona ermesi halinde tasfiye işlemlerini yürütmek üzere müflis ortaklığın yasal temsilcisi sıfatıyla iflas idaresi görevlendirilir. 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun (İİK) 226. maddesi uyarınca iflas idaresinin temel fonksiyonu müflis ortaklığı temsil etmektir[133]. Ancak tasfiye sürecinde ortaklığın tasfiye dışındaki iş ve işlemlerine ilişkin yetki ve sorumluluklar olağan organlarda devam eder. Dolayısıyla iflas idaresinin yetkisi yalnızca tasfiyeye ilişkin işlemlerle sınırlıdır. Bu nedenle İİK m. 226 kapsamında tasfiye sürecinde iflas idaresinin yönetim kurulunun yerine geçerek genel kurulu toplantıya çağırabileceğinin kabulü gerekmektedir[134]. Bununla birlikte iflas idaresi bu yetkisini yalnızca iflas ve tasfiye sürecine ilişkin gündemle sınırlı olmak kaydıyla kullanabilecektir.

Bununla birlikte iflas idaresi bakımından yapılan açıklamaların kıyasen konkordato komiserleri açısından da geçerli olması gerektiği kanaatindeyiz. Zira konkordato, mali durumu bozulan ve bu nedenle borçlarını ödemede güçlük yaşayan ancak faaliyetlerini sürdürmek isteyen borçluları iflasın yıkıcı sonuçlarından korumayı amaçlayan bir kurumdur[135]. Konkordato komiseri ise bu süreçte, borçlu ile alacaklıların mali menfaatlerini birlikte gözeterek konkordato sürecini sevk ve idare eden bağımsız bir uzmandır. Bu itibarla anonim ortaklık bakımından atanmış olan konkordato komiserinin gerekli hâllerde genel kurulu toplantıya çağırma yetkisine sahip olması gerektiği kabul edilmelidir.

3. GENEL KURUL GÜNDEMİ

3.1. Genel Olarak

Gündem, kavramsal olarak bir toplantıda görüşülecek konuların toplamı ve bu konuların sırasını gösteren liste şeklinde tanımlanır[136]. TTK'nın çeşitli hükümlerinde

[132] Pulaşlı, **Genel Esaslar**, s. 887.
[133] Çakırbay, **a.g.e**., s. 28.
[134] Moroğlu, **Hükümsüzlük**, s. 98.
[135] Şaban Kayıhan, **Konkordato Hukuku,** 2.b., İstanbul: Umuttepe Yayınları,2021, s. 25.
[136] Ali Püsküllüoğlu, **Öz Türkçe Sözlük**, 13.b., Ankara: Arkadaş Yayınları, 2002.

yer alan gündem kavramı ise kimi zaman yalnızca şekli, kimi zaman hem şekli hem de maddi anlamda kullanılmaktadır[137]. Nitekim gündemin hazırlanması ve ilanı gibi hususlar daha çok şekli anlamda gündemi oluştururken gündeme bağlılık ilkesini içeren hükümler ise maddi anlamdaki gündemi ön plana çıkarmaktadır[138].

Türk Ticaret Kanunu m. 413/1 hükmü uyarınca anonim ortaklıklarda genel kurul gündemi kural olarak genel kurulu toplantıya çağırma yetkisine sahip olanlar tarafından belirlenir[139]. Bu yetki ise esas olarak yönetim kuruluna aittir. Bu nedenle denilebilir ki gündem, hukuki nitelik taşıyan ve öneriler içeren bir belge olup toplantıyı çağırma yetkisine sahip kişinin önergesidir[140].

Türk Ticaret Kanunu'nda genel kurula çağrıdan toplantıda alınan kararların geçerliliğine kadar olan süreçte gündem kavramı üzerinde önemle durulmuş ve bu çerçevede çeşitli hukuki sonuçlar öngörülmüştür. Bu durum gündem kavramının genel kurul bakımından taşıdığı önemi açıkça ortaya koymaktadır. Nitekim ileride de değinileceği üzere gündem, genel kurulun etkin ve düzenli şekilde işleyişinin sağlanmasında önemli bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Nitekim Yargıtay kararlarında da yerleşik olarak gündemin genel kurul toplantılarının temelini oluşturduğuna[141] bununla birlikte genel kurul kararlarının geçerliliği üzerinde oldukça etkili olduğuna yer verilmektedir.

Gündemi içeren davet yazılarının pay sahipleri açısından birer öneri niteliği taşıdığı söylenebilir[142]. Zira pay sahipleri, gündem içeriğini inceleyerek genel kurula katılıp katılmama konusunda bilinçli bir değerlendirme yapma imkânına sahip olmaktadır. Bununla birlikte söz konusu gündem metni toplantıya katılacak pay sahiplerinin görüş bildireceği ve oy kullanacağı konulara dair bir çerçeve oluşturur. Dolayısıyla pay

---

[137] Güler, **a.g.e.,** s. 52.
[138] Esra Cenkçi, "Anonim Şirketlerde Gündeme Bağlılık İlkesi", (Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Antalya, 2011, s.7.
[139] Güler, **a.g.e.,** s.53; Yargıtay 11.H.D. 10.01.2017, E.2016/405, K.2017/142 sayılı kararı (www.lexpera.com).
[140] Güler, **a.g.e.,** s. 53.
[141] Yargıtay 11.H.D. 25.02.2014, E. 2014/331, K. 2014/3503; Yargıtay 11.H.D. 10.01.2017, E. 2016/405 K.2017/142 sayılı kararı (www.lexpera.com).
[142] Hasan Karslıoğlu, **Anonim Şirketlerde Genel Kurul,** Ankara: Adalet Yayınevi, 2019, s. 203.

sahipleri, ortaklık nezdindeki katılma haklarını önceden belirlenen gündem sınırları dâhilinde kullanabilirler[143].

3.2. Gündemin Açık ve Belirli Olması

Öğretide zaman zaman "açıklık" zaman zaman da "belirlilik" olarak adlandırılan bu ilke genel kurul gündem maddelerinin sade, açık, anlaşılır ve kesin bir şekilde kaleme alınmasını ifade eder. Bu kesinliğin sağlanmasının temel amacı anonim ortaklık genel kurullarında belirli grupların kendi menfaatleri doğrultusunda hareket ederek diğer pay sahiplerinin genel kurula katılımını engelleme veya güç boşluğundan yararlanma girişimlerini önlemektir[144]. Böylece tüm pay sahiplerinin eşit şekilde bilgilendirilmesi ve genel kurul kararlarına katılımının güvence altına alınması hedeflenmektedir[145]. Anonim ortaklıklarda pay sahibi olabilmek için ortaklıklar hukukuna hâkim olmayı gerektiren herhangi bir nitelik aranmadığı için ortaklık hukukundan doğan haklarının kullanılabileceği yegâne merci olan genel kurulda pay sahiplerinin bu hakları kullanırken ortalama zekaya sahip bir kişinin kolayca anlayabileceği ve başka bir anlama gelmeyecek şekilde düzenlenmiş gündem maddelerinin oluşturulması büyük önem taşır[146]. Bununla birlikte gündem maddelerinin sadece başlıktan ibaret olmaması ayrıca tek tek gerekçelendirilmesi gerektiği de savunulmaktadır. Kafa karıştırıcı ve pay sahiplerini toplantıya katılmamaya sevk eden ifadeler de gündemde bulunmamalıdır. Belirlenen gündemin objektif şekilde açık ve belirli olması gerekmektedir. Bu kapsamda öğretide yazarlar tarafından ve ilgili yönetmelik ile tebliğler aracılığıyla objektif kriterler belirlenmeye çalışılmıştır.

Gündemle ilgisi bulunmayan teknik ve kafa karıştırıcı bilgilere yer verilmesi[147], maddelerin açık ve anlaşılır olmaması, ne anlama geldiklerine dair tereddütler bulunması[148], yazı boyutu ve tipinin okunabilir olmaması ya da gündemin Türkçe

---

143 Güler, **a.g.e.,** s. 54.

144 Detaylı bilgi için bkz.: Mustafa İsmail Kaya, "Pay Sahiplerinin Anonim Şirket Genel Kurulunda Temsil Edilmesi", **BATİDER**, S.30, C.4, 2014, s. 45-95; Talha Barut, "Anonim Şirketlerde Güç Boşluğu ve Giderilmesi Yolları", (, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Antalya, 2008, s. 25.

145 Ünal Tekinalp, **Halka Açık Anonim Ortaklıklarda Yönetime Katılma Sorunları**, İstanbul: Formül Matbaası, 1979, s. 7.

146 Pulaşlı, **Şerh II,** s. 935.

147 Çakırbay, **a.g.e**., s. 32.

148 Fatma Altınbaş Yıldırım, "Anonim Şirket Genel Kurulunda Gündem ve Gündeme Bağlılık İlkesi", (Altınbaş Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi),2019, s. 69.

düzenlenmemesi gibi hususlar gündemin açık ve belirli olması ilkesine aykırılık teşkil eder.

Genel Kurul Yönetmeliği'nin 13/2. maddesinde gündemle ilgili olarak uygulamada da sıklıkla karşılaşılan *"lüzum görülecek sair hususlar"* şeklinde bir gündem maddesinin belirlenemeyeceği hükme bağlanmıştır. Söz konusu hüküm oldukça yerindedir. Zira bu şekilde bir ifadenin gündemin açıklık ve belirliliğine aykırı olacağı yadsınamaz bir gerçektir[149]. Gündemde yer alacak konuların açık ve belirli olması ilkesinin bir gereği olarak *"lüzum görülecek sair hususlar"* ifadesiyle belirsiz bir gündem maddesi belirlenmesi hukuken mümkün değildir. Bu başlık altında sınırları belirsiz biçimde her konunun müzakere edilebilmesi gündeme bağlılık ilkesinin özüne de aykırılık teşkil eder. Yukarıda belirtildiği üzere görüşülecek konuların önceden somut olarak tespit edilip gündemde açıkça belirtilmesi gerekmektedir[150]. Aksi takdirde pay sahiplerinin toplantıya hazırlıklı katılımı engellenmiş olur ve karar alma süreci şeffaflıktan uzaklaşır[151].

Ayrıca gündemde yer almayan veya belirsiz şekilde ifade edilen konular hakkında alınacak kararlar ileride hukuki ihtilaflara ve iptal davalarına konu olabilecektir. Bu durum hem pay sahiplerinin haklarını zedeler hem de ortaklığın karar alma mekanizmasının güvenilirliğini sarsar. Dolayısıyla gündem maddelerinin açık, anlaşılır ve somut şekilde düzenlenmesi hem toplantının sağlıklı bir şekilde yürütülmesi hem de alınacak kararların hukuki geçerliliği açısından zorunludur[152]. Bu yaklaşım pay sahiplerinin bilgi alma ve değerlendirme haklarının korunması bakımından da önem arz etmektedir. Bunların yanı sıra gündemin belirli olması ilkesinin gereği olarak genel kurulu toplantıya çağıran merci tarafından gündem önceden belirlenmeli ve pay sahiplerine duyurulmalıdır. Bu, gündemin sonradan değiştirilemeyeceği anlamına gelir. Bununla birlikte pay sahipleri toplantıya katılım

---

149 Güler **a.g.e**., s. 56.

150 Ali Yiğin, "Anonim Şirketlerde Gündeme Bağlılık İlkesi", (İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 1988, s. 9; Özgür Memişoğlu, "6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda Anonim Şirket Genel Kurul Toplantı Gündemi, Gündeme Bağlılık İlkesi ve İstisnaları", **Legal Hukuk Dergisi**, C. 12, S. 133, 2014, s. 69.

151 Halil Arslanlı, **Anonim Şirketler (II-III Anonim Şirketin Organizasyonu ve Tahviller),** İstanbul: Fakülteler Matbaası, 1960, s. 21.

152 Ernst Hirsch, **Türk Ticaret Kanunun Esaslarına Göre Ticaret Hukuku C.II**. (Çev. Galip Mustafa Gültekin). İstanbul: Marifet Kitabevi,1935, s. 220; Kemal Arar, **Kara Ticareti Şirketler Hukuku**, Ankara: Güney Matbaacılık ve Gazetecilik, 1952, s. 163.

iradelerini daha sağlıklı bir şekilde verebileceği gibi toplantıya katılmamaları durumunda da yalnızca gündemde belirtilen maddelerin görüşüleceği konusunda bir güvenceye sahip olur[153].

Aynı şekilde Sermaye Piyasası Kurulu'nun (SPK) II-17.1 sayılı Kurumsal Yönetim Tebliği'nde de açıklık ve şeffaflık ilkelerine vurgu yapılmaktadır. İlgili hükme göre genel kurul gündemi hazırlanırken her teklifin ayrı bir başlık altında ve açık bir şekilde belirtilmesi zorunludur. Ayrıca Genel Kurul Yönetmeliği'nde olduğu gibi Tebliğin 1. maddesinin 2. fıkrasında da özellikle *"diğer"* veya *"çeşitli"* gibi belirsiz ibarelerin gündemde yer almaması gerektiği açıkça ifade edilmektedir. Nitekim yukarıda da bahsedildiği üzere uygulamada *"sair hususlar", "diğer hususlar", "bağlı hususlar"* gibi ifadelerin ilan edilen gündemlerde yer aldığı görülmektedir[154]. Bu gibi durumların gündemin belirli ve açık olması kriterlerine uygun olmadığı açıktır. Söz konusu ifadelerin kullanılması ileride ele alacağımız üzere gündemin gereği gibi ilan edilmemesinin hukuki yaptırımlarına tabi olur.

Yapılan açıklamalar ışığında söylenebilir ki gündemde ele alınması planlanan konuların kapsamlı bir şekilde değerlendirilip gündem metnine dâhil edilmesi gerekmektedir. Özellikle ortaklığın hukuki, idari ve mali durumu ile pay sahiplerinin müktesep haklarına ilişkin olarak toplantıda görüş veya talep gelme olasılığı yüksek olan hususların gündem dışında bırakılmaması büyük önem taşımaktadır[155]. Gündemin objektif kriterlere uygun şekilde açık ve anlaşılır olarak oluşturulmaması, belirsiz ve farklı anlamlara gelebilecek maddeler içermesi halinde toplantı sırasında başkanlık divanının söz konusu muğlak maddeleri görüşmeye açarken dar bir yorum benimsemesi ve maddenin amacını aşacak şekilde genişletilmesini önlemesi gerekmektedir[156]. Bu durum kanunen yerine getirilmesi zorunlu bir yükümlülüktür[157].

Yukarıda belirtilen nedenler doğrultusunda pay sahiplerine duyurulan gündem maddelerinin ortalama zekâya sahip bir pay sahibi tarafından anlaşılabilir olması

---

[153] Tuğrul Ansay, **Anonim Şirketler Hukuku**, 6.b., Ankara: BTHAE Yayınları,1982, s. 173.
[154] Özge Karaege, "Anonim Şirketlerde Genel Kurulun Yönetim Kurulu Üyelerini Görevden Alma (Azil) Yetkisi (TTK. m.364)". **Ankara Barosu Dergisi**, S.1, 2014, s. 75.
[155] Güler, **a.g.e.,** s. 57.
[156] Hasan Karslıoğlu, "Anonim Şirket Genel Kurul Kararları, Kararların Alınması ve Etkileri", (Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 2007. s.197.
[157] Yiğin, **a.g.e.,** s. 29.

gerektiği göz ardı edilmemelidir[158]. Aksi takdirde yalnızca teknik bilgisi yüksek düzeyde olan pay sahiplerini hedef alarak hazırlanan gündem maddeleri toplantıya katılacak diğer pay sahiplerinin katılım iradesini desteklemekten ziyade bu iradenin zayıflamasına neden olacaktır.

Bunlara ek olarak gündemin açık olması gerektiği başlığı altında yer verilen ortalama bir pay sahibinin açık ve kesin biçimde anlaması hususunu TMK m. 2'de yer alan dürüstlük kuralı bağlamında ele almak yerinde olacaktır. Zira objektif kriterler uygulanırken her somut olayın kendi şartları çerçevesinde değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda pay sahiplerinin bilgilendirilmesi ve karar alma süreçlerine etkin katılımı dürüstlük ve iyi niyet kuralları doğrultusunda sağlanmalıdır. Şayet ortalama bir pay sahibi ilan edilen gündemi açıkça anlayabiliyor ve maddeler bakımından bir muhakeme yapıp genel kurula katılıp katılmama hususunda kararını kolaylıkla verebiliyorsa gündemin açıklığı söz konusudur[159].

Son olarak gündemin belirli olması prensibinin çerçevesinde toplantı için tek bir gündem hazırlanmalı ve ilan edilmelidir[160]. Birden fazla gündemin oluşturulması gündemin açık ve belirli olma niteliğini ortadan kaldırır[161]. Bu durumda pay sahipleri açısından hangi gündemin esas alınacağı konusunda tereddütler doğar ve hukuki belirlilik zarar görmüş olur. Aynı şekilde birden fazla gündemin ilan edilmesi gündemin usulüne uygun şekilde duyurulmadığı sonucunu doğurur ve genel kurulda alınan kararların hukuken geçerliliğini tartışmalı hale getirir.

3.3. Olağan Genel Kurul Gündemi

Olağan genel kurul toplantısının zamanlaması ve gündemi TTK m. 409'da ayrıntılı şekilde düzenlenmiştir. Buna göre olağan toplantı her faaliyet döneminin sona ermesinden itibaren üç aylık süre içinde yapılmalı ve bu toplantıda başta yönetim ve denetim organlarının seçimi olmak üzere finansal tabloların, yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporunun, kâr dağıtımına ilişkin tekliflerin ve dönemle ilgili diğer gerekli hususların görüşülerek karara bağlanması gerekmektedir. Söz konusu hükme göre

[158] Memişoğlu, **a.g.m**., s. 70.
[159] Oğuz İmregün, **Anonim Ortaklıklar**, 4.b., İstanbul: Yasa Yayınları, 1989, s. 10.
[160] **Arslanlı, Şirketler II**, s.21; Memişoğlu, **a.g.m**., s. 69.
[161] Çakırbay, **a.g.e**., s. 32.

olağan genel kurul toplantısı faaliyet döneminin bitmesinden itibaren üç ay[162] içerisinde yapılmalıdır[163]. Bu kapsamda anonim ortaklık genel kurulunun yılda en az bir defa toplanması gerektiği söylenebilir. Bu toplantıların olağan olarak nitelendirilmesinin sebebi her yıl düzenli olarak yapılması ve TTK m. 409'da belirtilen hususların müzakere edilerek karar bağlanmasıdır[164].

Türk Ticaret Kanunu m. 409'da bahsi geçen konular olağan genel kurul toplantısının gündeminde yer alması gereken hususlardır[165]. Bu gündem maddeleri asgari şekilde sayılmış olup ihtiyaç duyulması halinde başkaca maddelerin de eklenmesi mümkündür[166]. İlgili maddeye göre olağan genel kurul toplantılarında bulunması gereken asgari gündem maddeleri ortaklığın organlarının seçimi, finansal tabloların müzakere edilmesi, yönetim kurulunun yıllık raporunun incelenmesi, dağıtılacak kâr ve kazanç paylarının oranlarının belirlenmesi, yönetim kurulu üyelerinin ibralarının müzakeresi şeklinde belirtilmiştir[167]. Burada dikkat edilmesi gereken husus kanun koyucunun madde metninde belirlediği hususların sınırlı şekilde *"numerus clausus"* sayılmamış olup gündemi belirleyecek kişi ve organlarca genişletilip belirlenmesinin esas olmasıdır[168].

Üzerinde durulması gereken bir diğer husus ise TTK m. 409'da asgari olarak belirtilen maddelerin her olağan genel kurul toplantısının gündeminde bulunma zorunluluğunun olup olmamasıdır. Sayılan hususların tüm genel kurul toplantısı gündeminde yer

---

162 Kanunda belirtilen üç aylık süre bir düzen hükmüdür. Bkz: Yüksel, **a.g.e.,** s. 57; Karaege, **Görevden Alma,** s.20.

163 Pulaşlı, **Şerh II,** s. 878.

164 Şener, **Ortaklıklar**, s. 464.

165 Bununla birlikte kanunla paralel içeriğe sahip Genel Kurul yönetmeliğinin 5/1-a maddesinde de benzer konular sayılmıştır.

166 Yüksel, **a.g.e.,** s.58.

167 Kanunla paralel olarak Genel Kurul Yönetmeliğinin 13/1. maddesi, olağan genel kurul toplantılarında asgari olarak yer alması gereken gündem maddelerini ve bunların görüşülme sırasını düzenlemektedir. Buna göre olağan bir genel kurulun gündeminde açılış ve toplantı başkanlığının oluşturulması, yönetim kurulunca hazırlanan yıllık faaliyet raporunun okunması ile bu rapor üzerindeki müzakereler, denetçi raporlarının okunması, finansal tabloların okunup görüşülmesi ve onaya sunulması, yönetim kurulu üyelerinin ibrası, kârın kullanım şeklinin ve dağıtılacak kâr payı oranlarının belirlenmesi, yönetim kurulu üyelerinin ücretlerine ve diğer mali haklarına (huzur hakkı, ikramiye, prim vb.) ilişkin kararların alınması, faaliyet yılı içerisinde yönetim kurulunda meydana gelen boşalmalar nedeniyle yapılan atamaların genel kurul tarafından onaylanması, görev süresi sona eren yönetim kurulu üyelerinin yeniden seçimi ile görev sürelerinin belirlenmesi ve son olarak denetçinin seçimi yer almaktadır.

168 Bilgili ve Demirkapı, **a.g.e.,** s. 228.

alması şart değildir[169]. Bu duruma en yaygın örnek bir önceki genel kurul toplantısında yönetim kurulu üyelerinin üç yıllığına seçilmiş olmasıdır. Eğer faaliyet yılı sonunda TTK'dan doğan özel bir durum söz konusu değilse bu üyelerin yeniden seçimine ilişkin gündemde bir madde bulunmasına gerek yoktur[170].

Genel Kurul Yönetmeliği m. 13/1 uyarınca, olağan genel kurul toplantılarında hangi konuların gündemde yer alacağı ve bu konuların hangi sırayla görüşüleceği hüküm altına alınmıştır. Düzenleme çerçevesinde genel kurul gündemi toplantının açılması ve başkanlık divanının oluşturulması ile başlamakta yönetim kurulu faaliyet raporu, denetçi raporları ve finansal tabloların görüşülmesi ile sürmektedir. Bunu yönetim kurulu üyelerinin ibrası, kârın kullanım şeklinin belirlenmesi ve kâr payına ilişkin kararlar izlemektedir. Ayrıca yönetim kurulu üyelerinin mali haklarının tespiti, yıl içinde yapılan atamaların onaylanması, süresi sona eren üyelerin yeniden seçimi ile denetçi seçimi de olağan gündemin zorunlu unsurları arasında yer almaktadır.

3.4. Olağanüstü Genel Kurul Gündemi

Türk Ticaret Kanunu m. 409/2'ye göre olağanüstü genel kurul toplantıları herhangi bir süre aralığına tabi olmaksızın anonim ortaklığın ihtiyaç duyduğu durumlarda yapılabilecektir[171]. Buna göre olağanüstü genel kurul toplantıları yılda birden fazla kez yapılabileceği gibi bazı durumlarda hiç gerçekleştirilmemesi de mümkün olabilir[172].

Toplantı gerek görüldüğü hallerde yapılacağı için gündemi de toplantıya dayanak olan hususlar oluşturur. Bu hususların önceden bilinmesi mümkün değildir[173]. Bu nedenle olağanüstü genel kurul toplantılarının kanun koyucu tarafından belirlenmiş asgari maddeleri olan bir gündemi yoktur. Bu da toplantının olağanüstü olan yapısına ve ruhuna uygundur. Ancak önemle belirtilmelidir ki olağanüstü genel kurul toplantılarında da toplantıya çağrı yetkisine sahip kişi veya organlar tarafından usulüne uygun olarak yazılı bir gündem hazırlanmalı ve bu gündem pay sahiplerine

---

169 Domaniç**, a.g.e.,** s. 593. Yargıtay 11. H.D. 29.11.2017, E. 2016/4873, K. 2017/6710 sayılı kararı (www.lexpera.com)
170 Detaylı bilgi için bkz Moroğlu **Değerlendirme ve Öneriler**, s. 223.
171 Bahtiyar, **Ortaklıklar**, s. 156; Pulaşlı, **Şerh II,** s. 844.
172 Kayıhan, **Şirketler**, s. 201.
173 Çakırbay, **a.g.e**., s. 39.

bildirilmelidir. Bununla birlikte ilan edilecek gündemin pay sahipleri tarafından kolaylıkla anlaşılabilir, açık ve belirli olması gereklidir[174].

3.5. Elektronik Genel Kurul Gündemi

Anonim ortaklıklar açısından 6102 sayılı TTK ile getirilen önemli yeniliklerden biri de elektronik ortamda genel kurul yapılabilmesidir. TTK'nın 1527. maddesi anonim ortaklık genel kurullarına elektronik ortamda katılım imkânı tanımıştır. Bu hükümle elektronik genel kurul toplantılarının çerçevesi çizilmiş ve ayrıntıların çıkarılacak bir yönetmelikle düzenleneceği belirtilmiştir[175]. Elektronik genel kurul, pay sahipleri veya temsilcilerinin aynı fiziksel mekânda bulunmaksızın dijital ortamda bir araya geldiği toplantı işlemlerinin elektronik sistemler aracılığıyla yürütüldüğü ve pay sahipliği haklarının yine bu sistemler üzerinden kullanıldığı genel kurul modelidir[176]. Elektronik genel kurul ile kastedilen fiziki olarak yapılan genel kurula bazı pay sahiplerinin elektronik ortamdan katılım sağlamasıdır. Başka bir ifadeyle yalnızca elektronik ortamda genel kurul yapılması mümkün değildir[177]. Bu düzenleme sayesinde gerekli koşulların varlığı halinde toplantıya fiziken katılamayan pay sahipleri veya temsilcileri elektronik ortam aracılığıyla toplantıya erişim imkânı bulmaktadır. Böylelikle katılım kolaylaştırılmış ayrıca toplantıların daha kısa sürede tamamlanmasıyla zaman ve maliyet açısından tasarruf sağlanmıştır[178]. Bununla birlikte genel kurula elektronik ortamda katılım ve elektronik oy kullanılabilmesi esas sözleşmede bu hususta bir hüküm bulunmasına bağlıdır[179].

Türk Ticaret Kanunu m.1527/5 hükmü uyarınca genel kurula elektronik ortamda katılım ve oy kullanma fiziki ortamda yapılan katılım ve oy kullanma ile aynı hukuki

---

[174] Yargıtay 1999 yılında vermiş olduğu bir kararında olağanüstü genel kurul toplantılarının gündemlerinin de açık ve anlaşılabilir olması gerektiğini vurgulamıştır. Yargıtay 11. H.D. 26.05.1999, E. 1999/2473, K. 1999/4475 sayılı kararı (www.kazancı.com).

[175] Ümit Yayla, **Anonim Ortaklıklar Genel Kuruları / Elektronik Genel Kurullar,** İstanbul: On İki Levha Yayınları, 2013, s. 41.

[176] Mete Özgür Falcıoğlu**, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ve İlgili Mevzuat Kapsamında Anonim Şirketlerde Elektronik Genel Kurul**, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2016, s. 39

[177] Türk hukukundaki düzenlemeden farklı olarak, İsviçre Şirketler Hukuku Revizyonu sonrasında İsviçre'de genel kurulun fiziki bir toplantı yapılmaksızın tamamen elektronik ortamda gerçekleştirilmesi mümkün hâle getirilmiştir. Detaylı bilgi için bkz.: M. Fatih Cengil ve Ömer Korkut, "Dijital Çağda Genel Kurul (Anonim Şirket Genel Kurul Toplantılarına İlişkin İsviçre Borçlar Kanunu Değişikliği)". **Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** C. 26, S. 3, 2022.

[178] Pulaşlı, **Genel Esaslar**, s. 320.

[179] Cengil ve Korkut, **a.g.e**., s. 316.

sonuçları doğurur. Dolayısıyla elektronik katılımın varlığı genel kurulun temel esaslarını değiştirmemekte fiziki katılımla yapılan toplantılarla aynı nitelikte kabul edilmektedir. Bu sebeple toplantının gündemi bakımından elektronik veya fiziki ortamda yapılan genel kurullar arasında herhangi bir farklılık söz konusu değildir[180].

Ancak bunlara ek olarak kanun düzenlemesinin esaslarını düzenleyen Anonim Şirketlerde Elektronik Ortamda Yapılacak Genel Kurullara İlişkin Yönetmelik'in[181] 6. maddesi uyarınca genel kurul toplantısını elektronik ortamda gerçekleştirecek ortaklıklar TTK ve esas sözleşmede öngörülen usullere uygun olarak yapılacak toplantı çağrılarını genel kurul öncesinde pay sahiplerinin incelemesine sunulması gereken belgeleri ve gündeme ilişkin diğer dokümanları güvenli elektronik imza ile imzalanmış şekilde ve TTK m. 414'te öngörülen süreler içerisinde Elektronik Genel Kurul Sistemi üzerinden hak sahiplerinin erişimine açmakla yükümlüdür[182]. Buna göre elektronik genel kurul toplantılarında çağrıyı yapanlar toplantı gündemini ve gündemdeki maddelerin sıralamasını söz konusu sisteme girmekle de yükümlüdür.

[180] Yüksel, **a.g.e.,** s. 64.
[181] RG: T. 28.08.2012. S. 28395.
[182] Toplantı gündeminin sisteme nasıl girilmesi gerektiği MKK E-Genel Kurul Şirket İşlemleri Kullanıcı Kılavuzu'nda belirlenmiştir

İKİNCİ BÖLÜM

GENEL KURULDA GÜNDEME BAĞLILIK İLKESİ VE GÜNDEME BAĞLILIK İLKESİNİN İSTİSNALARI

4. GÜNDEME BAĞLILIK İLKESİ

4.1. Genel Olarak

Anonim ortaklık genel kurullarında gündeme bağlılık ilkesi, pay sahiplerinin haklarını koruyan ve genel kurul toplantılarının düzenli ve öngörülebilir bir şekilde yapılmasını sağlayan temel bir prensiptir[183]. Bu ilke, TTK'nın 413/2. maddesinde düzenlenmiş olup genel kurulda ancak ilan edilen veya davet mektuplarıyla bildirilen[184] konuların görüşülüp karara bağlanabileceğini öngörmektedir[185]. Gündeme bağlılık ilkesi sayesinde anonim ortaklık genel kurullarında kanuni istisnalar dışında gündemde yer verilmeyen meselelerde karar alınamaz[186].

Gündeme bağlılık ilkesi, genel kurul toplantılarında yalnızca toplantı öncesinde pay sahiplerine usulüne uygun şekilde bildirilen gündem maddelerinin tartışılabileceği ve bu konular hakkında karar alınabileceği anlamına gelmektedir[187]. TTK'da gündeme bağlılık ilkesine kavram olarak yer verilmemiştir. TTK m. 413'te yer alan gündemde bulunmayan konuların müzakere edilmesi yasağı öğretide gündeme bağlılık ilkesi olarak adlandırılmıştır[188].

---

183 Pulaşlı, **Şerh II,** s. 933; Erem, **a.g.e.** s. 55; Çamoğlu, (Poroy/Tekinalp), **Ortaklıklar Hukuku I**, s. 561.

184 Arslanlı**, Şirketler II,** s. 20.

185 Kayıhan, **Şirketler**, s. 205; Bahtiyar/Hamamcıoğlu, **a.g.e.**, s. 24

186 Yüksel, **a.g.e.,** s. 68. Burada ifade edilen gündeme bağlılık ilkesinin olumsuz etkisidir. Gündeme bağlılık ilkesinin olumlu etkisi ise gündemde bulunan tüm konuların genel kurulda müzakere edilmesi gerekliliğidir. Yargıtay 11.H.D. 20.11.2024, E. 2023/4881, K. 2024/8088 sayılı kararı (www.lexpera.com).

187 Yargıtay 11.H.D.11.02.1964, E.1963/3554, K. 1964/460 sayılı kararı: Tuğrul Ansay, "Anonim Şirketler ve Tatbikat, 1963-1966 Arasında Verilen Mahkeme Kararları", **BATİDER**, C.4, S.3, 1968, s. 522.

188 Nermin Bilecen, "Anonim Şirketlerde Gündeme Bağlılık İlkesi*"*, (Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 2005, s. 196.

4.2. Gündeme Bağlılık İlkesinin Amacı

Gündeme bağlılık ilkesi, Cumhuriyet tarihimizin ilk ticaret kanunu olan 865 sayılı Kanun'dan başlayarak[189] 1956 tarihli 6762 sayılı mülga Ticaret Kanunu'nda[190] (eTTK) ve günümüzde yürürlükte olan 6102 sayılı TTK'da[191] yer bulmuştur[192]. Kanun koyucunun bu ilkeye verdiği önem, anonim ortaklıkların genel kurul toplantılarında pay sahiplerinin haklarını koruma ve karar alma süreçlerinde öngörülebilirliği sağlama amacına dayanmaktadır. Bu bağlamda pay sahiplerinin toplantıda hangi konuların görüşüleceğini önceden bilmesi hem katılım haklarını etkin şekilde kullanabilmeleri hem de yapılacak müzakerelere yönelik hazırlıklı olmaları açısından büyük önem taşımaktadır[193].

Gündeme bağlılık ilkesinin temel amacı, pay sahiplerinin genel kurul toplantılarına hazırlanabilmelerini, gerekli bilgi ve belgeleri toplayabilmelerini ve toplantıya katılıp katılmama konusunda bilinçli[194] kararlar verebilmelerini sağlamaktır[195]. Bu sayede pay sahipleri toplantıda ne tür konuların görüşüleceğini önceden bilerek haklarını daha etkin bir biçimde kullanabilirler[196]. Pay sahiplerinin hak ve menfaatlerini koruma amacı taşıyan bu ilke, emredici bir hüküm olup olağan ve olağanüstü genel kurullar arasında herhangi bir ayrım yapılmaksızın her iki toplantı türü için de geçerlidir[197].

4.3. Gündeme Bağlılık İlkesinin İşlevi

Söz konusu ilke, pay sahiplerine genel kurulda hangi konuların görüşülüp karara bağlanacağına ilişkin kesinlik ve açıklık sunmakta böylece pay sahipleri, toplantıya

---

[189] 865 sayılı Ticaret Kanunu m.372: *'...Ruznamede gösterilmeyen hususat mevkii müzakereye konulmaz'.*

[190] eTTK. m.369/2: *"Gündemde gösterilmeyen hususlar müzakere olunmaz"*

[191] TTK. m. 413/2 "*Gündemde bulunmayan konular genel kurulda müzakere edilemez ve karara bağlanamaz. Kanuni istisnalar saklıdır*."

[192] Çakırbay, **a.g.e**., s.34; Yiğin, **a.g.e.,** s. 25.

[193] Hikmet Sami Türk, "Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarında Gündeme Bağlılık İlkesi ve Yönetim Kurulu Üyelerinin Azil veya Seçimi", **Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu, Bildiriler ve Tartışmalar**, Ankara: BTHAE, 1984, s. 180; Pulaşlı, **Şerh II**, s. 964.

[194] Çakırbay, **a.g.e**., s. 34.

[195] Sevgi Bozkurt Yaşar "Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyelerinin Görevden Alınması ve Seçimin Gündeme Bağlılık İlkesi Çerçevesinde Değerlendirilmesi", **Legal Hukuk Dergisi,** C. 15, S. 175, 2017, s. 3398.

[196] Cenkçi, **a.g.e.**, s. 22. Bu konuda oldukça hassas bir yaklaşım benimseyen Yargıtay, 2020 tarihli bir kararında yönetim kurulu üyesinin seçimine ilişkin gündem maddesine dayanarak seçilen üyeye verilecek ücretin belirlenmesini bu husus gündemde ayrıca yer almadığı takdirde gündeme bağlılık ilkesine aykırı kabul etmiştir. Yargıtay 11. H.D. 08.01.2020, E. 2019/1419, K. 2020/164 sayılı kararı (www.lexpera.com).

[197] Yiğin, **a.g.e.,** s. 26; Şenol Ercoşkun, Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Toplantıları. **Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi**. C.19, S.2, 2013, s. 1704.

katılıp katılmama hususunda sağlıklı bir değerlendirme yapabilmektedir[198]. Ayrıca toplantıya katılacak pay sahiplerinin önceden ilan edilen gündem doğrultusunda gerekli hazırlıkları yaparak görüşmelere etkin bir şekilde katılım sağlamalarına imkân tanınmaktadır. Aynı zamanda gündeme bağlılık ilkesi, toplantıya katılmama iradesi gösteren pay sahiplerine genel kurulda gündem dışında herhangi bir karar alınmayacağına dair güvence sağlar[199]. Benzer şekilde bazı pay sahipleri de önceden ilan edilmiş açık, kesin ve anlaşılabilir gündeme dayanarak genel kurul toplantısına temsilci aracılığıyla katılma iradesini ortaya koyabilir[200]. Bahsedilen bu durumlar anonim ortaklığın genel kurulunun amaçlanan şekilde etkin olarak görevini yerine getirmesine olanak sağlayacaktır.

Gündem başlıkları farklı yorumlamalara kapalı olacak şekilde belirlenmelidir[201]. Söz konusu başlıkların ne denli belirli olması gerektiği bakımından TTK'da herhangi bir hüküm olmamasına karşın öğretideki yaygın görüşe göre gündem başlıkları, ortalama zekaya sahip bir pay sahibi tarafından açık ve kesin bir şekilde anlaşılabilir olmalıdır[202]. Örneğin ***"****şirket işlerine ilişkin görüşmeler", "yönetim kurulunun bilgilendirmesi", "şirketin geleceğine ilişkin değerlendirmeler"* ya da *"esas sözleşmede gerekli görülen değişiklikler"* gibi başlıklar, hangi somut işlemlerin veya değişikliklerin gündeme geleceğini göstermediğinden belirsizdir.

SPK'nın II-17.1 sayılı tebliği madde 1.3.2'de de genel kurul gündemi belirlenirken her teklifin ayrı bir gündem başlığı altında yazılması ayrıca her gündem başlığının açık ve farklı yorumlanmayacak şekilde hazırlanması aynı zamanda *"diğer", "çeşitli"* gibi ifadelere yer verilmemesi gerektiği hükme bağlanmıştır[203]. Gerçekten de uygulamada sıkça karşılaşılan *"sair hususlar", "lüzum görülen konular" ve "bağlı meseleler"* gibi ifadelerin genel kurul gündeminde yer alması kanuna aykırı olarak gündemde belirsizlik yaratılmasına neden olmaktadır[204]. Bu nedenle ilgili yönetmelik ve tebliğ

[198] Tekil **a.g.e**., s. 202; Yargıtay 11.H.D, 10.01.2017, E. 2016/405, K. 2017/142 sayılı kararında gündemi pay sahiplerinin genel kurul toplantısına katılım ve hazırlık sürecine yön veren temel olarak nitelendirmiştir (www.kazancı.com).
[199] Çakırbay, **a.g.e**., s. 35.
[200] Türk, **a.g.m**., s. 180.
[201] Pulaşlı, **Şerh II,** s. 936.
[202] **a.g.e**., s. 935.
[203] II-17.1 sayılı tebliğ ek-1 md.1.3.2. Aynı maddenin son fıkrasında da "*kurul toplantısından önce verilecek bilgiler, ilgili oldukları gündem maddelerine atıf yapılarak verilir*." hükmü yer almaktadır.
[204] Bkz.: BİRİNCİ BÖLÜM, 3.2 Gündemin Açık ve Belirli Olması.

hükümleri kanunla uyumlu bir şekilde gündeme bağlılık ilkesinin uygulama açısından ciddiyetle yerine getirilmesi için büyük önem taşımaktadır.

Ayrıca TTK m. 423 uyarınca anonim ortaklık genel kurulunda alınan kararlar, toplantıya katılsın ya da katılmasın tüm pay sahiplerini bağlayıcı niteliktedir[205]. Bu hüküm gündeme bağlılık ilkesinin de dolaylı olarak bir yansımasıdır. Gündemin önceden açık, belirli ve kesin bir şekilde belirlenmesi pay sahiplerinin toplantıya katılıp katılmamaya karar verirken hangi konularda karar alınacağına ve kendilerini bağlayan kararların ne olacağına dair bilgi sahibi olmalarını sağlar[206]. Böylece pay sahipleri toplantıya katılmasalar dahi alınan kararların kapsamını ve kendilerini nasıl etkileyeceğini bilme imkânına sahip olurlar[207].

4.4. Gündemde Yer Almayan Konuların Müzakere Edilememesi

Gündeme bağlılık ilkesinin yasal dayanağı olan TTK m. 413 uyarınca gündemde yer almayan konuların genel kurulda görüşülmesi ve bu konular hakkında karar alınması yasaktır. Kanun metni incelendiğinde gündemde belirtilmeyen hususların yalnızca tartışılmasının hukuka aykırı olup olmadığı sorusu gündeme gelmektedir [208]. Öğretide bu konuya ilişkin farklı görüşler ileri sürülmektedir. İlk görüşü savunan yazarlar, kanun metnine lafzi yorum yöntemiyle yaklaşarak bir sonuca ulaşmaktadır. Bu çerçevede, kanun koyucunun iradesinin metinde açık ve kesin bir şekilde ifade edildiği belirtilmekte ve gündemde yer almayan bir konunun genel kurulda müzakereye açılmasının ilan edilen asıl gündem maddelerinin görüşülmesini geciktireceği ve zaman kaybına yol açacağı savunulmaktadır[209]. Ayrıca gündem dışı konulara yönelinmesi de kaçınılmaz bir sonuç olacaktır. Bu görüşe göre, kanunun yorumlanmasında hükmün bütüncül olarak ele alınması esastır. Gündemde bulunmayan bir konunun doğrudan karar alınmaksızın dahi müzakere edilmesi mümkün değildir[210]. Bu nedenle müzakerenin serbest bırakılması gündeme bağlılık

[205] Çakırbay, **a.g.e**., s. 37.
[206] Arslanlı, **Şirketler II,** s. 22.
[207] Çakırbay, **a.g.e**., s. 37.
[208] Memişoğlu, **a.g.m**., s.73. Yiğin, **a.g.e.,** s. 26. Aksi görüş için bakınız Çakırbay, **a.g.e**., s. 35.
[209] Türk, **a.g.m**., s. 217.
[210] Yargıtay 11.H.D. 19.11.2015, E. 2014/17187, K. 2015/1233 sayılı kararı (www.lexpera.com*). "Anılan genel kurul gündeminde arsa devri konusu da bulunmadığından bu hususun görüşülmesi de esasen mümkün değildir".* Yargıtay 11.H.D. 03.11.1993, E. 1993/11-608, K.1993/695 sayılı kararı (www.kazancı.com).

ilkesinin fiilen ortadan kaldırılması sonucunu doğuracaktır. Ayrıca yalnızca müzakerenin herhangi bir yaptırıma tabi olmaması gerekçesiyle bunun hukuken kabul edilebilir olduğunu savunmak isabetli değildir. Hukukun üstünlüğü ilkesi doğrultusunda hukuka uygun hareket etmek yalnızca yaptırımdan kaçınmayı değil aynı zamanda hukuki ilkelere uygun hareket etmeyi zorunlu kılmaktadır.

İkinci görüşü savunan yazarlara göre gündem dışı konuların yalnızca müzakereye açılmasının herhangi bir sakınca doğurmayacağı aksine özellikle küçük pay sahipleri açısından daha faydalı olacağı ileri sürülmektedir. Bu görüşe göre gündem dışı hususların tartışılması pay sahiplerine ortaklığın yönetimi ve işleyişine ilişkin daha fazla bilgi edinme imkânı tanıyacak ve böylece karar alma süreçlerinde daha bilinçli hareket etmelerine katkı sağlayacaktır.[211].

Türk'e göre genel kurulda karar alınmasına yol açmayan hususların yalnızca müzakere edilmesi hukuki açıdan herhangi bir sakınca doğurmaz[212]. *Yiğin'e* göre bir konunun yalnızca gündemde yer almadığı gerekçesiyle müzakere edilmesini tamamen yasaklamak genel kurulun işleyişini gereğinden fazla sınırlandırmak anlamına gelir. Bu nedenle kanun koyucunun "*müzakere edilemez*" ifadesiyle gündemde bulunmayan bir konunun karara bağlanmasına yol açabilecek tartışmaları kastettiği şeklinde yorumlanması gerekmektedir[213]. Yine aynı görüş taraftarlarına göre gündemde yer almayan bir konunun yalnızca müzakere edilmesi herhangi bir yaptırıma tabii değildir[214].

Kanaatimizce gündemde yer almayan bir konunun genel kurulda yalnızca müzakere edilmesi dahi TTK m. 413'ün lafzına ve amacına aykırıdır. Zira söz konusu hükümde bu konuların müzakere edilemeyeceği açıkça ifade edilmiştir. Hükmün lafzı ve sistematik konumu birlikte değerlendirildiğinde kanun koyucunun bu düzenleme ile genel kurulun çalışma düzenini korumayı, toplantının öngörülebilirliğini sağlamayı ve pay sahiplerinin önceden bilgilendirilme hakkını güvence altına almayı amaçladığı

[211] Gündem dışı konuların görüşülmesinin bazı avantajları da bulunmaktadır. Özellikle küçük pay sahipleri, şirketin geleceği açısından önemli gördükleri hususları genel kurulda dile getirerek gündemi belirleyenlerin dikkatini bu konulara yönlendirebilirler. Azınlık oluşturmayan küçük pay sahiplerine bu fırsatın tanınması, pay sahipliği haklarının etkin kullanımı bakımından büyük önem taşımaktadır. Türk, **a.g.m**., s. 217.

[212] **a.g.m.**

[213] Yiğin, **a.g.e.,** s. 27.

[214] Çakırbay, **a.g.e**., s. 36.

anlaşılmaktadır. Aksi bir yorum gündeme bağlılık ilkesini fiilen ortadan kaldıracak ve toplantı sınırlarının belirsizleşmesine yol açacaktır. Ayrıca yalnızca yaptırıma tabi olmamak gerekçesiyle gündem dışı müzakerelerin serbest bırakılması hukuki güvenlik ve dürüstlük ilkeleriyle bağdaşmayacaktır.

4.5. Gündeme Bağlılık İlkesine Aykırılık Teşkil Eden Diğer Haller

Gündeme bağlılık ilkesini yalnızca gündemde yer almayan maddelerin sonradan eklenip görüşülmemesi olarak değerlendirmek bu ilkenin dar yorumlanması anlamına gelir. Bunun yanı sıra, usulüne uygun olarak ilan edilen gündem maddelerinden feragat edilmesi, belirli bir gündem maddesinin veya maddelerinin görüşülmesinin engellenmesi ya da gündemin içeriği ve işleyişine müdahale edilmesi de gündeme bağlılık ilkesine aykırılık teşkil eder[215]. Bu nedenle gündemin yalnızca genişletilmesine değil, daraltılmasına yönelik müdahaleler de ilkeye aykırı düşmektedir[216]. Nitekim gündem, pay sahiplerinin toplantıya hazırlanma, katılma ve irade oluşturma haklarının temel dayanağını oluşturduğundan bu gündemin içeriğine veya uygulanışına yönelik her türlü keyfî müdahale ilkenin koruma amacını zedeleyerek pay sahiplerinin hukuki güvenliğini tehlikeye düşürür. Bu bağlamda, gündem maddelerinin görüşülme sırasının değiştirilmesi, aynı gündem maddesinin aynı toplantı içinde yeniden müzakere edilmesi veya genel kurulun ertelenmesi hâlinde gündemin kapsamının nasıl belirleneceği gibi hususlar da gündeme bağlılık ilkesinin ihlal edilip edilmediği bakımından ayrıca değerlendirilmelidir.

4.5.1. Gündem Maddelerinin Görüşülme Sırasının Değiştirilmesi

Öğretide, ilan edilen gündemde yer alan madde sıralamasının değiştirilmesinin de gündeme bağlılık ilkesine aykırılık teşkil edip etmeyeceği tartışılmıştır. Her ne kadar TTK'da bu hususa ilişkin açık bir düzenleme bulunmasa da Genel Kurul Yönetmeliği'nin 25. maddesinin ikinci fıkrasında yalnızca toplantıda hazır bulunanların çoğunluğunun onayı ile gündem maddelerinin görüşme sırasının değiştirilebileceği düzenlenmiştir[217]. Bununla birlikte gündem maddelerinin görüşülme sırasının değiştirilmesine ilişkin bu düzenlemenin TTK'da açık bir hüküm

[215] Türk, **a.g.m**., s. 217.
[216] Memişoğlu, **a.g.m**., s.71.
[217] Bunun yanı sıra Genel Kurul Yönetmeliği m.13/1'de, olağan genel kurul toplantılarında gündem maddelerinin müzakere sırası da belirlenmiştir. Yiğin, **a.g.e.**, s. 12.

bulunmaksızın bir yönetmelikle getirilmiş olması normlar hiyerarşisi bakımından eleştiriye açıktır. Zira söz konusu hüküm, aslında TTK ile öngörülen gündeme bağlılık ilkesinin uygulanma biçimini belirlemeye yönelik olup bu yönüyle kanunla düzenlenmesi gereken bir hususun yönetmelik düzeyinde hükme bağlanması anlamına gelmektedir. Gündem hazırlanırken maddeler arasında belirli bir mantık örgüsüne dayanan bir sıralama gözetildiği kabul edilmelidir. Nitekim mehaz İsviçre Borçlar Kanunu'nda bu hususa ilişkin açık bir düzenleme yer almakta olup yönetim kurulunun gündemi oluştururken gündem maddeleri arasında anlamlı ve sistematik bir sıra gözetmesi ve bu sıraya uygun şekilde ilan etmesi öngörülmüştür (OR Art. 700/3)[218]. Aynı şekilde toplantı başkanı, gündemin ilan edilen sıraya uygun şekilde müzakere edilmesini sağlamakla yükümlüdür[219]. Dolayısıyla ilan edilen gündemin genel kurul toplantısında aynı sıra ile müzakere edilmesi de gündeme bağlılık ilkesinin koruma alanı içindedir[220]. Zira pay sahipleri, ilan edilen gündem sırasına göre toplantıya katılım zamanlarını ve hangi konularda söz almak istediklerini planlayabilmektedirler. Bu sıranın toplantı sırasında keyfî biçimde değiştirilmesi pay sahiplerinin katılım ve hazırlık haklarını olumsuz etkileyebileceği gibi genel kurulun düzenli işleyişini de zedeleyebilir. Bu nedenle gündem sırasının değiştirilmesi ancak objektif gerekçelere dayanması ve pay sahiplerinin haklarını ihlal etmemesi koşuluyla mümkün olmalıdır.

4.5.2. Aynı Gündem Maddesinin Aynı Toplantıda Yeniden Görüşülmesi

Gündeme bağlılık ilkesiyle doğrudan bağlantılı bir diğer önemli husus, genel kurulda görüşülüp karara bağlanan bir gündem maddesinin aynı toplantı içinde yeniden müzakere edilerek tekrar karara bağlanamamasıdır[221]. Zira ilgili maddenin görüşülmesinin tamamlanmasının ardından tekrar ele alınmayacağına güvenerek genel kurul toplantısından ayrılan pay sahiplerinin hakları zedelenebilir ve bu durum hukuki güvenlik ilkesine aykırılık teşkil edebilir[222]. Bu konuda Genel Kurul Yönetmeliği m.25/3 hükmü açık bir düzenleme getirmektedir. Söz konusu hükme göre genel kurul herhangi bir gündem maddesi hakkında karar aldıktan sonra aynı toplantı içerisinde bu maddeyi tekrar görüşüp yeniden karar alamaz. Ancak bu kuralın istisnası olarak

---

218 Yüksel, **a.g.e.,** s. 80.
219 Arslanlı, **Şirketler II,** s. 41.
220 *"...gündem maddelerinin gündeme bağlılık ilkesine aykırı şekilde sıralı olarak görüşülmediğini..."* Yargıtay 11.H.D. 30.10.2006, E. 2005/10284, K. 2006/10734 sayılı kararı (www.lexpera.com).
221 Çakırbay, **a.g.e**., s. 36.
222 Arslanlı, **Şirketler II**, s. 22.

toplantıya katılan pay sahiplerinin oybirliği ile aksi yönde karar alınması halinde ilgili gündem maddesi yeniden müzakere edilebilir ve karara bağlanabilir[223].

Kanaatimizce Genel Kurul Yönetmeliği m. 25/3 hükmüyle getirilen bu istisnanın gündeme bağlılık ilkesini zayıflatma riski taşımaktadır. Zira gündemde yer alan bir maddenin karara bağlanmasının ardından aynı toplantıda yeniden müzakere edilmesi ilkenin özüyle bağdaşmamaktadır. Ancak Yönetmelik'in bu hükmü, yalnızca tüm pay sahiplerinin oybirliğiyle alınacak bir karara bağlı olduğundan istisna son derece dar tutulmuş ve ilkenin koruma amacı büyük ölçüde muhafaza edilmiştir.

4.5.3. Genel Kurulun Ertelenmesi Hâlinde Gündeme Bağlılık İlkesi

Toplantı nisabının yokluğu, azlığın talebi veya genel kurulun kararıyla ya da herhangi bir nedenle toplantının ertelenmesi halinde yapılacak toplantıların hukuken önceki toplantının devamı sayılıp sayılamayacağı konusunda da öğretide görüş ayrılıkları vardır. Birinci görüşe göre erteleme sonucunda yapılan ikinci genel kurul toplantısı ilk toplantının devamı niteliğindedir[224]. Bu görüşü savunan yazarlara göre ikinci toplantının gündemi, ertelenmiş olan ilk toplantının görüşülemeyen gündem maddelerinden meydana gelmektedir. Dolayısıyla herhangi yeni gündem maddesi eklenemez. Bunun aksi durumunda ilk toplantının gündeminde yer almayıp ikinci toplantıda gündeme eklenen ve hakkında karar alınan maddeler iptale tabi olacaktır[225]. Bu görüş belirli ölçüde isabetlidir. Zira erteleme sonucunda yapılacak olan ikinci genel kurul toplantısında TTK m. 418 gereğince toplantı yeter sayısı aranmayacağından ilk toplantıda karar alınamayan konularda daha az nisapla karar alınmasının önü açılacak ve kanunun emredici hükümleri hukuka aykırı şekilde dolanılmış olacaktır[226].

Öğretide yer alan diğer görüşe göre ise erteleme sonucu yapılan toplantıda, birinci toplantıda yer almayan gündem maddelerine yer verilebileceği savunulmaktadır[227].

---

[223] Genel kurul yönetmeliği md 25/3: (3) Genel kurulda müzakere edilerek karara bağlanmış gündem maddesi, hazır bulunanların oy birliği ile karar verilmedikçe yeniden görüşülüp karara bağlanamaz. Bu hususun yönetmelikle düzenlenmiş olması hususu öğretide eleştirilmiştir. Çamoğlu, (Poroy/Tekinalp), **Ortaklıklar Hukuku I**, s. 562.

[224] Pulaşlı, **Genel Esaslar**, s. 326; Çamoğlu, (Poroy/Tekinalp), **Ortaklıklar Hukuku I**, s. 570; Yiğin, **a.g.e.**, s.32; Karaege, **Görevden Alma**, s. 75.

[225] Yüksel, **a.g.e.,** s. 77.

[226] **a.g.e.,** s. 77.

[227] Buğra Kesici, "Anonim Ortaklık Azınlık Pay Sahiplerinin Finansal Tablolar ve Buna Bağlı Konuların Ertelenmesini Talep Etme Hakkı", **Ticaret Kürsüsü Tartışıyor: Kürsü Seminerleri -I**, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2022, s. 231.

Söz konusu görüş taraftarlarına göre TTK m. 414 uyarınca erteleme sonucu yapılacak olan toplantı için ayrıca bir çağrı ve toplanma usulü öngörüldüğünden ikinci toplantıyı ilkinin devamı saymak doğru olmayacaktır[228]. Zira hâlihazırda ikinci toplantı için oluşturulacak olan çağrı metninde yeni gündem pay sahiplerine bildirilecektir[229].

Kanaatimizce erteleme sonucu yapılacak olan ikinci toplantıyı ilk toplantının devamı saymak yerinde olacaktır. Zira aksi durumda gündeme bağlılık ilkesinden sapılmış olur. Genel Kurul Yönetmeliği'nin 21/2. maddesi uyarınca gündemin değiştirilmemesi şartıyla toplantının nisap sağlanamaması nedeniyle yapılamaması, azlık tarafından ertelenmesinin talep edilmesi ya da genel kurulun herhangi bir sebeple toplantıyı erteleme kararı alması durumlarında sonraki toplantılar hukuken önceki toplantının devamı niteliğinde kabul edilmektedir. Bunun yanı sıra Yargıtay da konu ile ilgili verdiği kararlarda erteleme sonucunda yapılacak olan toplantılarda ilk toplantının gündemi arasında yer almayan konularla ilgili müzakere edilip karar alınmasının hukuken geçersiz olacağını belirtmiştir[230]. İlk toplantının gündeminde bulunmayan gündem maddesi müzakere edilip görüşülmek isteniyorsa ilk toplantıdan bağımsız tamamen yeni bir genel kurul toplantısı organize edilmelidir[231]. Bunun aksi kabul edildiğinde ilk toplantıda yer almayan gündem maddelerinin kanun gereğince daha az nisaplarla müzakere edilip kabul edilmesi mümkün olacak bu durum da pay sahiplerinin menfaatlerine ve hakkaniyete aykırı olacaktır[232].

5. GÜNDEME BAĞLILIK İLKESİNİN İSTİSNALARI

5.1. Genel Olarak

6098 sayılı Mülga Ticaret Kanunu döneminde gündeme bağlılık ilkesinin istisnalarına ilişkin açık bir düzenleme bulunmamakla birlikte öğretide ve yargı kararlarında bu istisnaların varlığı kabul edilmişti[233]. TTK'da ise bu konuda bir adım atarak gündeme bağlılık ilkesine istisnaların olabileceğine dair bir düzenleme getirilmiştir. Kanun'un

---

228 Cenkçi, **a.g.e.**, s. 14.

229 Bu sayede gündeme bağlılık ilkesinin düzenlenme amacı olan pay sahiplerine toplantıya katılıp katılmama kararı alabilme ve toplantıya hazırlanabilme imkânı sunulmuş olacaktır. Detaylı bilgi için bkz.: Yüksel, **a.g.e.,** s. 78.

230 Yargıtay 11. H.D. 28.03.1974, E. 1974/645, K. 1974/1075 sayılı kararı: "*…İkinci toplantıda gündeme ilave yapılarak gündem değiştirilmek suretiyle yapılan seçim, geçersizdir…"* (www.lexpera.com).

231 Yüksel, **a.g.e.,** s. 78.

232 Pulaşlı, **Şerh II**, s. 978.

233 Cenkçi, **a.g.e.,** s. 51

413. maddesinin ikinci fıkrasında "*gündemde bulunmayan konular genel kurulda müzakere edilemez ve karara bağlanamaz. Kanuni istisnalar saklıdır.*" şeklinde bir hüküm yer almakta bu da gündeme bağlılık ilkesinin kanuni istisnalarının bulunduğunu açıkça ortaya koymaktadır. Böylece 6102 sayılı TTK, öğretideki görüş ayrılıklarını ve çelişkili yargı kararlarını sınırlamak amacıyla gündeme bağlılık ilkesinin istisnalarına ilişkin düzenlemeleri netleştirmiştir[234]. Bu düzenleme, hukuk güvenliğini sağlayarak gündemde olmayan konuların ancak kanuni istisnalara dayalı şekilde gündeme alınabileceğini ifade etmektedir. Bunun yanı sıra kanun koyucu istisnaların saklı olduğunu belirtmiş ancak bu istisnaların neler olduğuna dair bir açıklama yapmamıştır. Bu istisnalar, kanunun farklı yerlerinde dağınık bir şekilde yer almaktadır[235]. Söz konusu istisnalar aşağıda detaylıca ele alınacaktır.

Yukarıda faydaları ve hükme bağlanmasının gerekçeleri anlatılan gündeme bağlılık ilkesinin sıkı sıkıya uygulanması çeşitli sorunları beraberinde getirecektir[236]. Özellikle acil ve ivedi kararların alınması gereken durumlarda bu ilkenin gereği olarak yalnızca belirlenen gündemle sınırlı kalınması ortaklığın hızla karar almasını engelleyebilir. Bu durumda ortaklık, acil konularda karar almak için yeniden toplantı düzenlemek zorunda kalabilir. Bu durum hem zaman kaybına yol açar hem de şirket menfaatlerinin korunmasını zorlaştırır[237]. Dolayısıyla bu ilkenin mutlak şekilde benimsenmesi özellikle işlerin hızlı yürütülmesi gereken durumlarda anonim ortaklıkların etkinliğini azaltabilir[238]. Örneğin yolsuzluk ya da yetersizlik gibi haklı sebepler söz konusu olduğunda gündeme bağlılık ilkesine sıkı sıkıya bağlı kalınmasının beklenilmesi güvenini kaybetmiş bir yönetim kurulu üyesinin bir sonraki genel kurula kadar görevine devam etmesine neden olabilir. Bu durum, anonim ortaklığın menfaatlerine zarar verebilir ve pay sahiplerinin ortaklığa duyduğu güveni olumsuz yönde etkileyebilir. Bu nedenle bazı hallerde gündeme bağlılık ilkesinin esnetilmesi ortaklığın menfaatlerinin korunması açısından gerekli olabilir[239].

---

[234] **a.g.e.,** s. 51.
[235] Çakırbay, **a.g.e**., s.42; Bununla beraber AŞGK Yön. m. 25/1 hükmü gündeme bağlılık ilkesinin istisnalarını sıralasa da tüm istisnaları kapsayıcı bir yaklaşım sergilememiştir.
[236] Çakırbay, **a.g.e**., s.41.
[237] Çamoğlu, (Poroy/Tekinalp), **Ortaklıklar Hukuku I**, s. 561.
[238] Karaege, **Görevden Alma**, s. 80.
[239] Çakırbay, **a.g.e**., s.51.

5.2. Haklı Sebeplerin Varlığında Yönetim Kurulu Üyelerinin Görevden Alınması

5.2.1. Genel Olarak

Yönetim kurulu, ortaklığın yönetim ve temsiline yetkili tek organıdır. Anonim ortaklıklarda yönetim kurulu üyeleri kural olarak genel kurul tarafından seçilir (TTK m. 408/2/b)[240]. Söz konusu bu yetki genel kurul tarafından devredilemez. Genel kurulca seçilen kişinin bunu açık veya örtülü olarak kabul etmesi gerekir[241]. Yönetim kurulu bir veya daha fazla kişiden oluşabilir[242]. En fazla üç yıllığına seçilebilirler[243]. Esas sözleşmede aksine bir hüküm yoksa aynı kişi yönetim kurulu üyeliğine tekrar seçilebilir. Yönetim kurulu üyelerinin seçimine ilişkin kararlar alınırken TTK m. 418'de öngörülen basit toplantı ve karar nisaplarının sağlanması gerekmektedir.

Esas olarak yönetim kurulu üyelerini seçimi yukarıda bahsedildiği şekilde olsa da kanun koyucu bazı durumlarda farklı seçme veya atama halleri de düzenlemiştir. Bunlardan ilki yönetim kurulu üyelerinin esas sözleşme ile atanmasıdır[244]. TTK'nın 339. maddesi uyarınca yönetim kurulu üyeleri, ortaklığın kuruluş aşamasında esas sözleşmede açıkça yer verilmek suretiyle belirlenebilir. Bu durumda üyeler esas sözleşme hükmü ile atanmış olurlar. TTK'da öngörülen bir diğer atama yöntemi ise üyelik sıfatının herhangi bir nedenle sona ermesi halinde devreye girmektedir. TTK'nın 363. maddesine göre yönetim kurulu üyeliğinde boşalma meydana geldiğinde kurul kanuni şartları taşıyan bir kişiyi geçici olarak yönetim kuruluna seçebilir. Ancak bu seçim nihai nitelik taşımayıp ilk toplanacak genel kurulun onayına sunulmak zorundadır[245].

Yönetim kurulu üyeliği için aranan koşullar TTK'nın 359. maddesinde düzenlenmiştir. Anılan hükme göre yönetim kurulu üyesi olarak seçilecek kişinin tam ehliyetli olması zorunludur[246]. Bununla birlikte esas sözleşmede yönetim kuruluna seçilecek olan

[240] Kayıhan, **Şirketler**, s.218.
[241] Bozkurt Yaşar, **a.g.m**., s. 3405.
[242] Kayıhan, **Şirketler**, s. 221.
[243] TTK m. 334 hükmü saklıdır. Yani kamu tüzel kişileri tayin ettikleri yönetim kurlu üyesinin görev süresini kendileri belirler.
[244] Detaylı bilgi için bkz. Bozkurt Yaşar, **a.g.m**., s. 3407.
[245] **a.g.m**., s. 3408.
[246] İmregün, **Anonim**, s. 198.

kişiler bakımından özel nitelikler aranması mümkündür[247]. Ayrıca TTK m. 363/2'de yer alan üyeliği sona erdiren sebepler, aynı zamanda seçilme bakımından da engel teşkil etmektedir. Bunun yanı sıra eTTK döneminde mevcut olan yönetim kurulu üyelerinin pay sahibi olma şartı TTK ile kaldırılmış ve böylelikle yönetim kurulu üyeliği için pay sahipliği koşulu aranmamıştır[248]. Kanun koyucu, TTK m. 359/2 hükmü ile tüzel kişilerin de yönetim kurulu üyesi olarak seçilebilmesine olanak tanımıştır. Yönetim kuruluna seçilen tüzel kişiyle birlikte bu tüzel kişiyi temsilen görev yapacak tam ehliyetli bir gerçek kişi de tescil ve ilan olunur. Buna karşılık tüzel kişi adına yönetim kurulunda görev alacak gerçek kişinin belirlenmesi yetkisi, doğrudan ilgili tüzel kişiye aittir[249].

5.2.2. Yönetim Kurulu Üyeliğinin Kaybedilmesi

Yönetim kurulu üyeliği ölüm, sürenin dolması, istifa veya azil ile sona erer. Ayrıca TTK m. 363'te belirtilen durumların gerçekleşmesi halinde üyelik kendiliğinden de sona erebilir[250]. Bu durumlar şunlardır[251]:

"- Yönetim kurulu üyesinin iflasına karar verilmesi,

- Ehliyetinin kısıtlanması,

- Kanunda veya esas sözleşmede yönetim kurulu üyeliği için öngörülen niteliklerin kaybedilmesi."

Bunların yanı sıra TTK m. 363 uyarınca yönetim kurulu tarafından seçilen üyenin genel kurul tarafından onaylanmaması da yönetim kurulu üyesi sıfatının son bulmasına neden olur[252]. Genel kurul ile yönetim kurulu arasındaki ilişki, tartışmalı olmakla beraber baskın görüşe göre TBK'nın 630. maddesi uyarınca bir vekâlet ilişkisi

[247] Örneğin, üyelerin belli bir eğitim seviyesinde olması, hukukçu olması, tıp doktoru olması gibi.
[248] Kayıhan, **Şirketler**, s. 222.
[249] Cafer Eminoğlu ve Fatma Betül Çakır, "Anonim Ortaklıklarda Tüzel Kişilerin Yönetim Kurulu Üyesi Seçilmesi ve Kamu Tüzel Kişilerinin Yönetim Kuruluna Temsilci Ataması", **Gazi Hukuk Dergisi**, C.18, S.3, 2014, s. 283
[250] Çakırbay, **a.g.e**., s. 43
[251] Mehmet Helvacı, "Türk Ticaret Tasarısı'nın Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu (Organi) Konusunda Getirdiği Yenilikler**"**, **Avrupa Birliği Perspektifinden Türk Ticaret Kanunu Tasarısının Sermaye Piyasasına Etkileri**, Ed. Korkut Özkorkut, Ankara:2010, s. 192.
[252] Çamoğlu, (Poroy/Tekinalp), **Ortaklıklar Hukuku I**, s. 392.

niteliğindedir[253]. Bu nedenle söz konusu ilişki esasen karşılıklı güvene dayanan sıkı bir bağlılık içerir[254]. Bu nedenledir ki kanun koyucu tarafından genel kurula yönetim kurulunu azletme yetkisi tanınmıştır. Zira taraflar arasındaki güvenin hasar alması durumunda bu vekalet ilişkisinin sürdürülmesi beklenemez[255].

Yukarıda belirtildiği üzere yönetim kurulu üyelerinin seçimi genel kurulun devredilemez yetkileri arasında yer aldığı gibi üyelerin görevden alınması da genel kurulun münhasır yetkileri arasında sayılmaktadır. Genel kurulun bu yetkisi emredici nitelikte olup esas sözleşme ile sınırlandırılamaz[256]. Yönetim kurulu üyeleri esas sözleşme ile atanmış olsalar dahi onları görevden alma yetkisi yine genel kuruldadır[257].

Yukarıda bahsedildiği üzere kanun koyucu, TTK m. 359/2 hükmüyle tüzel kişilerin de yönetim kurulu üyeliğine seçilebilmesini düzenlemiştir[258]. Seçilmiş olan tüzel kişi ile birlikte tüzel kişiliği temsilen tam ehliyetli[259] bir gerçek kişi de tescil ve ilan edilir. Burada dikkat edilmesi gereken husus, yönetim kuruluna seçilecek tüzel kişiyi genel kurulun seçiyor olmasıdır. Ancak tüzel kişiyi temsilen yönetim kuruluna katılacak olan gerçek kişiyi seçme yetkisi ilgili tüzel kişiliğe aittir[260]. Bununla birlikte tüzel kişiyi temsilen seçilen yönetim kurulu üyesini azil yetkisi de ilgili tüzel kişiliktedir.[261]. Eğer anonim ortaklık tüzel kişi adına tescil edilen gerçek kişinin görevden alınmasını talep ediyorsa bu talebi derhal tüzel kişinin yönetim kurulu üyesine bildirmelidir. Bu talebe rağmen azil işlemi gerçekleştirilmezse anonim ortaklık mahkemeye başvurarak bu

---

253 *"Genel olarak yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu TTK.320 ve TTK. 336.maddelerine göre belirlenir. Şirket yönetim kurulu üyeleri ile şirket arasında bir vekalet akdi ilişkisi bulunduğundan, üyelerin şirkete karşı vekil gibi sorumlu olmaları doğaldır".* Yargıtay 22.H.D. 21.05.2013, E.2012/16979, K.2013/11856; Aynı şekilde Yargıtay, anonim şirket yönetim kurulunu oluşturan kişiler ile şirket tüzel kişiliği arasındaki hukuki ilişkinin kural olarak vekâlet sözleşmesine dayandığını, ancak taraflar arasında bir iş sözleşmesi kurulmasının da hukuken mümkün olduğunu kabul etmektedir. Yargıtay 9. H.D 12.04.2015, E.2016/3077, K.2016/9147 sayılı kararı, Altaş, **a.g.e**., s. 217-223.

254 Hirsch, **Ticaret Kanunu,** s. 310.

255 Pulaşlı, **Genel Esaslar**, s. 383.

256 Bozkurt Yaşar, **a.g.m**, s. 3411; İsmail Kırca, Feyzan Hayal Şehirali Çelik ve Çağlar Manavgat, **Anonim Şirketler Hukuku Cilt 2/1,** Ankara: BTHAE, 2024, s. 104.

257 Türk, **a.g.m**., s. 183; Bozkurt Yaşar, **a.g.m**., s. 3411.

258 Hülya Coştan, "Özel Hukuk Tüzel Kişilerinin ve Kamu Tüzel Kişilerinin Yönetim Kurulu Üyeliği" **BATIDER,** C.29, S.1, 2013, s.118.

259 Tüzel kişiyi temsilen seçilen gerçek kişi yönetim kurulu üyesi bakımından, yönetim kurulu üyeliği için öngörülen şartların bu kişi açısından da aranıp aranmayacağı doktrinde tartışmalıdır. Öğretide hâkim olan görüşe göre, söz konusu şartlar temsilci konumundaki gerçek kişi bakımından da geçerli olmalıdır. İsmail Kırca, Feyzan Hayal Şehirali Çelik ve Çağlar Manavgat, **Anonim Şirketler Hukuku Cilt 1/2,** Ankara: BTHAE, 2013, s. 406

260 Eminoğlu ve Çakır, **a.g.e.,** s. 283.

261 Bu görevden alma yetkisi dürüstlük kuralları çerçevesinde kullanılabilecektir. Bkz.: Çoştan, **a.g.m**., s.122.

talebini yerine getirebilir. Başka bir deyişle anonim ortaklığın tüzel kişinin temsilcisi olan gerçek kişiyi görevinden azletme yetkisi bulunmamaktadır[262]. Tüzel kişi yönetim kurulu üyesinin bizzat kendisinin azledilmesi konusunda ise tıpkı gerçek kişi yönetim kurulu üyelerinde olduğu gibi aynı prosedürlerin ve ilkelerin geçerli olduğu belirtilmelidir.

Azledilen yönetim kurulu üyelerinin tazminat hakkı, anonim ortaklıklar hukukunda üzerinde durulması gereken önemli bir konudur. Zira genel kurulun gündeminde azle ilişkin bir madde bulunmadığı hâlde azil kararı alınmışsa bu kararın hem geçerliliği hem de doğuracağı tazminat sorumluluğu tartışmalıdır. TTK'nın yürürlüğe girmesinden önce 6762 sayılı eTTK döneminde yönetim kurulu üyelerinin azil hâlinde tazminat talep etme hakları bulunmamaktaydı. Eski düzenleme, yalnızca zamansız istifa eden yönetim kurulu üyelerinin ortaklığa verdikleri zararları tazmin etmelerini öngörmekteydi. Buna karşın haksız yere görevden alınan bir yönetim kurulu üyesinin herhangi bir tazminat talebinde bulunamaması öğretide uzun süre eleştirilmiş ve hakkaniyete aykırı bulunmuştur. 6102 sayılı TTK ile birlikte bu eksiklik giderilmiş ve haksız azil hâlinde yönetim kurulu üyelerine tazminat talep etme imkânı tanınmıştır (TTK m. 364/2). Böylece kanun koyucu, yönetim kurulu üyeleri ile ortaklık arasındaki ilişkinin tek taraflı olarak sona erdirilmesinden doğabilecek mağduriyetlerin önüne geçmeyi amaçlamıştır[263].

Öğretide genel kabul gören yaklaşıma göre, anonim ortaklık ile yönetim kurulu üyesi arasında bir sözleşme ilişkisi bulunmaktadır. Genel kurulun yönetim kurulu üyesini seçmesi bir tür icap, üyenin bu görevi kabul etmesi ise bir kabul beyanı niteliğindedir. Bu karşılıklı irade açıklamaları sonucunda taraflar arasında sözleşmesel bir bağ doğar. Sözleşmenin hukuki niteliği hem olası uyuşmazlıkların çözümünde hem de tazminatın kapsamının belirlenmesinde belirleyici rol oynamaktadır. Baskın görüşe göre bu ilişki vekâlet sözleşmesi hükümlerine tabidir[264]. Buna göre haksız şekilde görevden alınan

[262] Özge Karaege, "Yeni TTK Çerçevesinde Yönetim Kurulu Üyeliğine Seçilme Koşulları **Gazi Hukuk Dergisi**, C.16, S.3, 2012, s. 82.
[263] Bozkurt Yaşar, **a.g.m.,** s. 3434.
[264] Ansay**, a.g.e.,** s.103; Necla Akdağ Güney, "Anonim Şirketlerde Azledilen Yöneticilerden Tazminat Hakları" **AÜHFD,** C.57, S.1, 2008, s. 4.

bir yönetim kurulu üyesi, TBK'nın 512. maddesi uyarınca vekâlet sözleşmesine dayalı olarak tazminat talebinde bulunabilecektir.

Bu anlatılanların gündeme bağlılık ile ilişkisine gelince öncelikle belirtmek gerekir ki TTK m. 364/2'nin aradığı tazminat koşulu, yalnızca geçerli şekilde alınmış bir azil kararı bulunduğunda doğar. Dolayısıyla gündemde yer almayan bir konuda, başka bir ifadeyle gündeme bağlılık ilkesine açıkça aykırı biçimde alınan azil kararının, aşağıda inceleneceği üzere yok hükmünde olması veya iptal edilmesi hâlinde bu karara dayanılarak tazminat hakkının doğmayacağı ileri sürülmelidir. Ancak özellikle haklı sebep hâlinde gündeme bağlılık ilkesinin esnetilebileceği dikkate alındığında durum farklı değerlendirilmelidir. Bu durumda genel kurulun gündemde yer almayan bir madde üzerinden fakat haklı sebebe dayanarak üyeyi azletmesi mümkündür. Böyle bir hâlde azledilen üyenin tazminat talebi bakımından haklı sebebin varlığı belirleyici olacaktır. Haklı sebep yoksa azil kararının gündemde yer alıp almadığından bağımsız biçimde üye tazminata hak kazanır.

5.2.3. Gündemde Doğrudan Yönetim Kurulu Üyelerinin Azline İlişkin Madde Bulunması

Türk Ticaret Kanunu m. 364 hükmü uyarınca kural olarak yönetim kurulu üyelerinin görevden alınabilmesi için bu hususun gündemde açıkça yer alması gerekir. Görüldüğü üzere kanun koyucu bu düzenleme ile aslında gündeme bağlılık ilkesinden burada da taviz vermemiştir[265]. Zira yönetim kurulu üyelerinin seçimi ve görevden alınması pay sahipleri açısından doğrudan ortaklığın yönetimine ilişkin son derece önemli bir karardır. Bu nedenle gündeme bağlılık ilkesine riayet edilmeksizin herhangi bir zaman diliminde ve herhangi bir haklı sebep gösterilmeksizin yönetim kurulu üyelerinin azil tehdidiyle karşı karşıya bırakılmaları hukuki güvenlik ve öngörülebilirlik ilkeleriyle bağdaşmayacaktır[266]. Gündemde yönetim kurulu üyelerinin azline ilişkin özel bir madde yer aldığı takdirde müzakere sırasında ayrıca bir gerekçe gösterilmesine gerek yoktur. Zira bu husus zaten gündemde öngörülmüştür[267].

[265] Nuri Erdem," Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarında Gündeme Bağlılık İlkesi Çerçevesinde Yönetim Kurulu Üyesinin Azli" **İstanbul Hukuk Mecmuası**, C.79, S.2, 2018, s. 510
[266] Pulaşlı, **Şerh II,** s. 935.
[267] Yüksel, **a.g.e.,** s. 147.

Bununla birlikte fıkranın devamında yönetim kurulu üyelerinin gündemde bu yönde bir madde bulunması halinde veya gündemde yer almamakla birlikte haklı bir sebebin varlığı durumunda genel kurul kararıyla her zaman görevden alınabileceği düzenlenmiştir[268]. Dolayısıyla kanun koyucu, hükmün ilk kısmında gündeme bağlılık ilkesinin yönetim kurulu üyelerinin azline de uygulanacağını ortaya koymuş fakat hemen ardından bu kuralın istisnalarını da açıkça göstermiştir.

5.2.4. Gündemde Yönetim Kurulu Üyelerinin Azli ile İlgili Bir Maddenin Bulunması

Genel kurul gündemini hazırlayan organ bizzat yönetim kuruludur. Yönetim kurulunun kendi üyelerinin azline ilişkin bir maddeyi gündeme koyması hayatın olağan akışına aykırı bir durumdur ve ancak istisnai hallerde gerçekleşebilir[269]. Bu nedenle kanun koyucu, yalnızca doğrudan azle ilişkin bir gündem maddesi değil dolaylı olarak bağlantılı bir gündem maddesi bulunduğunda da genel kurulun azil kararı alabilmesine imkân tanımıştır[270].

Azil ile ilgili olabilecek gündem maddeleri TTK'da sınırlı şekilde sayılmamıştır. Bununla birlikte TTK m. 413/3 hükmü, dolaylı bir bağlantı kurarak yönetim kurulu üyelerinin görevden alınmaları ve yerlerine yenilerinin seçilmesi hususunu yılsonu finansal tablolarının müzakeresi ile ilişkili konular arasında değerlendirmiştir. Bu düzenlemeden hareketle finansal tabloların müzakeresine ilişkin gündem maddesinin aynı zamanda yönetim kurulu üyelerinin azliyle de bağlantılı olduğu kabul edilmektedir[271].

Ayrıca öğretide yönetim kurulu üyelerinin seçimine ilişkin gündem maddesinin de mevcut üyelerin azliyle bağlantılı olduğu genel olarak kabul edilmektedir[272]. Özellikle "*yönetim kurulu üyelerinin yerlerine yenisinin seçimi*" şeklinde formüle edilmiş bir gündem maddesi doğrudan mevcut üyelerin görevden alınacağı anlamını içermektedir.

---

[268] Yargıtay, 11.H.D. 18.04.2016, E. 2015/9936, K. 2016/4271 sayılı kararı (www.lexpera.com).
[269] Şehirali Çelik, (Kırca/Manavgat), **Cilt 2/1,** s. 469
[270] Mülga eTTK döneminde Yargıtay da konuyla ilgili gündeme bağlılık ilkesinin bir istisnası olduğuna ilişkin kararlar vermiştir: Yargıtay 11.H.D. 03.02.1983, E.1983/5836, K.1983/432 sayılı kararı Eriş, **Anonim Şirketler**, s.217. Fakat ilgili kanun döneminde Yargıtay'ın son kararlarında bu konuyla ilgili olarak gündeme bağlılık ilkesine üstünlük tanıyan kararlar da verdiği görülmektedir. Yargıtay 11.H.D. 10.09.1991, E. 1991/9322, K. 1991/4472 sayılı kararı Eriş, **Anonim Şirketler**, s. 402.
[271] Tekinalp, **Sermaye**, s. 201; Şehirali Çelik, (Kırca /Manavgat), **Cilt 2/1,** s. 469.
[272] Erdem**, a.g.e.,** s. 511.

Zira "*yerlerine*" ibaresi mevcut üyelerin görevden alınarak yeni üyelerin seçileceğini açıkça ifade etmektedir[273]. Bu hususta Yargıtay da yeni yönetim kurulu üyelerinin seçimine ilişkin gündem maddesinin mevcut üyelerin azlini de kapsadığı yönünde kararlar vermiştir[274]. Bunun yanında yönetim kurulu üyelerinin ibrasına yönelik gündem maddesi, yıllık faaliyet raporunun görüşülmesi ve varsa denetçi ile özel denetçi raporunun görüşülmesi de olası azil sebeplerini ortaya çıkarabileceği için azil ile bağlantılı şekilde değerlendirilmektedir[275].

5.2.5. Yönetim Kurulu Üyelerinin Azli İçin Haklı Sebebin Bulunması

Yukarıda da ifade edildiği üzere TTK m. 364 uyarınca haklı bir nedenin mevcut olması durumunda ilan edilen gündemde bu yönde bir madde bulunmasa dahi yönetim kurulu üyelerinin azli mümkündür[276]. Öğretide sıklıkla tartışma konusu yapılan bu hususta kanun koyucu "haklı sebep" kavramını belirli bir sınırlamaya tabi tutmamış söz konusu sebeplerin nelerden ibaret olduğuna ilişkin açık bir hüküm öngörmemiştir. Kanun koyucunun bu yaklaşımı isabetlidir. Zira her somut olayın kendine özgü koşulları çerçevesinde değerlendirilmesi gerekir. Bununla birlikte haklı sebep kavramının somutlaşmasına katkı sağlamak amacıyla ilgili yönetmelik ve tebliğlerde bu kavrama örnek teşkil edebilecek bazı durumlara yer verilmiştir[277]. Ayrıca TTK m. 364'ün gerekçesinde de haklı sebeplere örnek olabilecek bazı hallere değinilmiştir[278]. Ancak haklı sebepler mevzuatta ve madde gerekçelerinde belirtilen örneklerle sınırlı değildir[279]. Bu çerçevede buralarda sayılanların dışında da birçok durum haklı sebep olarak kabul edilebilir. Nitekim yukarıda da belirtildiği üzere her somut olay kendi

---

[273] Yüksel, **a.g.e.,** s. 151.

[274] Yargıtay 11. HD, 13.02.2020, E. 4008/2018, K. 1328/2018 sayılı kararı (www.lexpera.com).

[275] Şehirali Çelik, (Kırca /Manavgat), **Cilt 2/1,** s.471-472; Çamoğlu, (Poroy/Tekinalp), **Ortaklıklar Hukuku I**, s. 401; Pulaşlı, **Şerh II,** s. 974. *"…bilançonun reddinin, aynı Yasa'nın 380. maddesine göre yönetim ve denetim kurulu üyelerinin ibra edilmemeleri sonucunu doğurduğu…"* Yargıtay 11.H.D. 13.01.2004, E. 2003/5995, K. 2004/159 sayılı kararı (www.kazancı.com).

[276] Çamoğlu, (Poroy/Tekinalp), **Ortaklıklar Hukuku I**, s. 401; Kendigelen, **a.g.e.,** s. 256; Yargıtay 11. H.D. 10.06.2024, E. 2023/2015, K. 2024/4855 sayılı kararı (www.lexpera.com).

[277] Genel Kurul Yönetmeliği1 (GKY) md. 10/1-ç ile md.25/1-ç.

[278] TTK m. 364'ün gerekçesinde, yönetim kurulu üyelerinin görevden alınmasına ilişkin "haklı sebep" kavramının kapsamının özellikle daraltılmadığı ifade edilmektedir. Gerekçeye göre; yolsuzluk iddiaları, görevini gereği gibi yerine getirememeye yol açan yetersizlik hali, bağlılık yükümlülüğünün ihlali, birden fazla şirkette görev alma nedeniyle işin yürütülmesinde ortaya çıkan güçlükler, üyeler arasındaki ciddi geçimsizlik veya yetkinin kötüye kullanılması gibi durumlar haklı sebep olarak değerlendirilebilir. Buna karşılık, salt siyasi nitelik taşıyan gerekçeler özellikle bilgi ve tecrübesiyle şirkete katkı sağlayan bir üye açısından haklı sebep olarak kabul edilmeyebilir.

[279] Pulaşlı, **Şerh II,** s. 941.

özel koşulları içinde değerlendirilmelidir ve bu değerlendirme yapılırken dürüstlük kuralı da göz önünde bulundurulmalıdır[280].

Burada öğretide tartışılan bir hususa değinmekte fayda görüyoruz. *Tekinalp'e* göre haklı bir sebep bulunmasa dahi yönetim kurulu üyelerinin görevden alınması ve yerlerine yenilerinin seçilmesi her genel kurulda mümkündür. Bunun nedeni, TTK m. 413/3 uyarınca yönetim kurulu üyelerinin ibra ve seçimlerinin finansal tabloların müzakeresiyle bağlantılı kabul edilmesidir. Zira finansal tabloların görüşülmesi olağan genel kurulun asgari gündem maddelerinden biridir. Bu nedenle, gündemde açıkça yer almasa bile olağan genel kurul toplantısında yönetim kurulu üyelerinin azli ve yenilerinin seçimi yapılabileceği ileri sürülmektedir. Ayrıca genel kurul, yönetim kuruluna karşı güvenini kaybetmişse bu güvenin yeniden tesis edilmesi için gelecek genel kurula kadar beklenmesi gerekmediğini ifade etmiştir[281]. Benzer şekilde *Hamamcıoğlu* da olağan genel kurulda finansal tabloların görüşülmesi sırasında herhangi bir haklı sebep araştırılmaksızın yönetim kurulu üyelerinin azlinin her zaman mümkün olduğunu savunmuştur[282].

Bu görüşlere katılmak kanaatimizce mümkün değildir. Zira yukarıda da açıklandığı üzere gündemde yönetim kurulu üyelerinin azline ilişkin doğrudan ya da dolaylı bir maddenin bulunmamasına rağmen her genel kurulda bu imkanın var olduğunun kabul edilmesi (haklı sebep kavramı hariç olarak) pay sahiplerinin bir oldubittiye getirilmesi ve gündemde yer almadığı için tabiri caizse gafil avlanması demektir[283]. Bunun yanı sıra böyle bir kabul ile genel kurula tamamen bir serbesti tanınmış olur. Her genel kurul toplantısında azledilme korkusu taşıyan yönetim kurulu, ortaklık için yapması gereken görev ve sorumluluklarını da yerine getiremez. Ayrıca görüşün savunucularına göre yönetim kuruluna duyulan güvenin kaybolması zaten başlı başına bir haklı sebep teşkil edecektir. Bu nedenle yönetim kurulu üyelerinin azli yalnızca haklı sebeplerin varlığı halinde gündeme bağlılık ilkesinin istisnasını oluşturacaktır. Bu durum pay sahipleri açısından da bir sürpriz olmayacaktır. Zira finansal tabloların görüşülmesi sırasında haklı bir sebebin ortaya çıkması halinde toplantıya katılmayan pay sahiplerinin mevcut

[280] Çakırbay, **a.g.e**., s. 49.
[281] Tekinalp, **Sermaye**, s. 234.
[282] Bahtiyar/Hamamcıoğlu, **a.g.e.**, s. 30; Özdemir**, a.g.m.,** s. 301.
[283] Pulaşlı, **Şerh II,** s. 943.

yönetim kurulunun görevine devam etmesini isteyeceği ileri sürülemez[284]. Bununla birlikte, genel kurul gündeminde azil ile ilgili herhangi bir maddenin bulunmaması durumunda pay sahiplerinin katılım oranı düşecektir. Bu durumda sermayenin küçük bir kısmını temsil eden pay sahipleri, yönetimi kolaylıkla değiştirme imkânı elde edebilir duruma gelecektir. Haklı sebeplerin varlığının bir şart olarak öngörülmesi bu duruma denge getirecek ve olası sakıncaları ortadan kaldıracaktır[285].

Bu noktada haklı sebep kavramının üzerinde durulması gerekmektedir. Kanun koyucu, madde gerekçesinde de açıkça belirtildiği üzere TTK m. 364 hükmünde haklı sebep kavramının kapsamı ve unsurlarına bilinçli olarak yer vermemiştir[286]. Böylelikle kanun metni, her somut olayın özelliklerine göre değerlendirme yapılmasına olanak tanıyan esnek bir hukukî çerçeve oluşturmayı amaçlamıştır[287]. Madde gerekçesinde de yönetim kurulu üyesinin görevden alınmasına ilişkin haklı sebebin belirlenmesinde temel ölçütün güven ilişkisi olduğu vurgulanmaktadır[288]. Kanun koyucu, bu ilişkiyi yönetim kurulu üyeliğinin özünü oluşturan bir unsur olarak görmüş dolayısıyla güvenin zedelenmesi hâlinde görevden almanın meşru sayılabileceğini ortaya koymuştur. Başka bir ifadeyle haklı sebebin varlığı, üyeyle şirket arasındaki güven bağının ciddi biçimde sarsıldığı durumlarda kabul edilmiştir.

Bu noktada özellikle vurgulanması gereken husus, haklı sebebin varlığının tespitinde yönetim kurulu üyesinin kusurlu olmasının zorunlu bir unsur olmadığıdır[289]. Zira haklı sebep esasen üyenin davranışından bağımsız olarak şirket ile üye arasındaki güven ilişkisinin objektif biçimde zedelenmesi veya ortaklık menfaatlerinin ciddi biçimde tehlikeye düşmesi durumlarında da ortaya çıkabilir. Bu nedenle örneğin üyenin hastalık, yaşlılık, yeteneğini kaybetme veya görevini gereği gibi yerine getirememe gibi kusurdan bağımsız nedenlerle görevini sürdürememesi de haklı sebep kapsamında değerlendirilerek görevden alınmayı meşru kılabilir. Hal böyle olunca haklı sebeplerin

[284] **a.g.e.,** s. 943.
[285] Çakırbay, **a.g.e**., s. 48.
[286] TTK m. 364 gerekçesi.
[287] İbrahim Akan Özdemir, "Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyesinin Görevden Alınması Açısından Haklı Sebep Unsurunun Türk Ticaret Kanunu Düzenlemeleri Bakımından Değerlendirilmesi", **Sakarya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 11, S. 1, 2023 s. 303.
[288] **a.g.e.,** s. 303.
[289] Karaege, **Görevden Alma**, s. 88.

yalnızca yönetim kurulu üyesinin kusuru ya da kötü niyetinden kaynaklandığı kabul edilemez.

Bununla birlikte, bir durumun haklı sebep olarak kabul edilebilmesi için onun mutlaka süreklilik arz etmesi ya da tek seferlik bir olaydan ibaret olması yönünde TTK'da herhangi bir sınırlama bulunmamaktadır[290]. Haklı sebebin niteliği, meydana gelen olgunun şirketin işleyişi ve güven ilişkisi üzerindeki etkisine göre değerlendirilmelidir. Bu nedenle bazı durumlarda tek bir eylem veya ihlal, yönetim kurulu üyesi ile şirket arasındaki güven bağını ciddi biçimde zedeleyerek haklı sebep teşkil edebilirken kimi hâllerde ise tekrarlayan davranışlar veya süreklilik gösteren yetersizlikler bu sonucu doğurabilir[291]. Sonuç olarak olayın mahiyeti, ağırlığı ve ortaklık ilişkisine etkisi her somut durumda ayrı ayrı incelenerek haklı sebebin var olup olmadığına karar verilmelidir.

Uygulamada haklı sebep olarak değerlendirilebilecek durumlar oldukça çeşitlidir. Örneğin yönetim kurulu üyesinin kanun veya esas sözleşme hükümlerine aykırı davranışlarda bulunması, özen ve sadakat yükümlülüğünü ihlal etmesi, şirket malvarlığını kişisel çıkarları doğrultusunda kullanması ya da yolsuzluk niteliğinde işlemlere karışması bu kapsamda sayılabilir[292]. Ayrıca rekabet yasağının ihlali, şirket sırlarının korunmaması, pay sahiplerine şirketin mali durumu veya faaliyetleri hakkında gerçeğe aykırı bilgi verilmesi ve eşit işlem ilkesine aykırı davranışlar da haklı sebep olarak kabul edilebilecek niteliktedir[293]. Tüm bu hallerde ortak olan unsur, şirket ile yönetim kurulu üyesi arasındaki güven ilişkisinin ciddi biçimde zedelenmesi ve bu nedenle iş birliğinin sürdürülmesinin artık objektif olarak beklenememesidir.

5.2.6. Yönetim Kurulu Üyelerinin Azli ve Gündeme Bağlılık İlkesi

6762 sayılı eTTK'nın yönetim kurulu üyelerinin görevden alınmasına ilişkin 316. maddesinde gündemde bu hususun doğrudan veya dolaylı olarak yer alıp almamasına dair herhangi bir hüküm bulunmamaktaydı[294]. Bu eksiklik uygulamada ve yargı

[290] Nihan Çıtır, "Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyelerinin Azli", (Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara: 2024, s. 83.
[291] Pınar Altınok Ormancı "Sürekli Borç İlişkilerinin Haklı Sebeple Feshi", (Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi), Ankara, 2011, s.145.
[292] Özdemir, **a.g.m.,** s. 328.
[293] Çıtır, **a.g.e**., s.84.
[294] Cenkçi, **a.g.e.,** s.71.

kararlarında çeşitli tartışmalara yol açmıştır. Nitekim eTTK'nın 316. maddesi, yönetim kurulu üyelerinin genel kurul kararıyla her zaman görevden alınabileceğini öngörmekteydi. Ancak bu kararın gündemde yer alıp almaması konusunda herhangi bir düzenleme bulunmamaktaydı.

Bununla birlikte öğretide gündeme bağlılık ilkesine üstünlük tanıyan görüşü savunan yazarlara göre genel kurul gündeminde yönetim kurulu üyelerinin görevden alınmasına dair bir maddenin bulunması pay sahiplerinin toplantıya katılımını ve konuya olan ilgisini artıracaktır[295]. Bu görüşe göre görevden almayla ilgili bir maddenin gündemde yer almaması ortaklığın yönetimine ilişkin hayati öneme sahip bu konunun sınırlı sayıda katılımcıyla ve bir oldubittiye getirilerek karara bağlanmasına yol açabilecektir. Bu nedenle yönetim kurulu üyelerinin görevden alınmasına ilişkin kararlar açısından da gündeme bağlılık ilkesine riayet edilmesi gerektiği savunulmaktadır[296]. Aynı şekilde yönetim kurulu üyelerinin görevden alınmasının gündeme bağlılık ilkesini bertaraf ettiği kabul edilirse az miktarda sermayeyi elinde bulunduran ortaklar yönetim kurulunu sürekli olarak görevden alma baskısıyla kontrol edebilecektir.

Yine aynı görüşteki yazarlara göre bu durum, yönetim kurulunun görevini gereği gibi yerine getirememesine neden olabileceği gibi aynı zamanda ortaklık yönetiminin azınlık pay sahiplerine teslim edilmesi sonucunu da doğurabilir. Ayrıca yönetim kurulu üyelerinin görevden alınmasının gündeme bağlılık ilkesinin bir istisnası olarak

---

[295] Eski kanun dönemine ilişkin tartışmalarda *Teoman*'a göre, İsviçre Borçlar Kanunu'nda (İsv. BK m. 700/III) yalnızca genel kurulun olağanüstü toplantıya çağrılmasının, gündeme bağlılık ilkesinin istisnası olarak düzenlendiği belirtilmiştir. Kanun koyucunun amacı, yönetim kurulu üyelerinin azlini de bu kapsamda bir istisna olarak değerlendirmek olsaydı, bunu açıkça düzenlemesi gerekirdi. Dolayısıyla, genel kurulun olağanüstü toplantıya çağrılmasını dahi açıkça düzenleyen bir sistemde, yönetim kurulu azlinin gündem dışı olarak ele alınabileceğini kabul etmek, hukukun genel ilkelerinden biri olan "yorum yoluyla istisna yaratılamaz" kuralına aykırılık teşkil eder. Yazar ayrıca bu durumda yönetim kurulunun sürekli olarak azınlık tarafından azledilme tehdidi ile karşı karşıya bırakılacağını ileri sürmektedir. Ömer Teoman, "Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulu Üyelerinin Seçim ve Azillerinin Gündeme Bağlılık İlkesi ile İlişkisi, Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin Bir Kararı Nedeniyle", **Otuz Yıl Ticaret Hukuku – Tüm Makalelerim – C.I,** 2000, s. 28.

[296] *Doğanay,* öğretide TTK m. 316 hükmüne dayanılarak yönetim kurulu üyelerinin azli ve yeniden seçilmesinin gündeme bağlılık ilkesinin istisnası olarak kabul edilmesine karşı çıkmaktadır. Yazara göre, söz konusu hükmün kaynağını oluşturan İsviçre Borçlar Kanunu m. 705'te yer alan "her zaman" ifadesinin TTK'ya aynen alınmamış olması kanun koyucunun bilinçli bir tercihidir. Bu nedenle yazar, yönetim kurulu üyelerinin görevden alınması ve yerlerine yeni üyelerin seçilmesi hususlarının genel kurul gündeminde açıkça gösterilmesi gerektiğini savunmaktadır. İsmail Doğanay, **Türk Ticaret Kanunu Şerhi, C.I**, 4.b., Ankara: Beta Yayınları, 2004, s. 1082.

değerlendirilmesi ortaklığın yönetim organı olmaksızın kalmasına ve dolayısıyla ortaklığın feshi riskine kadar varan olumsuz sonuçlara yol açabilir[297].

Yönetim kurulu üyelerinin görevden alınmasının gündeme bağlılık ilkesini bertaraf etmesi gerektiğini savunan aksi görüşteki yazarlara göre ise genel kurulun güvenini kaybetmiş bir yönetim kurulunun bir sonraki genel kurul toplantısına kadar ortaklığın yönetiminde kalması doğru değildir[298]. Bu görüşe göre ortaklığın güvenini yitirmiş kişi veya kişilerin ortaklığın temsil ve karar organı olan yönetim kurulunda yer almaya devam etmesi sakıncalıdır. Zira güvenin yitirildiği yerde gündeme bağlılıkta ısrar etmek artık doğru olmayacaktır. Ayrıca gündemi belirleme yetkisi kural olarak yönetim kuruluna ait olduğundan yönetim kurulunun kendi görevine son verilmesini amaçlayan bir gündem maddesini oluşturmasının pratikte pek mümkün olmayacağı da savunulmaktadır[299].

Dönemin Yargıtay kararlarında da bu konu ele alınmıştır. O dönem için söz konusu kararlarda bir içtihat birliği bulunmamaktaydı. Görece daha eski kararlarında yönetim kurulu üyelerinin görevden alınmasını gündeme bağlılığın bir istisnası olarak görmeyen mahkeme[300], ilk olarak 02.07.1979 tarihinde vermiş olduğu bir kararla bu

---

[297] *Türk'*e göre, mülga 6762 sayılı TTK m. 435 hükmü uyarınca şirketin organsız kalması hâlinde fesih talebinde bulunulduğunda mahkeme, öncelikle genel kurulun yönetim kurulunu seçmek üzere toplanması için uygun bir süre tanıyacaktır. Bu durum, şirketin organsız olması gerekçesiyle gündemsiz olarak yeni yönetim kurulu üyelerinin seçilmesine imkân tanımamaktadır. Türk, **a.g.m**., s. 194.

[298] *Arslanlı'ya* göre, genel kurul güvenmediği kişilere yönetim veya denetim yetkilerini devretmek zorunda olmadığından, yönetim ve denetim kurulu üyelerinin gündeme bağlı olmaksızın azledilmesi mümkün olmalıdır. Ancak yazar, yalnızca azlin gündeme bağlılık ilkesinin istisnası olduğunu vurgulamakta ve azledilen üyelerin yerine aynı toplantıda yeni üyelerin seçilip seçilemeyeceği konusunda bir değerlendirme yapmamaktadır. Arslanlı, **Şirketler II**, s. 23. *Çevik'e göre*, yönetim kurulunun görevden alınması hâlinde şirketin ya birlikte hareket edilmesi mümkün olmayan kişilerin yönetimine bırakılması ya da bir süre organsız kalması gibi sakıncaların ortaya çıkması önlenmelidir. Bu nedenle, ilgili organ üyelerinin azline karar verilen toplantıda, vakit kaybetmeksizin yerlerine yeni üyelerin seçilmesinin zorunlu olduğu ve bu hususta gündeme bağlılık ilkesine sınırlı bir istisna tanınabileceği ifade edilmektedir. Orhan Çevik, **Anonim Şirketler**, 2.b., Ankara: Seçkin Yayınları, 1979, s.799. Aynı şekilde *İmregün'*de güvenini yitirmiş kişilerin yönetimde yer almasının anonim ortaklık açısından sakıncalı olabileceği gerekçesiyle genel kurulda yönetim kurulunun azlinin istenebileceğini belirtmiştir. İmregün**, a.g.e.,** s. 95.

[299] Cenkçi, a.g.e., s. 71.

[300] Yargıtay 11.H.D. 09.07.1963, E. 3033, K.1121; Yargıtay H.G.K. 15.03.1967, E. 1966/400, K. 1967/154; Örneğin Yargıtay 1974 tarihli bir kararında, ilk toplantı gündemi görüşülmesi gerekirken yönetim kurulu seçiminin gündeme alınarak davacının seçilmemesi hâlinde, bunun TTK m. 316 kapsamında bir azil olarak değerlendirilemeyeceğine hükmetmiştir. Yargıtay 11.H.D. 28.03.1974, E. 1974/645, K. 1974/1075; Yargıtay 11.H.D.04.12.1975, E.1975/4909, K. 1975/699 sayılı kararları (www.lexpera.com).

yerleşik içtihadından ayrılmıştır[301]. Fakat zaman zaman yönetim kurulunun azlinin gündeme bağlılık ilkesini bertaraf etmeyeceğine hükmettiği kararları da mevcuttur. Nitekim Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin 24.09.1985 tarihli kararında[302] eTTK m. 369'da yer alan gündeme bağlılık ilkesinin, Kanun'un 316. maddesinde düzenlenen genel kurulun yönetim kurulu üyelerini her zaman görevden alabilme yetkisine bir istisna teşkil etmeyeceği sonucuna varılmıştır.

Kanun koyucu, bu konudaki hukuki ihtilafları gidermek amacıyla 6102 sayılı TTK'da ilgili hususu açıklığa kavuşturmuştur[303]. Nitekim TTK m. 364'ün gerekçesinde uygulamada sorun yaratan ve Yargıtay'ın farklı tarihlerde değişik yönde kararlar verdiği yönetim kurulu üyelerinin görevden alınmasının gündeme bağlılık ilkesinin kapsamında olup olmadığına ilişkin tartışmaların menfaatler dengesi gözetilerek çözüme kavuşturulmasının amaçlandığı ifade edilmiştir[304].

Yukarıda da bahsedildiği üzere TTK m. 364 uyarınca yönetim kurulu üyelerinin görevden alınabilmesi için gündemde bununla ilgili bir madde bulunması[305] ya da gündemde bir madde bulunmasa dahi haklı sebeplerin varlığı aranmaktadır[306]. Kanun metninden anlaşıldığı üzere kural olarak bir yönetim kurulu üyesinin görevden alınabilmesi için genel kurul gündeminde bu konuyla ilgili bir maddenin yer alması gerekmektedir. Ancak bu madde doğrudan "*görevden alma*" ibaresini içermese de yeterli kabul edilmektedir[307]. Zira ilgili olması yeterlidir. Bununla birlikte TTK m. 413/3 uyarınca yönetim kurulu üyelerinin görevden alınması ve yerlerine yeni üyelerin seçilmesi yılsonu finansal tablolarının müzakeresi maddesiyle bağlantılı sayılmaktadır. Kural bu olmakla birlikte aynı maddenin devamında gündemde açıkça

---

301 *"Kanun metni, yönetim kurulu üyelerinin her zaman azledilebileceklerini kabul ettiğine göre, azil hususunun gündemde bulunmasına da gerek yoktur, yani gündemde bulunmasa dahi genel kurul yönetim kurulu üyelerini her an azledebilir".* Yargıtay 11.H.D. 02.07.1979, E. 1979/1882, K. 1979/3487; *"Nitekim dairemizin yerleşmiş içtihatlarına göre de gündemde yer almasa ve süreleri dolmamış olsa dahi yönetim kurulu üyelerinin her zaman azlolunarak yerlerine yenilerinin seçilebileceği kabul edilip, benimsenmiş bulunmaktadır".* Yargıtay 11.H.D.13.06.1985, E. 3969, K. 3830; Yargıtay 11.H.D. 07.07.1994, E.1834, K. 5901 sayılı kararları. Eriş, Anonim Şirketler, s. 217.

302 Yargıtay 11.H.D.24.09.1985, E.1985/3578, K. 1985/4774 sayılı kararı (www.lexpera.com).

303 TTK m. 364'ün gerekçesinde yönetim kurulu üyelerinin görevden alınmasının genel kurul gündemine bağlılık ilkesi kapsamında değerlendirilip değerlendirilemeyeceği noktasında uygulamada ve Yargıtay içtihatlarında ortaya çıkan farklılıkların giderilmesinin amaçlandığı belirtilmektedir.

304 TTK. m. 364 gerekçesi.

305 Çakırbay**, a.g.e**., s. 46.

306 Pulaşlı, **Genel Esaslar,** s. 334.

307 Öğretide söz konusu hüküm eleştirilmiştir. Bkz. Moroğlu, **Değerlendirme ve Öneriler**, s. 174.

görevden almaya ilişkin bir madde bulunmasa dahi haklı sebeplerin varlığı halinde yönetim kurulu üyelerinin azlinin genel kurulda görüşülerek karara bağlanabileceği düzenlenmiştir[308].

Yukarıda verilen bilgiler özetlenecek olursa ana kural bir yönetim kurulu üyesinin görevden alınabilmesi için genel kurul gündeminde bu konuyla ilgili açık bir madde bulunmasıdır. Ancak gündemde doğrudan "*görevden alma*" ibaresi yer almasa dahi azil ile ilgili bir maddenin bulunması yeterli kabul edilmektedir. Bununla birlikte genel kurul gündeminde ne doğrudan ne de dolaylı olarak görevden almaya ilişkin bir madde bulunmuyorsa ancak görevden alınmayı gerektirecek haklı bir sebep mevcutsa genel kurul kararıyla yönetim kurulu üyesi görevden alınabilir[309]. Buradan anlaşılmaktadır ki genel kurul gündeminde açıkça veya ilgili bir maddeye dayanarak azledilen bir yönetim kurulu üyesi için haklı bir sebebin varlığı aranmaz.

5.3. Yıllık Finansal Tabloların ve Buna Bağlı Konuların Görüşülmesinin Ertelenmesi

5.3.1. Genel Olarak

Gündeme bağlılık ilkesinin bir diğer istisnası olan yıllık finansal tabloların görüşülmesinin ertelenmesi TTK m. 420/1 hükmü ile düzenlenmiş olup esas sermayenin en az onda birini, halka açık anonim ortaklıklarda ise yirmide birini temsil eden pay sahiplerine finansal tabloların ve bunlara bağlı konuların görüşülmesinin bir ay sonraya bırakılmasını talep etme hakkı tanınmıştır[310]. Kanun metninde doğrudan pay sahiplerinden söz edilmekle birlikte genel kurul toplantısına katılan temsilcilerin de özel bir yetkilendirme aranmaksızın bu hakkı kullanabilecekleri kabul edilmelidir. Zira uygulamada finansal tabloların müzakeresi sırasında erteleme hakkının doğması sıkça karşılaşılan bir durum olup temsilcilerin önceden özel bir yetki ile donatılmalarının beklenmesi hakkın kullanımını önemli ölçüde sınırlayabilir[311]. Bununla birlikte azınlık bakımından herhangi bir asgari ortak sayısı şartı

[308] Çakırbay, **a.g.e**., s. 46.
[309] Bahtiyar, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 158.
[310] Ömer Teoman, "Anonim Ortaklıkta Azınlığın Genel Kuruldan Özel Denetçi Seçilmesini İsteme Hakkı ve Gündeme Bağlılık İlkesi", **30. Yıl Ticaret Hukuku -Tüm Makalelerim 1971/1982**, İstanbul: C. I, 2000, s. 75.
[311] **a.g.e.,** s. 129.

öngörülmemiştir. Belirtilen oranlarda paya sahip olan tek bir pay sahibi dahi bu hakkı münferiden kullanabilecektir[312]. Azınlığın bu yöndeki talebi genel kurul oylamasına sunulmaksızın toplantı başkanı tarafından karara bağlanır ve toplantı bir ay sonraya ertelenmek üzere pay sahiplerine ilan edilir[313]. Ayrıca azınlık pay sahiplerinin bu haklarını kullanabilmeleri için herhangi bir gerekçe göstermeleri zorunlu değildir[314]. Hakkın kullanılması kural olarak kötüye kullanım olarak da nitelendirilemez. Zira kanun koyucu, bu imkânı azınlığın korunması amacıyla tanımış olup hakkın kullanımı azınlığın meşru menfaatlerinin bir yansıması olarak değerlendirilmelidir[315].

Bunların yanı sıra bireysel pay sahipleri de genel kuruldan finansal tabloların görüşülmesinin ertelenmesini talep edebilir. Ancak bu talep, azınlık tarafından yapılan taleplerin aksine genel kurul tarafından her zaman kabul edilmek zorunda değildir[316]. Kanun koyucunun bu düzenleme ile ulaşmak istediği temel amaç, pay sahiplerinin finansal tablolara ilişkin olarak yeterince bilgi sahibi olmadıkları durumlarda eksiksiz şekilde bilgi sahibi olmalarını sağlamaktır[317].

Azınlık tarafından yapılacak talep üzerine genel kurul toplantısının bir ay sonraya ertelenmesi özellikle bilançoyu tam olarak inceleme fırsatı bulamamış pay sahiplerine ek süre tanınması açısından önem taşır[318]. Zira finansal tablolara dayalı olarak genel kurulda bilançonun onaylanması aynı zamanda yönetim kurulu üyelerinin ibra edilmesi sonucunu doğurur (TTK m. 424). Bu nedenle ibra gibi ciddi hukuki sonuçlar doğurabilecek finansal belgelerin onaylanmasından önce pay sahiplerinin özellikle de azınlığın konuyu kapsamlı biçimde değerlendirebilecek bilgiye sahip olmaları hedeflenmektedir[319].

Burada öngörülen bir aylık süre, azınlık lehine öngörülmüş olan asgari süredir[320]. Öğretide bu sürenin kısaltılamayacağı yönünde görüşler[321] bulunduğu gibi azınlığın

---

[312] **a.g.e.,** s. 129.
[313] Pulaşlı, **Şerh II,** s. 945; Çamoğlu, (Poroy/Tekinalp), **Ortaklıklar Hukuku I**, s. 571.
[314] İmregün, **Anonim**, s. 315; Tekil, **a.g.e**., s. 504.
[315] Pulaşlı, **Şerh II,** s. 945.
[316] Şener, **Ortaklıklar**, s. 492.
[317] Memişoğlu, **a.g.m**., s. 81.
[318] Çakırbay, **a.g.e**., s. 54.
[319] Şener, **Ortaklıklar**, s. 492.
[320] Çamoğlu, (Poroy/Tekinalp), **Ortaklıklar Hukuku I**, s. 588.
[321] Ünal Tekinalp, "Azınlığın Bilançonun Onaylanmasına İlişkin Müzakerenin Ertelenmesi İstemi-Sorunlar, Düşünceler", **İÜHFM**, Ord. Prof. Dr. Ernst E. Hirsch'e Armağan Özel Sayı, İstanbul, C. 42, S. 1, 1976, s. 240.

talebi üzerine kısaltılabileceğini savunan görüşler[322] de mevcuttur. Kanaatimizce söz konusu süre emredici nitelikte bir asgari süredir ve azınlığın talebi bulunsa dahi bu sürenin kısaltılması mümkün değildir. Zira bu yaklaşım, azınlığın bilgi edinme ve hazırlık yapma haklarının korunması açısından daha isabetlidir. Ayrıca ilgililerin dürüst hesap verme ilkesi çerçevesinde gerekli açıklamaları yapabilmeleri için hazırlıklarını tamamlamaları ve sunacakları cevapları önceden hazırlamaları gerekir. Bu ilke genel kurul sürecinde şeffaflığın ve hesap verilebilirliğin sağlanması açısından temel bir rol oynamaktadır. Bu nedenle TTK'da öngörülen bir aylık sürenin kısaltılması hem azınlığın hem de yönetim organının bu haklarını ve yükümlülüklerini gereği gibi yerine getirmesini engelleyebileceğinden yerinde ve hukuken uygun görülmemelidir[323]. Buna karşın sürenin uzatılmasında herhangi bir sakınca bulunmamaktadır[324]. TTK'da öngörülen bir aylık sürenin aşılması tek başına ertelenmiş genel kurul toplantısının iptalini gerektirmez[325]. Ancak burada dikkat edilmesi gereken önemli bir husus vardır. Sürenin makul sınırların ötesinde örneğin altı, sekiz ya da dokuz ay gibi uzun sürelerle aşılması artık dürüstlük kuralına aykırılık teşkil edecektir[326]. Bu tür ölçüsüz ertelemeler azınlık haklarının ihlali sonucunu doğurabileceği gibi genel kurulun sağlıklı işleyişini de zedeleyebilir. Bu nedenle bir aylık sürenin aşılması ancak makul gerekçelerle ve ölçülülük ilkesine uygun şekilde olmalıdır.

Bununla birlikte erteleme talebinin genel kurul toplantısında en geç ne zamana kadar ileri sürülmesi hususuna değinmekte fayda vardır. Öğretide bu konuda görüş birliği olmamakla birlikte hâkim görüşe göre erteleme talebinin mutlaka finansal tabloların müzakeresine geçilmeden hemen önce veya en geç müzakere sırasında ancak tablolar onaylanmadan önce sözlü ya da yazılı şekilde tutanağa geçirilerek ileri sürülmesi gerekir[327].

---

[322] Savaş Bozbel, "Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Azınlığın Bilanço Görüşmelerini Erteletmesi (Yeni TTK m.420)", **Prof. Dr. Mustafa Dural'a Armağan**, İstanbul: Filiz Kitabevi, 2013, s. 354.

[323] Yargıtay 11. H.D. 14.10.1982, E. 1982/3556, K. 1982/3887 sayılı kararı (www.lexpera.com).

[324] *"…maddede yer alan bilanço müzakereleri dışında genel kurul toplantılarının bir aydan daha uzun tarihe talik edilmesini engelleyici bir yasa hükmü bulunmamaktadır".* Yargıtay 11. HD. 30.01.1985. E: 6072. K: 270 sayılı kararı (www.kazancı.com).

[325] Aksi görüş için bkz. Yiğin, **a.g.e.,** s. 39-41.

[326] İmregün, **Anonim**, s. 71.

[327] *"Davacı ortağın finansal tabloların müzakeresi ve buna bağlı konuların görüşülüp karara bağlanmasından sonra 6102 Sayılı Kanun'un 420. maddesinin birinci fıkrası uyarınca erteleme talebi*

Azınlığın finansal tabloların görüşülmesinin ertelenmesini talep ederken gerekçe gösterip göstermemesi hususunda öğretide farklı yaklaşımlar bulunmaktadır. Bir görüş, azınlık pay sahiplerinin bu talebi ileri sürerken mutlaka bir gerekçe sunmaları gerektiğini savunmaktadır[328]. Bu yaklaşıma göre yönetim kurulunun belirtilen gerekçeler doğrultusunda gerekli incelemeleri yaparak hazırlıklarını tamamlamasına imkân tanıyacağı ve böylelikle hakkın kötüye kullanılmasının önüne geçileceği savunulmaktadır[329].

Buna karşılık öğretide baskın kabul gören görüşe göre azınlık pay sahiplerinin finansal tabloların müzakeresinin ilk kez ertelenmesini istemeleri halinde herhangi bir gerekçe belirtmeleri zorunlu değildir[330]. Talepte bulunmaları hakkın kullanılabilmesi için yeterlidir. Bu görüş, TTK'da öngörülmeyen bir şartın yorum yoluyla azınlığa yüklenmesinin azınlık hakkının etkin kullanımını zora sokacağı gerekçesine dayanmaktadır. Nitekim Yargıtay da kararlarında azınlığın erteleme talebinde gerekçe göstermesinin zorunlu olmadığını ayrıca bu durumun hakkın kötüye kullanımı olarak nitelendirilemeyeceğini belirtmektedir[331].

Kanaatimizce azınlığın söz konusu erteleme talebini ileri sürerken herhangi bir gerekçe göstermesi zorunlu değildir. Zira TTK m. 420 hükmünde böyle bir şart açıkça öngörülmemiştir. Kanunda yer almayan bir yükümlülüğün yorum yoluyla azınlığa yüklenmesi azınlık pay sahiplerinin haklarını kullanmalarını gereksiz şekilde zorlaştıracak ve hakkın amacına aykırı sonuçlar doğuracaktır. Bu nedenle azınlık tarafından yalnızca talebin ileri sürülmesi erteleme hakkının kullanılabilmesi için

ileri süremeyeceği…". Yargıtay 11.H.D, 23.05.2024, E. 2023/713, K. 2024/4250 sayılı kararı. Ayrıca Genel Kurul Yönetmeliğinin 28/2. maddesinde: "*Kanun ve esas sözleşmeye uygun olarak çağırılmış genel kurul toplantısı ancak gündeme geçilmeden önce ve genel kurul tarafından alınacak bir karar ile ertelenebilir"* hükmü yer almaktadır (www.lexpera.com).

328 Tekin Memiş ve Bahar Şimşek, "Azınlığın Finansal Tabloların Müzakeresini Erteleme Hakkı Üzerine Değerlendirmeler", **Prof. Dr. Sabih Arkan'a Armağan**, İstanbul: On iki levha Yayınları, 2019, s. 792. Memişoğlu, **a.g.m.**, s. 82.

329 Aynı görüş yazarlarına göre Genel Kurul Yönetmeliğinin 28/3 ve 28/4. Maddelerinde de bir gerekçe ileri sürülmesi gerektiği düzenlendiği savunulmuştur. Detaylı bilgi için bkz.: Yüksel, **a.g.e.,** s. 193, dn. 887. Ancak kanunla konulmayan bu yükümlülüğün yönetmelik ile ihdas edilmiş olması normlar hiyerarşisine aykırılık nedeniyle öğretide sıklıkla eleştirilmiştir.

330 Pulaşlı, **Şerh II**, s. 966; İmregün, s. 316; Canpolat, **a.g.e**., s. 171.

331 Gönen Eriş, **Ticari İşletme ve Şirketler**, 2.b., Ankara: Seçkin Yayınevi, 1995, s. 2849; Yargıtay. 11. H.D. 13.10.2003, E. 2003/2885, K. 2003/9714, Yargıtay. 11. H.D. 08.11.1976, E. 3952, K. 4738 sayılı kararları. Karar için bkz. Eriş, **Ticari İşletme**, s. 2859; Yargıtay. 11. H.D. 31.05.2017, E. 2016/440, K. 2017/3247; Yargıtay. 11. H.D. 15.01.2020, E. 2019/2084, K 2020/437 sayılı kararları.

yeterli görülmelidir[332]. Birinci görüşü savunan yazarların dayanak olarak gösterdikleri Genel Kurul Yönetmeliği'nin 28/4. maddesinde yer alan "*Erteleme üzerine yapılacak toplantıda aynı veya farklı gerekçelerle azlık pay sahipleri tarafından finansal tabloların müzakeresinin tekrar ertelenmesi talep edilemez"* hükmü eleştiriye açıktır. Zira kanun, azınlık pay sahiplerine bu hakkı herhangi bir gerekçe gösterme zorunluluğu olmaksızın tanımıştır. Buna rağmen normlar hiyerarşisinde kanunun altında yer alan bir düzenleme olan yönetmelikle bu hakkın sınırlandırılması hukuken isabetli değildir. Kanunla açıkça tanınan bir hakkın yönetmelik hükmüyle daraltılması veya kullanım koşullarının ağırlaştırılması normlar hiyerarşisi ve hukuk devleti ilkesiyle bağdaşmamaktadır. Dolayısıyla bu düzenleme azınlığın kanundan doğan hakkının etkin kullanımını engelleyen bir müdahale niteliğindedir[333].

Burada üzerinde durulması gereken bir diğer önemli husus, toplantının ikinci kez ertelenip ertelenemeyeceği meselesidir. Bu konu TTK m. 420/2'de açık bir biçimde düzenlenmiş olup azlık tarafından bir kez erteleme talebinde bulunulmasından sonra finansal tabloların yeniden ertelenebilmesinin belirli şartlara bağlandığı görülmektedir. Buna göre finansal tablolarda itiraz edilen ve tutanağa yansıtılan hususlar hakkında ilgililer tarafından dürüst hesap verme ölçütlerine uygun açıklama yapılmamış olması hâlinde ikinci bir erteleme talebi mümkün olabilecektir. Bu düzenleme ile kanun koyucu, dürüst hesap verme ilkesini vurgulamıştır[334]. Buna göre finansal tabloların tam anlaşılabilir, şeffaf, güvenilir ve şirketin mali durumunu gerçeğe uygun biçimde yansıtacak nitelikte olması gerekir[335]. Pay sahiplerinin finansal tabloları sağlıklı biçimde değerlendirebilmeleri ancak bu ilkeye uygun bir bilgilendirme süreciyle mümkündür. Dolayısıyla ertelenen toplantıda finansal tablolara ilişkin olarak yöneltilen sorulara veya tutanağa geçmiş itirazlara dürüst hesap verme ölçütlerine uygun biçimde yeterli açıklama getirilmemişse azlık tarafından finansal tabloların müzakeresinin ikinci kez ertelenmesi talep edilebilir[336].

---

[332] Yargıtay da vermiş olduğu kararlarda kanun hükmü ile uyumlu olarak azınlığın erteleme talebini ileri sürerken herhangi bir gerekçe göstermek zorunda olmadığına hükmetmiştir. Yargıtay 11. H.D. 15.01.2020, E. 2019/2084, K 2020/437 sayılı kararı (www.lexpera.com).

[333] Mustafa Yavuz, "Anonim Şirketlerde Azlığın Talebi Üzerine Finansal Tabloların Müzakeresinin Ertelenmesi" Mali **Çözüm Dergisi**, S.119, 2013, s. 131.

[334] Dürüst resim ilkesi için Ayrıca bkz. TTK m. 515.

[335] Erdem, **a.g.e.,** s. 430.

[336] Çakırbay**, a.g.e.,** s. 60.

İkinci kez erteleme talebinin kim tarafından ileri sürülebileceği bakımından ilk ertelemeden bir fark bulunmamaktadır. Bu talep yine azınlık pay sahipleri tarafından yapılabilir. Ancak ikinci erteleme talebinde bulunacak azınlığın ilk erteleme talebini ileri süren azınlıkla aynı olması zorunlu değildir[337]. Bunun nedeni ilk erteleme talebinde bulunan azınlık açısından yapılan açıklamalar yeterli ve tatmin edici görülebilse de farklı bir azınlık grubu bu açıklamaları yetersiz bulabileceği ihtimalidir[338]. Bu sebeple kanun koyucu ikinci kez erteleme hakkını yalnızca ilk azınlıkla sınırlamamıştır.

5.3.2. Ertelemeden Etkilenen Bağlı Konular

Türk Ticaret Kanunu m. 420 uyarınca azınlığın istemi üzerine finansal tabloların yanı sıra bunlara bağlı konuların müzakeresi de ertelenir[339]. Bu noktada bağlı konuların kapsamının belirlenmesi son derece önemlidir. Zira yalnızca finansal tablolara bağlı olan gündem maddeleri ertelemeden etkilenirken bağlantısız konuların genel kurul toplantısında görüşülüp karara bağlanması mümkündür.

Finansal tabloların görüşülmesiyle bağlantılı olan konuların neler olduğu TTK'da açıkça düzenlenmemiştir. Bu nedenle öğretide farklı yaklaşımlar geliştirilmiş ve çeşitli ayrımlar yapılmıştır. Örneğin bir görüşe göre, "*bilançonun ertelenmesi ile etkilenecek maddeler*"[340] iken; diğer bir görüşe göre *"bilvasıta bilançonun tasdiki müncer olan kararlar*"[341] yani bilanço onaylandığında dolaylı olarak bundan etkilenen kararlar ölçütü esas alınmalıdır. Ancak her iki ölçüt de soyut kavramlar içermektedir ve uygulamada kesin sınırlar çizmekte yetersiz kalabilmektedir. Bu nedenle söz konusu gündem maddelerinin her birinin kendi içeriği ve niteliği dikkate alınarak somut olay bazında değerlendirilmesi ve buna göre sonuca varılması daha sağlıklı ve isabetli olacaktır. Bu yaklaşım hem genel kurul kararlarının geçerliliği hem de azınlık haklarının korunması açısından daha dengeli bir çözüm sunar.

Türk Ticaret Kanunu m. 413/3 düzenlemesinde kanun koyucu, yönetim kurulu üyelerinin görevden alınmaları ve yenilerinin seçilmesini doğrudan doğruya finansal

[337] Yasan ve Arı, **a.g.m**., s. 205.
[338] Çakırbay**, a.g.e.,** s. 60.
[339] Çamoğlu, (Poroy/Tekinalp), **Ortaklıklar Hukuku I**, s. 572.
[340] Tekinalp, **Müzakerenin Ertelenmesi**, s. 237.
[341] Detaylı bilgi için bkz.: Çakırbay, **a.g.e**., s. 61 vd.

tabloların genel kurulda müzakere edilip karara bağlanması süreciyle ilişkilendirmektedir[342]. Öğretide hâkim olan görüşe göre bu hükmün pratik anlamı ve uygulanabilirliği özellikle görev süresi dolan yönetim kurulu üyelerinden bir veya daha fazlasının yeniden aday olması durumunda kendini göstermektedir[343]. Zira finansal tabloların görüşülmesi yönetim kurulunun bir önceki döneme ait faaliyetleri ve ortaklığın mali performansı hakkında genel kurula hesap vermesi ve şeffaflık ilkesinin somut bir yansımasıdır. Bu durum, adeta yönetim kurulunun ibra sürecinin bir ön koşulu niteliğindedir[344]. Dolayısıyla önceki dönemde görev yapmış bir yönetim kurulu üyesinin sorumlu olduğu döneme ait finansal tablolar genel kurul tarafından değerlendirilip onaylanmadan yeniden seçilmesi genel kurulun bilinçli bir karar verme hakkını zedeleyebileceği ve bu üyelerin performansını tam olarak değerlendirmeden karar alınmasına yol açabileceği için dürüstlük kuralıyla bağdaşmayacaktır[345]. Bununla birlikte eğer genel kurula sunulan yönetim kurulu aday listesi, önceki dönemde hiç görev almamış tamamen yeni kişilerden oluşuyorsa bu adayların geçmiş dönem finansal tablolarıyla ilgili bir hesap verme sorumluluğu bulunmadığından seçimlerinin finansal tabloların müzakeresiyle doğrudan bağlantılı olmadığı kabul edilir. Bu nedenle böyle bir durumda finansal tabloların görüşülmesinin ertelenmesi tamamen yeni üyelerden oluşacak yönetim kurulunun seçimini etkilemeyecek ve seçimin yapılmasına bir engel teşkil etmeyecektir. Çünkü bu durumda seçilecek yeni üyeler için geçmişe dönük bir performans değerlendirmesi söz konusu olmayacaktır.

Finansal tabloların görüşülmesiyle bağlantılı bir diğer husus da yönetim kurulu üyelerinin ibrasıdır. İbra, TTK'nın 409. maddesinde düzenlenmiş olup finansal tablolarla olan ilişkisi ise 424. maddede hükme bağlanmıştır. Buna göre bilançonun onaylanmasına ilişkin karar, aksine açık bir düzenleme bulunmadıkça yönetim kurulunun da ibrası anlamına gelir. Bu düzenlemeden hareketle kanun koyucunun finansal tabloların görüşülmesi ile yönetim kurulunun ibrası arasında doğrudan bir bağ

[342] Yargıtay 11.H.D. 12.12.2016, E. 2016/2098, K. 2016/9484; Yargıtay 11.H.D. 04.06.2018, E.2016/11091, K.2018/4259; Yargıtay 11.H.D, 01.06.2022, E.2020/7615, K.2022/4275 sayılı kararları (www.kazancı.com).

[343] Tekinalp, **Müzakerenin Ertelenmesi**, s. 237; Şener, **Ortaklıklar**, s. 495.

[344] Yargıtay 11. H.D. 27.09.2012, E. 2012/9677, K. 2012/14512 sayılı kararı (www.lexpera.com).

[345] Ersin Çamoğlu, "Azınlığın Bilanço Ertelemesi Gündemdeki Diğer Maddeleri Nasıl Etkiler" **Bilgi toplumunda Hukuk, Ünal Tekinalp'e Armağan C.I,** İstanbul: Beta Yayıncılık, 2003, s. 292.

kurduğu söylenebilir. Bu nedenle finansal tabloların müzakeresinin ertelenmesi durumunda yönetim kurulunun ibrası konusu da bir ay süreyle ertelenecektir[346].

Bunlara ek olarak TTK m. 516'da düzenlenen ortaklığın yıllık faaliyet raporuna ilişkin gündem maddelerinin de finansal tablolarla bağlantılı olduğu kabul edilmelidir. Zira kanun lafzında da açıkça belirtildiği üzere söz konusu raporda yer alan finansal durum değerlendirmesi esasen finansal tablolara dayalı olarak yapılmaktadır ve yıllık faaliyet raporu ortaklığın finansal durumunu doğru, eksiksiz, gerçeğe uygun ve dürüst bir şekilde yansıtmalıdır[347].

Finansal tabloların görüşülmesi ile bağlantılı bir diğer gündem maddesi ise kârın tespiti ve dağıtımına ilişkin kararlardır. Zira ortaklığın dönem kârına ilişkin tutarın belirlenmesi bu kârın doğru şekilde kontrol edilmesi ve dağıtılıp dağıtılmayacağına karar verilmesi ancak finansal tabloların sağlıklı biçimde incelenmesi ve onaylanması ile mümkündür[348]. Başka bir ifadeyle kâr dağıtımına ilişkin alınacak kararların dayanağını genel kurul tarafından değerlendirilen finansal tablolar oluşturur. Dolayısıyla finansal tabloların müzakeresi ertelendiğinde kârın dağıtımına dair karar da bu tabloların kesinleşmesine bağlı olarak ertelenecektir.

Son olarak bağımsız denetçilerin yeniden seçilmeleri konusuna değinmekte fayda vardır. Nitekim Yargıtay, 2024 yılında vermiş olduğu bir kararında bilanço görüşmelerinin ertelenmesine rağmen geçmiş yıllarda aynı görevi üstlenmiş bağımsız denetçinin aynı genel kurul toplantısında yeniden seçilmesinin doğru olmayacağına hükmetmiştir. Kararda, denetçilerin seçiminin doğrudan geçmiş finansal tablolara ilişkin bir husus olarak değerlendirilmese dahi bilançonun onaylanmasının denetçilerin ibrası sonucunu doğurduğu bu nedenle bilanço müzakeresi ile bağımsız denetçi seçiminin birbirinden ayrı düşünülemeyeceği belirtilmiştir. Henüz ibra edilmemiş bir bilanço söz konusu iken önceki dönemde görev yapan bağımsız denetçinin aynı toplantıda yeniden seçilmesine imkân tanınmasının kanunun amacına aykırı olacağı ifade edilmiştir. Dolayısıyla Yargıtay, finansal tabloların ertelenmesi

---

346 Yargıtay 11.H.D. 29.06.2021, E.2019/4620, K.2021/5396; Yargıtay 11.H.D, 04.06.2018, E.2016/11091, K.2018/4259 sayılı kararları (www.lexpera.com).

347 Çamoğlu, **Bilanço Ertelemesi**, s. 290.

348 Mustafa Yasan ve Beyza Arı, "Anonim Şirketlerde Bir Azınlık Hakkı Olarak Finansal Tabloların Görüşülmesinin Ertelenmesini Talep Etme Hakkı ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar (TTK m. 420)", **Trabzon Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** S.2, C.2, 2024, s. 201.

hâlinde bağımsız denetçi seçiminin de bu ertelenen gündem maddeleri ile bağlantılı kabul edilmesi gerektiğine hükmetmiştir[349].

5.3.3. Finansal Tabloların Ertelenmesi ve Gündeme Bağlılık İlkesi

Yukarıda bahsedildiği üzere finansal tabloların ve bunlara bağlı hususların müzakeresinin ertelenmesi esasen gündeme bağlılık ilkesine istisna teşkil etmektedir. Bu istisnanın kaynağı ilgili hakkın azınlık hakkı olmasından değil hakkın doğası gereği böyle bir ihtiyaç ortaya çıkmasından ileri gelmektedir. Zira azınlık, çoğu zaman finansal tablolarla ilgili sorunları ancak genel kurul toplantısı sırasında fark edebilmekte ve buna bağlı olarak söz konusu hakkı kullanma ihtiyacı duymaktadır[350].

Türk Ticaret Kanunu'nun 437. maddesi uyarınca pay sahiplerinin bilgi edinme ve inceleme haklarının bir gereği olarak finansal tablolar genel kuruldan en az on beş gün önce ortaklığın merkez ve varsa şubelerinde incelemeye sunulmak zorundadır[351]. Ancak pratikte ortalama bir pay sahibinden bu teknik belgeleri anlaması ve varsa eksiklikleri saptaması beklenemez. Üstelik TTK m. 414/1 gereği genel kurul çağrısı ile ilan arasında asgari iki haftalık süre bulunmalı ve gündem ilanlarda yer almalıdır. Bu nedenle genel kurul öncesinde finansal tablolardaki eksiklikler fark edilse dahi gündem çoktan belirlenmiş olacağından bu eksikliklerin tartışılması gündeme dahil edilemeyecektir[352].

Diğer yandan uygulamada finansal tablolara ilişkin sorunlar çoğu zaman ancak genel kurul toplantısı sırasında yapılan açıklamalarla ortaya çıkmakta ve pay sahipleri eksiklikleri bu aşamada fark etmektedir. Bu bağlamda gündemde böyle bir erteleme maddesi yer almadığı gerekçesiyle toplantının ertelenemeyeceği yönündeki görüşler hukuken geçerli kabul edilemez[353]. Aksine gündemde bu yönde bir madde yer almasa

---

[349] *"...denetçilerin ibrası sonucunu doğuran bilançonun onaylanması, finansal tabloların müzakeresi ve buna bağlı konular kapsamında kaldığından denetçi seçiminin yukarıda sayılı ertelenen gündem maddeleri ile sıkı sıkıya ilişkili olduğu, bilanço görüşmeleri ertelenmesine rağmen, bu bilançoyu hazırlayanların yeniden denetçi olarak seçilmeleri oylamasının bilanço görüşmeleri ile bağlantılı olduğunun kabulüyle bağımsız denetçi seçimine ilişkin gündem maddesinin de talebe göre ertelenmesi gerekir".* Yargıtay 11.H.D. 13.05.2024, E. 2023/538, K. 2024/3854 sayılı kararı (www.lexpera.com).

[350] Çakırbay, **a.g.e**., s. 55.

[351] Bozbel, **a.g.e.,** s. 348.

[352] Çakırbay, **a.g.e**., s. 55.

[353] Yargıtay'ın 2023 yılında vermiş olduğu bir kararda, hükme konu olayda davalı tarafından finansal tablolar ve faaliyet raporunun toplantıdan en az bir ay önce incelemeye açık tutulduğunu bunun daha önce

dahi azınlık genel kurul toplantısı sırasında finansal tabloların müzakeresinin ertelenmesini talep edebilir ve bu talep doğrultusunda toplantı bir ay sonraya ertelenir. Bu sayede genel kurulda yapılan açıklamalardan tatmin olmayan azınlık, tabloları daha ayrıntılı inceleme veya uzmanlara inceletme imkânı bulacaktır[354].

Erteleme sonrasında yapılacak olan ikinci toplantının ilk toplantının devamı mı yoksa ondan bağımsız bir toplantı mı olduğu hususu öğretide tartışmalıdır. Her ne kadar Genel Kurul Yönetmeliği m. 21/2 hükmünde azınlığın erteleme talebi üzerine yapılacak olan toplantının ilk toplantının devamı niteliğinde olduğu ifade edilse de bazı yazarlara göre bu derece önemli bir düzenlemenin yalnızca yönetmelik düzeyinde değil doğrudan kanun hükmüyle getirilmesi gerekir[355]. Eğer ertelenen genel kurul toplantısı ilk toplantının devamı niteliğinde kabul edilirse yeniden gündem belirlenmesine gerek kalmaz. Zira ertelenen toplantının gündemi, ikinci toplantı için de geçerli olacaktır[356]. Buna karşılık ikinci toplantının bağımsız bir toplantı olarak değerlendirilmesi durumunda genel kurulun usulüne uygun şekilde yeniden toplantıya çağrılması gündemin de önceden açık ve kesin biçimde belirlenmesi gerekir[357]. Bunun yanı sıra erteleme sonucunda yapılacak olan ikinci toplantının ilk toplantının devamı değil de bağımsız bir toplantı olarak kabul edilmesi halinde azınlık pay sahipleri bu toplantıda da finansal tabloların görüşülmesinin ertelenmesini talep etme hakları doğacaktır[358].

Kanaatimizce erteleme sonucunda yapılacak olan toplantı, ilk toplantının devamı niteliğindedir. Zira TTK'nın 420. maddesinde müzakerelerin bir ay sonraya bırakılabileceği açıkça belirtilmiş yani lafzen bir erteleme durumu öngörülmüştür. Bu durumda yeni bir genel kurul toplantısından değil mevcut toplantının ileri bir tarihe ertelenmesinden söz edilmektedir. Bununla birlikte TTK'da ertelemenin ayrıca ilan yoluyla pay sahiplerine duyurulmasının öngörülmüş olması kanun koyucunun ikinci

incelenebileceği bu nedenle gündemde yer almadığı için erteleme talebinin gündeme aykırı olduğu iddiasını mahkeme uygun görmemiştir. Yargıtay 11.H.D. 18.05.2023, E. 2021/8939, K. 2023/3093 sayılı kararı (www.lexpera.com).

354 Çakırbay, **a.g.e**., s. 55.

355 Bozbel **a.g.e., s.** 350.

356 Selin Sert Canpolat "Anonim Ortaklıklarda Azınlık Haklarının İncelenmesi", **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, S. 74, 2008, s. 172.

357 Daha önceki bir toplantıya ait gündem ile başka bir genel kurul toplantısının tertip edilmesi de gündeme bağlılık ilkesine aykırılık teşkil eder. Yargıtay 11.H.D. 14.03.2024, E. 2023/108, K. 2024/2081 sayılı kararı (www. lexpera.com).

358 Kayar, **Bilanço Görüşmelerinin Ertelenmesi**, s. 283.

toplantıyı birinci toplantının devamı niteliğinde değerlendirdiğinin bir göstergesi olarak kabul edilmelidir. Dolayısıyla ertelenen genel kurul toplantısı için yeniden bir çağrı yapılmasına veya ayrı bir gündem hazırlanmasına gerek yoktur. İlk toplantı için belirlenmiş gündem ertelenen ikinci toplantı bakımından da aynen geçerliliğini sürdürür ve bağlayıcı niteliktedir. Bu durumun doğal bir sonucu olarak gündeme bağlılık ilkesi ertelenen toplantıda da uygulanmaya devam eder[359]. Bu nedenle çağrıya konu olan gündem maddeleri dışında yeni bir konunun görüşülmesi veya karara bağlanması mümkün değildir. Ancak ilk toplantıdan sonra ortaya çıkan ve gündemle doğrudan bağlantısı olmayan yeni bir gelişmenin değerlendirilmesi zorunluluk arz ediyorsa bu durumda yeni bir olağanüstü genel kurul toplantısının yapılması gerekir[360].

5.4. Özel Denetim Talebi

Gündeme bağlılık ilkesinin önemli istisnalarından biri TTK'nın 438. maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre her pay sahibi ortaklık hukukundan kaynaklanan haklarını kullanabilmesi için gerekli olan hâllerde ve daha önce bilgi alma ve inceleme hakkını kullanmışsa belirli olayların özel denetim yoluyla aydınlatılmasını genel kuruldan talep edebilir[361]. Bu talep, genel kurul gündeminde yer almasa dahi yapılabilir. Genel kurulun özel denetim talebini kabul etmesi hâlinde anonim ortaklığın kendisi veya herhangi bir pay sahibi karar tarihinden itibaren otuz gün içinde mahkemeye başvurarak özel denetçi atanmasını isteyebilir[362].

Öte yandan, TTK'nın 439. maddesi de özel denetime ilişkin bir düzenleme içermektedir. Buna göre genel kurul özel denetim talebini reddederse azınlık pay sahipleri veya paylarının itibari değeri toplamı en az bir milyon Türk lirası olan pay sahipleri, bu kararın alındığı tarihten itibaren üç ay içinde ortaklığın merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesine başvurarak özel denetçi atanmasını talep edebilirler[363].

Özel denetim isteme hakkı, her ne kadar denetim mekanizmasının bir parçası olarak değerlendirilse de aslında ortaklık hukukundan doğan ve pay sahipliği hakları arasında

[359] Yasan ve Arı, **a.g.m.,** s. 204.
[360] Bilgili ve Demirkapı, **a.g.e**., s. 357.
[361] Pulaşlı,**Genel Esaslar,** s. 336; İmregün, **Anonim**, s. 253.
[362] Pulaşlı **Şerh II,** s. 951; Kayıhan, **Şirketler**, s. 268.
[363] Pulaşlı,**Genel Esaslar,** s. 336.

yer alan en önemli bireysel haklardan biridir. Bu yönüyle sadece denetim sürecinin bir unsuru değil aynı zamanda pay sahibinin ortaklık yönetimini denetleme ve şeffaflığı sağlama amacıyla kullanabileceği temel bir haktır. Nitekim bu hak, TTK'nın sistematiği açısından da bilgi alma ve inceleme hakkıyla birlikte pay sahipliği hakları başlığı altında düzenlenmiştir[364].

Özel denetim kurumunun temel amacı, belirli olaylar bakımından pay sahiplerinin tatmin edilmesi ve bu suretle ortaklık içi şeffaflığın sağlanmasını temin etmektir[365]. Söz konusu olayların aydınlatılması pay sahiplerinin ortaklık faaliyetleri hakkında bilgi sahibi olmalarını kolaylaştıracak ve bu da haklarını daha etkin bir biçimde kullanmalarına olanak tanıyacaktır[366].

Kanun metninden de açıkça anlaşılacağı üzere özel denetim isteme hakkı tüm pay sahiplerine tanınmış bireysel bir haktır. Bu çerçevede, yalnızca bir pay sahibi dahi genel kuruldan özel denetim yapılmasını talep edebilir. Pay sahipleri, bu haklarını doğrudan kullanabilecekleri gibi bir temsilci aracılığıyla da kullanma imkanına sahiptirler[367]. Burada dikkat edilmesi gereken önemli bir husus, genel kurulun bu talebi kabul etmek zorunda olmamasıdır. Genel kurul, özel denetime gerek bulunmadığı yönünde bir karar da alabilir. Özel denetim talebinin reddine ilişkin karar, genel kurulda yapılan oylama sonucunda geçerlilik kazanır.

Burada öğretide de sıklıkla tartışılan bir hususa değinmekte fayda vardır. TTK m. 438/1'in gerekçesinde alacaklıların, tahvil sahiplerinin ve intifa hakkı sahiplerinin genel kuruldan özel denetim talep etme yetkisine sahip olmadıkları belirtilmektedir[368]. Ancak özellikle intifa hakkı sahiplerine ilişkin bu ifade öğretide eleştirilmiştir. Zira TTK m. 432/2 hükmü uyarınca bir payın üzerinde intifa hakkı varsa aksi kararlaştırılmadıkça oy hakkı da intifa hakkı sahibine ait olacaktır. Bu durumda intifa hakkı sahibinin genel kurula katılıp oy kullanabilmesine rağmen pay sahipliği

[364] Pulaşlı,**Genel Esaslar,** s. 336; Şafak Narbay, "Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'na Göre Anonim Ortaklıkta Özel Denetim Yapılması Şartları ve Özel Denetçinin Atanması Usulü", **Prof. Dr. Hüseyin Ülgen'e Armağan C.1**, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2007, s. 299.

[365] Ersin Çamoğlu ve Reha Poroy ve Ünal Tekinalp, **Ortaklıklar Hukuku II**, 14.b., İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2019, s. 469.

[366] Sıtkı Anlam Altay, "Anonim Ortaklıklarda Özel Denetimin Koşullarına İlişkin Düşünceler" **GSÜHFD**,S.2 2013, s. 56.

[367] Narbay, **Özel Denetim Şartları,** s. 295.

[368] TTK m. 438/1 gerekçesi.

haklarının etkin kullanımına hizmet eden özel denetim talebinde bulunamaması çelişkili bir sonuç doğurur. Oy hakkı ile bilgi alma hakkı birbirinden ayrılmaz nitelikte olduğundan gerekçede yer alan bu kısıtlamanın kaldırılması daha uygun olacaktır[369]. Aynı şekilde *Teoman'a* göre de bilgi alma hakkını oy hakkının doğal bir uzantısıdır. Dolayısıyla kanun koyucunun oy hakkını intifa hakkı sahibine tanırken bilgi alma hakkını pay malikine bırakmış olduğu yönündeki kabul tutarlı değildir[370].

Bahsi geçen özel denetim isteme hakkı, emredici niteliktedir. Bu nedenle esas sözleşme ile tamamen ortadan kaldırılamaz. Aynı şekilde özel denetim talebine ilişkin şartlar TTK'da açıkça düzenlenmiştir. Bu şartların esas sözleşme ile ağırlaştırılması da mümkün değildir. Dolayısıyla pay sahiplerinin bu hakkı kullanmalarına yönelik sınırlamalar getirilmesi TTK' nın emredici hükümleri ile bağdaşmaz.

5.4.1. Özel Denetim Talebinin Koşulları

Özel denetim talebinin kullanılması kanun koyucu tarafından pay sahiplerince kötüye kullanılmasını engellemek amacıyla belirli bazı şartlara tabi kılınmıştır. Özel denetçi atanması hususunda öncelikle genel kurul kararı alınması gerekmektedir. Genel kurulun özel denetim lehine karar vermesi halinde bu durum Türk Ticaret Kanunu'nun 438. maddesi kapsamında değerlendirilir. Buna karşılık genel kurulun özel denetim talebini reddetmesi durumunda ise 439. madde hükümleri devreye girer. Her iki durumda da dikkat edilmesi gereken temel husus, özel denetçinin nihai olarak mahkeme tarafından atanacak olmasıdır. Böylece denetçinin kendisine yüklenen görevleri tarafsız ve bağımsız bir şekilde yerine getirmesi güvence altına alınmakta denetim sürecinin etkinliği ve güvenirliği artırılmaktadır[371].

Özel denetimin koşullarına geçmeden önce yukarıda değinilen genel kurul kararının (olumlu veya olumsuz) alınabilmesi için aranan toplantı ve karar nisaplarına değinmek gerekmektedir. Bu hususta TTK'da özel denetime özgü açık bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Bu nedenle genel hüküm niteliğinde olan TTK m. 418 uygulanacaktır. Anılan maddeye göre TTK'da daha ağır bir toplantı nisabı öngörülmediği sürece genel kurul toplantıları esas sermayenin en az dörtte birini temsil eden pay sahiplerinin veya

[369] Narbay, **Özel Denetim Şartları,** s. 295.
[370] Ömer Teoman, **Anonim Ortaklıkta İntifa Senetleri,** İstanbul: İstanbul Üniversitesi Kitabevi, 1978, s. 57.
[371] Pulaşlı, **Genel Esaslar,** s. 488.

temsilcilerinin katılımıyla yapılabilir. Özel denetim bakımından daha ağır bir toplantı nisabı öngörülmediğinden genel kurulun bu basit nisapla toplanmış olması yeterlidir. Aynı maddenin ikinci fıkrasında ise karar nisabı düzenlenmiş olup bu durumda toplantıya katılanların salt çoğunluğunun oyu karar için yeterlidir[372]. Özetle özel denetim talebi hakkında genel kurulun karar alabilmesi için hem toplantı hem de karar nisabı bakımından TTK m.418'de öngörülen basit çoğunluklar yeterli olacaktır. Ayrıca öğretide kabul gören görüşe göre, özel denetim isteme hakkı nispi emredici nitelikte olduğundan bu hakkın kullanılmasını zorlaştıran veya oranları ağırlaştıran esas sözleşme hükümleri geçersiz sayılmaktadır[373].

Oylama süreci açısından önem arz eden bir husus da oyda imtiyaz hakkının durumudur. Genel kurulda özel denetim talebine ilişkin yapılan oylamalarda, imtiyazlı pay sahiplerinin bu imtiyazlarını kullanamamaları gerekir[374]. Her ne kadar TTK'da bu konuda açık bir düzenleme yer almamakta ise de aksi yönde bir uygulama, özel denetim talebinde bulunmak isteyen pay sahipleri açısından hakkın fiilen kullanılamaz hale gelmesine yol açacaktır. Zira gerekli koşulları yerine getiren bir pay sahibinin, oyda imtiyazlı payların ağırlığı nedeniyle talebinin kabul edilmesini sağlaması son derece güçleşecektir[375]. Bu durum, hem hakkın etkin biçimde kullanılmasını engellemekte hem de denetim talebinin bağımsızlık ve tarafsızlık ilkeleriyle bağdaşmasına zarar vermektedir[376].

Özel denetim talebinin kabulü TTK m. 438'de belirli şartlara bağlanmıştır. Ancak bu şartlara geçmeden önce belirtmek gerekir ki eTTK döneminde yalnızca azınlık pay sahiplerine, yönetim kuruluna ve denetçilere tanınan bu hak 6102 sayılı TTK ile birlikte kapsamı genişletilerek tüm pay sahiplerine tanınmıştır. Dolayısıyla artık özel denetim talep edebilmenin ilk ve en temel koşulu herhangi bir pay oranına bakılmaksızın ortaklıkta pay sahipliği sıfatına sahip olmaktır[377].

---

[372] Çakırbay, **a.g.e**., s. 70.
[373] Nejat Aday, "Anonim Şirkette Özel Denetçi", **Prof. Dr. Hayri Domaniç'e Armağan**, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi, 1995, s. 34; Altay, **a.g.e.,** s. 59.
[374] Narbay, **Özel Denetim Şartları,** s. 296.
[375] Pulaşlı, **Genel Esaslar,** s. 525
[376] Narbay, **Özel Denetim Şartları,** s. 296.
[377] Pulaşlı, **Genel Esaslar**, s. 475

5.4.1.1. Bilgi Alma veya İnceleme Hakkı Daha Önceden Kullanılmış Olmalıdır

Özel denetim isteme hakkı, pay sahiplerinin sahip olduğu ikincil nitelikte bir hak olarak karşımıza çıkmaktadır[378]. Bu hakkın kullanılabilmesi için öncelikle bilgi alma veya inceleme haklarından birinin kullanılmış olması gerekmektedir[379]. Diğer bir ifadeyle bu ön koşul yerine getirilmeden özel denetim talebinde bulunulması mümkün değildir. Bu durum, özel denetim hakkının doğrudan değil ancak belirli şartların gerçekleşmesi halinde devreye giren tamamlayıcı bir mekanizma olduğunu ortaya koyar. Söz konusu ön şartın arkasındaki amaçlardan biri pay sahiplerini korumaya yöneliktir. Zira bilgi alma veya inceleme hakkı kapsamında yöneltilen sorulara tatmin edici olmayan ya da yüzeysel cevaplar verilmesi hâlinde pay sahibine ortaklık yapısına daha derinlemesine nüfuz edebilecek bir denetim aracına yani özel denetçi atanması talebine başvurma imkânı tanınmaktadır[380]. Bu yapı, hem bilgi edinme sürecinin ciddiyetini artırmakta hem de yönetimin keyfi uygulamalarına karşı pay sahibine etkili bir başvuru yolu sağlamaktadır. Bilgi alma veya inceleme haklarından yalnızca birisinin kullanılması söz konusu şartın yerine getirilmesi için yeterli olacaktır[381].

Pay sahibinin bilgi alma ve inceleme hakkını kullanması ile özel denetim talebinde bulunması her zaman aynı genel kurul toplantısında olmak zorunda değildir[382]. Hatta bu iki hakkın farklı genel kurullarda kullanılması hakkın etkinliği açısından daha isabetli olacaktır. Zira bilgi alma veya inceleme hakkını kullanan bir pay sahibinin elde ettiği bilgi ve belgeleri değerlendirebilmesi için zamana ihtiyaç duyacağı açıktır. Bu nedenle özel denetim talebinin bilgi edinilen hususların yeterli şekilde incelenmesinden sonra ilerleyen bir genel kurulda ileri sürülmesi daha etkili bir yoldur[383].

---

[378] **a.g.e.,** s. 337.
[379] Tekinalp, (Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar Hukuku II**, s. 68.
[380] Çakırbay, **a.g.e**., s. 73.
[381] Altay**, a.g.e.,** s. 61; Tekinalp, (Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar Hukuku II**, s. 68.
[382] Arslan Kaya, "Özel Denetim İsteme Hakkının Bilgi Alma ve İnceleme Hakkı ile İlişkisi", **BATİDER,** C.31, S.1, 2015, s. 70.
[383] Tekinalp, (Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar Hukuku II**, s. 68.

Bilgi alma veya inceleme hakkını kullanan pay sahibi ile özel denetim talebinde bulunan pay sahibinin aynı kişi olması zorunlu değildir[384]. Bu noktada önemli olan her iki talebin aynı konuya ilişkin olmasıdır. Öğretide "kişisel ayniyet sorunu" olarak adlandırılan bu durum çerçevesinde bilgi alma veya inceleme hakkını kullanan bir pay sahibi yapılan açıklamayı yeterli bulabilirken aynı konuda bilgi sahibi olan başka bir pay sahibi bu açıklamayı yetersiz görerek özel denetim talebinde bulunabilir[385]. Nitekim madde gerekçesinde de açıkça ifade edildiği üzere bilgi alma veya inceleme hakkını kullanmış olan pay sahibi ile özel denetim talep eden pay sahibinin aynı kişi olması şart değildir. Ancak özel denetim talebinin bilgi alınan veya incelenen konuyla ilgili olması gereklidir.

5.4.1.2. Pay Sahipliğinden Kaynaklanan Hakların Kullanımı Açısından Gerekli Olmalıdır

Türk Ticaret Kanunu m. 438'de de düzenlendiği üzere özel denetim talebi, pay sahipliği haklarının kullanılabilmesi için gerekli görülen hâllerde ileri sürülebilir. Bu düzenleme ile özel denetim hakkının keyfî veya kötü niyetli şekilde kullanılmasının önüne geçilmesi amaçlanmaktadır. Zira özel denetim mekanizması, bazı durumlarda ortaklığın iç işleyişine müdahale aracı hâline gelebilir. Pay sahipleri, menfaat elde etmek veya kendi lehlerine olmayan kararların alınmasını engellemek amacıyla bu hakkı kötüye kullanabilir. Bu ihtimaller göz önünde bulundurularak[386] özel denetim talebinin kabulü belirli bir objektif gereklilik şartına bağlanmıştır.

Gereklilik kriterinin hangi hâllerde gerçekleşmiş sayılacağı öğretide tartışmalı olmakla birlikte baskın görüşe göre pay sahibinin güncel ve makul bir menfaatinin bulunması durumunda bu şartın sağlandığı kabul edilmektedir. Bu bağlamda talebin keyfî değil belirli bir menfaatin korunmasına yönelik olması özel denetim isteminin kabulü açısından temel ölçütlerden biri olarak değerlendirilmektedir[387]. Güncel ve makul bir menfaatin bulunduğu durumlara örnek olarak yönetim kurulu üyeleri aleyhine sorumluluk davası açılması, finansal tabloların onaylanmasının engellenmesi ya da

[384] Hasan Pulaşlı, "Anonim Şirketlerde Özel Denetçi Atanması İsteminin Mukayeseli Hukuk Açısından Değerlendirilmesi", **Prof. Dr. Hamdi Yasaman'a Armağan**, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2017, s. 597; Narbay, **Özel Denetim Şartları,** s. 296.
[385] Kaya, **Bilgi Alma**, s. 76; Pulaşlı, **Genel Esaslar,** s. 337.
[386] Çakırbay, **a.g.e**., s. 74.
[387] Tekinalp, **Sermaye**, s. 382.

haklı sebeplerin varlığı hâlinde anonim ortaklığın feshinin talep edilmesi gibi durumlar gösterilebilir[388]. Bu gibi örneklerde pay sahibinin özel denetim talebinin kişisel bir hakkı koruma veya ileri sürme amacı taşıdığı kabul edilerek gereklilik kriterinin gerçekleştiği sonucuna varılabilir.

Hakkın etkin bir biçimde kullanılabilmesini sağlamak amacıyla öğretide özel denetim talep edilen durumlarda gereklilik şartının karine olarak mevcut kabul edilmesi gerektiği yönünde görüşler mevcuttur[389]. Ancak bu durumda dahi özel denetim talebinin gerçekten haklı ve makul bir amaca dayanıp dayanmadığı somut olayın özelliklerine göre değerlendirilmelidir. Nitekim pay sahibinin yalnızca merakını gidermek amacıyla ya da ortaklığın ticari sırlarına ve mahrem bilgilerine erişmek için özel denetim talebinde bulunduğu anlaşılırsa gereklilik şartının sağlanmadığı kabul edilir[390]. Bu tür talepler, hakkın kötüye kullanımı niteliğinde olup koruma görmemelidir.

5.4.1.3. Belirli Olayların Aydınlatılması Amacıyla Talep Edilmelidir

Kanun metninde de açıkça ifade edildiği üzere pay sahipleri yalnızca belirli olaylar hakkında özel denetim talebinde bulunabilirler. Bu bağlamda, özel denetim talebine konu edilen hususların genel ve soyut nitelikte değil, sınırları açıkça belirlenmiş somut olaylara dayanması gerekmektedir[391]. Anonim ortaklığın icra organları tarafından alınan kararlar ya da gerçekleştirilen işlemler, özel denetim talebine konu edilebilir. Ancak bu noktada "belirlilik" kriteri devreye girer. Pay sahibinden özel denetim istemine konu ettiği olayın ya da kararın belirli, somut ve açık bir şekilde ortaya konulması beklenir. Zira soyut veya muğlak iddialar özel denetim mekanizmasının amacına aykırı şekilde işletilmesine neden olabilir[392].

5.4.2. Özel Denetim Talebin Kabul Edilmesi

Mülga eTTK döneminde özel denetim isteminin kabulü hâlinde özel denetçinin genel kurul tarafından atanması öngörülmekteydi. Ancak bu düzenleme özel denetçi seçiminin genel kurul çoğunluğunun iradesine bırakılması nedeniyle denetimin

[388] Pulaşlı, **Genel Esaslar,** s. 336; Tekinalp, (Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar Hukuku II**, s. 69.
[389] Pulaşlı, **Özel Denetçi**, s. 596.
[390] Narbay, **Özel Denetim Şartları,** s. 303.
[391] TTK m. 438 gerekçesi.
[392] Çakırbay, **a.g.e.,** s. 76.

tarafsızlığı bakımından eleştirilmiş ve çeşitli tartışmalara yol açmıştır[393]. Bu eleştiriler doğrultusunda kanun koyucu, TTK'nın 438/2. maddesinde farklı bir sistem benimsemiştir. Buna göre genel kurulun özel denetim talebini kabul etmesi hâlinde ortaklık veya her bir pay sahibi, otuz gün içinde ortaklığın merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesinden özel denetçi atanmasını talep edebilecektir.

Türk Ticaret Kanunu'nda yer verilen "her pay sahibi" ifadesinin kapsamı üzerinde durulması gerekir. Bu noktada özellikle genel kurulda bilgi alma ve inceleme hakkını kullanan pay sahibi ile mahkemeden özel denetçi atanmasını talep edecek pay sahibinin aynı kişi olması gerekip gerekmediği hususu önem taşımaktadır. Madde metnine bakıldığında kanun koyucunun özellikle "bilgi alma veya inceleme hakkını kullanan pay sahibi" ifadesine yer vermediği bunun yerine "her pay sahibi" ibaresini tercih ettiği görülmektedir. Bu tercih isabetlidir. Zira bilgi alma veya inceleme hakkını kullanan pay sahipleri, çoğu durumda ortaklığın belirli işlemleri hakkında yeterli ölçüde bilgi sahibi olabilecek buna karşılık diğer pay sahipleri aynı bilgilere erişemeyecektir. Böyle bir durumda bilgi edinmeyen pay sahiplerinin aydınlatılma hakkı zedelenmiş olacağından kanun koyucu bu olasılığı bertaraf etmek istemiştir[394]. Bu nedenle genel kurulun özel denetim talebini uygun bulması hâlinde her pay sahibine mahkemeden özel denetçi atanmasını isteme yetkisi tanınmıştır.

Bununla birlikte TTK'da ortaklık adına yönetim kurulu tarafından da mahkemeye başvurularak özel denetçi atanmasının talep edilebileceği düzenlenmiştir. Ancak bu başvurunun yönetim kurulu açısından bir yükümlülük mü yoksa yalnızca bir yetki mi teşkil ettiği hususu öğretide tartışmalıdır. Bir görüşe göre söz konusu düzenleme yalnızca mahkemeden talepte bulunma konusunda ortaklığı temsilen yönetim kuruluna tanınmış bir inisiyatif niteliğindedir[395]. Buna karşılık diğer bir görüşe göre yönetim kurulu, genel kurulun özel denetim yapılmasına ilişkin kararının gereğini yerine getirmekle yükümlüdür. Bu nedenle mahkemeye süresinde başvurulmaması veya özel denetçinin atanmaması durumunda yönetim kurulunun kusurlu

[393] TTK m. 438 gerekçesi.

[394] Fatıma Ezgi Çelik, "6102 Sayılı TTK Hükümlerine Göre Anonim Şirketlerde Özel Denetim", (İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul: 2019, s. 26.

[395] Nihan Değirmencioğlu Aydın, **Anonim Şirketlerde Özel Denetim İsteme Hakkı**, İstanbul: Legal Yayıncılık, 2015, s. 47.

davranışından söz edilebileceği ve bu nedenle sorumluluğunun doğacağı kabul edilmektedir[396]. Kanaatimizce kanun metninden yönetim kurulunun mahkemeye başvurmasının bir yükümlülük olarak nitelendirilmesinin mümkün olmadığı anlaşılmaktadır. Bu düzenlemenin yönetim kuruluna tanınmış bir yetki olarak değerlendirilmesi daha isabetlidir. Bununla birlikte, genel kurul tarafından alınan kararların tüm pay sahiplerini ve ortaklığı, dolayısıyla yönetim kurulunu da bağlayıcı nitelikte olduğu da göz ardı edilmemelidir[397].

Burada dikkat edilmesi gereken bir diğer önemli husus, uygulamada sıkça karşılaşılan bir durum olan özel denetim isteminin kabul edilmesini takiben otuz günlük süre içerisinde birbirinden habersiz olarak birden fazla pay sahibinin veya hem ortaklığın hem de pay sahiplerinin mahkemeye başvuruda bulunması ihtimalidir. Bu durumda öğretideki yaygın görüşe göre tarafların birbirinden habersiz olarak açtıkları bu davalarda 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu hükümleri uyarınca davaların birleştirilmesi yoluna gidilmelidir[398].

5.4.3. Özel Denetim Talebinin Reddedilmesi

Yukarıda bahsedildiği üzere 438. maddede düzenlenen pay sahipleri tarafından genel kurula sunulan özel denetçi atanması talebinin genel kurul tarafından reddedilmesi hâlinde TTK m. 439 uyarınca azınlık niteliğindeki pay sahipleri ile paylarının itibarî değeri toplamı en az bir milyon Türk Lirası olan "nominal azınlık" olarak adlandırılan pay sahipleri, bu kararın alındığı tarihten itibaren üç ay içinde ortaklığın merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesine başvurarak özel denetçi atanmasını talep edebilirler[399]. Mahkemece verilecek olan karar kesindir[400]

Mahkemece özel denetçi atanabilmesi için TTK m. 439'un ikinci fıkrasında ek bir koşul daha öngörülmüştür. Buna göre talepte bulunanların, kurucuların veya ortaklık organlarının kanunları ya da esas sözleşmeyi ihlal edecek derecede ortaklığı veya pay

---

396 Pulaşlı, **Şerh II,** s. 1637.
397 Gülnur Ceren Uçar Bulut, **Anonim Şirketlerde Özel Denetim**, İstanbul: Adalet Yayınevi, 2018, s. 95.
398 Hakan Pekcanıtez, Oğuz Atalay, Muhammet Özekes, **Medeni Usul Hukuku**, 6.b., Ankara: Vedat Kitapçılık, 2018, s. 415.
399 Kayıhan, **Şirketler**, s. 268.
400 Yargıtay 11.H.D. 27.05.2014, E. 2014/3016, K. 2014/9744; Yargıtay 11.H.D. 25.06.2014, E. 2014/6398, K. 2014/12133; Yargıtay 11.H.D. 08.12.2015, E. 2014/18887, K. 2015/13122 sayılı kararları. Altaş**, a.g.e.,** s.322-325.

sahiplerini zarara uğrattıklarını mahkemeyi ikna edici şekilde ortaya koymaları gerekmektedir. Bu noktada kanun lafzı bir bütün olarak anlaşılmalı sadece TTK değil herhangi bir yazılı hukuk normunun ihlali de bu kapsamda değerlendirilmelidir. Aynı şekilde TTK'da geçen "zarar" kavramı da yalnızca soyut bir memnuniyetsizlik değil ortaklığın malvarlığında somut bir eksilmeyi ifade etmektedir. İlgili zarar ve aykırılıkların ise kesin şekilde ispatı değil yaklaşık ispatı yeterlidir. Zira kanun koyucu, mahkemenin ikna edici bir kanaate ulaşmasını yeterli görmüş ve açıkça "ikna edici derecede" ifadesini kullanmıştır[401].

Talep sonucunda atanmış olan özel denetçinin ilgili olay kapsamında hukuka uygunluk veya yerindelik denetimi yapma yetkisi bulunmamaktadır. Özel denetçinin görevi yalnızca belirli bir olay ya da olgunun tespiti ile sınırlıdır. Bu çerçevede denetçi herhangi bir hukuki değerlendirmede bulunamaz, hüküm kuramaz ve yetki sınırlarını aşarak karar alamaz. Denetimin amacı, pay sahiplerinin bilgi edinme hakkını somut olay temelinde destekleyecek nitelikte açıklığa kavuşturulması gereken hususların objektif ve tarafsız biçimde ortaya konulmasıdır[402].

5.4.4. Özel Denetim Talebi ve Gündeme Bağlılık İlkesi

6762 sayılı eTTK döneminde özel denetim talebinin genel kurulda müzakere edilip karara bağlanması için bu konunun önceden ilan edilen genel kurul gündeminde yer alıp almaması zorunluluğu yani gündeme bağlılık ilkesinin bir istisnası olup olmadığı hususu açıkça düzenlenmemişti. Bu nedenle uygulamada ve öğretide tartışmalar bulunmaktaydı[403]. Bir görüşe göre özel denetim talebinde bulunulabilmesi için bu yönde gündemde bir madde yer alması gerekmekteydi. Zira özel denetim talebinin gündemde yer almaksızın ileri sürülebilmesi o dönemde ne eTTK'da ne de diğer mevzuatta istisna olarak düzenlenmişti[404]. Örneğin *Arslanlı,* özel denetim talebinin kural olarak genel kurul gündeminde yer alması gerektiğini ifade etmektedir[405].

---

401 Tekin Memiş, "Şirketler Hukukunda Denetim", **Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**. C. 16, S. 3-4, 2021, s. 160. Yargıtay 11. HD, 12.02.1993, E. 1993/470, K.1993/ 879: Eriş, **Ticari İşletme**, s. 2853.

402 Pulaşlı, **Özel Denetçi**, s. 597.

403 Mahmut Birsel, "Anonim Ortaklıklarda Azınlık Hakları", **İmran Öktem'e Armağan**, Ankara: 1970, s. 642.

404 Arslanlı, **Şirketler II**, s. 247. Yazara göre bazı istisnai haller dışında özel denetim talebi de gündeme bağlılık ilkesine tabi olmalıydı.

405 Halil Arslanlı *Anonim Şirketler I- Umumi Hükümler*, 3.b., Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1960, s. 248.

Bununla birlikte yazar, bilançonun onaylanması ile yönetim kurulunun işlem ve faaliyetlerinin uygunluğunun değerlendirilmesi gibi durumlarda genel kurulun gerekli görmesi hâlinde gündemden bağımsız olarak da özel denetçi atanabileceğini belirtmekteydi[406].

Aksini savunan yazarlara göre ise gündemde yer alan konular ile bunlarla bağlantılı hususlar bakımından özel denetim talebinin ileri sürülmesinde gündeme bağlılık ilkesinin esnetilmesi gerekir. Bununla birlikte bu durum mutlak bir istisna olarak değerlendirilmemeli her somut olayın özellikleri dikkate alınarak ayrıca bir değerlendirme yapılmalıdır[407]. *İmregün*, özel denetim talebinin genel kurul gündeminde ayrıca yer almasına gerek bulunmadığını ifade etmektedir. Yazara göre bilanço, kâr-zarar hesapları ve yönetimin ibrası gibi konular zaten özel denetçi atanması ihtimalini de içeren nitelikte olduğundan özel denetim talebi gündemde belirtilmiş olmasa dahi genel kurulda ileri sürülebilmelidir[408]. Aynı şekilde *Moroğlu* da gündemdeki maddelerle bağlantı halinde özel denetçi talep edilebileceğini özel denetim talebinin gündemin mutlak istisnası olmadığını belirtmiştir[409]. *Domaniç'*e göre de özel denetim talebinin gündemde yer alan konularla sınırlı olarak kullanılabilecek bu nedenle özel denetçi atanmasının ancak gündemde ilgili bir madde bulunduğu takdirde talep edilebilecektir[410].

Bununla birlikte, üçüncü bir görüş olarak özel denetim talebinin gündeme bağlılık ilkesinin mutlak bir istisnası olduğu ileri sürülmekteydi. Bu görüşe göre gündemde bağlantılı herhangi bir konu bulunmasa dahi azınlık pay sahipleri genel kurulda özel denetim talebinde bulunabilmeliydi. *Teoman'a* göre, özel denetim talebinin gündemle bağlı kabul edilmesi bu talebi fiilen iki aşamalı bir azınlık hakkına dönüştürerek kullanımını zorlaştıracaktı. Yazar, gündeme bağlılığın azınlık pay sahiplerinin taleplerinin genel kurulda dile getirilmesinden öte bir anlam taşımadığını bir azınlık hakkının kullanımının başka bir azınlık hakkının kullanılmasına bağlı kılınamayacağını vurgulamaktaydı. Ayrıca özel denetim talebinin genel kurul

406 Arslanlı, **Şirketler II**, s. 21.
407 Erdoğan Moroğlu, "Anonim Ortaklıkta Özel Denetçi" **İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası,** C. 41, S. (1-4), 1976, s. 344.
408 İmregün, **a.g.e.,** s. 318.
409 Moroğlu, **Özel Denetçi,** s. 343.
410 Hayri Domaniç, *Anonim Şirketler Hukuku ve Uygulaması TTK Şerhi II*, Vedat Kitapçılık İstanbul, 2010, s. 738.

gündemine alınmasının yönetim kurulunun takdirine bırakılmasının uygun olmadığını zira böyle bir yaklaşımın hakkın işlevini ortadan kaldıracağını ifade ederek özel denetim talebi bakımından gündemde ilgili bir maddenin bulunmasının gerekli olmadığını belirtmekteydi[411].

Paslı ise özel denetim talebinin gündeme bağlılık ilkesinin mutlak bir istisnası olduğunu kabul eder. Yazara göre aksi bir yaklaşım azınlığa tanınan bu hakkın başka bir azınlık hakkının kullanımına bağlanmasına ve böylece hakkın etkinliğini yitirmesine yol açacaktır. Ayrıca bağlantı ölçütü belirsizlik içerdiğinden güvenilir bir uygulama zemini sunmayacak azınlık hakkının kullanımının çoğunluk kararına bağlı hâle gelmesine neden olacaktır. Yazar, *Teoman*'ın mülga TTK m. 348/1 bakımından bağlantı aranması gerektiği yönündeki görüşüne de katılmadığını belirterek azınlığın talebi üzerine özel denetçi atanmasının gündemden bağımsız şekilde genel kurulda oylanması gerektiğini ileri sürmektedir[412].

Söz konusu dönemde Yargıtay, bu hususun gündeme bağlılık ilkesinin bir istisnası olduğunu ve gündemde yer almasa dahi özel denetim talebinin genel kurulda ileri sürülüp bu konuda karar alınabileceği hakkında kararlar vermekteydi[413]. Kanun koyucu, bu konudaki tartışmaları ortadan kaldırmak ve uygulamada birliği sağlamak amacıyla 6102 sayılı TTK'nın 438/1. maddesinde, özel denetim talebinin gündemde yer almasa dahi genel kurulda müzakere edilebileceğini açıkça düzenlemiştir. Böylece özel denetim talebinin gündeme bağlılık ilkesinin bir istisnasını oluşturduğu hükme bağlanmıştır.

5.5. Kuruluş ve Sermaye Artırımı Sırasında Yönetim Kurulu ve Denetçilerin İbrasına Engel Olma

Türk Ticaret Kanunu'nun 553. maddesi uyarınca anonim ortaklıklarda kurucular ile yönetim kurulu üyeleri, esas sözleşme veya kanundan kaynaklanan yükümlülüklerini

411 Teoman, **Özel Denetçi**, s. 69.

412 Ali Paslı, "Anonim Ortaklıkta Özel Denetçi Tayini", **Bilgi Toplumunda Hukuk Ünal Tekinalp'e Armağan, C. I**, İstanbul: Beta Yayınları, 2003 s. 618.

413 *Ancak, TTK.nun 369/son maddesi uyarınca gündem de gösterilmeyen hususlar müzakere edilemez ise de, gündemde yer almış olan bir konu ile ilgili bulunan hususlarda gündemde yer almasa bile özel denetçi atanması genel kurula teklif edilebilir ve bu yolda karar alınabilir. …"* Yargıtay. 11. HD, 15.01.2007, E. 2005/13236, K. 2007/204; *"Hiç şüphesiz her kuralın olduğu gibi bu kuralın da bazı istisnaları vardır. Örneğin, belli hususların tetkik ve teftişi için lüzumu halinde gene kurul, özel denetçi seçilmesine karar verebilir.* Yargıtay 11. H.D. 02.07.1979, E. 1979/1882, K. 1979/3487 sayılı kararı (www.kazancı.com).

kusurlu olarak yerine getirmedikleri hâlde meydana gelen zarardan sorumlu olurlar. Ancak bunun istisnası olarak genel kurul, bu hususta alacağı bir ibra kararı ile yönetim kurulu üyeleri bakımından bu sorumluluğu kaldırabilir[414]. Genel kurulun söz konusu ibra yetkisi devredilemez.

Alınan ibra kararı esasen yönetim kurulu üyeleri açısından önemli bir anlam taşır. Görev süreleri boyunca gerçekleştirdikleri tüm işlemlerin ortaklığın menfaatlerine uygun olduğu ve genel kurul tarafından onaylandığı teyit edilmiş olur[415]. Bu yönüyle ibra, yönetim kuruluna duyulan güvenin açıkça ifade edildiği ve tescillendiği bir karar niteliğindedir. İbra kararının alınmasıyla birlikte ilgili dönemlere ilişkin ibra edilen yönetim kurulu üyelerine karşı herhangi bir sorumluluk yüklenemeyecektir. Bu, yönetim kurulu üyelerinin geçmiş dönemdeki faaliyetlerinin ortaklık tarafından kabul edildiği ve bu faaliyetlerden dolayı ileride hukuki veya cezai bir yaptırımla karşılaşmayacakları anlamına gelir[416]. Buna karşılık ibra kararına olumsuz oy kullananlar ile ibra kararından haberdar olmaksızın payı iktisap edenler bakımından ayrıca doğrudan zararları sebebiyle pay sahipleri ve alacaklıların ibra kararına rağmen ibra kapsamına giren fiillere dayanarak dava açabilmesi mümkündür[417]

TTK'nın 559. maddesinde kuruluş ve sermaye artırımındaki ibra hususu özel olarak düzenlenmiştir. Buna göre kurucuların, yönetim kurulu üyelerinin ve denetçilerin kuruluş ve sermaye artırımından doğan sorumlulukları anonim ortaklığın tescilinden itibaren dört yıl geçmeden ibra kararı ile kaldırılamaz. Bu özel hüküm, ortaklığın kuruluşu ve sermayesinin artırılması gibi kritik süreçlerdeki sorumlulukların daha sıkı bir denetime tabi tutulmasını ve bu konulardaki ibra kararlarının aceleci bir şekilde iptal edilmesini engellemeyi amaçlar. Bu düzenleme hem yatırımcıların korunmasına hem de ortaklığın finansal istikrarının sağlanmasına yönelik önemli bir güvence

[414] Sergül Balsever, "Kuruluş ve Sermaye Artırımında İbra (TTK m. 559)", **İstanbul Hukuk Mecmuası**, C.76, S.1, 2018, s. 154.

[415] Erdoğan Moroğlu, Anonim **Ortaklıkta Yönetim ve Denetim Kurulu Üyelerinin İbralarının Zamanı, Kapsamı ve Geri Alınması. Makaleler**. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2010, s. 476; Necat Azarkan, "Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulu Üyelerinin İbrası", Dicle **Adalet Dergisi**, C.6, S. 1, 2022, s. 30.

[416] Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), **Ortaklıklar Hukuku I,** s. 458; Necla Akdağ Güney, **Anonim Şirket Yönetim Kurulu**, 2.b., İstanbul: Yetkin Yayınları, 2016, s. 450.

[417] Salih Canözü, "Anonim Şirketlerde İbra Kararının Kapsamı ve Şartları", **The Journal of International Scientific Researches,** C.5, S.3, 2020, s. 334.

niteliğindedir. Zira dört yıllık süre boyunca ilgili kişiler hakkında bu süreçlerden doğan sorumluluk iddialarını ileri sürmek oldukça güçleşir.

TTK m. 559 son cümlesinde özel bir durum düzenlenmiştir. Buna göre esas sermayenin onda birini, halka açık ortaklıklarda yirmide birini temsil eden pay sahipleri sulh ve ibranın onaylanmasına karşı iseler sulh ve ibra genel kurulca onaylanmaz. Yani azınlık ibra kararına muhalif bir karar alırsa ibra kararının onaylanması mümkün değildir[418]. Görüldüğü üzere olumsuz azınlık hakkı niteliğindeki bu düzenleme ile azınlık pay sahipleri, anonim ortaklık genel kurulunun ibra gibi önemli bir karar almasını engelleyebilmekte ve bu yolla yönetim kurulu üyelerinin belirli işlemler bakımından sorumluluğa tabi tutulmasının önü açılmaktadır.

TTK m. 559'un gündeme bağlılık ilkesi ile olan ilişkisine gelince burada azınlığın sahip olduğu olumsuz hakkı kullanabilmesi için genel kurul gündeminde bu hususta bir madde bulunmasına ihtiyaç yoktur[419]. Azınlığın ibra kararına ilişkin tutumu ancak toplantı sırasında şekilleneceğinden önceden gündeme bu yönde bir madde eklenmesi hem teknik olarak anlamlı değildir hem de azınlığın ibra kararına baştan karşı olduğu yönünde yanlış bir izlenim oluşturabilir. Bu nedenle azınlık pay sahiplerinin olumsuz ibra hakkını kullanabilmeleri için gündem maddesi aranmaksızın genel kurul sırasında oy kullanmaları yeterlidir[420].

Yukarıda sıklıkla belirtildiği üzere gündeme bağlılık ilkesinin ortaya çıkış amacı toplantıya katılmayan veya katılamayan pay sahiplerinin menfaatini korumaktır. Bu nedenle kurucuların, denetçilerin ve yönetim kurulu üyelerinin ibrasına engel olunması durumu toplantıya katılmayan pay sahiplerinin menfaatini zedeleyen bir durum ortaya koymamaktadır[421].

---

418 Çakırbay, **a.g.e**., s. 78.

419 Aksi yönde görüşler için bkz. Balsever, **a.g.e**., s.364: *"...gerçekten de kuruluşta veya sermaye artırımında ibra mevcut bir gündem maddesi olarak var olacak ve azlığın olumsuz oy kullanarak ibrayı engellemesi, istisnadan ziyade, bu maddenin doğal bir uzantısı olarak ortaya çıkacaktır*." Yargıtay 11.H.D. 05.10.2017, E. 2016/6443, K. 2017/5082 sayılı kararı (www.lexpera.com).

420 Aynı yönde görüşler için bkz. İmregün, **Anonim**, s.119; Bahtiyar, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 159; Bahtiyar/Hamamcıoğlu, **a.g.e.**, s. 227; s. 286; Cenkçi, **a.g.e.**, s. 94; Çakırbay, **a.g.e**., s.79. Aksi yönde Yargıtay kararı için bkz: Yargıtay 11.H.D. 08.06.2020, E.2019/562, K.2020/2671 sayılı kararı (www.lexpera.com).

421 Çakırbay, **a.g.e**., s.79.

Kanaatimizce de sulh ve ibraya engel olunmasının gündeme bağlılık ilkesine istisna teşkil etmesinin sebebi bu hakkın bir azınlık hakkı olmasından değil doğrudan doğruya hakkın niteliğinden kaynaklanmaktadır. Zira bu tür kararların genel kurulda alınması yönetim kurulu üyelerinin hukuki sorumluluklarını doğrudan etkileyen sonuçlar doğurur. Dolayısıyla pay sahiplerinin bu kararlara yönelik tutumlarını ancak genel kurul sırasında ortaya koyabilmeleri hakkın mahiyetinin doğal bir sonucudur. Bu yönüyle gündeme bağlılık ilkesi karşısında tanınan bu istisna azınlığa tanınmış özel bir imkân değil pay sahipliği sıfatından doğan ve hakkın kullanılış biçimiyle ilgili yapısal bir zorunluluktur[422].

5.6. Sermayenin Yetersiz Kalması veya Kaybı Hali

Türk Ticaret Kanunu m.376'da anonim ortaklığın zarar uğraması halinde yönetim kuruluna bu zararın etkilerini en aza indirme bakımından bazı görevler verilmiştir[423]. Buna göre son yıllık bilançodan sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının yarısının zarar sebebiyle karşılıksız kaldığı anlaşılırsa yönetim kurulu, genel kurulu hemen toplantıya çağırır ve bu genel kurula uygun gördüğü iyileştirici önlemleri sunar[424]. Söz konusu maddede yer verilen iyileştirici önlemlerin neler olduğu hususunu netleştirmek ve yol göstermek amacıyla Ticaret Bakanlığı tarafından *"6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununun 376 ncı Maddesinin Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ"*[425] çıkarılmıştır[426].

Ticaret Bakanlığı Tebliği'nin II. Bölümünde, yani 5 ila 11. maddeler arasında sermaye kaybına ilişkin düzenlemelere yer verilmiştir[427]. Bu çerçevede 5. maddede TTK m. 376/1 ve 376/2 hükümlerine paralel şekilde ortaklığın sermayesinin belirli oranlarda kayba uğradığının tespit edilmesi halinde yönetim organının genel kurulu toplantıya çağıracağı ve bu konuya ilişkin kararların alınmasının sağlanacağı belirtilmiştir. Tebliğ'in 6. maddesinde alınacak olan tedbir kararlarının neler olduğu örnekleme

[422] Tekil **a.g.e**., s. 286.
[423] Şener, **Ortaklıklar**, s. 383.
[424] Kayıhan, **Konkordato**, s. 50.
[425] R.G. T. 15.09.2018, S. 30536.
[426] Ticaret Bakanlığı Tebliği olarak anılacaktır.
[427] Gökçen Turan, "Ticaret Bakanlığı'nın TTK. 376 Hükmünün Uygulama Esaslarına İlişkin Tebliğinin Üçte İki Sermaye Kaybı Halinde Doğrudan Sermaye Artırımı Yapılabilmesine İmkân Tanıyan Hükümleri Üzerine Düşünceler", **Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi**, C.6, S.1, 2020, s. 148.

amacıyla sayılmıştır[428]. Fakat yönetim kurulu yalnızca burada sayılan tedbir örnekleri ile bağlı değildir[429].

Dikkat edilmesi gereken husus, tebliğin 5. maddesiyle bir gündeme bağlılık ilkesi istisnasının düzenlenmesidir[430]. Buna göre sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının en az yarısının veya üçte ikisinin zarar nedeniyle karşılıksız kalması halinde genel kurul farklı bir gündem ile toplantıya çağrılmış olsa dahi bahsi geçen hükümlerde geçen hususların genel kurul toplantısında görüşüleceği düzenlenmiştir. Tebliğ'de zikredilen "görüşülür" lafzından anlaşılması gereken söz konusu hususun müzakere edilip bu konuda karar alınmasıdır[431]. Söz konusu istisna ile hedeflenen temel amaç, sermaye ve kanuni yedek akçelerde meydana gelen bu denli ciddi kayıpların ortaklık açısından acil müdahale gerektiren bir durum teşkil etmesi nedeniyle gerekli tedbirlerin vakit kaybedilmeden alınmasını sağlamaktır. Bu doğrultuda gelecek olan genel kurul toplantısı döneminin beklenmemesi yönetim kurulunun hızlı şekilde harekete geçmesi ve ortaklığın sürdürülebilirliği açısından gerekli kararların bir an önce uygulamaya konulması amaçlanmaktadır[432]. Bunun aksini savunan karşıt görüşe göre, mevcut Tebliğ hükmü yönetim kuruluna genel kurul çağrısı yapılırken gündeme sermaye kaybına ilişkin özel bir madde eklemeksizin bu konuyu doğrudan toplantı sırasında gündeme alma olanağı tanımaktadır. Ancak bu yaklaşım, pay sahiplerinin toplantıdan önce alınabilecek kararlar hakkında yeterli bilgi edinmesini engelleyebilir. Hâlbuki TTK m. 376 uyarınca alınacak kararların önemli mali sonuçlar doğurabileceği dikkate alındığında pay sahiplerinin toplantıya hazırlıklı bir şekilde katılması büyük önem taşımaktadır. Aksi hâlde örneğin TTK m. 376/2 kapsamında sermaye kaybının pay sahiplerince oy birliğiyle karşılanmasına ilişkin bir kararın sağlıklı biçimde alınması mümkün olmayacaktır. Bu sebeple gündeme bağlılık

---

[428] Ticaret Bakanlığı Tebliği madde 6/3*: "Yönetim organı, şirketin mali durumundaki kötüleşmeyi ortadan kaldırmak veya en azından etkilerini hafifletmek amacıyla, uygun gördüğü sermayenin tamamlanması, sermaye artırımı, bazı üretim birimlerinin veya bölümlerinin kapatılması ya da küçültülmesi, iştiraklerin satışı, pazarlama sisteminin değiştirilmesi gibi iyileştirici önlemleri alternatifli ve karşılaştırmalı olarak aynı genel kurula sunar ve açıklar."*

[429] Pulaşlı, **Genel Esaslar**, s. 453; Kayar, **Sermaye Kaybı**, s. 650.

[430] Çamoğlu, (Poroy/Tekinalp), **Ortaklıklar Hukuku I.**, s. 561; Pulaşlı, **Genel Esaslar**, s. 329; Pulaşlı, **Şerh II**, s. 977-978.

[431] Yüksel, **a.g.e.,** s. 227.

[432] Şener, **Ortaklıklar**, s.385; Yüksel, **a.g.e.,** s. 228.

ilkesinin korunması pay sahiplerinin şeffaflık ve hazırlıklı katılım çerçevesinde karar sürecine etkin biçimde dâhil olabilmeleri bakımından büyük önem taşımaktadır[433].

Ancak önemle belirtmek gerekir ki bu düzenleme, açıkça kanunun lafzında yer almayan bir istisnayı ikincil bir mevzuatla getirmesi bakımından normlar hiyerarşisine aykırılık teşkil etmektedir[434]. Gündeme bağlılık ilkesine istisna tanınmak isteniyorsa bunun doğrudan kanun düzeyinde ve açıkça düzenlenmesi gerekir. Nitekim TTK m. 413/2'de "kanuni istisnalar saklıdır" denilerek bu ilkeye getirilecek istisnaların ancak kanunla belirlenebileceği ifade edilmiştir. Dolayısıyla Tebliğ'le getirilen bu düzenleme hiyerarşik açıdan normların bağlayıcılığına uygun düşmemekte yasal bir dayanak olmaksızın yönetmelik seviyesinde bir düzenlemeyle kanunun çizdiği sınırların dışına çıkılmaktadır. Bu nedenle böyle bir istisnanın hukuken sağlamlığını koruyabilmesi için tebliğ yerine TTK m. 376'da açık ve doğrudan bir düzenlemeyle yer alması zorunludur.

5.7. Sermaye Piyasası Kurulu'nun Görüşülmesini Talep Ettiği Konular

Gündeme bağlılık ilkesinin bir diğer istisnası 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nda düzenlenmiştir. Kanunun 29. maddesinin 4. fıkrasına göre halka açık anonim ortaklıkların genel kurullarında Sermaye Piyasası Kurulu'nun (SPK) görüşülmesini veya pay sahiplerine duyurulmasını istediği konuların gündeme alınması zorunludur[435]. Bu zorunluluk genel kurul gündemi önceden ilan edilmiş olsa dahi geçerliliğini korur. Hatta genel kurul toplantısı başladıktan sonra dahi SPK'nın bildirdiği hususlar gündeme eklenmek zorundadır. Dolayısıyla gündeme bağlılık ilkesine aykırılık iddiasıyla SPK'nın görüşülmesini istediği konuların müzakeresinden kaçınılamaz[436].

---

[433] Alihan Aydın, "Türk Ticaret Kanunu'nun Anonim Ortaklıkta Sermaye Kaybı ve Borca Batıklığa İlişkin Düzenlemesine (TTK m. 376) Eleştirel Bir Bakış", **İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** C.70, S.2, 2012, s. 103.

[434] Yüksel, **a.g.e.,** s. 228.

[435] Çakırbay, **a.g.e.,** s. 85.

[436] SerPK m. 29/4'te açıkça gündeme bağlılık ilkesi zikredilmiş ve bu hususların söz konusu ilkeye bağlı olunmaksızın gündeme alınmasının zorunlu olduğu hükme bağlanmıştır.

6. ÇAĞRISIZ GENEL KURUL

6.1. Genel Olarak

Türk Ticaret Kanunu'nun 414. maddesi uyarınca anonim ortaklık genel kurulu, esas sözleşmede belirtilen usule uygun olarak ortaklığın internet sitesinde ve Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde yapılacak ilanlarla toplantıya çağrılır. Aynı maddeye göre çağrı ilanının yapıldığı gün ile toplantı günü hariç olmak üzere genel kurul toplantısı en az iki hafta içinde gerçekleştirilmelidir.

Bu kural geçerli olmakla birlikte Kanun'un 416. maddesinde "çağrısız genel kurul" düzenlenmiştir. Bu hükme göre çağrısız genel kurul yapılabilmesi için iki şartın birlikte gerçekleşmesi gerekir. İlk olarak pay sahiplerinin tamamının toplantıda hazır bulunması aranır. Daha sonra ise hiçbir pay sahibinin toplantının çağrısız şekilde yapılmasına itiraz etmemesi şartı gereklidir[437]. Her iki koşulun bir arada bulunması zorunludur[438].

Öte yandan 6762 sayılı eTTK döneminde tartışmalı olan toplantının devamı sırasında da yüzde yüz katılımın gerekli olup olmadığı meselesi 6102 sayılı TTK ile açıklığa kavuşturulmuştur[439]. Buna göre çağrısız genel kurulun yapılabilmesi için gereken tüm pay sahiplerinin hazır bulunma şartı toplantı süresince de geçerlidir[440]. Toplantı devam ederken herhangi bir pay sahibinin ayrılması durumunda artık TTK m. 416 anlamında bir genel kuruldan söz edilemez[441] ve bu şekilde alınacak kararlar yoklukla

---

[437] Pay sahiplerinden birisi dahi toplantıya katılıp toplantı şekline itiraz ederse ortada bir genel kurul varlığından söz edilemez. Yargıtay 11.H.D. 14.06.2013, E.2013/1631, K.2013/4092 sayılı kararı Altaş, **a.g.e.,** s.127.

[438] Çakırbay, **a.g.e**., s.80.

[439] TTK m. 416'nın gerekçesinde, hükmün getirdiği yeniliğin toplantıda geçerli kararların alınabilmesi için yüzde yüz katılımın yalnızca toplantı başlangıcında değil, toplantı süresince de devam etmesi gerektiğini açık biçimde ortaya koymak olduğu vurgulanmaktadır. Uygulamada tartışmalara yol açan bu konu, düzenleme ile toplantının çağrısız yapılması hâlinin niteliğine uygun şekilde netleştirilmiştir. Bu doğrultuda, herhangi bir pay sahibinin toplantı sırasında salondan ayrılması çağrısız genel kurulun karar alma yeterliliğini ortadan kaldırmaktadır. Zira çağrısız genel kurulun geçerli şekilde karar alabilmesi için aranan oybirliği şartı, toplantının tüm aşamalarında varlığını sürdürmelidir. Buna karşılık toplantının çağrısız yapılmasına ilişkin bir itirazın daha sonra ileri sürülmesi mümkün değildir. Bu tür bir itiraz, genel kurulun karar alma yetkisini etkilemez. Yapılacak itirazın geçerli olabilmesi için, gündem maddelerinin görüşülmesine geçilmeden önce dile getirilmesi gerekmektedir.

[440] Pulaşlı, **Genel Esaslar,** s. 333; Bilgili ve Demirkapı, **a.g.e.,** s. 218.

[441] Moroğlu, **Hükümsüzlü**k, s. 113.

geçersizdir.[442]. Ancak tüm pay sahipleri toplantıdayken alınan kararlar, toplantı sonradan terk edilse bile geçerliliğini korur[443].

Çağrısız genel kurulun düzenlenme amacı anonim ortaklıklarda genel kurul toplantılarında öngörülen çağrı usulünü bertaraf etmektir[444]. Uygulamada bu yöntem, özellikle küçük ölçekli ve aile tipi anonim ortaklıklarda karşımıza çıkmaktadır[445]. Gerçekten de tüm pay sahiplerinin birbirleriyle sürekli iletişim hâlinde bulunduğu bu tür ortaklıklarda, genel kurulun toplanması için TTK'da öngörülen uzun ve karmaşık çağrı prosedürlerinin yerine getirilmesine gerek olmaksızın toplantı yapılabilmesi hakkaniyet açısından yerinde bir imkândır[446]. Bu düzenleme sayesinde söz konusu ortaklıklar, ihtiyaç duydukları kararları hızlı ve pratik biçimde alma olanağına sahip olmaktadır. Böylece çağrısız genel kurul, işleyişin etkinliğini artırmakta ve prosedürel engelleri azaltarak ortaklık faaliyetlerinin sağlıklı yürütülmesine katkı sağlamaktadır.

Çağrısız genel kurul toplantılarında yalnızca çağrı usulü istisna teşkil eder. Bunun dışındaki tüm kurallar aynen geçerlidir[447]. TTK'da, genel kurula ilişkin olarak öngörülen tüm şartlar ve hükme bağlanan prosedürler çağrısız genel kurul toplantıları bakımından da geçerliliğini korur[448]. Bu nedenle çağrısız genel kurulun hukuki olarak geçerli olabilmesi için çağrı dışında kalan tüm yasal düzenlemelere uygunluk sağlanması zorunludur.

6.2. Çağrısız Genel Kurul Gündemi

Adından da anlaşılacağı üzere çağrı prosedürünün uygulanmadığı ve buna bağlı olarak gündemin ilan edilmesinin mümkün olmadığı çağrısız genel kurullar bakımından kanun koyucu TTK m. 416/2'de toplantı gündemine pay sahiplerinin veya temsilcilerinin oy birliğiyle madde ilave edilebileceğini düzenlemiştir. Yukarıda da

---

442 Şener, **Ortaklıklar**, s. 484; Moroğlu, **Hükümsüzlü**k, s. 112. Bu konuda Yargıtay 11.HD E. 2009/12744, K. 2011/6060 ve E. 2011/2486, K.2011/16204 sayılı kararlarında da bu türdeki durumlarda yokluk yaptırımın uygulanacağı belirtilmiştir. Altaş, **a.g.e**., s. 123.

443 Çakırbay, **a.g.e**., s. 81.

444 Nuri Erdem, "Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarında Toplantı Yetersayıları Bağlamında Pay Sahibinin Toplantıdan Ayrılmasının Alınan Kararların Geçerliliğine Etkisi", **İstanbul Aydın Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** C.4, S.2, 2018, s. 99.

445 Şener, **Ortaklıklar**, s. 482.

446 Arslanlı, **Şirketler II**, s. 20.

447 Pulaşlı, **Genel Esaslar,** s. 333; Şener, **Ortaklıklar**, s. 483; Bilgili ve Demirkapı, **a.g.e.**, s. 217; Arslanlı, **Şirketler II**, s. 20.

448 TTK. 416. Madde gerekçesi ve Genel Kurul Yönetmeliği m. 12.

belirtildiği üzere toplantının çağrısız olarak yapılabilmesinin şartlarından biri tüm pay sahiplerinin veya temsilcilerinin toplantıda hazır bulunmasıdır. Bu kural, toplantı gündemi bakımından da geçerlidir. Buna göre gündeme yeni bir madde eklenebilmesi için tüm pay sahiplerinin veya temsilcilerinin oy birliğiyle karar alması gerekir[449].

6.3. Çağrısız Genel Kurul ve Gündeme Bağlılık İlkesi

Türk Ticaret Kanunu m. 416/2'de yer alan hükme göre şartların sağlanması durumunda çağrısız olarak toplanan genel kurullarda oybirliği ile gündeme madde eklenebilir[450]. Ancak burada üzerinde durulması gereken önemli bir husus, genel kurul toplantılarında gündemin çağrı metninde yer alması ve bu yolla tüm pay sahiplerine önceden bildirilmesi suretiyle belirginlik kazanmasıdır. Oysa çağrısız genel kurul toplantılarında herhangi bir çağrı metni bulunmadığından doğal olarak yazılı bir gündemden de söz edilemez. Bu nedenle çağrısız genel kurul toplantılarında tüm pay sahiplerinin oybirliği ile gündeme madde ekletmesinin gündeme bağlılık ilkesinin bir istisnası olup olmadığı hususu öğretide tartışmalıdır.

Pulaşlı'ya göre çağrılı olsun veya olmasın tüm genel kurul toplantılarında gündeme bağlılık ilkesi geçerlidir[451]. Yazara göre çağrısız genel kurul toplantısının gündem açısından tek farkı pay sahiplerinin oybirliği ile gündeme madde eklenebilmesidir. Aynı şekilde *Bahtiyar'a* göre de ister çağrılı olsun ister çağrısız olsun gündem tüm genel kurul toplantıları için zorunlu bir unsurdur[452].

Öğretide bir başka görüşe göre ise çağrısız genel kurul başlı başına gündeme bağlılık ilkesinin bir istisnasını oluşturur. *Tekinalp'e* göre gündem, toplantı esnasında pay sahiplerince fiili olarak belirlenir. Fakat yazara göre eğer her nasıl olmuşsa önceden yazılı bir gündem belirlenmiş ve ortaklara bildirilmişse bu halde gündeme bağlılık ilkesine uyulması gerekir[453] Aynı şekilde *Şener'e* göre çağrısız genel kurul gündeme bağlılık ilkesinin bir istisnası olarak kabul edilmelidir[454]. *Çamoğlu'na* göre ise çağrısız

[449] Pulaşlı, **Genel Esaslar**, s. 323.
[450] Çamoğlu, (Poroy/Tekinalp), **Ortaklıklar Hukuku II**, s. 495.
[451] Pulaşlı. **Genel Esaslar**, s. 334.
[452] Mehmet Bahtiyar ve Esra Hamamcıoğlu "Yeni Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Şirket Genel Kurulunun Fiziken Yapılması", **Prof. Dr. Erhan Adal'a Armağan, Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** C. 8(2) S. 9(1), 2012, s. 353.
[453] Ünal Tekinalp, "Çağrısız Toplanabilen Genel Kurul**", İktisat ve Maliye Dergisi,** C. 15, S. 4, 1968, s. 158.
[454] Şener, **Ortaklıklar**, s. 483.

toplanan genel kurullarda gündemin bulunmasının ve belirtilmesinin zorunlu olmadığı dolayısıyla bu toplantılarda gündeme bağlılık ilkesinin uygulanmayacaktır[455].

Aynı doğrultuda Yargıtay da çağrısız genel kurul toplantılarının başlı başına gündeme bağlılık ilkesinin istisnasını oluşturduğu yönünde kararlar vermiştir[456].

[455] Çamoğlu, (Poroy/Tekinalp), **Ortaklıklar Hukuku I.**, s. 534.

[456] Yargıtay 11.H.D, 25.02.2014, E. 2014/331, K. 2014/3503 sayılı kararında tüm pay sahiplerinin veya temsilcilerinin katılımıyla yapılan çağrısız genel kurul toplantılarında, ortakların istedikleri konuların genel kurulun görev alanı kapsamında olmak kaydıyla karara bağlanabileceği istisnasına işaret etmiştir. *"Çağrı üzerine genel kurulun toplanamadığı ve gündemin görüşülemediği hususunun düzenleme şeklinde tutanakla tespiti ve sonra yeniden aynı çağrı ile genel kurulun yapılması çağrısız genel kurul toplantısı hükmünde olup…".* Yargıtay 11.H.D. 15.11.2017, E. 2016/8889, K. 2017/6204 sayılı kararları (www.lexpera.com).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

GÜNDEME BAĞLILIK İLKESİNİN GENEL KURUL KARARLARININ GEÇERLİLİĞİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

7. GENEL KURUL KARARLARINA UYGULANACAK GEÇERSİZLİK HALLERİ

7.1. Genel olarak

Genel kurul, anonim ortaklığın iradesini ortaya koyan ve kanunen varlığı zorunlu olan organdır. Genel kurul tarafından alınan kararlar toplantıya katılıp katılmama ya da olumlu veya olumsuz oy kullanma durumuna bakılmaksızın tüm pay sahipleri açısından bağlayıcı nitelik taşır. Bu sebeple genel kurul kararları hukuki işlem mahiyetindedir[457]. Ancak bu kararların hukuki sonuç doğurabilmeleri yani geçerlilik kazanabilmeleri için öncelikle hukuken varlık koşullarını taşımaları gerekir[458]. Dolayısıyla genel kurul kararlarının geçerliliği hem genel hükümlere hem de anonim ortaklıklara özgü özel düzenlemelere ve esas sözleşmede öngörülen şartlara uygun olarak alınmalarına bağlıdır.

Kanun koyucu ortaklığın, pay sahiplerinin, azınlığın ve alacaklıların menfaatleri ile kamu düzeninin gerekliliklerini gözeterek genel kurul kararlarının hukuken varlığı ve geçerliliği için çeşitli düzenlemeler öngörmüştür. Buna göre gerek şekil yönünden oluşumu gerekse içerik bakımından kanunda veya esas sözleşmede yer alan hükümlere aykırı olarak alınan kararlar hukuken sakat kabul edilir. Bu sakatlık, ihlal edilen kuralın niteliğine göre yokluk, butlan ya da iptal edilebilirlik şeklinde ortaya çıkabilir[459].

6762 sayılı eTTK döneminde genel kurul kararlarına uygulanacak yaptırımlar bakımından m. 381–384 hükümlerinde yalnızca iptal edilebilirlik düzenlenmişti. Bununla birlikte öğretide 818 sayılı Borçlar Kanunu'nda yer alan butlan hükümlerinin de anonim ortaklık genel kurul kararlarına uygulanabileceği görüşü ileri sürülmekteydi[460]. 6102 sayılı TTK ile birlikte kanun koyucu, iptal edilebilirliğin

[457] Çamoğlu, (Poroy/Tekinalp), **Ortaklıklar Hukuku I.**, s. 589.
[458] Moroğlu, **Hükümsüzlü**k, s. 27.
[459] **a.g.e.,** s. 27.
[460] Çakırbay, **a.g.e**., s. 87.

yanında m. 447'de anonim ortaklık genel kurul kararlarına özgü butlan hallerini ayrıca düzenlemiştir. Buna karşılık yokluk yaptırımı açısından eTTK'da olduğu gibi TTK'da da açık bir düzenleme yer almamaktadır. Ancak TTK m. 1/2 hükmü uyarınca ticari işlerde genel hükümlerin uygulanabilir olması ve TMK m. 5 gereğince TMK ile TBK'nın genel nitelikli hükümlerinin tüm özel hukuk ilişkilerine tatbik edilebilmesi sebebiyle yokluk yaptırımına ilişkin genel hükümler genel kurul kararları bakımından da uygulanabilecektir[461].

Burada ayrıca değinilmesi gereken yaptırımlardan biri de askıda hükümsüzlük hâlidir. Her ne kadar TTK'da açıkça düzenlenmemiş olsa da kanunun çeşitli hükümlerinde bu yaptırım türüne yer verilmiş olup genel kurul kararları bakımından da sınırlı da olsa uygulama alanı bulabilmektedir. Örneğin TTK m. 454 uyarınca anonim ortaklık genel kurulunun imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal eden nitelikte kararlar alması durumunda bu kararların geçerliliği imtiyazlı pay sahipleri özel kurulunun onayına bağlıdır[462]. Dolayısıyla özel kurul tarafından onaylanmayan genel kurul kararları askıda hükümsüz olup onay verilmediği takdirde hiç uygulanamaz[463]. Askıda hükümsüzlük yaptırımı ile ilgili olarak yukarıdaki paragrafta verilen bilgilerle yetinilecektir.

Çalışmamız kapsamında yukarıda genel hatlarıyla değinilen yokluk, butlan ve iptal edilebilirlik yaptırımları ayrıntılı olarak ele alınacaktır. Askıda hükümsüzlük yaptırımı bakımından ise yukarıda verilen açıklamalarla yetinilecektir. Özellikle gündemin gereği gibi veya hiç ilan edilmemesi ve gündeme bağlılık ilkesine aykırılık hâllerinde hangi yaptırımın uygulanacağı meselesi detaylı biçimde incelenecek devamında ise bu hâllerde uygulanması gereken yaptırım açıkça ortaya konulacaktır.

---

461 Yüksel, **a.g.e.,** s. 110; Pulaşlı, **Şerh II**, s. 1028.

462 Bahtiyar, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 203; *"İmtiyazlı pay sahiplerinin hakları TTK 454. maddesiyle koruma altına alınmış olup, şirket genel kurulunun esas sözleşmenin değiştirilmesine dair kararı imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal edecek nitelikte ise bu karar anılan pay sahiplerinin yapacakları özel bir toplantıda alacakları kararla onanmadıkça uygulanamayacak ve yürürlük kazanmayacaktır".* Yargıtay 11. H.D. 14.05.2019, E. 2017/4546, K. 2019/3753; *"6102 Sayılı Kanunun 454. maddesine göre genel kurulun esas sözleşmenin değiştirilmesine dair kararının imtiyazlı pay sahiplerinin hakkını ihlal edecek nitelikte olması halinde bu kararın imtiyazlı pay sahiplerinin yapacakları özel bir toplantıda alacakları bir kararla onanmadıkça uygulanamayacağı...*". Yargıtay 11. H.D. 21.06.2013, E.2013/4301, K. 2013/13049 sayılı kararları (www.kazancı.com).

463 Moroğlu, **Hükümsüzlük**, s. 17; **a.g.e**., s. 38.

7.2. Yokluk

Yokluk, bir hukuki işlemin meydana gelmesi için öngörülen kurucu unsurlardan yoksun olması nedeniyle baştan itibaren hukuk düzeninde varlık kazanamaması hâlidir[464]. Bu durumda ortada şeklen dahi bir işlem bulunmadığından karar veya işlem hukuk dünyasında hiç doğmamış sayılır ve hiçbir hüküm ve sonuç doğurmaz[465].

Yukarıda da belirtildiği üzere TTK'da genel kurul kararlarının iptal edilebilirliği ve butlanına ilişkin hükümler yer almakla birlikte yokluk hakkında özel bir düzenleme bulunmamaktadır. Bununla birlikte, TBK m. 27'de öngörülen yokluğa ilişkin hükümlerin hukuki işlem niteliği taşıyan genel kurul kararları bakımından da uygulama alanı bulacağı açıktır. Bu bakımdan genel kurul kararlarının hangi hallerde yokluk yaptırımına tabi olacağının belirlenmesi gerekmektedir.

Bir genel kurul kararının hukuken yoklukla sakat olduğundan söz edilebilmesi için genel kurulun oluşum aşamasında kurulun şeklen meydana gelmesini sağlayan ve varlığını kuran emredici nitelikteki kurallara aykırılık bulunması gerekir[466]. Öğretide çoğunlukla "kurucu–şeklî" kurallar olarak adlandırılan bu emredici hükümlere aykırılık suretiyle alınan genel kurul kararlarının ise yokluk yaptırımına tabi olacağı kabul edilmektedir[467].

Anonim ortaklık genel kurul kararlarının hukuken geçerli sayılabilmesi için kurucu nitelikte iki unsurun bir araya gelmesi gerekmektedir. Bunlar, genel kurul toplantısının yapılması ve bu toplantıda karar alınmasıdır[468]. Öğretide "çifte unsur" olarak adlandırılan bu ilkeye göre bu iki kurucu unsur kümülatif şekilde bir arada bulunmalıdır. Bunlardan birinin eksik olması halinde genel kurul kararı hiç doğmamış sayılacaktır[469]. Genel kurulda alınan kararların hukuken varlık kazanabilmesi pay sahiplerinin kanun ve esas sözleşmede öngörülen emredici hükümlere uygun şekilde bir araya gelmeleri ve aynı zamanda kanun ve esas sözleşmede öngörülen şekle uygun

---

[464] O. Gökhan Antalya, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler Cilt I**, 2.b., İstanbul: Seçkin Yayıncılık, 2019, s. 183.
[465] Kayıhan, **Şirketler**, s. 216.
[466] Ernst Hirsch, ***Ticaret Hukuku Dersleri***, 2.b, İstanbul 1946, s. 296, 297.
[467] Mehmet Cemil Türk, **Anonim Şirketlerde Genel Kurul Kararlarının İptali**, Konya: Adalet Yayınevi, 2019, s. 52; Pulaşlı, **Genel Esaslar,** s. 353; Moroğlu, **Hükümsüzlü**k, s. 32.
[468] Moroğlu, **Hükümsüzlü**k, s. 77; Pulaşlı, **Genel Esaslar,** s.353; Bilgili ve Demirkapı, **a.g.e.,** s. 250; Çamoğlu, (Poroy/Tekinalp), **Ortaklıklar Hukuku I.**, s. 594.
[469] Detaylı bilgi için bkz: Pulaşlı, **Genel Esaslar,** s. 353.

olarak karar almaları ile mümkündür. Ortakların bu kurallara aykırı biçimde hareket etmeleri hâlinde alınan kararlar yoklukla sakat sayılır[470]. Örneğin anonim ortaklık genel kurulunun toplantı yapılmaksızın kararları elden dolaştırması durumunda söz konusu karar yoklukla maluldür[471]. Benzer şekilde genel kurul toplantılarında bulunması zorunlu olan bakanlık temsilcisinin ilgili toplantıda hazır bulunmaması hâlinde de alınan kararlar yokluk yaptırımına tabidir[472]. Bunun yanı sıra genel kurulu toplantıya çağırmaya yetkisi olmayan kişiler tarafından yapılan çağrı üzerine toplanılması ve karar alınması[473], çağrısız genel kurul hariç olmak üzere herhangi bir çağrı yapılmadan genel kurulun toplanıp karar alması[474] veya gerçekte karar alınmamış olmasına rağmen karar alınmış gibi gösterilen işlemler[475] yoklukla sakat olacaktır.

Bununla birlikte TTK'da veya esas sözleşmede öngörülen toplantı ve karar nisaplarına uyulmaması hâlinde de alınan genel kurul kararları yok hükmünde kabul edilmektedir[476].

Genel kurul kararlarının yoklukla sakat olduğu durumu menfaati olan herkes tarafından ileri sürülebilir. Bu talep, tespit davası veya itiraz yoluyla yapılabilir ve zamanaşımı veya hak düşürücü süreler gibi herhangi bir süre sınırlamasına tabi değildir[477]. Aynı şekilde herhangi bir davada usulünce mahkemeye sunulan olaylardan anlaşılması üzerine hâkim de re'sen bu durumu göz önüne alarak yokluk kararına hükmedebilir. Kararın yokluğuna dair yenilik doğrucu olmayıp açıklayıcı niteliktedir[478]. Yokluğun tespiti davası, TTK'da özel olarak düzenlenmediği için bu davaya ilişkin usul kuralları hakkında özel bir hüküm bulunmamaktadır. Öğretide hâkim görüşe göre TTK'da öngörülen butlan davasına tabi usul kuralları yokluğun tespiti davasında da uygulanacaktır[479]. Yokluğun itiraz şeklinde ileri sürülmesi durumunda ise herhangi bir şekil şartı aranmamaktadır. Bununla birlikte önemle belirtilmelidir ki verilen yokluk kararı hukuki niteliği gereği herkesi bağlayıcı sonuç

[470] Bahtiyar, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 198; Bilgili ve Demirkapı, **a.g.e.**, s. 250-251; Moroğlu, **Hükümsüzlü**k, s. 32; Yargıtay H.G.K. 02.04.2014, E. 2013/1048, K. 2014/430 sayılı kararı.
[471] Pulaşlı, **Genel Esaslar,** s. 353.
[472] **a.g.e.,** s. 353.
[473] Yargıtay 11.HD, 16.03.2016, E. 2015/6390, K. 2016/2974 sayılı kararı (www.kazancı.com).
[474] Yargıtay 11.HD,27.10.2000, E. 2000/8467, K. 2000/8250 sayılı kararı (www.kazancı.com).
[475] Yargıtay HGK,02.04.2014, E. 2013/1048, K. 2014/430 sayılı kararı (www.kazancı.com).
[476] Bilgili ve Demirkapı, **a.g.e.,** s. 251; Kayıhan, **Şirketler**, s. 216.
[477] Moroğlu, **Hükümsüzlü**k, s. 148.
[478] Pulaşlı, **Şerh II**, s. 1030; Moroğlu, **Hükümsüzlü**k, s. 148.
[479] Moroğlu, **Hükümsüzlü**k, s. 149.

doğurur. Buna karşılık yokluğun tespitinin reddine ilişkin kararlar yalnızca davanın tarafları bakımından hüküm ve sonuç doğurur[480].

Hakkında yokluk kararı verilen genel kurul kararları hiçbir şekilde hukuki sonuç doğurmazlar. Dolayısıyla herhangi bir şekilde icra edilemeyip tescil ettirilemezler. Tescil ve ilan edilse dahi geçerli olmayacaktır[481].

7.3. Butlan

TBK'nın 27. maddesinde "*Kanunun emredici hükümlerine, ahlaka, kamu düzenine, kişilik haklarına aykırı veya konusu imkânsız olan sözleşmeler kesin olarak hükümsüzdür."* denilmek suretiyle kanun koyucu butlan kavramının unsurlarına işaret etmiş ve dolaylı olarak tanımını ortaya koymuştur. Buna göre butlan, bir hukukî işlemin geçerliliği için hukuk düzenince öngörülen şartları taşımaması nedeniyle baştan itibaren hüküm ve sonuç doğurmaması olarak nitelendirilmektedir[482]. Butlan hâlinde şeklen bir hukukî işlem mevcut olsa da içeriği itibarıyla hukuka aykırılık söz konusudur.

Anonim ortaklık genel kurullarında kararların geçerliliği için gerekli kurucu şekil unsurları yerine getirilmiş olsa dahi içerik bakımından TBK'da düzenlenen genel butlan sebeplerinden veya TTK'da anonim ortaklıklara özgü olarak öngörülen butlan sebeplerinden herhangi birinin varlığı hâlinde ilgili genel kurul kararları batıl sayılacaktır[483].

Türk Ticaret Kanunu'nun 447. maddesinde özel olarak düzenlenen butlan hâlleri uyarınca genel kurulun özellikle pay sahiplerinin vazgeçilmez nitelikteki haklarını ortadan kaldıran veya sınırlandıran, pay sahiplerinin bilgi alma, inceleme ve denetim haklarını TTK'da öngörülen sınırlar dışında daraltan ya da anonim ortaklığın temel yapısını zedeleyen ve sermayenin korunmasına ilişkin hükümlere aykırılık teşkil eden kararları batıl sayılacaktır. Burada belirtmek gerekir ki TTK'da sayılan bu hâller "*numerus clausus*" niteliğinde değildir[484]. Kanun koyucu, örnekseme yoluyla bu

[480] **a.g.e**., s. 186.
[481] Şener, **Ortaklıklar**, s. 533.
[482] Hasan Pulaşlı, "Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının Sakatlığı ve Müeyyidesi" **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** C.17, S.1-2, 2013, s. 894.
[483] Pulaşlı, **Genel Esaslar,** s. 355.
[484] Kayıhan, **Şirketler**, s. 216.

hâllere yer vermiş ve benzer nitelikteki hukukî işlemlerin de batıl sayılacağını ifade etmiştir. Nitekim kanun metninde örnekleme yapılırken "özellikle" ibaresine yer verilmiş olması bu çıkarımın yapılmasını sağlamıştır[485]. Nitekim madde gerekçesinde de bu duruma açıkça yer verilmiş TTK'da yer alan sebeplerin sınırlı sayıda olması durumunda bâtıl sayılabilecek birçok genel kurul kararının hükmün dışında kalabileceği belirtilmiştir[486].

Yukarıda da belirtildiği üzere TTK'nın 447. maddesinde düzenlenen butlan hâlleri dışında TBK'da öngörülen genel butlan sebepleri de anonim ortaklık genel kurul kararları bakımından uygulanabilir niteliktedir. Kanun koyucunun anonim ortaklıklara özgü butlan sebeplerine ayrıca yer vermiş olması TBK'da düzenlenen genel butlan sebeplerinin devre dışı bırakıldığı şeklinde yorumlanmamalıdır. Aksine bu düzenleme ile kanun koyucu, anonim ortaklıklara özgü butlan sebeplerini ortaya koymak suretiyle TBK'daki genel hükümleri tamamlamış ve uygulamaya yön vermek istemiştir[487].

Butlan da tıpkı yokluk gibi hukuki yararı bulunan herkes tarafından herhangi bir süreye tabi olmaksızın itiraz yoluyla gündeme getirilebileceği gibi ayrıca butlanın tespitine yönelik açılacak bir tespit davası ile de ileri sürülebilir[488]. Bununla birlikte açıkça ileri sürülmüş olmasa dahi hâkim tarafından re'sen dikkate alınır. Butlanın tespiti davası anonim ortaklığa karşı açılır[489]. TTK m. 448'e göre butlan davasının açılmasıyla birlikte yönetim kurulu, davanın açıldığını ve duruşma gününü bildirir şekilde usulüne uygun olarak ilan eder ve ortaklığın internet sitesine koymakla yükümlüdür. Butlanla sakatlanmış bir genel kurul kararı başlangıçtan itibaren herhangi bir hüküm ve sonuç doğurmaz[490]. Tıpkı yokluk hâlinde olduğu gibi bu tür kararlar icra edilemez ve tescile konu edilemez. Ayrıca tescil ve ilan edilmiş olsalar dahi geçerlilik kazanmazlar[491].

---

[485] Çakırbay, **a.g.e**., s. 91.

[486] TTK m.447 gerekçesinde: *"Tasarının bâtıl genel kurul kararları sınırlı sayı (numerus clausus) belirlemesi doğru olmazdı. Böyle yapılsaydı bâtıl sayılabilecek bir çok genel kurul kararı hükmün dışında kalabilirdi. Tüm butlan hallerinin ve sebeplerinin kanunda gösterilmesi veya tanımlanması ise imkânsızdır. Onun için bâtıl kararları iki kategoriye ayırmak, şekil yönünden bâtıl genel kurul kararlarını veya sebeplerini belirlemeyi içtihata ve öğretiye bırakmak, konu açısından bâtıl genel kurul kararlarına da -sınırlayıcı olmamakla birlikte, örnekler göstererek- kesin çizgilerle işaret etmek en isabetli yol olarak değerlendirilmiştir.*" denilmiştir.

[487] Çamoğlu, (Poroy/Tekinalp), **Ortaklıklar Hukuku I.**, s. 596.

[488] Moroğlu, **Hükümsüzlü**k, s. 178.

[489] Moroğlu, **Hükümsüzlü**k, s. 182; Pulaşlı, **Genel Esaslar,** s. 362.

[490] Bahtiyar, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 202.

[491] Pulaşlı, **Şerh II**, s. 1031-1033.

Burada üzerinde dikkatle durulması gereken bir husus ise butlanın tespiti talebinin herhangi bir süreye bağlı olmaksızın ileri sürülebilmesidir. Madde gerekçesinde de açıkça izah edildiği üzere butlanın süresiz olarak tespit davasına konu edilebilmesi işlem güvenliği açısından bir sorun teşkil etmektedir. Genel kurulda alınan bir kararın üzerinden uzun bir süre geçmesine rağmen butlanla sakat olması o karara dayanmış olan tüm hukuki sonuçları geriye dönük olarak geçersiz hâle getirecektir. Bu durumda anonim ortaklık hukuku nezdinde hukuki işlemlere güven zayıflayacak bu durum, sermaye piyasası üzerinde belirsizlik yaratacaktır. Bu nedenle ileride de değinileceği üzere mahkemelerin butlanın ikincilliği ilkesini dikkate alarak karar vermeleri ve butlana ilişkin değerlendirmelerini titizlikle ve kapsamlı bir şekilde yürütmeleri büyük önem taşımaktadır[492].

Yukarıda değinilen butlanın ikincilliği prensibi uyarınca TTK'da örnekseme yoluyla sayılan hâller dışında ortaya çıkan durumlarda yapılacak değerlendirmelerde öncelikle iptal edilebilirlik müessesesinin dikkate alınması gerekmektedir[493]. Gerek madde gerekçesi gerekse öğretideki görüşler, TTK m. 447'de düzenlenen hâller dışındaki sebepler bakımından öncelikli olarak iptal yaptırımının uygulanması gerektiği yönündedir. Ancak iptal müeyyidesinin somut olayda hakkaniyete uygun düşmeyeceği kanaatine varılırsa bu durumda butlan yaptırımına hükmedilmesi yerinde olacaktır[494]**.**

Butlan ile yokluk yaptırımlarının sonuçları birçok yönden benzerlik göstermekte ve bu sebeple çoğu zaman birbirine karıştırılabilmektedir[495]. Ancak aralarındaki temel fark onları doğuran sebeplerde ortaya çıkar. Yokluk hâlinde hukuki işlemin meydana gelmesi için gerekli kurucu unsurların hiç bulunmadığından söz edilir. Buna karşılık butlanda kurucu unsurlar mevcut olmakla birlikte kararın içeriği veya geçerlilik şartları kanuna, kamu düzenine ya da emredici hükümlere aykırıdır[496]. Başka bir ifadeyle yoklukta ortada hukuken bir karar hiç doğmamışken butlanda şeklen mevcut bir genel kurul kararı vardır. Fakat bu karar geçersizlikle sakatlanmıştır. Her iki yaptırım bakımından da geçersizliğin tespiti herhangi bir süre sınırlamasına bağlı olmaksızın ileri sürülebilir. Bununla birlikte butlanın tespitine yönelik talepler bazı

[492] Tekinalp, **Butlan**, s. 16.
[493] Pulaşlı, **Genel Esaslar**, s. 356.
[494] TTK m. 447 gerekçesi.
[495] Bilgili ve Demirkapı **a.g.e.,** s. 249.
[496] Moroğlu, **Hükümsüzlü**k, s. 152.

hallerde hakkın kötüye kullanılması niteliğinde değerlendirilebilir. Buna karşılık yokluğun tespiti talepleri açısından hakkın kötüye kullanımı söz konusu olamaz[497]. Dolayısıyla butlanın tespiti davalarında TMK m. 2'de düzenlenen dürüstlük kuralı çerçevesinde bir tür fiili zaman sınırının bulunduğu kabul edilmektedir.

7.3.1. Genel Butlan Sebepleri

TBK'nın 27. maddesinde "kesin hükümsüzlük" kenar başlığı altında düzenlenen butlan, yukarıda da ayrıntılı olarak açıklandığı üzere hukukî bir işlemin emredici hükümlere, kamu düzenine, ahlaka veya kişilik haklarına aykırılık ya da konusunun imkânsızlığı sebebiyle baştan itibaren herhangi bir hukukî sonuç doğurmamasıdır.

TBK m. 27'de öngörülen butlan sebeplerinden ilki emredici hükümlere aykırılıktır. Emredici hükümler, uyulması zorunlu ve iradeyle bertaraf edilmesi mümkün olmayan kurallardır[498]. Bu kurallara aykırılığın yaptırımı olayın niteliğine göre yokluk, butlan veya iptal edilebilirlik şeklinde ortaya çıkabilir[499]. Bir diğer butlan sebebi ise ahlaka aykırılıktır. Genel kurul kararlarının konusu itibarıyla toplumun benimsediği ahlaki değerlerle bağdaşmaması bu kapsamda değerlendirilir. Örneğin ortaklık faaliyetlerinin ilerletilmesi amacıyla rüşvet verilmesine ilişkin bir karar alınması ahlaka aykırılık teşkil eder[500]. TBK'da düzenlenen üçüncü butlan sebebi kamu düzenine aykırılıktır. Kamu düzeni kuralları, toplumsal yapının korunması ve bireylerin düzen ve güvenlik içinde yaşamaları için konulmuş kurallar bütününü ifade eder. Bu kurallara aykırı genel kurul kararları da batıl sayılacaktır[501]. Bir diğer butlan sebebi olan kişilik haklarına aykırılık, pay sahiplerinin temel hak ve özgürlüklerini ölçüsüz şekilde sınırlayan genel kurul kararlarını kapsamaktadır. Böyle bir durumda alınan karar butlanla sakatlanmış olur[502]. Son olarak TBK m. 27'de öngörülen beşinci butlan sebebi imkânsızlıktır. Konusu itibarıyla maddi veya hukuki açıdan imkânsız olan genel kurul kararları batıl kabul edilir. Örneğin ölmüş bir kişinin yönetim kurulu üyeliğine

[497] Pulaşlı, **Genel Esaslar,** s. 377.
[498] Antalya ve Topuz, **a.g.e**., s. 296.
[499] Türk **a.g.e.,** s. 95.
[500] Moroğlu, **Hükümsüzlü**k, s. 166.
[501] **a.g.e.,** s. 175.
[502] **a.g.e.,** s. 175.

seçilmesi ya da ortaklığın zaten mülkiyetinde bulunan bir taşınmazı tekrar satın almasına yönelik karar alınması bu duruma örnek teşkil etmektedir[503].

7.3.2. Özel Butlan Sebepleri

6762 sayılı eTTK döneminde genel kurul kararlarının butlanla sakatlanabileceğine ilişkin açık bir düzenleme bulunmamaktaydı. Bu dönemde kanunda yer alan boşluk yargı kararları ve öğretideki hâkim görüşler doğrultusunda doldurulmuştu[504]. Özellikle pay sahiplerinin vazgeçilmez nitelikteki haklarını ortadan kaldıran ya da anonim ortaklığın temel yapısını bozan kararların batıl olduğu kabul ediliyordu. 6102 sayılı TTK'nın 447. maddesi ile birlikte söz konusu görüş ve uygulamalar kanun koyucu tarafından normatif düzeye taşınmış böylece hem öğretide hem de yargı içtihatlarında kabul gören butlan sebepleri kanun metni içerisinde özel olarak düzenlenmiştir.

Türk Ticaret Kanunu m. 447'ye göre :

"a) Pay sahibinin, genel kurula katılma, asgari oy, dava ve kanundan kaynaklanan vazgeçilemez nitelikteki haklarını sınırlandıran veya ortadan kaldıran,

b) Pay sahibinin bilgi alma, inceleme ve denetleme haklarını, kanunen izin verilen ölçü dışında sınırlandıran,

c) Anonim şirketin temel yapısını bozan veya sermayenin korunması hükümlerine aykırı olan, kararları batıldır."

Madde metninde öngörülen ilk butlan sebebi pay sahiplerinin vazgeçilmez nitelikteki haklarını sınırlandıran veya tamamen ortadan kaldıran genel kurul kararlarıdır. Vazgeçilmez haklar, pay sahipliğinden doğan ve ortaklık tarafından bertaraf edilemeyeceği gibi pay sahibinin de feragat edemeyeceği haklar olarak tanımlanmaktadır[505]. Söz konusu maddede bazı vazgeçilmez haklar örnekleme yoluyla sayılmış ayrıca "vazgeçilmez nitelikteki haklar" ifadesiyle bu sayımın sınırlı olmadığı hakkın niteliğinden hareketle belirlenebileceği vurgulanmak istenmiştir. Genel kurula

[503] Türk **a.g.e.,** s. 67.
[504] Pulaşlı, **Genel Esaslar,** s. 356; Ünal Tekinalp, "Genel Kurul Kararların Butlanında Anonim Ortaklığa Özgü Sebeplerin Kabulü İhtiyacı", **BATİDER**, C. 25, S. 4, 2009, s. 13.
[505] Tekinalp, **Butlan,** s. 13.

katılma hakkı, asgari oy hakkı ve dava hakları örnek olarak zikredilmiş bu hakları zedeleyen genel kurul kararlarının batıl olacağı açıkça hükme bağlanmıştır[506].

Türk Ticaret Kanunu m. 447'de düzenlenen bir diğer özel butlan sebebi anonim ortaklığın temel yapısını bozan nitelikteki genel kurul kararlarıdır. Ortaklığın temel yapısı kavramına TTK'da açıkça yer verilmemiştir. Ancak madde gerekçesinde anonim ortaklığın temel yapısının organların niteliği ve ortaklığın ortaya çıkış amacıyla birlikte değerlendirilmesi gerektiği ifade edilmiştir[507]. Bu çerçevede pay sahiplerinin haklarına ilişkin veya ortaklığın temel organlarının yapısına yönelik kararların söz konusu kapsamda değerlendirileceği belirtilmektedir. Örneğin sermayenin belirli ve paylara bölünmüş olması, pay sahiplerinin sınırlı sorumluluğu ve bu sorumluluğun yalnızca ortaklığa karşı söz konusu olması, payların devredilebilirliği, genel kurul ile yönetim kurulu arasındaki işlevler ayrılığı ve organların devredilemez yetkileri gibi unsurları ortadan kaldıran ya da önemli ölçüde sınırlandıran genel kurul kararlarının ortaklığın temel yapısını bozucu nitelikte olduğu kabul edilmektedir[508].

Türk Ticaret Kanunu m. 447'de son olarak sermayenin korunmasına ilişkin hükümlere aykırı olarak alınan genel kurul kararlarının batıl olacağı düzenlenmiştir. TTK'nın çeşitli maddelerinde yer verilen ve ortaklık sermayesinin korunmasına hizmet eden hükümlere[509] açıkça aykırılık taşıyan genel kurul kararları kesin şekilde butlanla sakatlanmış sayılacaktır. Örneğin pay sahiplerinin ortaklık borçlarından şahsen sorumlu olamayacaklarına ilişkin, pay sahiplerinin sermaye olarak şirkete getirdiklerini geri alamayacaklarına veya iade niteliğinde bir ödemenin sermayeden kendilerine yapılmayacağına dair düzenlemelere ya da şirketin kendi pay senetlerini iktisap etmesini yasaklayan hükümlere aykırı olarak alınan genel kurul kararları

[506] Moroğlu, **Hükümsüzlü**k, s. 158.
[507] Pulaşlı, **Genel Esaslar,** s. 359.
[508] **a.g.e.,** s.359; Moroğlu, **Hükümsüzlü**k, s. 163.
[509] Örnek vermek gerekirse; anonim şirketlerin kuruluşunda sermayenin asgari tutardan aşağı olmaması (TTK m. 332/1), aynî sermaye olarak konulabilecek malvarlığı unsurlarının kanunda öngörülen nitelikleri haiz olması (TTK m. 342/1), aynî sermayeye değer biçilmesi usulüne uyulması (TTK m. 343), nakdî sermaye taahhüdüne ilişkin kanunda öngörülen süre, ödeme yeri ve ispat kurallarına riayet edilmesi (TTK m. 344/1, 345/1), kuruluştan önce pay taahhüdünün devrinin şirkete karşı geçersiz sayılması (TTK m. 352) ile sermayenin belirli oranlarda karşılıksız kalması hâlinde kanunda öngörülen yükümlülüklerin yerine getirilmesi (TTK m. 376) gerekmektedir.

batıldır[510]. Burada önemle belirtilmelidir ki söz konusu aykırılığın sermaye üzerinde fiilen bir zarara yol açıp açmaması sonuca etki etmez. Başka bir ifadeyle yalnızca sermaye korunmasına ilişkin hükümlere aykırılığın varlığı kararın butlanla malul sayılması için yeterlidir[511].

7.4. İptal Edilebilirlik

7.4.1. Genel Olarak

Herhangi bir hukuka aykırılık, toplumun genel çıkarlarını ihlal ediyor ve kamu düzenini ciddi şekilde zedeliyorsa bu durumda uygulanacak yaptırım butlan olacaktır. Buna karşılık geçersizlik yalnızca belirli kişilerin özel menfaatlerini etkiliyorsa böyle bir durumda iptal yaptırımının uygulanması hukuka daha uygun bir çözüm teşkil edecektir[512]. İptal edilebilir nitelikteki hukuki işlemler, tıpkı batıl işlemlerde olduğu gibi kurucu unsurlarında herhangi bir eksiklik bulunmadığından şeklen geçerli bir şekilde doğarlar. Ancak batıl işlemlerden farklı olarak iptale tabi işlemler baştan itibaren geçerli kabul edilir ve hükümlerini doğurur. Bununla birlikte iptal davası sonucunda verilen karar kesinleştiğinde işlem geçmişe etkili olarak ortadan kaldırılır[513].

Anonim ortaklık genel kurulları bağlamında iptal davası, 6102 sayılı TTK'nın 445 ila 451. maddeleri arasında ayrıntılı şekilde düzenlenmiştir. Uygulamada iptal davasının en çok başvurulan dava türü olduğu dikkate alındığında kanun koyucunun bu konuyu kapsamlı bir biçimde ele alması yerinde ve isabetli bir tercihtir. İptal davasına ilişkin düzenlemeler kapsamında TTK'nın 445. maddesinde bir sonraki maddede belirtilen kişiler tarafından öğretide genel iptal sebepleri olarak adlandırılan kanuna, esas sözleşmeye veya özellikle dürüstlük kuralına aykırı genel kurul kararlarına karşı iptal davası açılabileceği hükme bağlanmıştır[514]. Burada nazara alınması gereken husus, açılacak olan davanın konusunun genel kurulun iptali değil genel kurulda alınan kararlara yönelik olduğudur.

---

[510] Bu türdeki çeşitli örnekler için bkz.: Moroğlu, **Hükümsüzlük**, s. 164-165.
[511] Türk **a.g.e.,** s. 64.
[512] Kayıhan, **Şirketler**, s. 215.
[513] Fikret Eren, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, 26.b., Ankara: Yetkin Yayınları, 2021, s. 385.
[514] İsmail Kırca, Feyzan Hayal Şehirali Çelik ve Çağlar Manavgat, **Anonim Şirketler Hukuku Cilt 2/2,** Ankara: BTHAE, 2016, s. 63.

Türk Ticaret Kanunu'nun 446. maddesinde ise iptal davasını açabilecek kişiler düzenlenmiştir. Bu hususa ileride "davanın tarafları" başlığı altında ayrıntılı olarak değinilecektir.

Maddenin devamında söz konusu davanın karar tarihinden itibaren üç ay içinde ortaklığın merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinde açılması gerektiği düzenlenmiştir. Burada zikredilen süre TTK'da da açıkça belirtildiği üzere hak düşürücü niteliktedir. Emredici nitelikteki bu süreyi esas sözleşme ile kısaltmak ya da uzatmak mümkün değildir[515]. Ayrıca dava açacak kişinin alınan genel kurul kararını geç öğrenmesinin veya hiç haberi olmamasının sürenin başlangıcına bir etkisi yoktur[516].

Türk Ticaret Kanunu m. 448/2 uyarınca mahkeme, davanın açılmasıyla birlikte ilgili genel kurul kararının üzerinden 3 ay geçmesini beklemek zorundadır. Bu hükmün konulma amacı iptal davalarının birleştirilerek görülmesi zorunluluğunu güvence altına almaktır[517]. Nitekim fıkranın devamında birden fazla iptal davası açılması halinde davaların birleştirilerek görüleceği düzenlenmiştir[518].

Tıpkı butlan davalarında olduğu gibi TTK m. 448 uyarınca yönetim kurulu, iptal davasının açıldığını ve duruşma gününü ilan etmekle ve ayrıca bu bilgiyi ortaklığın internet sitesinde yayımlamakla yükümlüdür. Bu yükümlülüğün amacı iptal davasına konu edilen kararların geçersiz kılınma ihtimaline ilişkin olarak ilgililerin bilgilendirilmesini ve aynı zamanda davaya müdahil olarak katılmak isteyen kişilere gerekli duyurunun yapılmasını sağlamaktır[519].

Kural olarak iptal davası açılırken teminat gösterme zorunluluğu bulunmamaktadır. Ancak TTK m.448/3'e göre mahkeme, ortaklığın talebi üzerine niteliğini ve miktarını kendisinin belirleyeceği bir teminatın davacı tarafından gösterilmesine karar verebilir.

---

[515] Moroğlu, **Hükümsüzlü**k, s. 296.
[516] Kırca (Şehirali / Manavgat), **Cilt 2/2,** s. 213.
[517] Moroğlu, **Hükümsüzlü**k, s. 307; Kırca (Şehirali / Manavgat), **Cilt 2/2,** s. 246.
[518] Öğretide yer alan bir görüşe göre davayı açabilecek kişilerin hepsinin bu davayı açmış olması durumunda artık üç aylık sürenin beklenmesi gerekmemelidir. Detaylı bilgi için bkz.: İmregün, **Anonim**, s. 145.
[519] Şener, **Ortaklıklar**, s. 543.

Teminat gösterilmesine karar verilmesi yalnızca ortaklığın talebi üzerine mümkündür. Mahkemenin re'sen teminat gösterilmesine hükmetmesi söz konusu değildir[520].

Yukarıda da belirtildiği üzere hakkında iptal davası açılan genel kurul kararları hükmün kesinleşmesine kadar geçerli bir karar gibi hüküm ve sonuç doğururlar. Bu nedenle iptal davası açıldığında ilgili kararın geçerliliği ve icra kabiliyeti açısından bir tereddüt ortaya çıkmaktadır[521]. Bu tereddütlerin ve hukuki belirsizliğin önüne geçmek amacıyla TTK m. 449'da hakkında iptal davası açılmış olan genel kurul kararları bakımından *"kararın yürütülmesinin geri bırakılması"* düzenlenmiştir. Buna göre aleyhinde iptal davası açılmış olan genel kurul kararları hakkında mahkeme, yönetim kurulu üyelerinin de görüşünü alarak davaya konu kararın yürütülmesinin geri bırakılmasına karar verebilir. Söz konusu kararın uygulanmasının geri bırakılması kararı hukuki niteliği itibarıyla aslında bir ihtiyati tedbirdir[522].

Türk Ticaret Kanunu m. 450'ye göre iptal davasında ilgili genel kurul kararı hakkında iptal kararı verilirse söz konusu karar bütün pay sahiplerini etkileyici niteliktedir. Buna ek olarak yönetim kurulu bu kararı derhal ticaret siciline tescil ettirmek ve internet sitesinde ilan etmekle yükümlüdür.

Son olarak 451. madde uyarınca iptal davasının kötü niyetle açılması ve bu nedenle ortaklığın zarara uğraması halinde davacılar söz konusu zarardan müteselsilen sorumlu olurlar. Bu sorumluluğun doğabilmesi için öncelikle iptal isteminin mahkemece reddedilmiş olması gerekir. Bununla beraber davanın açılması sebebiyle ortaklığın zarara uğraması şarttır. Ayrıca davacıların davayı kötü niyetle açmış olmaları aranır. Kötü niyetin varlığını ispat yükü ise davalı sıfatıyla ortaklığın üzerindedir[523].

[520] Ersin Çamoğlu Anonim Ortaklık Genel Kurul Kararlarının İptal Davasında Teminat", **GSÜHFD**, C.5, S.1, 2006, s. 234.
[521] Hirsch**, Ticaret Hukuku,** s. 301.
[522] Kırca (Şehirali / Manavgat), **Cilt 2/2,** s. 242.
[523] Moroğlu, **Hükümsüzlü**k, s. 332.

7.4.2. İptal Sebepleri

7.4.2.1. Genel İptal Sebepleri

7.4.2.1.1. Kanun Hükümlerine Aykırılık

Türk Ticaret Kanunu m. 445 uyarınca *"...kanun hükümlerine aykırı olan genel kurul kararları aleyhine…*" ibaresiyle yalnızca anonim ortaklığa ilişkin veya TTK'da düzenlenen hükümlerin kastedildiği şeklinde dar bir yorum yapılmamalıdır. Bu ifade, hukukun bütünlüğü ilkesi gereği hem özel hukuk hem de kamu hukuku alanındaki herhangi bir kanun hükmüne aykırılığı kapsayacak şekilde anlaşılmalıdır[524]. Örneğin Türk Ceza Kanunu veya Anayasa hükümlerine aykırılık nedeniyle de iptal davası açılabilir[525]. Öğretide hâkim olan görüşe göre ilgili kanun hükmünün emredici nitelikte olup olmaması yahut tamamlayıcı ya da yedek hukuk kuralı niteliği taşıması arasında bir ayrım yapılmamaktadır[526]. Bu nedenle her türden kanuni düzenlemeye aykırılık hâlinde genel kurul kararlarına karşı iptal davası açılabileceği kabul edilmektedir.

Burada özellikle üzerinde durulması gereken husus, kanuna aykırılığın hangi durumda yokluk veya butlan yaptırımına hangi durumda ise iptal edilebilirlik yaptırımına tabi tutulacağıdır. Çalışmamamız kapsamında aralarındaki farka kısaca değinmek yerinde olacaktır.

Aslında yokluk ve butlana sebep olmayacak kanuna aykırı kararlar iptal yaptırımına tabi olacaktır[527]. Zira iptal davası, hukuken mevcut olmakla birlikte sakat şekilde meydana gelmiş genel kurul kararlarına karşı başvurulabilecek bir yoldur. Buna karşılık şekli-kurucu emredici hükümlerle bağdaşmayan genel kurul kararları bakımından şekli anlamda ortada hukuken geçerli bir genel kurul iradesi bulunmadığından bu durumda iptal değil yokluk yaptırımı söz konusu olur[528].

Butlan yaptırımının uygulama alanı ise özellikle üçüncü kişilerin haklarını doğrudan etkileyen emredici düzenlemelere ve kamu düzenine aykırı genel kurul kararlarıdır. Zira iptal davası açma hakkı, yalnızca pay sahiplerine ve yönetim kuruluna tanınmıştır.

---

[524] **a.g.e**., s. 221; Kırca (Şehirali / Manavgat), **Cilt 2/2,** s. 64.
[525] Türk, **a.g.e**., s. 94.
[526] Tekinalp, **Sermaye**, s. 394.
[527] Bilgili ve Demirkapı, **a.g.e.**, s. 254.
[528] Kırca (Şehirali / Manavgat), **Cilt 2/2,** s. 4.

Bu nedenle üçüncü kişilerin menfaatlerini ağır şekilde zedeleyen kararlar bakımından iptal müessesesi yeterli korumayı sağlayamayacak dolayısıyla butlan yaptırımı devreye girecektir[529]. Burada esas alınması gereken her somut olayda ihlal edilen emredici kuralın niteliğidir. Nitekim kanun koyucu da TTK'nın 447. maddesinin gerekçesinde iptal yaptırımının bazı durumlarda yetersiz kaldığını bu gibi hallerde ancak butlan yaptırımının tatmin edici bir çözüm sağlayabileceğini ifade etmiştir[530].

7.4.2.1.2. Esas Sözleşmeye Aykırılık

Türk Ticaret Kanunu m. 445 uyarınca iptal edilebilirlik sebeplerinden biri de genel kurul kararlarının esas sözleşmeye aykırı olmasıdır. Ancak bir genel kurul kararının esas sözleşmeye aykırılığı gerekçesiyle iptal edilebilmesi için öncelikle hukuken geçerli ve mevcut bir esas sözleşmenin varlığı zorunludur[531].

Burada özellikle vurgulanması gereken husus, esas sözleşme hükümleri ile emredici kanun hükümleri arasındaki ilişkidir. Eğer esas sözleşmede yer alan bir düzenleme emredici nitelikteki kanun hükümlerine aykırılık teşkil ediyorsa bu durumda esas sözleşmeye değil doğrudan kanuna aykırılık olarak nitelendirilir[532].

Örneğin esas sözleşmede yönetim kurulu üyelerinin yeniden seçilmesini yasaklayan bir hüküm bulunmasına rağmen bu yasağa aykırı şekilde bir yönetim kurulu üyesinin tekrar seçilmesi durumunda karar esas sözleşmeye aykırılık nedeniyle iptal edilebilir. Benzer şekilde esas sözleşme ile öngörülmüş yedek akçeye ilişkin düzenlemelere uyulmaması da iptal edilebilirlik sonucunu doğuracaktır[533].

7.4.2.1.3. Dürüstlük Kuralına Aykırılık

Türk Ticaret Kanunu m. 445'te düzenlenen iptal sebeplerinden biri de dürüstlük kuralına aykırılıktır. Bu düzenleme TMK m. 2'de yer alan dürüstlük kuralının (diğer bir ifadeyle objektif iyi niyet kuralının) anonim ortaklıklar hukukuna yansımasıdır[534]. Buradaki amaç, şeklen kanuna veya esas sözleşmeye uygun olmakla birlikte içerik

[529] Bilgili ve Demirkapı, **a.g.e.,** s. 254.
[530] Bahtiyar, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 204.
[531] Kırca (Şehirali / Manavgat), **Cilt 2/2,** s. 87; Çamoğlu, (Poroy/Tekinalp), **Ortaklıklar Hukuku I.**, s. 602.
[532] Kırca (Şehirali / Manavgat), **Cilt 2/2,** s .69; Bilgili/ Demirkapı **Şirketler Hukuku Dersleri**, s. 254.
[533] Bilgili ve Demirkapı, **a.g.e.,** s. 256.
[534] Pulaşlı, **Genel Esaslar,** s. 365.

bakımından dürüstlük kuralı ile bağdaşmayan genel kurul kararlarının iptal edilebilmesini sağlamaktır[535].

Bilindiği üzere anonim ortaklıklarda kararlar, kanunda veya esas sözleşmede öngörülen nisapların sağlanmasıyla alınır ve bu kararlar oylamaya katılsın ya da katılmasın tüm pay sahipleri açısından bağlayıcıdır. Ancak çoğunluk pay sahiplerinin bu yetkilerini kötüye kullanarak azınlığın ya da tek pay sahibinin menfaatlerini zedeleyen kararlar almaları durumunda söz konusu kararlar dürüstlük kuralına aykırılık nedeniyle iptal davasına konu edilebilir[536]. Pay senetlerinin bazı bağlam kurallarına tabi olması, kar dağıtılmamasına karar verilmesi gibi haller bu duruma örnek teşkil edebilir[537].

Bunlara ek olarak bir genel kurul kararının dürüstlük kuralına aykırı olup olmadığının tespitinde somut olayın tüm özellikleri dikkate alınarak değerlendirme yapılmalıdır. Bu bağlamda anonim ortaklıkların yapısal ve işleyişe ilişkin kendine özgü özellikleri de göz önünde bulundurulmalı ve şekillendirilmelidir[538].

7.4.2.2. Özel İptal Sebepleri

Türk Ticaret Kanunu m. 445'te sayılan genel iptal sebeplerinin yanı sıra bazı özel iptal sebepleri de düzenlenmiştir. Bu kapsamda TTK m. 192'de birleşme, bölünme ve tür değiştirme işlemlerine ilişkin düzenlemelerin ihlali, TTK m. 1524'te ise internet sitesine ilişkin yükümlülüklere uyulmaması iptal sebebi olarak öngörülmüştür[539].TTK m. 192 hükmüne göre ise birleşme, bölünme veya tür değiştirme kararına olumsuz oy veren ve bu muhalefetlerini toplantı tutanağına geçiren ortaklar, söz konusu kararın TTSG'de ilanından itibaren iki ay içinde iptal davası açma hakkına sahiptir.

Buna ek olarak TTK m. 1524'ün birinci fıkrasında denetime tabi sermaye şirketlerinin kuruluşlarının ticaret siciline tescilinden itibaren üç ay içinde bir internet sitesi açmaları ve bu sitenin belirli bir bölümünü kanunen yapılması gereken ilanların yayımlanmasına özgülemeleri zorunluluğu getirilmiştir. Maddenin ikinci fıkrasında

[535] İmregün, **Anonim**, s. 126.
[536] Pulaşlı'ya göre ortaklık için yararlı olduğu halde azınlığın menfaatini açıkça zedeleyici eden kararlar da dürüstlük kuralına aykırı olarak nitelendirilmelidirler. Pulaşlı, **Genel Esaslar,** s. 365.
[537] Bilgili ve Demirkapı, **a.g.e.,** s. 256.
[538] Çakırbay, **a.g.e**., s. 103.
[539] Türk **a.g.e.,** s. 129.

ise bu yükümlülüklere uyulmaması hâlinde ilgili genel kurul kararlarının iptal edilebileceği açıkça hükme bağlanmıştır.

7.4.3. İptal Davasında Taraflar

7.4.3.1. Davacılar

7.4.3.1.1. Pay Sahipleri

Yokluk ve butlanın tespiti davalarından farklı olarak iptal davası ancak kanunda açıkça yetkilendirilmiş kişiler tarafından açılabilir[540]. Bu husus TTK m. 446'da ayrıntılı şekilde düzenlenmiştir. Anılan maddeye göre iptal davası açma hakkı pay sahiplerine, yönetim kuruluna ve yönetim kurulu üyelerine tanınmıştır[541]. Dolayısıyla iptal davası, menfaati ihlal edilen herhangi bir üçüncü kişi tarafından değil yalnızca TTK'da öngörülen bu kişiler tarafından ileri sürülebilir.

Madde metninde iptal davası açma hakkı tanınan ilk grup pay sahipleridir. TTK m. 446/1, (a) bendi uyarınca toplantıda hazır bulunan, alınan karara olumsuz oy veren ve bu muhalefetini tutanağa geçiren pay sahipleri iptal davası açma yetkisine sahiptir. Dolayısıyla iptal davası açılabilmesi için toplantıya katılım, karara olumsuz oy verilmesi ve muhalefetin tutanağa geçirilmesi şartlarının birlikte gerçekleşmesi gerekir[542]. Toplantıya katılım şartı yalnızca fiziki varlığı değil elektronik ortamda katılımı veya temsilci aracılığıyla katılımı da kapsamaktadır[543]. Karara olumsuz oy verilmesi şartı ise iptal davası açma yetkisinin yalnızca gerçekten olumsuz oy kullanan pay sahiplerine tanındığını göstermektedir. Zira olumlu oy kullanan veya çekimser kalan pay sahiplerinin iptal davası açma hakkı bulunmamaktadır. Böyle bir durum bir çelişki yaratacak ve dürüstlük kuralına aykırılık meydana gelecektir. Ayrıca olumsuz oy kullanmış olmak tek başına yeterli değildir. Söz konusu muhalefetin toplantı tutanağına geçirilmiş olması da iptal davasının ön koşulunu oluşturmaktadır.

---

[540] Moroğlu, **Hükümsüzlü**k, s. 258.
[541] Bilgili ve Demirkapı, **a.g.e.,** s. 257.
[542] Çamoğlu, (Poroy/Tekinalp), **Ortaklıklar Hukuku I.**, s. 608; Kırca (Şehirali / Manavgat), **Cilt 2/2,** s. 180. Yargıtay 11.H.D. 16.04.2019, E. 2018/1088, K. 2019/3045 sayılı kararı (www.lexpera.com).
[543] Kırca (Şehirali / Manavgat), **Cilt 2/2,** s. 181: "*Ayrıca belirli gündem maddeleri bakımından oy hakkından yoksun olan pay sahiplerinin de iptal davası açma hakkı bulunduğunu belirtmek gerekir. Her ne kadar bu pay sahipleri söz konusu gündem maddelerinde oy kullanamasalar da, genel kurula katılma haklarını kullanabilirler ve alınan kararların iptalini talep edebilirler. Bu durumda iptal davası açabilmeleri için, karar aleyhine muhalefetlerini toplantı tutanağına geçirtmeleri yeterli kabul edilmektedir.*".

Türk Ticaret Kanunu m. 446/1, (b) bendi uyarınca toplantıda hazır bulunsun veya bulunmasın, olumsuz oy kullanmış olsun ya da olmasın, çağrının usulüne uygun yapılmadığını, gündemin gereği gibi ilan edilmediğini, genel kurula katılma yetkisi bulunmayan kişilerin veya temsilcilerinin toplantıya katılarak oy kullandıklarını yada kendilerinin genel kurula katılmalarına ve oy kullanmalarına haksız olarak izin verilmediğini ve sayılan bu aykırılıkların kararın alınmasında etkili olduğunu ileri süren pay sahipleri iptal davası açma hakkına sahiptir[544].

Buna göre yukarıda sayılan hallerin varlığı durumunda pay sahipleri, genel kurula katılmış olsun ya da olmasın karara olumsuz oy vermiş bulunsun veya bulunmasın iptal davası açma hakkına sahiptir. Öğretide baskın görüş, bu bentte sayılan hallerin sınırlı sayıda *"numerus clausus"* olduğu yönündedir. Zira genel kural uyarınca iptal davası açmak isteyen pay sahiplerinin toplantıda hazır bulunmaları, karara olumsuz oy vermeleri ve muhalefetlerini tutanağa geçirtmeleri şarttır. TTK m. 446/1-b'de düzenlenen durumlar ise bu genel kuralın istisnasını oluşturmaktadır. İstisna niteliğinde olan bu hallerin dar yorumlanması ve dolayısıyla sınırlı sayıda kabul edilmesi gerektiği benimsenmektedir[545].

Bunlara ek olarak kanun koyucu fıkranın devamında ek bir şart öngörmüştür. Buna göre ileri sürülen aykırılıkların iptal sebebi teşkil edebilmesi için söz konusu aykırılıkların ilgili genel kurul kararının alınmasında etkili olması gerekir. Dolayısıyla aykırılığın varlığı kesin olarak tespit edilse dahi eğer bu aykırılık kararın alınmasında herhangi bir etki doğurmamışsa anılan hüküm uyarınca iptal davasına konu edilemeyecektir[546].

Üzerinde durulması gereken bir diğer mesele ise intifa hakkı sahiplerinin durumudur. Bu husus öğretide ve uygulamada tartışmalıdır. Pay üzerinde intifa hakkı kurulmuş olması hâlinde aksi kararlaştırılmadıkça oy hakkı intifa hakkı sahibine ait olmakla birlikte payın kuru mülkiyetine sahip ortak da genel kurula katılabilmektedir. Bu ikili yapı iptal davası açma yetkisinin kime ait olduğu sorusunu gündeme getirmektedir. Kanaatimizce iptal davası açma hakkı kural olarak pay sahibine aittir. Pay sahibi

[544] Bilgili ve Demirkapı, **a.g.e.,** s. 258.
[545] Türk **a.g.e.,** s. 168; Tekinalp, **Sermaye**, s. 396; Çamoğlu, (Poroy/Tekinalp), **Ortaklıklar Hukuku I.**, s. 608-609. Aksi yönde görüş için bkz. Kırca (Şehirali / Manavgat), **Cilt 2/2,** s. 150.
[546] Tekinalp, **Butlan,** s. 15.

toplantıya katılmış ve muhalefetini tutanağa geçirmişse iptal davasını açabilecek kişi de odur[547]. Buna karşılık pay sahibinin toplantıya katılmadığı durumlarda intifa hakkı sahibinin dava hakkının bulunduğu kabul edilmelidir. Nitekim Yargıtay'ın eski tarihli kararlarında da intifa hakkı sahibine iptal davası açma ehliyeti tanınmıştır[548]. Bununla birlikte Yargıtay'ın daha yakın tarihli bir kararında ise kurucu intifa senedi sahiplerine iptal davası hakkı tanınmadığı ifade edilmiş böylece intifa hakkı türleri arasında ayrım yapıldığı görülmüştür[549].

7.4.3.1.2. Yönetim Kurulu

Türk Ticaret Kanunu m. 446/1-c uyarınca yönetim kurulu, organ sıfatıyla genel kurul kararlarının iptali için dava açma yetkisine sahiptir. İptal davası açmak yönetim kurulu bakımından yalnızca bir hak değil aynı zamanda bir yükümlülüktür[550]. Zira iptal sebebinin varlığı hâlinde iptale konu olabilecek bir genel kurul kararının icra edilmesi veya iptal edileceği düşüncesiyle icra edilmemesi yönetim kurulunun sorumluluğunu gündeme getirebilir.

Yönetim kurulunun iptal davası açabilmesi herhangi bir şarta bağlanmamıştır. Ancak bu yetkinin kullanımı sırasında yönetim kurulunun ortaklığın menfaatlerini gözeterek hareket etmesi zorunludur. Bilindiği üzere TTK m. 390 uyarınca esas sözleşmede aksine bir düzenleme olmadıkça yönetim kurulu üye tam sayısının çoğunluğu ile toplanır ve kararlarını toplantıda hazır bulunan üyelerin çoğunluğu ile alır. Dolayısıyla yönetim kurulunun organ sıfatıyla iptal davası açabilmesi için öncelikle bu yönde bir kurul kararı alması gerekmektedir.

7.4.3.1.3. Yönetim Kurulu Üyeleri

Türk Ticaret Kanunu m. 446/1/d bendi uyarınca alınan genel kurul kararlarının yerine getirilmesi yönetim kurulu üyelerinden herhangi birinin kişisel sorumluluğuna yol açacaksa ilgili yönetim kurulu üyesi, söz konusu genel kurul kararına karşı iptal davası açma yetkisine sahiptir. Burada davanın açılabilmesi için davayı açacak olan yönetim kurulu üyesinin şahsi sorumluluğunu doğurabilecek nitelikte bir kararın varlığı

[547] Çamoğlu, (Poroy/Tekinalp), **Ortaklıklar Hukuku I.**, s. 609.
[548] Yargıtay 11.H.D. 28.05.1981, E. 1981/2243, E. 1981/2678 sayılı kararı (www.lexpera.com).
[549] Yargıtay 11. H.D. 18.09.2019, E. 2018/4631, K. 2019/5525 sayılı kararı (www.lexpera.com).
[550] Türk **a.g.e.,** s. 180; Tekil, **a.g.e**., s. 340.

şarttır[551]. Bu şartın gerçekleşip gerçekleşmediği dava sırasında mahkeme tarafından re'sen araştırılacaktır.

Kanun koyucu, anılan düzenlemede hem hukuki hem de cezai sorumluluk ihtimalini kapsayacak şekilde geniş bir çerçeve öngörmüştür. Dolayısıyla iptal davası açan yönetim kurulu üyesi bakımından herhangi bir hukuki veya cezai sorumluluk söz konusu değilse genel kurul kararının kanuna, esas sözleşmeye veya dürüstlük kuralına açıkça aykırı olması halinde dahi mahkeme iptal talebini reddedecektir[552].

7.4.3.2. Davalı

Türk Ticaret Kanunu m. 445 uyarınca iptal davası açmaya yetkili kişiler davayı açarken davalı olarak anonim ortaklığı göstermektedir. Bu nedenle iptal davasının davalısı anonim ortaklığın tüzel kişiliğidir. Anonim ortaklığı davalı sıfatıyla temsil etme görevi yönetim kuruluna aittir. Yönetim kurulu, bu temsil görevini bizzat yerine getirebileceği gibi murahhas üyeler aracılığıyla da gerçekleştirebilir[553]. Burada özellikle dikkat edilmesi gereken husus, iptal davasının organ sıfatıyla yönetim kurulu tarafından açılması durumunda anonim ortaklığın mahkeme nezdinde davalı olarak temsilinin mahkeme tarafından atanmış kayyım aracılığıyla yapılacak olmasıdır[554].

8. GÜNDEME BAĞLILIK İLKESİ İHLÂLİNİN HUKUKİ SONUÇLARI

8.1. Genel Olarak

Türk Ticaret Kanunu m. 413'te anonim ortaklıkların genel kurullarında gündemde yer almayan konuların görüşülemeyeceği ve karara bağlanamayacağı düzenlenmiş olup bu ilke "gündeme bağlılık ilkesi" olarak adlandırılmaktadır[555]. Bu ilke sayesinde pay sahipleri genel kurulda hangi hususların görüşüleceğini önceden öğrenebilmekte böylece gündemde yer alan konuların kendi menfaatleri açısından önemine göre genel kurula katılıp katılmama kararını verebilmektedir. Genel kurul gündemini belirleyecek

[551] Kırca (Şehirali / Manavgat), **Cilt 2/2,** s. 208.
[552] Moroğlu, **Hükümsüzlük,** s. 293.
[553] Kırca (Şehirali / Manavgat), **Cilt 2/2,** s. 211.
[554] Bilgili ve Demirkapı, **a.g.e.,** s. 261; Türk **a.g.e.,** s.191; Kırca (Şehirali / Manavgat), **Cilt 2/2,** s. 212; Moroğlu, **Hükümsüzlük,** s. 291.
[555] Detaylı bilgi içi bkz.: İKİNCİ BÖLÜM 4. Gündeme Bağlılık İlkesi.

olanlar ise toplantıya çağrı yetkisine sahip kişiler yani genel kurulu toplantıya çağıranlardır (TTK m. 413/1).

Gündeme bağlılık ilkesi, TTK m. 413/2'de emredici bir hüküm olarak düzenlenmiş olup teorik olarak pay sahiplerinin çıkarlarını önemli derecede koruyan bir güvence sağlamaktadır[556]. Ancak uygulamada genel kurul gündeminde yer almayan konular hakkında karar alınması hâllerine de sıklıkla rastlanmaktadır. Bu tür durumlarda yani TTK'da emredici olarak düzenlenen gündeme bağlılık ilkesine aykırı olarak bir karar alındığında, hangi yaptırımın uygulanacağı sorusu gündeme gelmektedir.

Çalışmamız kapsamında gündeme ilişkin olarak genel kurul çağrısında yapılan hukuka aykırılıklar, gündemin gereği gibi ilan edilmemesi ve gündemde yer almayan konularda karar alınması hususları gündeme bağlılık ilkesi çerçevesinde ayrı başlıklar altında incelenecektir.

8.2. Çağrının Hiç Yapılmaması veya Usulüne Uygun Yapılmaması

Daha önce de belirtildiği üzere TTK m. 414 uyarınca esas sözleşmede de belirtilen şekilde ortaklığın internet sitesinde ve Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde yayımlanan bir ilanla genel kurulun toplanması için çağrı yapılır. Genel kurul çağrısı, pay sahiplerine yönelik olarak yapılan ve toplantının zamanını, yerini, gündemini ve katılım şartlarını bildiren yazılı bir irade açıklaması niteliğindedir[557]. Bu çağrı, çoğunlukla ilan veya davet mektubu şeklinde yapılır. Kanun koyucu tarafından emredici nitelikte düzenlenen bu usul dolayısıyla zorunlu bir yükümlülük olarak karşımıza çıkar. Çağrının yapılmış olması yalnızca toplantının gerçekleşmesi için değil aynı zamanda toplantıda alınacak kararların hukuken varlık kazanması için de kurucu unsur niteliği taşır.

Öğretide çağrının hiç yapılmamış olması durumunda uygulanacak yaptırım bakımından genel bir görüş birliği mevcuttur. Buna göre genel kurul toplantısının yapılabilmesi için kurucu nitelikte şekli bir unsur olan çağrının yokluğu halinde gerçekleştirilen toplantı baştan itibaren hukuken geçersiz kabul edilecektir. Diğer bir

[556] Pulaşlı, **Şerh II,** s. 933; Çamoğlu, (Poroy/Tekinalp), **Ortaklıklar Hukuku I**, s. 561.
[557] Moroğlu, **Hükümsüzlük,** s. 79.

ifadeyle bu tür toplantılar ve bu toplantılarda alınan kararlar yoklukla sakatlanmış sayılacaktır[558].

Bununla birlikte TTK m. 446/1'de açıkça düzenlendiği üzere çağrının usulüne uygun yapılmaması hâlinde uygulanacak yaptırım iptal edilebilirliktir. Kanun koyucu madde metninde açıkça çağrının usulüne aykırı olarak yapılması durumunda toplantıda hazır bulunsun veya bulunmasın olumsuz oy vermiş olsun ya da olmasın tüm pay sahiplerinin alınan genel kurul kararlarının iptalini talep edebileceğini hükme bağlamıştır.[559].

8.3. Gündemin Gereği Gibi İlan Edilmemesi

Türk Ticaret Kanunu m. 414'te genel kurulun çağrı usulü emredici şekilde düzenlenmiştir. Genel kurul toplantısında usulüne uygun bir karar alınabilmesi için mutlaka TTK m. 414 hükmüne uygun biçimde toplantı çağrısının yapılması ve bu çağrı neticesinde pay sahiplerinin gündemden yeterli açıklıkta haberdar edilmesi gerekmektedir. Çağrı ilanlarında veya davet mektuplarında gündeme yer verilmemesi hâlinde alınan genel kurul kararlarının hukuki akıbeti hakkında öğretide farklı görüşler ileri sürülmekle birlikte baskın görüş bu durumda uygulanacak yaptırımın iptal edilebilirlik olduğunu kabul etmektedir[560]. Bununla birlikte TTK m. 446/1-b hükmüne göre, gündemin gereği gibi ilan edilmemesi hâlinde toplantıda hazır bulunsun veya bulunmasın, olumsuz oy kullanmış olsun ya da olmasın tüm pay sahipleri alınan genel kurul kararlarının iptalini talep edebilir. Buradan anlaşılmaktadır ki kanun koyucu tarafından gündemin gereği gibi ya da hiç ilan edilmemesi kurucu şekil şartı olarak kabul edilmemiştir. Bununla birlikte pay sahiplerinin gündemi yeterli açıklıkta öğrenebilmeleri onların menfaatlerini önemli ölçüde koruma altına alan bir güvence niteliğindedir[561].

Öğretide gündemin gereği gibi ilan edilmemesi halinde iptal edilebilirliğin dışında yokluk veya butlan yaptırımının uygulanmasının gerektiğini savunan yazarlar da

[558] Moroğlu, **Hükümsüzlük,** s. 280; İsmail Kırca, **Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü**, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2022, s. 6.
[559] Yargıtay 11. H.D. 6.6.2024, E. 2024/3068, K. 2024/4786; Yargıtay 11.H.D. 20.2.2025, E. 2024/2674, K. 2025/1090 sayılı kararı (www.kazancı.com).
[560] Ansay, **a.g.e**., s. 173; Çamoğlu, (Poroy/Tekinalp), **Ortaklıklar Hukuku I**, s. 606; İmregün, **Anonim**, s. 136; Kırca (Şehirali / Manavgat), **Cilt 2/2,** s. 196; Moroğlu, **Hükümsüzlük,** s. 281.
[561] Çamoğlu (Poroy/ Tekinalp), **Ortaklıklar Hukuku I**, s. 606.

mevcuttur. *Kırca*'ya göre, gündemin çağrıda hiç belirtilmemesi çağrının hiç yapılmamış sayılmasıyla aynı sonucu doğurur. Bu durumda alınan kararlar, çağrısız genel kurulda alınmış kararlarla eşdeğer olup yok hükmünde kabul edilmelidir[562]. *Arslanlı* ise iki farklı ihtimali ayırmaktadır. Eğer gündem hiç ilan edilmemiş veya tebliğ edilmemişse alınan kararların geçersiz olduğunu buna karşılık gündemin eksik ya da usulüne uygun olmayan şekilde duyurulması hâlinde kararların iptal edilebilirlik yaptırımına tabi tutulacağını ileri sürmektedir[563]. *Odman,* gündemin pay sahiplerine bildirilmesini çağrı prosedürünün ayrılmaz bir unsuru olarak görmekte ve gündemde yer almayan hususlarda karar alınması hâlinde bu kararların yok sayılması gerektiğini ifade etmektedir[564]. *İmregün*, çağrı yapılmaması ile gündemin çağrıda gösterilmemesi arasında fark bulunmadığını savunmakta bu nedenle gündem dışı konularda alınan kararların yoklukla sakat olduğunu belirtmektedir[565]. *Çamoğlu* ise farklı bir bakış açısı benimseyerek gündeme bağlılık ilkesinin pay sahiplerinin katılma ve oy kullanma hakkını korumaya yönelik emredici bir düzenleme olduğunu vurgulamaktadır. Yazara göre gündemde bulunmayan bir konuda karar alınması TTK m. 447/1-a ve TBK m. 27 hükümlerine açık aykırılık teşkil eder ve bu nedenle söz konusu kararlar butlan yaptırımı ile sakatlanmış olur[566].

Yargıtay uygulamasında ise gündemin çağrı ilanlarında veya toplantı davetiyelerinde yer almaması usulsüz çağrı kapsamında değerlendirilmektedir. Mahkeme, bu tür bir aykırılığın iptal davası açılmasına imkân tanıyacağı yönünde kararlar vermektedir[567]. 11. Hukuk Dairesi verdiği bir kararda[568]"… *Usulsüz çağrı toplantıda hazır bulunmayan ortağa genel kurul kararının iptali davası açma hakkı sağlar…"* hükmüne yer verirken başka bir kararında *"…ilan edilmemesi ve davacıya iadeli taahhütlü mektupla bildirilmemesi çağrıya ilişkin bir eksiklik olup, tek başına alınan*

[562] Kırca, **Hükümsüzlük**, s. 7.
[563] Arslanlı, **Şirketler II**, s. 20
[564] Ayşe Odman Boztosun, "Anonim Şirket Genel Kurullarından Önce, İlgili Pay Sahiplerine Hiç veya Usulüne Uygun Şekilde Davet Mektubu Gönderilmemesinin Hukuki Sonucu Nedir?", **Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü**, 2012, s. 93.
[565] İmregün, **Anonim**, s. 122.
[566] Çamoğlu, (Poroy/Tekinalp), **Ortaklıklar Hukuku I**, s. 607.
[567] Yargıtay 11. H.D. 22.10.2014, E. 2014/8853, K. 2014/16232 sayılı kararı (www.lexpera.com).
[568] Yargıtay 11. H.D. 17.07.2018, E. 2016/9529, K. 2018/5070 sayılı kararı (www.lexpera.com).

kararın iptali sonucunu doğurmaz. Davacıya iptal davası açma hakkı verir." hükmüne yer vermiştir[569].

Kanaatimizce gündeme bağlılık ilkesine aykırılık halleri arasında yer alan gündemin gereği gibi ilan edilmemesi durumunda uygulanacak yaptırım TTK'da da açıkça öngörüldüğü üzere iptal edilebilirliktir. Nitekim TTK m.446/1-b hükmü, gündemin gereği gibi ilan edilmemesi halinde pay sahiplerine iptal davası açma hakkı tanımıştır. Dolayısıyla burada yaptırımın niteliği kanun koyucu tarafından açıkça belirlenmiş olup görece hukuki sonuçları daha ağır olan yokluk ya da butlan yaptırımlarına başvurulmasına gerek bulunmamaktadır. Ayrıca gündeme bağlılık ilkesini düzenleyen hükümler, pay sahiplerinin bilgi alma, katılma ve oy kullanma haklarını güvence altına almayı amaçlamaktadır. Bu nedenle söz konusu hükümler nispi emredici nitelikte olup pay sahiplerinin menfaatini korumaya yöneliktir[570]. Nispi emredici nitelikteki hükümler söz konusu olduğunda ise aykırılığın yaptırımı kural olarak iptal edilebilirliktir.

Bunlara ek olarak belirtilmelidir ki tüm payların temsil edildiği genel kurul toplantılarında pay sahiplerinin oybirliği ile gündeme yeni konular eklenmesine ilişkin önerileri kabul etmeleri halinde genel kurulun kendi gündemini bizzat belirlediği kabul edilmelidir. Bu durumda alınan kararlar, yalnızca gündemin çağrı sürecinde ilan edilmemiş olması gerekçesiyle geçersiz sayılamaz[571].

8.4. Gündemde Yer Almayan Konularda Karar Alınması

Gündemde yer almayan hususların genel kurulda görüşülerek karara bağlanması halinde uygulanacak yaptırımın niteliği öğretide tartışmalı bir konudur. Bu bağlamda farklı yazarlar tarafından iptal edilebilirlik, butlan ya da yokluk yaptırımlarından birinin uygulanması gerektiği ileri sürülmekte dolayısıyla üç farklı görüşün savunulduğu görülmektedir.

Bu tür kararların iptal edilebilir olduğunu savunan birinci görüş yazarlarından *Moroğlu'*na göre gündemde bulunmayan konularda karar alınması halinde de iptal

[569] Yargıtay 11. H.D. 19.12.2017 E. 2016/3299, K. 2017/7390 sayılı kararı (www.lexpera.com).
[570] Moroğlu, **Hükümsüzlük,** s. 104.
[571] Çamoğlu, (Poroy/Tekinalp), **Ortaklıklar Hukuku II**, s. 495; Güler **a.g.e.,** s. 148.

yaptırımının uygulanması gerekmektedir[572]. *Pulaşlı* da benzer bir yaklaşım benimseyerek genel kurulun gündeminde yer almayan konuların görüşülüp karara bağlanması hâlinde tüm genel kurul kararlarının değil yalnızca gündemde bulunmayan bu konuya ilişkin alınan kararın iptal edilmesi gerektiğini savunmaktadır[573]. *Kırca*'ya göre de gündeme bağlılık ilkesine aykırı olarak ilan edilmiş olan gündemde yer almayan konuların müzakere edilip karara bağlanması halinde bu kararlar, iptal edilebilir niteliktedir[574]. *Arslanlı* da usulen toplanmasında kurucu unsurlar bulunan genel kurullarda gündemde yer almayan konuların karara bağlanmasının iptal edilebilir nitelikte olduğunu savunmuştur[575].

Gündemde olmayan konular hakkında karar alınmasının butlan yaptırımına tabi olması gerektiğini savunan yazarlardan *Çamoğlu* ve *Çalışkan* ise gündeme bağlılık ilkesinin düzenleniş amacını dikkate alarak söz konusu ilkenin emredici nitelikte bir düzenleme olduğunu vurgulamaktadır. Bu çerçevede gündeme aykırı konuların genel kurulda görüşülüp karara bağlanması hâlinde butlan yaptırımının uygulanması gerektiğini ifade etmektedirler[576].

Odman'a göre, bir konunun genel kurulda görüşülebilmesi için mutlaka gündemde yer alması gerekmektedir. Bu bağlamda duyurulmayan gündem konuları hakkında karar alınması hâlinde söz konusu kararlar yok hükmünde ve hukuken hiç doğmamış sayılacaktır[577]. Benzer şekilde *Karaege'ye* göre de TTK'da öngörülen istisnalar dışında gündem dışı konuların genel kurulda görüşülüp karara bağlanması hâlinde alınan kararlar yok hükmünde olacak ve hukuken geçersiz sayılacaktır[578].

Gündeme bağlılık ilkesine açık şekilde aykırı olan gündemde yer almayan konuların genel kurulda görüşülüp karara bağlanması durumunda Yargıtay kararlarında genel olarak iptal edilebilirlik yaptırımının uygulanması gerektiği kabul edilmiştir[579]. Bu

[572] Moroğlu, **Hükümsüzlük,** s. 104.
[573] Pulaşlı, **Genel Esaslar,** s. 334.
[574] Kırca (Şehirali / Manavgat), **Cilt 2/2,** s. 196.
[575] Arslanlı, **Şirketler II**, s. 21.
[576] Çamoğlu, (Poroy/Tekinalp), **Ortaklıklar Hukuku I**, s. 607; Çalışkan, **a.g.e.,** s. 234.
[577] Odman Boztosun**, a.g.e**., s. 93.
[578] Karaege, **Görevden Alma**., s. 127.
[579] Yargıtay 11. H.D. 20.10.2016, E. 2015/13826, K.2016/8312 sayılı kararı (www.lexpera.com). Yargıtay'ın 2018 tarihli bir kararında çoğunluk görüşü verilen kararın iptal edilebilir nitelikte olduğunu kabul etmiş ancak karşı oy yazısında "gündeme bağlılık, kanun koyucu tarafından emredici düzenlemeyle bir nevi,

yaklaşım, gündeme aykırı kararların hukuki sonuçlarını sınırlı tutarak yalnızca ilgili kararın iptalini öngörmektedir[580].

İlk olarak bir genel kurulun varlığından söz edilebilmesi için iki temel kurucu unsur bulunmaktadır. Bunlardan birincisi usulüne uygun şekilde toplantının yapılması ikincisi ise bu toplantıda karar alınmasıdır. Bu unsurlardan birinin bulunmaması hâlinde alınan kararların yok hükmünde olduğu kabul edilmelidir. Kanaatimizce gündeme bağlılık ilkesine aykırı olarak alınan genel kurul kararlarının hukuki akıbetini değerlendirebilmek için öncelikle TTK m. 413/2'de yer alan düzenlemenin niteliğini tahlil etmek gerekir. Anılan hükmün emredici nitelikte olduğu kuşkusuzdur. Ancak gündeme bağlılık ilkesi her ne kadar TTK m. 413/2'de emredici bir şekilde düzenlenmiş olsa da kararın alınabilmesi için kurucu unsur niteliği taşımamaktadır. Başka bir deyişle gündem çağrının asli unsuru olsa da yokluğu veya eksikliği doğrudan kararın yoklukla malul olmasına yol açmaz. Bu çerçevede gündeme bağlılık ilkesine aykırı olarak alınan kararların TBK m. 27 anlamında emredici hükümlere aykırılık sebebiyle butlanla malul olup olmayacağı ayrıca incelenmelidir. Ancak burada da "butlanın ikincilliği" ilkesi devreye girmekte TTK m. 447'de sayılan özel haller dışındaki aykırılıkların iptal edilebilirlik kapsamında değerlendirilmesi daha isabetli görünmektedir. Zira gündeme bağlılık ilkesine aykırılığın sonuçlarını doğrudan butlan ya da yokluk yaptırımına bağlamak hem ortaklığın sürekliliğini zedeleyecek hem de alınan kararların uzun bir süre geçtikten sonra dahi geçersizliğinin ileri sürülmesine yol açabilecektir. Böyle bir yaklaşım kararın alınmasına katılan ya da katılmayan tüm pay sahipleri ile üçüncü kişiler bakımından ciddi bir belirsizlik yaratma potansiyeline sahiptir. Gündeme bağlılık ilkesine aykırı karar alınması hâlinde genel kurul kararlarının yokluk veya butlanla değil iptal edilebilirlik yaptırımıyla sakatlanmış sayılması gerektiği kanaatindeyiz. Böylece bir yandan pay sahiplerinin korunması

toplantının kurucu değil ancak mutlak ve zorunlu unsuru olarak görülmüştür. Bu haliyle, gündeme uyulmaması kesin hükümsüzlük yaptırımına tabi tutulmalıdır." şeklinde bir muhalefet şerhi düşülmüştür. Yargıtay 11.H.D. 22.03.2018, E. 2016/7752, K. 2018/2215 sayılı kararı (www.lexpera.com). Yargıtay 11.H.D. 27.12.1976, E.1976/4169, K.1976/5656 sayılı kararı Eriş, **Anonim Şirketler**, s.400.

[580] Yargıtay 11. H.D. 28.12.1993, E. 4010, K. 8753; Yargıtay 11.H.D. 10.01.2017, E. 2016/405 K. 2017/142; Yargıtay 11.H.D. 14.03.2024, E. 2023/108, K. 2024/2081; Yargıtay 11.H.D. 10.01.2017, E. 2016/405, K. 2017/142; Yargıtay 11.H.D. 18.04.2016, E. 2015/9936, K. 2016/4271; Yargıtay 11.H.D. 19.12.2013, E. 2012/7052, K. 2013/23223 sayılı kararları (www. lexpera.com).

sağlanırken diğer yandan ortaklığın devamlılığı ve hukuk güvenliği de teminat altına alınmış olacaktır.

Öğretideki tartışmaların sona erdirilmesi ve yargı kararlarında içtihat birliğinin sağlanabilmesi için TTK m. 446/1-b hükmünde değişikliğe gidilmesi uygun olacaktır. Bu kapsamda gündeme bağlılık ilkesinin ihlal edildiği veya işlevsiz kılındığı durumlarda (gündemin gereği gibi ilan edilmemesi ya da gündemde madde bulunmamasına rağmen karar alınması gibi) alınan kararların iptal davasına konu edilebileceği yönünde açık bir düzenleme yapılması isabetli olacaktır.

Genel kurul toplantılarında gündemde yer almayan bir konuda karar alınması kadar önemli bir diğer sorun gündemde yer alan bir maddenin hiç müzakere edilmemesidir. Bu durumun gündeme bağlılık ilkesinin ihlali sayılıp sayılmayacağı ve buna uygulanacak hukuki yaptırımın ne olacağı tartışmaya açıktır. Ancak bu sorulara geçmeden önce böyle bir ihlalin varlığının nasıl tespit edileceği üzerinde durmak gerekir.

Türk Ticaret Kanunu m. 419 uyarınca genel kurul toplantısı esas sözleşmede aksi yönde bir düzenleme bulunmadıkça genel kurul tarafından seçilen ve pay sahibi sıfatını taşıması zorunlu olmayan bir başkan tarafından yönetilir[581]. Başkanın temel görevi, önceden ilan edilmiş gündem maddelerinin sırasıyla ve usulüne uygun biçimde müzakere edilmesini ve karara bağlanmasını sağlamaktır. Bu görevi yerine getirirken başkan, tarafsızlık ilkesine bağlı kalmalı tüm pay sahiplerine eşit işlem yapmalı ve orantılılık ilkesine uygun hareket etmelidir[582].

Başkanın gündemde yer alan bir konunun müzakeresini ertelemesi, askıya alması ya da tamamen engellemesi hukuken mümkün değildir. Zira başkan, genel kurulun iradesini sınırlayacak biçimde gündem maddelerini toplantıdan çıkartma veya görüşülmesini engelleme yetkisine sahip değildir. Bu yönde bir işlem genel kurul kararı değil ancak usule ilişkin bir işlem niteliğinde olduğundan TTK m. 445 ve devamı anlamında doğrudan iptal davasına konu teşkil etmez[583]. Bununla birlikte

[581] Pulaşlı, **Şerh II**, s. 879.
[582] Emre Kalender, "Anonim Şirket Genel Kurul Toplantı Gündemindeki Bir Konunun Görüşülmemesi Mümkün Müdür?", **Kırıkkale Hukuk Mecmuası,** C.2. S.2, 2022, s. 538.
[583] **a.g.m**. s. 538.

başkanın bu şekilde hareket etmesi pay sahiplerinin kanunen güvence altına alınmış haklarını ihlal edeceğinden TBK m. 49 ve devamı hükümleri çerçevesinde haksız fiil sorumluluğu gündeme gelebilir[584].

Diğer yandan genel kurulun açık bir oylama sonucunda gündemde yer alan bir maddenin görüşülmemesine karar vermesi hâlinde bu karar TTK m. 445 kapsamında iptal edilebilir nitelikte kabul edilmelidir. Zira her ne kadar bu tür bir görüşmeme kararı şeklen usulî bir karar gibi görünse de esas itibarıyla pay sahiplerinin müzakere ve oy kullanma haklarını ortadan kaldırarak karar sürecine doğrudan etki etmektedir. Dolayısıyla bu tür bir kararın kanuna, esas sözleşmeye veya dürüstlük kuralına aykırı olması hâlinde iptali veya butlanının tespiti istenebilir[585].

584 **a.g.m**. s. 538.

585 Ömer Teoman, "Anonim Ortaklık Genel Kurullarında Pay Sahiplerinin Konuşma Süresinin Sınırlandırılması", **İktisat – Maliye Dergisi**, C.27, S.12, 1981, s. 462.

SONUÇ

Bu çalışmada, anonim ortaklık genel kurullarında gündeme bağlılık ilkesinin hukuki dayanakları, uygulama alanı, istisnaları ve ilkeye aykırılığın doğurduğu yaptırımlar sistematik biçimde incelenmiştir. İnceleme boyunca hem TTK'nın ilgili hükümleri hem de öğretideki tartışmalar ve Yargıtay içtihatları birlikte değerlendirilmiş ilkenin anonim ortaklıklar hukukundaki işlevi, tarihsel gelişimi ve güncel uygulamadaki yansımaları bütüncül bir bakış açısıyla ele alınmıştır.

Anonim ortaklıklar, modern ticaret hayatının temel aktörleri arasında yer almaktadır. Bu ortaklık tipinde pay sahiplerinin ortaklık iradesinin oluşumuna katıldıkları yegâne organ genel kurul olarak karşımıza çıkmaktadır. Genel kurul, ortaklığın üst irade organı niteliğinde olup hem çoğunluk hem azınlık pay sahiplerinin ortak menfaatlerini etkileyen kararların alındığı oluşumdur. Bu yönüyle genel kurulda yürütülen müzakere ve karar süreçlerinin belirli ilkeler çerçevesinde gerçekleşmesi pay sahipliği haklarının korunması ve kurumsal yönetim ilkelerinin işlerlik kazanması açısından zorunludur. Bu ilkelerden biri de çalışmanın ana eksenini oluşturan gündeme bağlılık ilkesidir.

Gündeme bağlılık ilkesi, TTK m. 413/2 hükmü uyarınca *"Gündemde bulunmayan konular genel kurulda müzakere edilemez ve karara bağlanamaz. Kanuni istisnalar saklıdır."* ifadesiyle düzenlenmiştir. Bu hüküm, öğretide çoğunlukla gündeme bağlılık ilkesi olarak nitelendirilmekte teknik anlamda ise pay sahiplerinin öngörülebilirlik, hazırlık ve bilgi edinme haklarını güvence altına alan bir koruyucu mekanizma olarak kabul edilmektedir. İlkenin temel amacı genel kurulun öngörülebilirliğini sağlamak, toplantının sürpriz kararlarla yön değiştirmesini engellemek ve böylece hem toplantıya katılan hem de katılmayan pay sahiplerinin menfaat dengesini korumaktır.

Gündeme bağlılık ilkesi yalnızca teknik bir toplantı kuralı değil pay sahiplerinin bilgi alma, oy kullanma ve katılma haklarının etkin biçimde kullanılabilmesi için gerekli bir usul güvencesidir. Pay sahiplerinin toplantıdan önce hangi konuların görüşüleceğini bilmesi katılım veya temsil kararı verirken bilinçli bir tercihte bulunmalarını sağlar. Bu açıdan ilke, pay sahipliği haklarının özünü koruyan aynı zamanda genel kurulun demokratik işleyişine hizmet eden bir ilkedir.

Bununla birlikte gündeme bağlılık ilkesi mutlak nitelikte değildir. Kanun koyucu, ortaklığın yönetiminin olağan akışını engellememek ve azınlık haklarını koruyabilmek için belirli istisnalar öngörmüştür. Böylece ilkeye esneklik kazandırarak menfaatler dengesine dayalı bir sistem benimsemiştir. Buna karşılık yönetim kurulu toplantılarında veya ortaklık içi diğer organlarda gündeme bağlılık ilkesinin uygulanmayacağı öğretide genel kabul görmüştür.

Genel kurulun gündemi toplantıya çağrı yetkisine sahip organ ya da kişilerce belirlenir. Bu yetki öncelikle yönetim kuruluna aittir. Ancak yönetim kurulunun toplanamaması veya görevini yapamaması hâlinde TTK m. 410/2 uyarınca mahkeme kararıyla tek bir pay sahibine dahi çağrı yetkisi tanınabilmektedir. Ayrıca azınlık pay sahipleri, TTK m. 411 ve 412 uyarınca gündeme madde ekletme veya genel kurulu toplantıya çağırma haklarını kullanabilirler. Bu düzenleme, ilkenin katılığı içinde azınlığın sesini duyurabilmesi bakımından dengeleyici bir rol üstlenmektedir.

Toplantıya çağrının usulüne uygun yapılması, gündemin açık ve belirli olması ve pay sahiplerine zamanında duyurulması ilkenin işlerliği açısından zorunludur. Aksi hâlde gündemin gereği gibi ilan edilmemesi veya hiç ilan edilmemesi durumunda alınan kararlar geçerlilik bakımından sakatlanmakta ve TTK m. 446/1-b hükmü uyarınca iptal edilebilir nitelik kazanmaktadır.

Çalışmada ayrıntılı biçimde ortaya konduğu üzere, gündeme bağlılık ilkesine hem kanuni hem de işlevsel bazı istisnalar tanınmıştır. Bu istisnalar, pay sahipliği haklarının etkinliği ve ortaklığın yönetiminin sürekliliği bakımından zorunlu görülmektedir.

Başlıca istisnalar şu şekilde sıralanabilir:

- Haklı sebeplerle yönetim kurulu üyelerinin azli ve yenilerinin seçimi (TTK m. 364/1.)
- Finansal tabloların görüşülmesinin ertelenmesi (TTK m. 420)
- Özel denetim isteme hakkı (TTK m. 438)
- Çağrısız genel kurul (TTK m. 416)
- Kuruluş ve sermaye artırımında ibranın engellenmesi (TTK m. 559)

- Sermaye kaybı ve borca batıklık durumlarının görüşülmesi (TTK m. 376'nın Uygulanmasına İlişkin Tebliğ m. 5/2)

Bu istisnaların ortak özelliği, ilkenin korumak istediği menfaatle bağdaşmayan veya ilkenin katı uygulanması hâlinde ortaklığın ya da azınlık haklarının zarar göreceği durumlarda ortaya çıkmalarıdır. Dolayısıyla gündeme bağlılık ilkesinin esnetilmesi keyfilik değil zorunlu hâllerde bir dengeleme aracıdır.

Gündeme bağlılık ilkesine aykırı olarak alınan genel kurul kararlarının akıbeti hem öğretide hem de Yargıtay kararlarında tartışmalı bir konudur. TTK'da bu konuda açık bir yaptırım düzenlenmemekle birlikte TTK m. 446/1-b ve m. 447 hükümleri çerçevesinde sistematik bir değerlendirme yapılabilir.

Öğretide üç temel görüş öne çıkmaktadır. Yokluk, butlan ve iptal edilebilirlik. Yokluk görüşü gündemde hiç yer almayan bir konuda karar alınmasını genel kurulun varlık şartının eksikliği olarak görür. Ancak bu görüş, uygulamada ağır sonuçlar doğurabileceği ve hukuki güvenliği zedeleyebileceği için tercih edilmemelidir. Butlan görüşü gündeme aykırılığı emredici hüküm ihlali olarak değerlendirir. Bununla birlikte TTK m. 447'nin gerekçesi butlanın yalnızca iptal yaptırımının yetersiz kaldığı durumlarda uygulanacağını ifade etmektedir. Bu nedenle Yargıtay'ın da benimsediği ağırlıklı görüş, iptal edilebilirlik yaptırımının gündeme aykırılık hâlinde uygulanması yönündedir. Gündemin gereği gibi ilan edilmemesi veya pay sahiplerine bildirilmemesi durumunda pay sahipleri TTK m. 445 ve 446 hükümleri uyarınca iptal davası açabilirler. Bu yaklaşım hem pay sahiplerinin korunmasını hem de kararların hukuki istikrarını sağlayan makul bir çözümdür.

Çalışmada ulaşılan bir diğer önemli sonuç ise gündeme bağlılık ilkesinin katı biçimde uygulanmasının zaman zaman pay sahiplerinin menfaatleriyle çelişebileceğidir. İlkenin amacı, pay sahiplerini korumaktır. Dolayısıyla pay sahiplerinin menfaatlerini zedeleyen bir şekilde uygulanması ilkenin özüne aykırı olacaktır. Bu nedenle ilkenin amaca uygun yorumlanması yani pay sahipliği haklarını zedelemeyecek ölçüde esnetilmesi gerekmektedir.

Örneğin gündemde yer alan konularla doğrudan bağlantılı hususların müzakere edilmesi veya karar alınması ilkenin özüyle çelişmez. Zira pay sahipleri, gündemdeki

konuya ilişkin bilgi sahibi olarak toplantıya katıldıklarından bağlantılı konuların görüşülmesi öngörülebilir niteliktedir. Aynı şekilde üzerinde karar alınmamak koşuluyla gündem dışı bazı konuların müzakeresi pay sahipleri arasında iletişimi güçlendirecek ve katılımı teşvik edecektir. Bu bağlamda kanun koyucunun TTK m. 413/2 hükmünü güncelleyerek gündem dışı müzakerelere izin veren sınırlı bir düzenleme getirmesi ayrıca gündemin hiç veya gereği gibi ilan edilmemesi durumlarını açıkça tanımlaması yerinde olacaktır. Böylece hem ilkenin kapsamı netleşecek hem de uygulamada ortaya çıkan iptal–butlan tartışmaları sona erecektir.

Sonuç olarak gündeme bağlılık ilkesi, anonim ortaklık hukukunun hem pay sahipliği haklarını koruyan hem de ortaklığın iradesinin demokratik biçimde oluşmasını sağlayan temel ilkelerinden biridir. İlke, öngörülebilirlik, şeffaflık ve güven ilkelerini kurumsal yönetim pratiğine yansıtarak sermaye piyasası ekonomisinin istikrarına da katkı sağlamaktadır. Ancak ilkenin katı biçimde uygulanması hâlinde azınlık haklarının kullanılmasının engellenmesi veya ortaklığın yönetiminin karar alma süreçlerinin gereksiz biçimde yavaşlaması riski doğmaktadır. Bu nedenle ilkenin koruma amacını zedelemeden belli bir esneklikle yorumlanması anonim ortaklıkların sağlıklı işleyişi açısından zorunludur.

Gündeme bağlılık ilkesinin hem pay sahipliği hakları hem de kurumsal etkinlik bakımından dengeleyici bir araç olduğu unutulmamalıdır. Öğretideki tartışmaların ve Yargıtay kararlarının gösterdiği üzere gelecekte mevzuatın ve uygulamanın yönü bu dengenin korunmasına bağlı olacaktır. Kanun koyucu, ilkenin özüyle bağdaşan ancak uygulamadaki belirsizlikleri gideren açık düzenlemeler getirerek pay sahipliği hukukunun daha öngörülebilir ve güvenilir bir zeminde gelişmesine katkı sağlamalıdır.

KAYNAKÇA

ADAY, Nejat. "Anonim Şirkette Özel Denetçi". **Prof. Dr. Hayri Domaniç'e Armağan.** İstanbul: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları. 1995.

AKDAĞ GÜNEY, Necla. "Anonim Şirketlerde Azledilen Yöneticilerden Tazminat Hakları". **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**. C. 57. S. 1. 2008.

AKDAĞ GÜNEY, Necla. **Anonim Şirket Yönetim Kurulu**. 2. Baskı. İstanbul: Yetkin Yayınları. 2016.

ALTAŞ, Soner. **Şirketler Hukukuna İlişkin Yüksek Yargı Kararları**. 2. Baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık. 2018.

ALTAY, Sıtkı Anlam. "Anonim Ortaklıklarda Özel Denetimin Koşullarına İlişkin Düşünceler". **Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi (GSÜHFD)**. S. 2. 2013.

ALTINBAŞ YILDIRIM, Fatma. "Anonim Şirket Genel Kurulunda Gündem ve Gündeme Bağlılık İlkesi". Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Altınbaş Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. 2019.

ALTINOK ORMANCI, Pınar. "Sürekli Borç İlişkilerinin Haklı Sebeple Feshi". Doktora Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. 2011.

ANSAY, Tuğrul. "Anonim Şirketler ve Tatbikat, 1963–1966 Arasında Verilen Mahkeme Kararları". **BATİDER**. C. 4. S. 3. 1968.

ANSAY, Tuğrul. **Anonim Şirketler Hukuku**. 6. Baskı. Ankara: BTHAE Yayınları. 1982.

ANTALYA, O. Gökhan. Bo**rçlar Hukuku Genel Hükümler Cilt I.** 2. Baskı. İstanbul: Seçkin Yayıncılık. 2019.

ARAR, Kemal. **Kara Ticareti Şirketler Hukuku**. Ankara: Güney Matbaacılık. 1952.

ARSLANLI, Halil. **Anonim Şirketler I – Umumi Hükümler**. 3. Baskı. İstanbul: Fakülteler Matbaası. 1960.

ARSLANLI, Halil. **Anonim Şirketler (II–III: Anonim Şirketin Organizasyonu ve Tahviller)**. 3. Baskı. İstanbul: Fakülteler Matbaası. 1960.

AYDIN, Alihan. "Türk Ticaret Kanunu'nun Anonim Ortaklıkta Sermaye Kaybı ve Borca Batıklığa İlişkin Düzenlemesine (TTK m. 376) Eleştirel Bir Bakış". **İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**. C. 70. S. 2. 2012.

AZARKAN, Necat. "Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulu Üyelerinin İbrası". **Dicle Adalet Dergisi.** C. 6. S. 1. 2022.

BAHTİYAR, Mehmet. **Ortaklıklar Hukuku**. 15. Baskı. İstanbul: Beta Yayınları. 2021.

BAHTİYAR, Mehmet ve Esra HAMAMCIOĞLU. "Yeni Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Şirket Genel Kurulunun Fiziken Yapılması". **Prof. Dr. Erhan Adal'a Armağan, Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi.** C. 8. S. 2 – C. 9. S. 1. 2012.

BAHTİYAR, Mehmet ve Esra HAMAMCIOĞLU. **Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantıları**. İstanbul: Beta Yayınları. 2014.

BALSEVER, Sergül. "Kuruluş ve Sermaye Artırımında İbra (TTK md. 559)". **İstanbul Hukuk Mecmuası**. C. 76. S. 1. 2018.

BARUT, Talha. "Anonim Şirketlerde Güç Boşluğu ve Giderilmesi Yolları". Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Antalya: Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. 2008.

BIYIKOĞLU UYGUN, Tuğba. "Anonim Şirketlerde Genel Kurulu Toplantıya Çağrı". Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. 2025.

BİLECEN, Nermin. “Anonim Şirketlerde Gündeme Bağlılık İlkesi”. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. 2005.

BİLGİLİ, Fatih ve Ertan DEMİRKAPI. **Şirketler Hukuku Dersleri**. 7. Baskı. Bursa: Dora Yayınları. 2020.

BİRSEL, Mahmut. “Anonim Ortaklıklarda Azınlık Hakları”. **İmran Öktem’e Armağan.** Ankara. 1970.

BOZBEL, Savaş. “Yeni Türk Ticaret Kanunu’na Göre Azınlığın Bilanço Görüşmelerini Erteletmesi (Yeni TTK m. 420)”. **Prof. Dr. Mustafa Dural’a Armağan.** İstanbul: Filiz Kitabevi. 2013.

BOZKURT YAŞAR, Sevgi. “Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyelerinin Görevden Alınması ve Seçimin Gündeme Bağlılık İlkesi Çerçevesinde Değerlendirilmesi”. **Legal Hukuk Dergisi**. C. 15. S. 175. 2017.

CANÖZÜ, Salih. “Anonim Şirketlerde İbra Kararının Kapsamı ve Şartları”. **The Journal of International Scientific Researches,** C.5. S.3. 2020.

CENGİL, M. Fatih ve Ömer Korkut. “Dijital Çağda Genel Kurul (Anonim Şirket Genel Kurul Toplantılarına İlişkin İsviçre Borçlar Kanunu Değişikliği)”. **Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 26, S. 3, 2022.

CENKÇİ, Esra. “Anonim Şirketlerde Gündeme Bağlılık İlkesi”. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Antalya: Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. 2011.

COŞTAN, Hülya. “Özel Hukuk Tüzel Kişilerinin ve Kamu Tüzel Kişilerinin Yönetim Kurulu Üyeliği”. **BATİDER**. C. 29. S. 1. 2013.

ÇAKIRBAY, Alperen Sefa. “Anonim Ortaklık Genel Kurulunda Gündeme Bağlılık İlkesi ve İstisnaları”. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. 2019.

ÇALIŞKAN, Merdan. **Anonim Şirketlerde Genel Kurul**. Ankara: Adalet Yayınevi. 2019.

ÇAMOĞLU, Ersin. "Azınlığın Bilanço Ertelemesi Gündemdeki Diğer Maddeleri Nasıl Etkiler". **Bilgi Toplumunda Hukuk, Ünal Tekinalp'e Armağan**. C. I. İstanbul: Beta Yayıncılık. 2003.

ÇAMOĞLU, Ersin. "Anonim Ortaklık Genel Kurul Kararlarının İptal Davasında Teminat". **Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi.** C. 5. S. 1. 2006.

ÇAMOĞLU, Ersin; Reha POROY ve Ünal TEKİNALP. **Ortaklıklar Hukuku II.** 14. Baskı. İstanbul: Vedat Kitapçılık. 2019.

ÇAMOĞLU, Ersin; Reha POROY ve Ünal TEKİNALP. **Ortaklıklar Hukuku I.** 15. Baskı. İstanbul: Vedat Kitapçılık. 2021.

ÇELİK, Fatma Ezgi. "6102 Sayılı TTK Hükümlerine Göre Anonim Şirketlerde Özel Denetim". Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. 2019.

ÇEVİK, Orhan. **Anonim Şirketler.** 2. Baskı. Ankara: Seçkin Yayınları. 1979.

ÇITIR, Nihan. "Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyelerinin Azli". Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü. 2024.

DEĞİRMENCİOĞLU AYDIN, Nihan. **Anonim Şirketlerde Özel Denetim İsteme Hakkı**. İstanbul: Legal Yayıncılık. 2015.

DOĞANAY, İsmail. **Türk Ticaret Kanunu Şerhi**. Cilt I. 4. Baskı. Ankara: Beta Yayınları. 2004.

DOLAR, Neyzen Fehmi. "Anonim Şirketlerde Azınlığın Genel Kurulun Toplantıya Çağrılmasını Talep Hakkı". **Adalet Dergisi**. S. 65. 2020.

DOMANİÇ, Hayri. **Anonim Şirketler**. İstanbul: Eğitim Yayınları. 1978.

DOMANİÇ, Hayri. **Anonim Şirketler Hukuku ve Uygulaması: TTK Şerhi II.** İstanbul: Vedat Kitapçılık. 2010.

EMİNOĞLU, Cafer ve Fatma Betül ÇAKIR. "Anonim Ortaklıklarda Tüzel Kişilerin Yönetim Kurulu Üyesi Seçilmesi ve Kamu Tüzel Kişilerinin Yönetim Kuruluna Temsilci Ataması". **Gazi Hukuk Dergisi.** C. 18. S. 3. 2014.

ERCAN, Tayfun ve Mehmet EVİS. "Anonim Şirketlerde Tasfiye". **Gaziantep Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi.** S. 1. 2025.

EREM, Turgut. **Anonim Şirketler Hukuku**. 2. Baskı. İstanbul: Kurtulmuş Matbaası. 1969.

ERDEM, Ercüment. "Türk Ticaret Kanunu'nun Anonim Şirketler Genel Kurulları İçin Getirdiği Yenilikler". **Türk Ticaret Kanunu ile İlgili Makaleler (2009–2016)**. İstanbul: Seçkin Yayıncılık. 2017.

ERDEM, Mustafa. "Azlığın Genel Kurulun Toplantıya Çağırılması ve Gündemin Belirlenmesi Konusundaki Yetkileri". Erol ULUSOY (der.). **Anonim Şirketlerde Azınlık Hakları**. Ankara: Bilge Yayınevi. 2014.

ERDEM, Nuri. "Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarında Toplantı Yetersayıları Bağlamında Pay Sahibinin Toplantıdan Ayrılmasının Geçerliliğe Etkisi". **İstanbul Aydın Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi.** C. 4. S. 2. 2018.

ERCOŞKUN, Şenol. "Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Toplantıları". **Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi**. C. 19. S. 2. 2013.

EREN, Fikret. **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**. 26. Baskı. Ankara: Yetkin Yayınları. 2021.

ERİŞ, Gönen. **Anonim Şirketler Hukuku**. Ankara: Seçkin Yayınevi. 1995.

ERİŞ, Gönen. **Ticari İşletme ve Şirketler**. 2. Baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık. 2013.

FALCIOĞLU, Mete Özgür. **6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu ve İlgili Mevzuat Kapsamında Anonim Şirketlerde Elektronik Genel Kurul.** Ankara: Seçkin Yayıncılık. 2016.

GENCER, Hakan. "Anonim Ortaklıklarda Azınlık ve Azınlık Hakları". Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep: Hasan Kalyoncu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. 2019.

GÖRMEZ, Onur. "HAAO'da TTK'daki Azınlık Haklarının Kullanılması Üzerine Bir İnceleme". **Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**. C. 5. S. 2. 2017.

GÜLER, Erdem. "Anonim Şirketlerde Genel Kurul Gündemi ve Genel Kurul Kararlarının Geçerliliği Üzerindeki Sonuçları". Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü. 2024.

GÜNAY, Ece Deniz. **Anonim Ortaklıklarda Gündem Kapsamında Genel Kurula Katılım ve Temsil Hakkı, Kurulun Toplantıya Çağırılması ve Gündeme İlişkin Hususlar.** İstanbul: On İki Levha Yayıncılık. 2022.

HELVACI, Mehmet. "Türk Ticaret Tasarısı'nın Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu (Organı) Konusunda Getirdiği Yenilikler". **Avrupa Birliği Perspektifinden Türk Ticaret Kanunu Tasarısının Sermaye Piyasasına Etkileri**. Ed. Korkut ÖZKORKUT. Ankara. 2010.

HIRSCH, Ernst. **Türk Ticaret Kanunun Esaslarına Göre Ticaret Hukuku.** Cilt II. Çev. Galip Mustafa GÜLTEKİN. İstanbul: Marifet Kitabevi. 1935.

HIRSCH, Ernst. **Ticaret Hukuku Dersleri.** 2. Baskı. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları. 1946.

İMREGÜN, Oğuz. **Anonim Ortaklıklar**. 4. Baskı. İstanbul: Yasa Yayınları. 1989.

İMREGÜN, Oğuz. **Kara Ticareti Hukuku Dersleri**. 13. Baskı. İstanbul: Filiz Kitabevi. 2005.

KALENDER, Emre. “Anonim Şirket Genel Kurul Toplantı Gündemindeki Bir Konunun Görüşülmemesi Mümkün Müdür?”. **Kırıkkale Hukuk Mecmuası**. C. 2. S. 2. 2022.

KARAEGE, Özge. “Yeni TTK Çerçevesinde Yönetim Kurulu Üyeliğine Seçilme Koşulları”. **Gazi Hukuk Dergisi.** C. 16. S. 3. 2012.

KARAEGE, Özge. “Anonim Şirketlerde Genel Kurulun Yönetim Kurulu Üyelerini Görevden Alma (Azil) Yetkisi (TTK m. 364)”. **Ankara Barosu Dergisi**. S. 1. 2014.

KARAEGE, Özge. “Anonim Şirketlerde Tek Pay Sahibinin Genel Kurulu Toplantıya Çağrı Yetkisi (TTK m. 410/II)”. **Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi.** C. 19. S. 4. 2015.

KARSLIOĞLU, Hasan. “Anonim Şirket Genel Kurul Kararları, Kararların Alınması ve Etkileri”. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. 2007.

KARSLIOĞLU, Hasan. **Anonim Şirketlerde Genel Kurul**. Ankara: Adalet Yayınevi. 2019.

KAYA, Arslan. “Özel Denetim İsteme Hakkının Bilgi Alma ve İnceleme Hakkı ile İlişkisi”. **BATİDER.** C. 31. S. 1. 2015.

KAYA, Mustafa İsmail. “Anonim Şirkette Tek Bir Pay Sahibinin Genel Kurulu Toplantıya Çağırması”. **Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü 60. Yıl Armağanı.** Ankara. 2015.

KAYA, Mustafa İsmail. “Pay Sahiplerinin Anonim Şirket Genel Kurulunda Temsil Edilmesi”. **BATİDER**. C. 30. S. 4. 2014.

KAYIHAN, Şaban. “Anonim Şirketlerde Genel Kurulun Azınlık Tarafından Toplantıya Çağrılabilmesi”. **Özel Hukukun Güncel Meseleleri Sempozyumu-II (TTK’nın Yürürlüğünün 7. Yılında Anonim Şirketler Hukuku, 25–26 Nisan 2019).** Ankara: Adalet Yayınevi. 2020.

KAYIHAN, Şaban. **Konkordato Hukuku**. 2. Baskı. İstanbul: Umuttepe Yayınları. 2021.

KAYIHAN, Şaban. **Şirketler Hukuku**. 8. Baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık. 2025.

KENDİGELEN, Abuzer. **Yeni Türk Ticaret Kanunu: Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler**. 3. Baskı. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık. 2016.

KESİCİ, Buğra. "Anonim Ortaklık Azınlık Pay Sahiplerinin Finansal Tablolar ve Buna Bağlı Konuların Ertelenmesini Talep Etme Hakkı". **Ticaret Kürsüsü Tartışıyor: Kürsü Seminerleri-I**. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık. 2022.

KESKİN, Harun. "Anonim Şirket Genel Kurulu ve Yönetim Kurulu Arasındaki İlişkinin Tarihsel Süreçte Geçirdiği Değişim ve Organların Yetkilerine Genel Bir Bakış". **BATİDER**. C. 34. S. 3. 2018.

KIRCA, İsmail. **Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü**. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık. 2022.

KIRCA, İsmail; Feyzan Hayal ŞEHİRALİ ÇELİK ve Çağlar MANAVGAT. **Anonim Şirketler Hukuku. Cilt 1/2.** Ankara: BTHAE. 2013.

KIRCA, İsmail; Feyzan Hayal ŞEHİRALİ ÇELİK ve Çağlar MANAVGAT. **Anonim Şirketler Hukuku. Cilt 2/2**. Ankara: BTHAE. 2016.

KIRCA, İsmail; Feyzan Hayal ŞEHİRALİ ÇELİK ve Çağlar MANAVGAT. **Anonim Şirketler Hukuku. Cilt 2/1**. Ankara: BTHAE. 2024.

MEMİŞ, Tekin ve Bahar ŞİMŞEK, "Azınlığın Finansal Tabloların Müzakeresini Erteleme Hakkı Üzerine Değerlendirmeler". **Prof. Dr. Sabih Arkan'a Armağan**. İstanbul: On iki levha Yayıncılık. 2019.

MEMİŞ, Tekin. "Şirketler Hukukunda Denetim". **Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi.** C. 16. S. 3–4. 2021.

MEMİŞOĞLU, Özgür. "6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda Anonim Şirket Genel Kurul Toplantı Gündemi, Gündeme Bağlılık İlkesi ve İstisnaları". **Legal Hukuk Dergisi.** C. 12. S. 133. 2014.

MOROĞLU, Erdoğan. "Anonim Ortaklıkta Özel Denetçi". **İstanbul Hukuk Mecmuası**. C. 41. S. 1–4. 1976.

MOROĞLU, Erdoğan. **Anonim Ortaklıkta Yönetim ve Denetim Kurulu Üyelerinin İbralarının Zamanı, Kapsamı ve Geri Alınması (Makaleler).** İstanbul: On İki Levha Yayıncılık. 2010.

MOROĞLU, Erdoğan. **6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu: Değerlendirme ve Öneriler.** 8. Baskı. İstanbul: On İki Levha Yayınları. 2016.

MOROĞLU, Erdoğan. **Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü**. 9. Baskı. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık. 2020.

NARBAY, Şafak. "Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'na Göre Anonim Ortaklıkta Özel Denetim Yapılması Şartları ve Özel Denetçinin Atanması Usulü". **Prof. Dr. Hüseyin Ülgen'e Armağan.** C. 1. İstanbul: Vedat Kitapçılık. 2007.

ODMAN BOZTOSUN, Ayşe. "Anonim Şirket Genel Kurullarından Önce, İlgili Pay Sahiplerine Hiç veya Usulüne Uygun Şekilde Davet Mektubu Gönderilmemesinin Hukuki Sonucu Nedir?". **Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu**. Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü. 2012.

ÖZDEMİR, İbrahim Akan. "Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyesinin Görevden Alınması Açısından Haklı Sebep Unsurunun Türk Ticaret Kanunu Düzenlemeleri Bakımından Değerlendirilmesi". **Sakarya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**. C. 11. S. 1. 2023.

PALTA, Nihan. "Türk ve İsviçre Anonim Şirketler Hukukunda Organ Kavramı". **Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**. C. 12. S. 1. 2022.

PASLI, Ali. "Anonim Ortaklıkta Özel Denetçi Tayini". **Bilgi Toplumunda Hukuk, Ünal Tekinalp'e Armağan. C. I**. İstanbul: Beta Yayınları. 2003.

PEKCANITEZ, Hakan; Oğuz ATALAY ve Muhammet ÖZEKES. **Medeni Usul Hukuku.** 6. Baskı. Ankara: Vedat Kitapçılık. 2018.

PÜSKÜLLÜOĞLU, Ali. **Öz Türkçe Sözlük**. 13. Baskı. Ankara: Arkadaş Yayınları. 2002.

PULAŞLI, Hasan. "Yeni Türk Ticaret Kanunu'na Göre Tek Ortaklı Sermaye Şirketleri ve Buna İlişkin Bazı Özel Durumlar". **Regesta.** S. 1. 2011.

PULAŞLI, Hasan. "Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının Sakatlığı ve Müeyyidesi". **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi.** C. 17. S. 1–2. 2013.

PULAŞLI, Hasan. "Anonim Şirketlerde Özel Denetçi Atanması İsteminin Mukayeseli Hukuk Açısından Değerlendirilmesi". **Hamdi Yasaman'a Armağan**. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık. 2017.

PULAŞLI, Hasan. **Şirketler Hukuku Şerhi. Cilt I.** 3. Baskı. Ankara: Adalet Yayınevi. 2018.

PULAŞLI, Hasan. **Şirketler Hukuku Şerhi. Cilt II.** 3. Baskı. Ankara: Adalet Yayınevi. 2018.

PULAŞLI, Hasan. **Şirketler Hukuku: Genel Esaslar.** 7. Baskı. Ankara: Adalet Yayınevi. 2021.

SERT CANPOLAT, Selin. "Anonim Ortaklıklarda Azınlık Haklarının İncelenmesi". **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**. S. 74. 2008.

SEYİS, Zehra. "Anonim Ortaklıkta Yönetim ve Temsil Yetkisinin Devri". **İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Özel Hukuk Doktora Tezleri Dizisi No: 53**. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık. 2024.

STEIGER, F. Von. **İsviçre'de Anonim Şirketler Hukuku**. Çev. Tahir ÇAĞA. İstanbul: Fakülteler Matbaası. 1968.

ŞENER, Oruç Hami. **Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku**. 5. Baskı. Ankara: Seçkin Yayınları. 2022.

TEKİL, Fahiman. **Anonim Şirketler Hukuku**. İstanbul: Fakülteler Matbaası. 1993.

TEKİNALP, Ünal. "Azınlığın Bilançonun Onaylanmasına İlişkin Müzakerenin Ertelenmesi İstemi – Sorunlar, Düşünceler". **İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası (İÜHFM), Ord. Prof. Dr. Ernst E. Hirsch'e Armağan Özel Sayı**. C. 42. S. 1. 1976.

TEKİNALP, Ünal. **Halka Açık Anonim Ortaklıklarda Yönetime Katılma Sorunları.** İstanbul: Formül Matbaası. 1979.

TEKİNALP, Ünal. "Genel Kurul Kararlarının Butlanında Anonim Ortaklığa Özgü Sebeplerin Kabulü İhtiyacı". **BATİDER**. C. 25. S. 4. 2009.

TEKİNALP, Ünal. **Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku**. 5. Baskı. İstanbul: Vedat Kitapçılık. 2020.

TEOMAN, Ömer. **Anonim Ortaklıkta İntifa Senetleri**. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Kitabevi. 1978.

TEOMAN, Ömer. "Anonim Ortaklık Genel Kurullarında Pay Sahiplerinin Konuşma Süresinin Sınırlandırılması". **İktisat – Maliye Dergisi**. C. 27. S. 12. 1981.

TEOMAN, Ömer. "Anonim Ortaklıkta Azınlığın Genel Kuruldan Özel Denetçi Seçilmesini İsteme Hakkı ve Gündeme Bağlılık İlkesi". **30. Yıl Ticaret Hukuku – Tüm Makalelerim 1971–1982. C. I**. İstanbul. 2000.

TEOMAN, Ömer. "Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulu Üyelerinin Seçim ve Azillerinin Gündeme Bağlılık İlkesi ile İlişkisi (Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin Bir Kararı Nedeniyle)". **Otuz Yıl Ticaret Hukuku – Tüm Makalelerim. C. I.** İstanbul. 2000.

TURAN, Gökçen. "Ticaret Bakanlığı'nın TTK m. 376 Hükmünün Uygulama Esaslarına İlişkin Tebliğinin Üçte İki Sermaye Kaybı Halinde Doğrudan Sermaye Artırımı Yapılabilmesine İmkân Tanıyan

Hükümleri Üzerine Düşünceler". **Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi.** C. 6. S. 1. 2020.

TÜRK, Hikmet Sami "Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarında Gündeme Bağlılık İlkesi ve Yönetim Kurulu Üyelerinin Azil veya Seçimi". **Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu: Bildiriler ve Tartışmalar.** Ankara: BTHAE. 1984.

TÜRK, Mehmet Cemil. **Anonim Şirketlerde Genel Kurul Kararlarının İptali**. Konya: Adalet Yayınevi. 2019.

UÇAR BULUT, Gülnur Ceren. **Anonim Şirketlerde Özel Denetim**. İstanbul: Adalet Yayınevi. 2018.

YANLI, Veliye. "İsviçre Anonim Ortaklıklar Hukuku'nda 'İşbölümü İlkesi' ve Yönetim Kurulunun Münhasır Yetkileri", **İstanbul Hukuk Mecmuası**, C. 55, S. 3, 1997.

YASAMAN, Hamdi. "Anonim Ortaklıklarda Azınlığın Genel Kurulu Toplantıya Çağırması". **Şirketler Hukuku ve Sermaye Piyasası Hukuku ile İlgili Makaleler, Mütalaalar, Bilirkişi Raporları. C. I.** İstanbul: Vedat Kitapçılık. 2006.

YASAN, Mustafa ve Beyza ARI. "Anonim Şirketlerde Bir Azınlık Hakkı Olarak Finansal Tabloların Görüşülmesinin Ertelenmesini Talep Etme Hakkı ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar (TTK m. 420)". **Trabzon Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**. C. 2. S. 2. 2024.

YAVUZ, Mustafa. "Anonim Şirketlerde Azlığın Talebi Üzerine Finansal Tabloların Müzakeresinin Ertelenmesi". **Mali Çözüm Dergisi**. S. 119. 2013.

YAYLA, Ümit. **Anonim Ortaklıklar Genel Kurulları / Elektronik Genel Kurullar**. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık. 2013.

YİĞİN, Ali. Anonim Şirketlerde Gündeme Bağlılık İlkesi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul. 1988.

YÜKSEL, İrem. Anonim Ortaklık Genel Kurulunda Gündem, Gündeme Bağlılık İlkesi ve İstisnaları. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul. 2025.